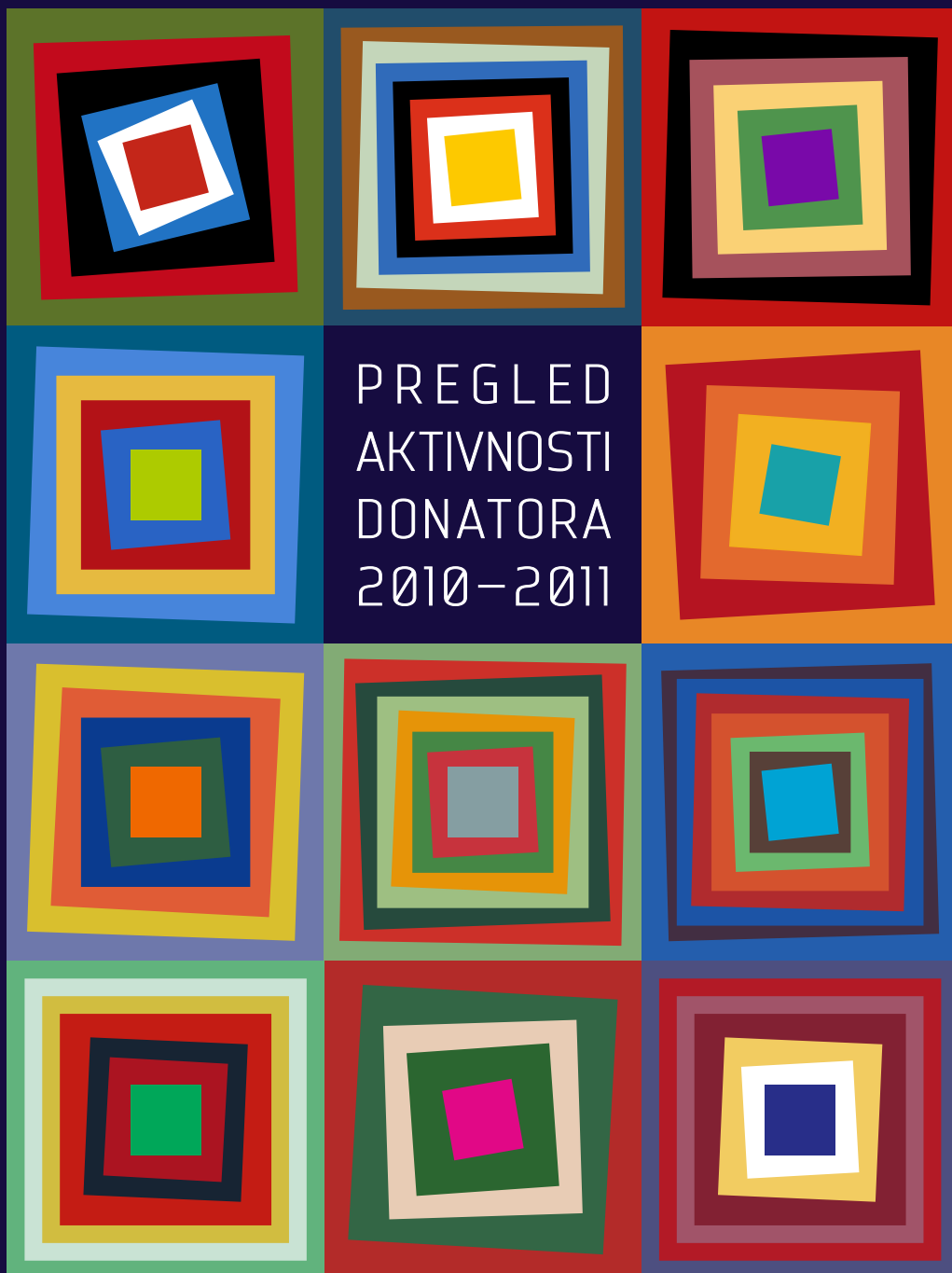

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo financija i trezora

Forum za koordinaciju donatora Bosne i Hercegovine

Ograničenja u izvješću

Ovo izvješće objavljuje Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći (MoFT/SCIA) u ime Forum za koordinaciju donatora (DCF), koji predstavlja platformu za razmjenu informacija između vlasti BiH i 20 glavnih donatora. Izvješće je usmjereno na aktivnosti i financijske portfelje ovih donatora te, zbog toga, ne obuhvata ukupnu aktivnost svih donatora u Bosni i Hercegovini.

Informacije i statistički podaci predstavljeni u ovom izvješću temelje se na financijskim podacima koji su uneseni u DCF bazu podataka, kao i odgovorima pojedinačnih donatorskih organizacija. Premda su podatke provjerili i potvrdili međunarodni i domaći akteri, ipak postoji mogućnost pogreške. Isto se odnosi i na informacije sadržane u tekstualnim dijelovima izvješća.

U smislu analize po sektorima, donatori su za svaki od svojih projekata odabrali 'kod' Odbora za pomoć u razvitku (DAC). Kako različiti DAC kodovi variraju, a u nekim slučajevima se i preklapaju, neki projekti se ne mogu u potpunosti 'uklopiti' u dodijeljeni DAC kod, dok se drugim pak projektima može dodijeliti više DAC kodova, ili mogu sadržavati komponente od značaja za druge sektore.

Zahvala

Izrada Pregleda aktivnosti donatora 2010.-2011. ne bi bila moguća bez potpore i pomoći brojnih pojedinaca i organizacija. Ministarstvo financija i trezora BiH želi zahvaliti predstavnicima svih donatora i institucija Bosne i Hercegovine koji su sudjelovali u istraživanju, osigurali neophodne informacije o projektnim i programskim aktivnostima te analizirali nacrt izvješća. MoFT BiH bi, pored toga, želio izraziti zahvalnost Sidi za financijsku pomoć osiguranu u sklopu projekta *Vođenje vježbe za mapiranje donatora Bosne i Hercegovine za 2011. godinu*.

Riječ ministra

Zadovoljstvo mi je predstaviti peto izdanje izvješća Pregled aktivnosti donatora za razdoblje 2010.-2011., a treće koje objavljuje Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Ovogodišnje izvješće, kao i njegova prethodna izdanja, pruža informacije o najnovijim aktivnostima po pitanju razvitka u sklopu deset sektora koje podupiru članice Foruma za koordinaciju donatora. Želio bih zahvaliti predstavnicima domaćih institucija i donatorima koji su obezbjedili potrebne informacije i sudjelovali u izradi izvješća Pregled aktivnosti donatora 2010.-2011. Posebnu zahvalnost dugujemo Sidi za finansijsku potporu u izradi ovoga izvješća.

Nastojanja vlasti da ostvare proaktivniju ulogu u planiranju pomoći namijenjene razvitku i rukovođenju istom, kako bi dodatno unaprijedili njenu djelotvornost, već su postigla vidljive rezultate. Kao produkt zajedničkoga djelovanja domaćih institucija i donatora, ovo izvješće predstavlja koristan instrument kojim će se dodatno unaprijediti suradnja i razvitak partnerskih odnosa između institucija BiH i donatora, kao i definiranje optimalnih prioriteta i programa u svrhu daljnjeg unaprjeđenja reformskih procesa i ekonomskog razvitka u Bosni i Hercegovini.

Kao potpisnik *Pariške deklaracije o djelotvornosti pomoći*, Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći je, u ime Bosne i Hercegovine prihvatilo izazov, te je Bosna i Hercegovina, kao jedna od 78 zemalja, sudjelovala u *Globalnom istraživanju o primjeni načela Pariške deklaracije za 2011.*, koje je provela Organizacija za ekonomsku suradnju i razvitak. Ovo naglašava značaj koji Bosna i Hercegovina pridaje pomenutom globalnom monitoringu. Istraživanje, u isto vrijeme, nudi priliku vlastima BiH i zemljama partnerima da ocijene napredak ali i identificiraju prepreke i mogućnosti za daljnji napredak u ispunjavanju obveza po pitanju djelotvornosti pomoći u Bosni i Hercegovini.

Premda je u više domena postignut napredak po pitanju djelotvornosti pomoći, nastavak ovoga procesa uvelike ovisi o aktivnoj suradnji među entitetima Bosne i Hercegovine, drugim državnim institucijama i donatorima.

Dragan Vrankić

Ministar financija i trezora BiH

Kazalo

■ Zahvala	2
Riječ ministra	3
Kazalo	4
Kratice	5
Naglasak	8
Sažetak	9
Uvod	10
■ Sektor obrazovanja	13
■ Sektor zdravstva	21
■ Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje	29
■ Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti	41
■ Sektor infrastrukture	51
■ Sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite	63
■ Sektor lokalne uprave	75
■ Sektor poljoprivrede i šumarstva	81
■ Sektor zaštite okoliša	87
■ Međusobno povezani sektori	93
■ Profili donatora	103
Pregled izdvajanja službene pomoći za razvitak (ODA) u Bosni i Hercegovini	104
Austrija/Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC)	107
Republika Češka	109
Francuska	111
Njemačka	113
Mađarska	116
Italija/Talijanska kooperacija za razvitak (IC)	118
Japan/Japanska međunarodna agencija za suradnju (JICA)	120
Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske	122
Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške	124
Španjolska/Španjolska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju (AECID)	128
Švedska/Švedska međunarodna agencija za razvojnu suradnju (Sida)	130
Švicarska/Švicarska agencija za razvitak i suradnju (SDC)/Državno tajništvo za ekonomske poslove (SECO)	132
Ujedinjeno Kraljevstvo/Odjel za međunarodni razvitak (UK/DFID)	135
Sjedinjene Američke Države/Američka agencija za međunarodni razvitak (SAD/USAID)	137
Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD)	140
Europska komisija (EC)	142
Europska investicijska banka (EIB)	145
Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)	147
Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)	150
Svjetska banka	154

Kratice

ACE	Projekt koordinacije i učinkovitosti pomoći
ACIPS	Asocijacija Alumni Centra za interdisciplinarne postdiplomske studije
ADA	Austrijska razvojna agencija
ADC	Austrijska agencija za razvitak i suradnju
AECID	Španjolska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju
AP	Akcioni plan
APOSO	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje
BATA	Institut za akreditiranje Bosne i Hercegovine
BCA	Dvogodišnji sporazum o suradnji
BHMAC	Centar za uklanjanje mina u BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
BIRN	Balkanske istraživačke mreže
BHDCA	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
BMZ	Njemačko Savezno ministarstvo za ekonomsku suradnju i razvitak
CAPP	Program partnerskog građanskog zastupanja
CARDS	Pomoć Zajednice za obnovu, razvitak i stabilizaciju
CCI	Centri civilnih inicijativa
CCM	Državni mehanizam koordinacije
CCSP	Centar za promociju civilnog društva
CCYI	Povjerenstvo za koordiniranje pitanja mladih
CDM	Mehanizam čistoga razvitka
CDS	Strategija razvitka BiH
CEB	Razvojna banka Vijeća Europe
CEDAW	Odbor za uklanjanje diskriminacije protiv žena
CEE	Srednja i Istočna Europa
CEEN	Mreže agencija za osiguranje kvalitete u visokome obrazovanju u Srednjoj i Istočnoj Europi
CEFTA	Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini
CFS	Škole po mjeri djeteta
CHJ	Središnja harmonizacijska jedinica
CIP	Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja
CIPS	Sustav za identifikaciju i zaštitu podataka građana
CMS	Automatizirani sustav upravljanja predmetima
CoE	Vijeće Europe
CoEM	Konferencija ministara obrazovanja
CoM	Vijeće ministara
CPAP	Akcioni plan programa za državu
CRA	Regulatorna agencija za komunikacije
CREDO	Konkurentni regionalni ekonomski razvitak
CRC	Konvencija o pravima djeteta
CRS	Catholic Relief Services - Katolička pomoć
CS	Civilno društvo

CSOs	Organizacije civilnoga društva
DAW	Odjel za unaprjeđenje položaja žena
DCA	Odjel za razvojne kredite
DCF	Forum za koordinaciju donatora
DED	Deutscher Entwicklungsdienst
DEI	Direkcija za europske integracije
DEMA	Danska agencija za upravljanje izvanrednim situacijama
DEP	Direkcija za ekonomsko planiranje
DFID	Odjel Vlade Ujedinjenog Kraljevstva za međunarodni razvitak
DIA	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
DNA	Ovlašteno tijelo za provedbu projekata mehanizma čistog razvitka
DRG	Dijagnostičko-terapijske skupine
EBRD	Europska banka za obnovu i razvitak
EC	Europska komisija
ECAA	Europski zajednički zračni prostor
ECD	Razvitak u ranome djetinjstvu
ECRI	Europsko povjerenstvo protiv rasizma i netolerancije
ECSEE	Energetska zajednica Jugoistočne Europe
EEC	Europska energetska zajednica
EFSE	Europski fond za Jugoistočnu Europu
EIB	Europska investicijska banka
EIDHR	Europski instrument za demokraciju i ljudska prava
ENQA	Europska mreža za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju
e-SEE	Inicijativa 'Elektronska Jugoistočna Europa'
EOD	Uklanjanje eksplozivnih sredstava
EP	Europsko partnerstvo
EQF	Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje
ERDF	Europski fond za regionalni razvitak
ETF	Europska fondacija za obuku
EU	Europska unija
EUCORIN	Potporna EU provedbi programa prekogranične suradnje u sklopu IPA instrumenta
EUFOR	Snage Europske unije
EUPM	Policijska misija Europske unije
EUROSTAT	Ured za statistiku Europske unije
FARMA	Projekt razvitka tržišne poljoprivrede
FAO	Organizacija Ujedinjenih naroda za poljoprivredu i hranu
FBIH	Federacija Bosne i Hercegovine
FDIs	Izravna strana ulaganja
FIAS	Savjetodavna služba za strana ulaganja
FIGAP	Fond za implementaciju Gender akcionog plana BiH

Kratice

FLEG	Provedba zakona i upravljanje u domeni šumarstva
FPA	Udruga za finansijsko planiranje
GAVI	Globalna asocijacija za cjepivo i imunizaciju
GDP	Bruto domaći proizvod
GEF	Globalni fond za okoliš
GFATM	Globalni fond za borbu protiv side, tuberkuloze i malarije
GIS	Geografski informacijski sustav
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
GNI	Bruto domaći prihod
HEA	Agencija za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete
HJPC	Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH
HPAI	Avijarna influenza/ptičja gripa
HR	Ljudska prava
HRBA	Pristup zasnovan na ljudskim pravima
IBM	Integrirano upravljanje granicom
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvitak
IC	Talijanska kooperacija
ICMP	Međunarodno povjerenstvo za nestale osobe
ICT	Informacijska i komunikacijska tehnologija
IDA	Međunarodna asocijacija za razvitak
IDD	Jod deficitarni poremećaj
ICTY	Međunarodni kazneni tribunal za bivšu Jugoslaviju
IECD	Centri za rani rast i razvitak
IFC	Međunarodna finansijska korporacija
IFIs	Međunarodne finansijske institucije
ILO	Međunarodna organizacija rada
IMAP	Program integriranog protuminskog djelovanja
INQAAHE	Međunarodna mreža agencija za osiguranje kvalitete u visokome obrazovanju
INSTRAW	Međunarodni institut za istraživanje i obuku u domeni unaprjeđenja položaja žena
INTERPOL	Međunarodna kriminalističko-policijska organizacija
IOM	Međunarodna organizacija za migracije
IPA	Instrument za pretprijetnu pomoć
IPAP	Individualni akcioni plan partnerstva
IPARD	Instrument pretprijetne pomoći Europske Unije za ruralni razvitak
IPF	Fond za infrastrukturne projekte
IPF-MW	Fond za infrastrukturne projekte-općinski sektor
IPR	Pravo intelektualnog vlasništva
ISC	Međunarodni upravni odbor
IT	Informacijska tehnologija
ITF	Međunarodni fond za razminiranje i pomoć žrtvama mina
JICA	Japanska agencija za međunarodnu suradnju

JJ	Maloljetnička pravda
JSRS	Strategija reforme sektora pravde
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KtK	Fondacija Kvinna till Kvinna
LEAP	Lokalni akcioni plan zaštite okoliša
LJR	Zakonodavna i reforma pravosuđa
MAP	Akcioni plan za članstvo u NATO-u
MDGs	Milenijski razvojni ciljevi
MIC	Općinska međunarodna suradnja
MICS	Istraživanje višestrukih pokazatelja
MIPD	Višegodišnji indikativni planski dokument
MLF	Multilateralni fond za provedbu protokola iz Montreala
MMF	Međunarodni monetarni fond
MoCA	Ministarstvo civilnih poslova
MoCT	Ministarstvo komunikacija i prometa
MoD	Ministarstvo obrane
MoFT	Ministarstvo financija i trezora
MoFTER	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
MHRR	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
MoJ	Ministarstvo pravde
MoS	Ministarstvo sigurnosti
MoU	Memorandum o razumijevanju
MSME	Mikro, mala i srednja poduzeća
MTS	Sustav obuke za jedinice lokalne samouprave
NAC	Sjevernoatlantsko vijeće
NATO	Sjevernoatlantski savez
NDC	Nansen dijalog centar
NEAP	Državni akcioni plan za okoliš
NERDA	Regionalna razvojna agencija za sjeveroistočnu BiH
NHQSa	Sjevernoatlantski savez, Stožer Sarajevo
NIVA	Norsk Institutt for Vannforskning
NOK	Norveška kruna
NLB	Nova Ljubljanska banka
NUPI	Norveški institut za vanjske poslove
NVO	Nevladina organizacija
ODA	Službena pomoć za razvitak
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvitak
OHR	Ured visokoga predstavnika i posebnog predstavnika EU
OIA	Omladinska informativna agencija BiH
OPC	Međunarodni centar Olof Palme
ORF	Otvoreni regionalni fond
OSA	Sigurnosno-obavještajna agencija
OSAGI	Ured posebnog savjetnika za rodna pitanja
OSCE	Organizacija za europsku sigurnost i suradnju
PAR	Reforma javne uprave
PARCO	Ured koordinatora za reformu javne uprave

Kratice

PFM	Upravljanje javnim financijama
PfP	Partnerstvo za mir
PIFC	Strategija javne unutarnje financijske kontrole
PIMIS	Informatički sustav za upravljanje javnim investicijama
PJI	Program javnih investicija
RBB	Regulatorni odbor željeznica
REDAH	Regionalna razvojna agencija za Hercegovinu
REZ	Regionalne razvojne agencije za regiju Središnja BiH
RHDC	Regionalni zdravstveni razvojni centar
RS	Republika Srpska
SAA	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
SAD	Sjedinjene Američke Države
SALW	Malokalibarsko oružje i lako naoružanje
SAP	Proces stabilizacije i pridruživanja
SCIA	Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći
SCRDP	Povjerenstvo za izbjeglice i raseljene osobe BiH
SDC	Švicarska agencija za razvitak i suradnju
SECO	Državno tajništvo za ekonomske poslove Švicarske
SEE	Jugoistočna Europa
SEEHN	Zdravstvena mreža Jugoistočne Europe
SEENET	Mreža za suradnju između Italije i Jugoistočne Europe
SEETO	Prometni opservatorij za Jugoistočnu Europu
SERC	Državna regulatorna komisija za električnu energiju
SHC	Švedski helsinški odbor
Sida	Švedska međunarodna agencija za razvojnu suradnju
SIFEM	Švicarski investicijski fond namijenjen tržištima u razvitku
SIPA	Državna agencija za istrage i zaštitu
SIPPO	Švicarski program namijenjen promicanju izvoza
SIS	Strategija socijalne uključenosti

SIVA	Korporacija za industrijski razvitak Norveške
SMEs	Mala i srednja poduzeća
SPPD	Strateško planiranje i razvitak javnih politika
SSPACEI	Sektor za strateška planiranja, koordinaciju pomoći i europske integracije
TB	Tuberkuloza
TIR	Međunarodni tranzitni sustav za prijevoz robe u cestovnome prometu
UK	Ujedinjeno Kraljevstvo
UN	Ujedinjeni narodi
UNDAF	Okvir Ujedinjenih naroda za pomoć u razvitku
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih naroda
UNEP	Program Ujedinjenih naroda za okoliš
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu
UNFCCC	Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime
UNFPA	Populacijski fond Ujedinjenih naroda
UNICEF	Fond Ujedinjenih naroda za djecu
UNIDO	Organizacija Ujedinjenih naroda za industrijski razvitak
UNIFEM	Razvojni fond Ujedinjenih naroda za pitanja žena
UNIFEM CEE	Ured Razvojnog fonda Ujedinjenih naroda za pitanja žena za Središnju i Istočnu Europu
UNSCR	Rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda
UNV	Volonteri Ujedinjenih naroda
UWWT	Tretman otpadnih voda u urbanim područjima
USAID	Američka agencija za međunarodni razvitak
USD	Američki dolar
VET	Srednje strukovno obrazovanje i obuka
WWTP	Postrojenje za tretman otpadnih voda
WB	Svjetska banka
WBIF	Investicijski okvir za Zapadni Balkan
WHO	Svjetska zdravstvena organizacija
WTO	Svjetska trgovinska organizacija
WUS	Svjetski sveučilišni servis

Naglasak

Prvo poglavlje - Obrazovanje

Agencija za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete (HEA) je, u 2010. godini, postala članica Mreže agencija za osiguranje kvalitete u visokome obrazovanju u Srednjoj i Istočnoj Europi (CEEN) i pridružena članica Europske mreže za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju (ENQA).

Osnove kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini su usvojene u ožujku 2011. godine. Okvir predstavlja prvi sustavni korak u izgradnji sustava kvalifikacija na temelju Europskog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje.

Drugo poglavlje - Zdravstvo

U lipnju 2011. godine je u Bosni i Hercegovini otvoren Regionalni zdravstveni razvojni centar za Jugoistočnu Europu. Cilj Centra je unaprijediti suradnju na polju brige o mentalnome zdravlju u cijeloj regiji.

Treće poglavlje - Dobra uprava i institucionalna izgradnja

Prema kvalitativnim pokazateljima, ukupna provedba *Akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave* u Bosni i Hercegovini je, do kraja srpnja 2010. godine, iznosila 43,72%, dok je ukupna provedba Akcionog plana do kraja srpnja 2011. iznosila 52,28%.

Četvrto poglavlje - Prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost

Građanima BiH je, od prosinca 2010. godine, dopušteno da u šengensku zonu EU putuju bez viza.

Po uspješnom okončanju prvog ciklusa NATO *Individualnog akcionog plana partnerstva (IPAP)*, Sjevernoatlantsko vijeće (NAC) je, u veljači 2011. godine, usvojilo novi *IPAP* za razdoblje 2011.-2013.

Peto poglavlje - Infrastruktura

Vanjskotrgovinska komora BiH je, u veljači 2010. godine, počela izdavati karnete Međunarodnog tranzitnog sustava za prijevoz robe u cestovnome prometu (TIR) u Bosni i Hercegovini.

Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH je, u svibnju 2010. godine, usvojio *Zakon o radnom vremenu, obaveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u cestovnom prijevozu*, te sva vozila teža od 3,5 tona sa više od 9 sjedišta moraju imati instalirane digitalne tahografe, kako bi im bio dopušten prijevoz robe i putnika u inozemstvo.

Oba entiteta su usvojila propise koji se odnose na proizvodnju i potrošnju energije iz obnovljivih izvora te kogeneraciju.

Šesto poglavlje - Ekonomski razvitak i socijalna zaštita

U srpnju 2010. godine je usvojena *Strategija zapošljavanja u Bosni i Hercegovini 2010.-2014.*

Pregled službene pomoći za razvitak (ODA) u BiH

Članice DCF-a su u **2010. godini** osigurale **680,33 milijuna eura**, od čega **168,27 milijuna eura** u obliku grantova i **512,06 milijuna eura** u obliku zajmova.

Do kraja srpnja 2011. godine, ukupna izdvajanja članica DCF-a iznosila su **349,69 milijuna eura**, od čega **136,66 milijuna eura** u obliku grantova i **213,03 milijuna eura** u obliku zajmova.

Bosna i Hercegovina je, u prvom tromjesečju 2011. godine, zabilježila povećanje ekonomskih aktivnosti. Industrijska proizvodnja je povećana za 10,5% dok je izvoz povećan za 28% u odnosu na isto razdoblje 2010. godine.

Sedmo poglavlje - Lokalna uprava

Oba entiteta su, u 2010. godini, izradila vlastite strategije obuke za jedinice lokalne samouprave, što je važan korak ka sustavnom i održivom pristupu izgradnji kapaciteta lokalne uprave.

Uspostava središnje baze podataka za matične knjige u Republici Srpskoj je u završnoj fazi, te se procjenjuje da bi jedinice lokalne uprave do kraja 2011. godine mogle završiti unošenje podataka u središnju bazu podataka.

Osmo poglavlje - Poljoprivreda i šumarstvo

Bosna i Hercegovina je, u 2011. godini, započela izradu sektorskih analiza koje će poslužiti kao temelj za pripremu programa Instrumenta za pretprijetnu pomoć za ruralni razvitak (IPARD), kao ključnog dokumenta za povlačenje pretprijetnih sredstava namijenjenih ruralnome razvitku.

Deveto poglavlje - Zaštita okoliša

Vijeće ministara BiH je, u ožujku 2010. godine, usvojilo *Prvi nacionalni izvještaj BiH u skladu sa Okvirnom UN konvencijom o klimatskim promjenama (UNFCCC)*.

U srpnju 2011. godine usvojeni su *Strategija i Akcioni plan Bosne i Hercegovine za zaštitu biološke i pejzažne raznolikosti 2008.-2015.*

Deseto poglavlje - Međusobno povezani sektori

U lipnju 2010. godine je usvojena *Revidirana strategija Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Daytonskoga mirovnoga sporazuma*.

Akциони plan za provedbu Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 o ženama, miru i sigurnosti (UNSCR) u BiH usvojen je u srpnju 2010. godine.

U lipnju 2011. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je *Četvrto i peto periodično izvješće Bosne i Hercegovine o provedbi Konvencije UN-a o eliminaciji svih vidova diskriminacije žena*.

Sažetak

Ovo je peto izdanje Pregleda aktivnosti donatora (DMR) i ujedno treće izdanje koje objavljuje Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Predstavlja sveobuhvatan pregled potpore koje su agencije članice DCF-a, pružile u deset sektora u Bosni i Hercegovini. Ove godine sadržaj Pregleda aktivnosti donatora je, u prvome redu, usmjeren na projekte i programe koje su članice DCF-a pokrenule tijekom 2010. i 2011. godine i nadovezuje se na prethodna izdanja. U proces istraživanja su uključene kako domaće institucije tako i međunarodne agencije. Naime, donatorske agencije su osigurale podatke o projektima za ažuriranje baze podataka Foruma za koordinaciju donatora, dok su i domaće institucije i donatorske agencije sudjelovale u popunjavanju upitnika i u konzultacijskome procesu. Kako bi se uštedjelo vrijeme tijekom razdoblja pripremanja izvješća, u prvome redu, korišteni su upitnici u pisanome obliku umjesto obavljanja razgovora s predstavnicima domaćih institucija i donatorskih agencija.

Izvjешćem je utvrđeno da su članice DCF-a izdvojile 680,33 milijuna eura tijekom 2010. godine i 349,69 milijuna eura do danas u 2011. godini. Od 1.030,02 milijuna eura izdvojenih ukupno u 2010. i 2011. godini, 304,93 milijuna eura osigurano je u obliku grantova, a 725,09 milijuna eura u obliku zajmova.

U 2010. godini su se, u usporedbi s iznosima iz 2009. godine, ukupni iznosi službene pomoći za razvitak (ODA) povećali za 60,83 milijuna eura. Grantovi su se smanjili za 26,21 milijun eura, dok su se iznosi izdvojeni u obliku zajmova povećali za 87,04 milijuna eura. Dva sektora koja su primila najviši postotak međunarodne pomoći u 2010. godini su sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite (45%) i sektor infrastrukture (35%), nakon kojih slijedi sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje (6%), sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti (5%) te sektor poljoprivrede i šumarstva (3%). Sektor za koji je izdvojeno najmanje financijskih sredstava u 2010. godini je sektor obrazovanja (1%), nakon kojega slijede sektor zdravstva, sektor lokalne uprave i međusobno povezani sektori. Potrebno je napomenuti kako je 92% ukupnih financijskih sredstava kako za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite tako i za sektor infrastrukture, te 46% ukupnih financijskih sredstava za sektor poljoprivrede i šumarstva izdvojeno u obliku zajmova, dok je 95% ukupnih financijskih sredstava za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje izdvojeno u obliku grantova.

U 2010. godini, 127,84 milijuna eura (19%) ukupne ODA-e su izdvojile bilateralne donatorske agencije, dok su 552,49 milijuna eura (81%) ukupne ODA-e izdvojile multilateralne agencije, uključujući i financijske institucije. Neke bilateralne donatorske agencije postupno smanjuju svoju bilateralnu potporu. Španjolska/AECID i Austrija/ADC su u 2011. godini zatvorile svoje urede u Bosni i Hercegovini. Austrija/ADC će postupno okončati pružanje izravne bilateralne tehničke pomoći do 2013. godine. UK/DFID i Nizozemska će okončati svoje operacije do konca 2011. godine. Ove četiri agencije su, u 2010. godini, skupa osigurale oko 13% ukupnih izdvajanja u obliku grantova. Koncem 2010. godine, Forumu za koordinaciju donatora se, kao nova članica, pridružila i Republika Češka.

Budući da su tri projekta izbrisana iz DCF baze podataka i da je način unosa podataka o izdvajanjima Njemačke/KfW i Europske komisije izmijenjen, iznosi po godinama u razdoblju od 2007. do 2010. godine, prikazani u ovom izvješću, razlikuju se od iznosa objavljenih u ranijim Pregledima aktivnosti donatora.

Naime, doprinos za *Program energetskoga sektora IV - PSPP Vrilo*, od 70 milijuna eura u 2009. godini i 30 milijuna eura u 2010. godini, izdvojen od strane njemačke vlade, izbrisan je iz DCF baze podataka jer još nije stupio na snagu Sporazum s Bosnom i Hercegovinom o provedbi i financiranju projekata (niti će biti još najmanje godinu dana). Također, iz baze podataka su izbrisana financijska sredstva za projekt pod nazivom *Vodovod i kanalizacija BiH II*, za Tuzlu, Zenicu i Travnik, u ukupnome iznosu od 19,5 milijuna eura i financijska sredstva za projekt pod nazivom *Obnovljivi izvori energije II (Park vjetrenjača RS faza 1)* u ukupnome iznosu od 50 milijuna eura.

Nadalje, kako bi se prilagodile unificiranoj metodi unosa podataka u bazu podataka, Njemačka/KfW i Europska komisija izmijenile su metodu unosa podataka o izdvojenim sredstvima. Tijekom ranijih godina, pri unosu podataka ukupan iznos za svaki projekt je alociran u jednu godinu. Sada se ukupan iznos za svaki projekt alocira po godinama trajanja provedbe projekta. Ova metoda je primijenjena retroaktivno na sve projekte KfW-a, dok se na projekte Europske komisije ova metoda primjenjuje počevši od 2010. godine. Za razliku od ranijih izdanja Pregleda aktivnosti donatora, projekti u postupku razmatranja kod Europske komisije nisu obuhvaćeni ovim izvješćem.

Potrebno je napomenuti kako jedino EBRD koristi drugačiji metod unosa projekata u DCF bazu podataka, tako što alocira ukupan iznos projekta u godinu u kojoj počinje provedba projekta.

Aktivnosti koje provode vlasti i koje podupiru donatori doprinijele su unaprjeđenju procesa reforme u Bosni i Hercegovini. Tijekom 2010. i 2011. godine izrađen je i usvojen izvjestan broj strateških dokumenata, što će unaprijediti započeti proces provedbe reformi. Sadržaj Pregleda aktivnosti donatora 2010.-2011. pruža detaljne podatke o najbitnijim postignućima, financijskim izdvajanjima i projektima u deset sektora u Bosni i Hercegovini koje su financirale članice DCF-a, a koji su uneseni u DCF bazu podataka do srpnja, 2011. godine.

Uvod

Bosna i Hercegovina još uvijek prima značajnu međunarodnu finansijsku pomoć. Službena pomoć za razvitak (ODA) je osigurana u svim aspektima reformi u Bosni i Hercegovini, kao i za njezin budući ulazak u Europsku uniju. Dostupnost ODA-e u obliku grantova namijenjenih BiH postupno se smanjuje još od 2006. godine, dok raste udio koncesijskih i komercijalnih zajmova. Premda se obim ODA-e Bosni i Hercegovini u obliku grantova smanjuje, donatorske agencije i dalje pružaju znatnu finansijsku i tehničku potporu, kao i potporu izgradnji kapaciteta, domaćim institucijama i organizacijama. Također je potrebno napomenuti kako se neke bilateralne agencije povlače iz aktivnosti pružanja izravne finansijske pomoći Bosni i Hercegovini, te nastavljaju pružati neizravnu potporu putem multilateralnih agencija.

Najnovija dešavanja po pitanju procesa promicanja koordinacije međunarodne pomoći u Bosni i Hercegovini

Tijekom ranijih godina, Bosna i Hercegovina je poduzela više značajnih koraka na promicanju procesa koordinacije međunarodne pomoći. BiH je zauzela proaktivniji pristup upravljanju međunarodnom pomoći, što obuhvata unaprjeđenje procesa planiranja javnih rashoda, programiranje i upravljanje vanjskom finansijskom pomoći sukladno razvojnim prioritetima BiH, jačanje partnerskih odnosa s donatorima i sudjelovanje u inicijativama koje imaju za cilj bolju učinkovitost tokova vanjske finansijske pomoći u državi. Kroz sve ove promjene cilj je povećati djelotvornost u korištenju međunarodne pomoći u Bosni i Hercegovini.

Pregled aktivnosti donatora, kojega svake godine objavljuje Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći (MoFT/SCIA), pruža cjelovite informacije i analizu trenutačne donatorske pomoći u Bosni i Hercegovini, te buduće donatorske planove. U veljači 2011. godine, SCIA je pokrenula pripreme za izradu Pregleda aktivnosti donatora 2010-2011, u sklopu jednogodišnjega projekta pod nazivom *Vođenje vježbe za mapiranje donatora Bosne i Hercegovine za 2011. godinu*, kojega financira Sida.

Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći (MoFT/SCIA) zadužen je za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći (izuzev pomoći EU) i za realiziranje Programa javnih investicija.

Forum za koordinaciju donatora u Bosni i Hercegovini je uspostavljen kao poluformalna platforma za razmjenu informacija u prosincu 2005. godine. Vremenom se Forum razvio u mehanizam koordinacije koji nastoji promicati djelotvornost međunarodne pomoći, te odgovornost institucija države domaćina.

SCIA je odgovorna za rukovođenje Tajništvom DCF-a. Sastanci članica DCF-a, koje vodi SCIA, održavaju se tromjesečno, pri čemu se u predsjedanju rotiraju agencije članice. Nakon inicijalnih 17 članica, DCF sada broji 20 članica koje aktivno doprinose procesu reformi u državi.

Nadalje, SCIA je odgovorna za održavanje DCF web stranice i baze podataka. Početkom 2011. godine, nova i poboljšana DCF web stranica, www.donormapping.ba, je postala u potpunosti operativna. Trenutačno predstavlja dinamičan izvor informacija s redovito ažuriranim novostima. Postaje sve većim izvorom materijala od interesa za domaće institucije, donatorsku zajednicu i ostale posjetitelje. Web stranica obuhvata i bazu podataka koja sadrži detalje o projektima i programima koje financiraju članice DCF-a. DCF baza podataka, db.donormapping.ba/default.aspx, ažurira se na godišnjoj osnovi i služi kao temelj za pripremu Pregleda aktivnosti donatora.

U 2011. godini je, po prvi put, SCIA pripremila Program javnih investicija (PJI) institucija BiH za 2012.-2014., u formatu razvojnoga dokumenta za praćenje financiranja i provedbe *Strategije razvitka BiH i Strategije socijalne uključenosti* (CDS i SIS)¹. Razvojni projekti u sklopu Programa javnih investicija u

svezi su sa strateškim ciljevima spomenutih strategija, te sa strateškim ciljevima drugih ključnih strategija. Za projekte su jasno utvrđeni finansijski izvori, te su osigurane suštinske informacije nužne za osmišljavanje finansijskoga okvira za spomenute strategije. Proces pripreme Programa javnih investicija u cijelosti je sinkroniziran s procesom izrade okvirnoga proračuna, te godišnjega proračuna. SCIA će, u suradnji s Ministarstvom financija Republike Srpske, Federalnim ministarstvom financija i Brčko distriktom BiH, pripremiti objedinjeni Program javnih investicija Bosne i Hercegovine 2012.-2014. Ova poboljšanja Programa javnih investicija postignuta su zahvaljujući tehničkoj potpori austrijske Agencije za razvojnu suradnju (ADC) u sklopu projekta pod nazivom *Daljnje unaprjeđenje Programa javnih investicija kao djelotvornog instrumenta razvojnoga planiranja i provedbe Strategije razvitka Bosne i Hercegovine*. Korisnici ovoga projekta su Ministarstvo financija i trezora BiH, Ministarstvo financija Republike Srpske, Federalno ministarstvo financija i Brčko distrikt BiH.

¹ *Strategija razvitka BiH i Strategija socijalne uključenosti* trenutno su u postupku usvajanja.

Uvod

Kako bi se objedinile informacije prikupljene tijekom procesa razvitka Programa javnih investicija i tijekom rada na izradi Pregleda aktivnosti donatora, te kako bi se osiguralo sofisticiranije i učinkovitije izvještavanje o izvorima i korištenju javnih financija, MoFT/SCIA, Ministarstvo financija Republike Srpske, Federalno ministarstvo financija i Brčko distrikt BiH surađuju na izradi Informacijskoga sustava upravljanja javnim financijama (PIMIS). Izradu ovoga sustava financijski podupire Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Nizozemske u sklopu projekta *Izrada integriranoga, funkcionalnoga i transparentnog informacijskog sustava upravljanja javnim financijama*.

Bosna i Hercegovina je, u prosincu 2009. godine, usvojila *Parišku deklaraciju o djelotvornosti pomoći*. U Pariškoj deklaraciji utvrđene su praktične aktivnosti na unaprjeđenju kvalitete pomoći i njezinoga utjecaja na razvitak kroz promicanje vanjske pomoći i prakse upravljanja temeljem načela partnerskoga odnosa. Potpisnici deklaracije obvezali su svoje države i organizacije na nastavak aktivnosti na uskladbi, ujednačenju i upravljanju rezultatima temeljem niza mjerljivih aktivnosti i pokazatelja.

U 2010. godini, SCIA je provela i finalizirala *Početno istraživanje o poštivanju načela Pariške deklaracije o djelotvornosti pomoći* u svrhu izrade prvoga općega pregleda trenutačnih sustava koordinacije rada donatora u državi temeljem kojega se može pratiti budući napredak. Izvješće je osiguralo povijesni pregled koordinacije financijske pomoći donatora u Bosni i Hercegovini, sažetak glavnih načela i pokazatelja Pariške deklaracije, informacije o metodologiji pripreme izvješća, te analizu rezultata svakoga od 12 pokazatelja provedbe Pariške deklaracije u Bosni i Hercegovini. Ovo istraživanje je pokazalo kako postoji dosta prostora za unaprjeđenje, kako među samim donatorima tako i među institucijama BiH, po pitanju osiguranja boljega poštivanja načela Pariške deklaracije u državi. Premda su neka unaprjeđenja već ostvarena, za druge je, sukladno konkretnim zaključcima izvješća, potrebno uložiti dodatni trud.

U 2011. godini, SCIA je, u ime Bosne i Hercegovine, sudjelovala u *Globalnom istraživanju o primjeni načela Pariške deklaracije za 2011. godinu* koje je obavila Organizacija za ekonomsku suradnju i razvitak (OECD). Zaključci ove organizacije će biti objavljeni u njezinome novom izvješću pod nazivom *Djelotvornost pomoći 2011: Izvješće o napretku u domeni provedbe Pariške deklaracije*, a razmatrani na globalnoj razini na predstojećem *Četvrtom forumu na visokoj razini o djelotvornosti pomoći*, koji će se održati u Busanu u Koreji, od 29. studenog do 1. prosinca 2011. godine.

U narednome razdoblju jedan od prioriteta Bosne i Hercegovine bit će nastavak provedbe i praćenja razine poštivanja načela Pariške deklaracije. Ovo znači da će težište biti stavljeno na izradu pokazatelja i njihovo unaprjeđenje, kako bi se pomoć za razvitak Bosne i Hercegovine učinila djelotvornijom.

Pored spomenutih aktivnosti, u 2010. godini, SCIA je, u suradnji s Timom UN-a u Bosni i Hercegovini, pripremila

Pariška deklaracija o djelotvornosti pomoći

Pariška deklaracija o djelotvornosti pomoći je formulirana u veljači 2005. godine tijekom pariškoga Forumu na visokoj razini o djelotvornosti pomoći, u organizaciji Organizacije za ekonomsku suradnju i razvitak (OECD). Do lipnja 2009. godine, 127 država i 27 međunarodnih organizacija formalno su usvojili deklaraciju. Potpisnice su svi glavni donatori u Bosni i Hercegovini.

Pariška je deklaracija odgovor na sve veća uvjerenja kako su procesi međunarodne financijske pomoći previše snažno vođeni prioritetima donatora i kako se pomoć dijeli kroz donatorske kanale. Deklaracija je odraz konsenzusa međunarodne zajednice o tome kako učiniti pomoć djelotvornijom.

Treći forum na visokoj razini o djelotvornosti pomoći održan je u Akri u Gani, u rujnu 2008. godine. Na Forumu je dogovoren Plan akcije s težištem na tri glavna područja u kojima se reforma u domeni djelotvornosti pomoći i dalje odvija presporo. Na Forumu je pokrenuta i Inicijativa o transparentnosti međunarodne pomoći (IATI), nova inicijativa kojom se nastoji olakšati pristup informacijama o trošenju pomoći, te olakšati korištenje i razumijevanje pomoći.

Bosna i Hercegovina je zvanično dodana na spisak potpisnica Pariške deklaracije u siječnju 2010. godine.

Uvod

Izvešće o napretku u realiziranju milenijских razvojnih ciljeva (MDG) u Bosni i Hercegovini 2010., koje je Vijeće ministara BiH usvojilo u studenom 2010. godine. Izvešće je usmjereno na buduće aktivnosti i u sklopu njega dani su prijedlozi politika djelovanja u konkretnim sektorima, što će omogućiti postizanje održivosti i preuzimanje odgovornosti. Pored univerzalnih pokazatelja za MDG, definirani su i konkretni pokazatelji svojstveni za Bosnu i Hercegovinu.

Imajući u vidu da se ODA u obliku grantova smanjuje, Bosna i Hercegovina mora izvući maksimalnu korist iz uložених finansijskih sredstava. Ovo će jedino biti moguće kroz razvitak partnerskih odnosa između domaćih institucija i donatorske zajednice. SCIA će imati proaktivniju ulogu u planiranju i upravljanju razvojnom pomoći, kako bi se unaprijedila djelotvornost pomoći.

Konačno, Pregled aktivnosti donatora 2010.-2011. odražava interes Bosne i Hercegovine i međunarodne zajednice da razmijene znanje i pronađu načine na koje će udružiti aktivnosti na promicanju društveno-ekonomskoga razvitka u državi. Podaci koji su prikazani u ovome izvješću predstavljaju pokazatelj trendova u pružanju vanjske pomoći i u ekonomskome napretku, te pružaju smjernice za buduće aktivnosti. Izvešće se temelji na podacima preuzetim iz DCF baze podataka, istraživačkome radu, te na rezultatima 44 upitnika koje su popunili predstavnici i domaćih institucija i donatorskih agencija. Izvešće obuhvata razdoblje od siječnja 2010. do srpnja 2011. godine.

SEKTOR OBRAZOVANJA

1

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2010.-2011.	Austrija/ADC, Europska komisija, SAD/USAID, UNICEF, Njemačka, Norveška, Republika Češka, Francuska, Japan/JICA, Švicarska/SDC/SECO.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Vijeće Europe (CoE); Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OSCE); Ured visokoga predstavnika i posebnog predstavnika EU (OHR); Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO); Europska fondacija za obuku (ETF).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo civilnih poslova BiH; entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja, te Odjel za obrazovanje Vlade Brčko distrikta BiH; prosvjetno-pedagoški zavodi; Agencija za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete; Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje; Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja; Rektorska konferencija BiH; Konferencija ministara obrazovanja BiH; obrazovna vijeća BiH; Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske; Zavod za zapošljavanje RS.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe sektora u 2010. i 2011. godini	2010.: 7,73 milijuna eura u grantovima 2011.: 5,93 milijuna eura u grantovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2010. i 2011. godini) <i>Osnove kvalifikacijskog okvira u BiH; Zakon o visokom obrazovanju u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti RS; Zakon o školovanju i stipendiranju mladih talenata u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo; Strategija razvoja obrazovanja Republike Srpske 2010.-2014.; Strategija razvoja kulture Republike Srpske 2010.-2015.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije² <i>Okvirni zakon o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini; Zakon o izmjenama i dopunama Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini; Okvirni zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u BiH; Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini.</i> <i>Strateški pravci razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini sa planom implementacije 2008.-2015.; Strategija za predškolsko obrazovanje u BiH; Strategija razvoja stručnog obrazovanja i obuke u BiH za razdoblje 2007.-2013.; Sedam ključnih strategija i smjernica za implementaciju Bolonjskog procesa; Strategija razvoja znanosti u Bosni i Hercegovini 2010.-2015. i Akcioni plan za provođenje strategije.</i>
Koordinacija rada donatora	Više donatora je bilo pozivano na sastanke sektorske radne skupine koje su organizirali Konferencija ministara obrazovanja BiH i Ministarstvo civilnih poslova BiH. Agencija za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete koordinira aktivnosti donatora u domeni reforme visokoga obrazovanja, putem vlastitoga tijela za koordinaciju. Donatori aktivni u ovome sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora koje organizira Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

² Za više informacija o strategijama posjetite: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Pregled

Obrazovanje, kao osnovno ljudsko pravo, ključno je za ostvarivanje milenijjskih razvojnih ciljeva (MDG) do 2015. godine³. Ciljevi i prioriteti nove *Strategije razvitka BiH* i *Strategije socijalne uključenosti* (CDS/SIS)⁴ sukladni su milenijjskim razvojnim ciljevima, a ove strategije obrazovanje definiraju kao jedan od strateških ciljeva Bosne i Hercegovine.

Aktivnosti u sektoru obrazovanja u zadnjih deset godina bile su usmjerene na usuglašavanje obrazovnog sustava BiH i njegovo prilagođavanje suvremenim, europskim obrazovnim strukturama. Zbog složene strukture uprave u sektoru obrazovanja u Bosni i Hercegovini, koju čini 13 ministarstava obrazovanja na svim razinama vlasti te Odjel za obrazovanje u Brčko distriktu BiH, provedba ove reforme predstavlja značajan izazov.

Najznačajnija postignuća u 2008. godini su bila uspostave Agencije za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete (HEA), Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (APOSOS), te Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (CIP). Danas se ove organizacije prepoznaju kao tijela odgovorna za kreiranje obrazovnih standarda.

HEA je, u prosincu 2009. godine, postala punopravnom članicom Međunarodne mreže agencija za osiguranje kvalitete u visokome obrazovanju (INQAAHE). INQAAHE⁵ je svjetska udruga koju čini više od 200 organizacija koje se bave teorijom i praksom osiguranja kvalitete u visokome obrazovanju. HEA je također, u svibnju 2010. godine, postala i članicom Mreže agencija za osiguranje kvalitete u visokome obrazovanju u Srednjoj i Istočnoj Europi (CEEN)⁶. U veljači 2010. godine, HEA je postala pridruženom članicom Europske udruge za osiguranje kvalitete u visokome obrazovanju (ENQA). ENQA distribuira informacije, iskustva i primjere dobrih praksi na polju osiguranja kvalitete u europskim agencijama za osiguranje kvalitete, javnim tijelima i visokoškolskim ustanovama⁷.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 1% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 2%.

Vijeće ministara BiH (CoM) je, u prosincu 2009. godine, usvojilo *Strategiju razvoja znanosti u Bosni i Hercegovini 2010.-2015. i Akcioni plan za provođenje strategije* kao strateški okvir za razvitak obrazovanja⁸. Strategija obuhvaća temeljna načela, ciljeve, pravce i prioritete u razvitku znanosti i tehnološkoga obrazovanja.

Prema *Izvješću o napretku u realizaciji milenijjskih razvojnih ciljeva u Bosni i Hercegovini 2010.*⁹, Bosna i Hercegovina treba ojačati svoja nastojanja na razvitku i reformi obrazovanja. Prioritet je, zasigurno, osigurati sveobuhvatnost osnovnoga obrazovanja, s obzirom da o njemu ovisi svaki daljnji napredak na višim razinama obrazovanja. Istovremeno je važno unaprjeđivati i više razine obrazovanja, s obzirom da su ovi procesi međusobno komplementarni.

Aktivnosti donatora u 2010. i 2011. godini

Članice Foruma za koordinaciju donatora (DCF) aktivne u sektoru obrazovanja u 2010.-2011. su Austrija/ADC, Europska komisija, SAD/USAID, UNICEF, Njemačka, Norveška, Republika Češka, Francuska, Japan/JICA i Švicarska/SDC/SECO.

Grafikon 1.1. pokazuje da su vodeći donatori u sektoru obrazovanja u 2010. godini SAD/USAID, s izdvajanjem od 2,01 milijun eura, te Austrija/ADC koja je izdvojila 1,64 milijuna eura. Za njima slijede Norveška, Europska komisija, Njemačka, UNICEF, Japan/JICA, Republika Češka, Francuska i Švicarska/SDC/SECO.

Vodeći donatori u sektoru obrazovanja u 2011. godini su Europska komisija, koja je izdvojila 1,52 milijuna eura, potom Austrija/ADC, sa izdvajanjem od 1,26 milijuna, te UNICEF sa izdvajanjem od 1,05 milijuna eura. Za njima slijede Njemačka, Norveška, Republika Češka, SAD/USAID, Francuska, Švicarska/SDC/SECO i Japan/JICA.

Donatori su u 2010. i 2011. godini sredstva za ovaj sektor izdvajali isključivo u obliku grantova.

³ Milenijjski razvojni ciljevi su: iskorijeniti krajnje siromaštvo i glad; postići sveobuhvatnost osnovnoga obrazovanja; unaprijediti jednakost spolova i podršku ženama; smanjiti smrtnost djece; unaprijediti zdravlje majki; borba protiv HIV/AIDS-a, malarije i drugih bolesti; osigurati održivost okoliša; razvijanje globalnog partnerstva za razvitak.

⁴ Strategije su u proceduri usvajanja.

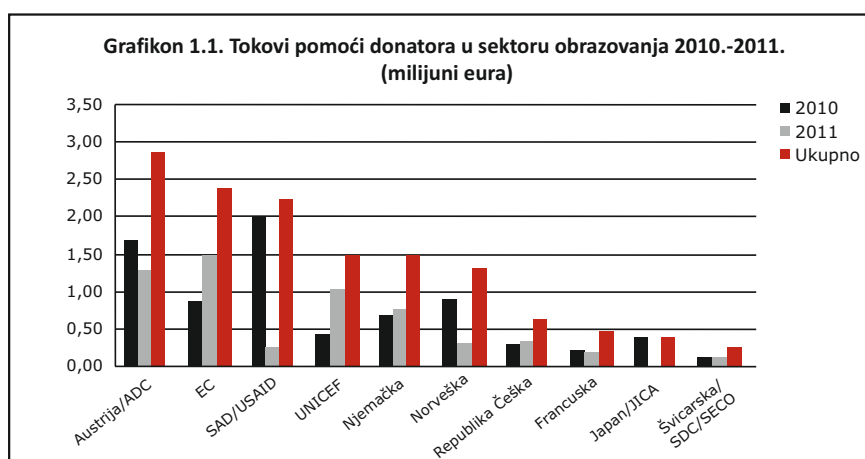
⁵ Za više informacija o INQAAHE-u posjetite: <http://www.inqaahe.org/>

⁶ Za više informacija o CEEN-u posjetite: <http://www.ceenetwork.hu>

⁷ <http://www.enqa.eu/>

⁸ *Strategija razvoja znanosti u Bosni i Hercegovini 2010.-2015.* (dostupna na lokalnome jeziku), http://www.mcp.gov.ba/zakoni_akti/strategije/?id=1251

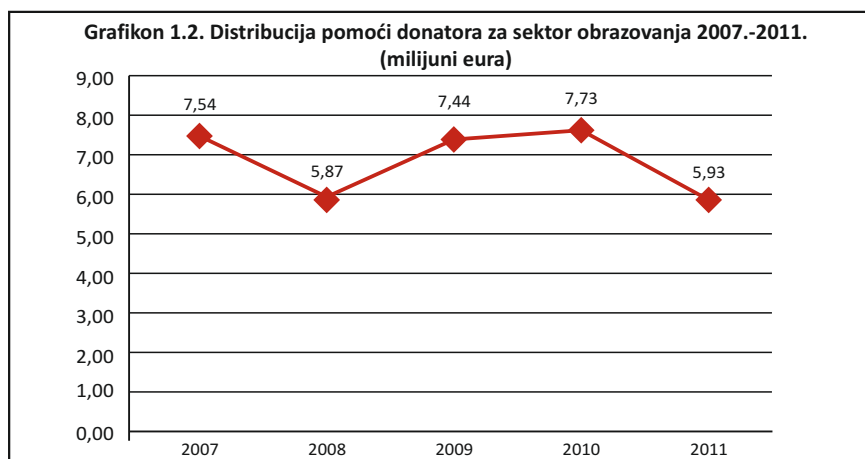
⁹ Izvješće su pripremili Ministarstvo financija i trezora BiH i tim UN-a u BiH, u srpnju/kolovozu 2010., a studenoga 2010. godine usvojilo ga je Vijeće ministara BiH. Izvješće je dostupno na engleskome jeziku na: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>; <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, a na lokalnome jeziku na: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>

Ukupna izdvajanja članica DCF-a za sektor obrazovanja iznosila su 7,73 milijuna eura u 2010., a dosad u 2011. godini 5,93 milijuna eura. Međutim, za ovaj sektor bi, do kraja 2011. godine, mogla biti izdvojena dodatna finansijska sredstva.

Grafikon 1.2. pokazuje da su se u 2010. ukupna izdvajanja značajno povećala, za 1,86 milijuna eura u usporedbi s 2008. godinom, dok su se u 2010. ukupna izdvajanja u usporedbi s 2007. godinom neznatno povećala, za 0,19 milijuna eura, odnosno za 0,29 milijuna eura u usporedbi s 2009. godinom.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 1% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 2%.

Potpora jačanju zakonskog i institucionalnog okvira

Potporu jačanju zakonskog i institucionalnog okvira u sektoru obrazovanja pružale su Austrija/ADC, Europska komisija, UNICEF, Norveška i OSCE¹⁰.

Austrija/ADC je već nekoliko godina uključena u uspostavu funkcionalnog i djelotvornog sustava za izradu politika djelovanja i osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju. ADC podržava HEA-u osiguravanjem pomoći na poljima poput institucionalne i izgradnje kapaciteta, tehničke i IT potpore te medijskih kampanja s ciljem podizanja svijesti o značaju HEA-e. HEA je, a što je rezultat zajedničkih nastojanja mjerodavnih domaćih institucija i donatora, u veljači 2010., postala pridruženom članicom Europske mreže agencija za osiguranje kvalitete (ENQA). HEA je, k tome, izradila smjernice i opće standarde¹¹ te obučila dovoljan broj stručnjaka koji će biti zaduženi za proces akreditiranja. Sam proces akreditiranja međutim još uvijek nije započeo.

Austrija/ADC je počela i provedbu projekta, *Jačanje kapaciteta Ministarstva civilnih poslova BiH za sudjelovanje u europskim projektima međunarodne znanstvene suradnje (EU RTD)*¹². Još jedan novi projekt, *Osnaživanje Romkinja*, radi na rješavanju

¹⁰ OSCE nije članica DCF-a.

¹¹ HEA je, u srpnju u 2010., usvojila *Odluku o kriterijima za akreditiranje visokoškolskih ustanova u BiH* (Službeni glasnik BiH broj 75/10).

¹² RTD-Research and Technological Development - istraživanje i tehnološki razvitak.

problema diskriminacije, isključenosti i ugroženosti Romkinja kroz osnaživanje organizacija civilnog društva koje ih zastupaju.

Europska komisija je posebno aktivna bila u unaprijeđenju djelotvornog upravljanja i administriranja u domeni obrazovanja, kroz pomoć u izradi strategije obrazovanja na razini BiH, te drugih internih dokumenata i standarda, kao i u uspostavi triju agencija iz domene obrazovanja na razini BiH¹³. Europska komisija je, također, podupirala i jačanje institucionalnih kapaciteta u Bosni i Hercegovini nužnih za strateški razvitak poduzetničkog učenja kao i uvođenja pojma cjeloživotnog učenja u poduzetnički sustav obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

UNICEF osigurava potporu politikama djelovanja, sustavima i službama iz domene obrazovanja u ranom djetinjstvu, kvalitetnog i inkluzivnog obrazovanja, međukulturalnog razumijevanja, obrazovanja za mir, sudjelovanja djece i mladih kao i obrazovanja koje se temelji na stjecanju životnih vještina.

Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (**OSCE**) promiče izmjene političkoga i zakonodavnog okvira, što će Bosni i Hercegovini omogućiti razvijanje holističnog obrazovnog sustava, dostupnog, prihvatljivog i djelotvornog za sve građane Bosne i Hercegovine.

Općenito uzevši, donatori aktivno podupiru praćenje aktivnosti, prikupljanje podataka i izradu strateških dokumenata, kako bi se u Bosni i Hercegovini osigurali kvalitetni, suvremeni sustavi predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja.

Reforma predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja

Donatori aktivni na polju reforme predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja u 2010.–2011. su Austrija/ADC, Europska komisija, SAD/USAID, UNICEF, Njemačka, Norveška, Francuska, Japan/JICA i Švicarska/SDC/SECO.

SAD/USAID je nastavio provedbu programa građanskoga obrazovanja pod nazivom *Civitas*. Programom se promiče međunacionalna suradnja i djelotvorna uloga građana kroz razvijanje i provedbu kvalitetnih obrazovnih programa, didaktičkih materijala te nastojanja na edukaciji nastavnoga kadra na svim razinama obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

U okviru *Programa jačanja obitelji u Mostaru*, **Austrija/ADC** je osiguravala potporu djeci čiji je razvitak ugrožen kao i djeci u riziku da budu napuštena od svojih bioloških obitelji ili povučena iz sustava dječje zaštite.

Norveška kroz projekt *Obrazovanje u BiH* promiče izradu metodologije indeksa inkluzije te jačanje uključenosti lokalnih vlasti u obrazovni proces.

Njemačka je započela drugu fazu projekta *Pomirenje kroz obrazovanje*. Projekt realizira fondacija *Krila nade*. Fondacija prvenstveno radi s traumatiziranom djecom i mladeži, žrtvama rata, kako bi im omogućila da bez smetnji sudjeluju u privatnome i društvenom životu.

UNICEF je pružao pomoć u realizaciji posebno osmišljenih modela socijalnog uključivanja kojima se omogućava dijalog, komunikacija i zajedničko djelovanje među učenicima, učiteljima, upravama škola i roditeljima iz segregiranih škola u Kantonu Središnja Bosna. Nekoliko projekata u deset općina se fokusira na međukulturalno razumijevanje. Uz potporu UNICEF-a, predstavnici iz 14 ministarstava obrazovanja i osam prosvjetno-pedagoških zavoda zajednički su izradili pokazatelje za interkulturalno obrazovanje, etički kodeks te nacrt akcionoga plana za praćenje i procjenu kvalitete obrazovanja.

Francuska je podupirala održavanje nastave francuskog jezika u novome obrazovnom sustavu i to u osnovnim i srednjim školama.

Švicarska je u 2010. godini započela projekt pod nazivom *Inkluzija Roma u osnovno obrazovanje, Kanton Sarajevo - BiH*. Osnovni cilj projekta je smanjiti nerazmjer u obrazovanju između romske i neromske djece, osiguravanjem boljeg pristupa kvalitetnom obrazovanju.

Strukovno obrazovanje i obuka

Donatori aktivni u domeni strukovnog obrazovanja i obuke (VET) u 2010.–2011. su Austrija/ADC, Europska komisija, SAD/USAID, Njemačka i Švicarska/SDC/SECO.

Škola socijalnih zanimanja je novi projekt **Austrije/ADC**. Cilj projekta je stvoriti profesiju socijalnih zanimanja koja će biti priznata širom Bosne i Hercegovine. U sklopu takve izobrazbe stjecala bi se znanja i vještine potrebne za njegu starih osoba i

¹³ Agencija za visoko obrazovanje i osiguranje kvalitete (HEA), Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (APOS) i Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (CIP).

osoba s posebnim potrebama, te znanja i vještine iz socijalnog menadžmenta. Nadalje, Austrija/ADC aktivno radi na smanjenju nezaposlenosti među mladeži u Bosni i Hercegovini. *Projekt zapošljavanja mladih (YEP)* osigurava pomoć mladim ljudima iz marginaliziranih skupina koji stupaju na tržište rada po završetku srednje škole. Cilj projekta je izgraditi snažniju suradnju između privatnih i javnih službi za zapošljavanje i sektora obrazovanja.

Europska komisija je u 2011. godini inicirala projekt *Strukovno obrazovanje i obuka (VET) u BiH 4*, koji predstavlja nastavak potpore EU strukovnome obrazovanju i obuci. U Bosni i Hercegovini se, od 1998., realizira niz projekata kojima se podupire reforma VET-a u Bosni i Hercegovini. Svrha projekta *VET 4* je poduprijeti institucionalnu i izgradnju kapaciteta u sustavu strukovnog obrazovanja i obuke u Bosni i Hercegovini, konkretno, Odjela za srednje strukovno obrazovanje u APOSO-u, ministarstava obrazovanja te pedagoških zavoda i škola. Projektom će se ojačati vertikalna i horizontalna mobilnost studenata u sustavu strukovnog obrazovanja u BiH sukladno *Osnovama kvalifikacijskog okvira u BiH* te ojačati veze između sektora obrazovanja i rada i zapošljavanja kroz razvitak profesionalnih standarda. Kroz projekt *Nabava opreme za srednje strukovne škole*, Europska komisija je odabranim strukovnim školama i centrima za obuku u Bosni i Hercegovini nabavila specijaliziranu opremu za VET.

Tijekom perioda od 2004. do 2010. godine, **Njemačka** je podupirala strukovno obrazovanje i obuku u Bosni i Hercegovini kroz GTZ-ov *VET Projekt*. Sve projektne aktivnosti bile su usuglašene sa strategijom obrazovanja na razini BiH. Neki od rezultata ovoga projekta su ISO certifikacija deset strukovnih škola; uspostava Udruge za stručnu podršku u obrazovanju i nastavi - *Uspón*¹⁴; te multipliciranje glavnih elemenata u strukovnome obrazovanju, poput edukacije nastavnoga kadra, upravljanja kvalitetom, izrade i uvođenja nastavnih planova i programa širom zemlje. Ovim projektom je, k tome, uspostavljena mreža suradnje između škola i poduzeća. Njemačka je, u 2011., započela projekt *Obrazovanje odraslih* koji ima za cilj unaprijediti obrazovanje odraslih u smislu ekonomskih te društvenih potreba u Bosni i Hercegovini.

Putem projekta *Neformalno obrazovanje i obrazovanje odraslih u Bosni i Hercegovini*, **Švicarska/SDC** podupire aktivnosti na uspostavljanju suvremenog i fleksibilnog sustava neformalne obuke (obrazovanja). Cilj projekta je poboljšati zapošljivost osoba koje traže posao te unaprijediti kvalifikacije zaposlenih kroz tržišno orijentiranu izgradnju kapaciteta u sektoru neformalnog obrazovanja i obrazovanja odraslih.

Reforma visokog obrazovanja

*Okvirni zakon o visokom obrazovanju u BiH*¹⁵, usvojen u srpnju 2007. godine, obilježio je početak reforme visokoga obrazovanja poznatijeg pod nazivom Bolonjski proces. Donatori aktivni na polju reforme visokoga obrazovanja u 2010.-2011. su Austrija/ADC, Europska komisija, SAD/USAID, Norveška, Republika Češka i Francuska.

Austrija/ADC trenutno provodi drugu fazu projekta *Podrška visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini*¹⁶, koji ima za cilj približiti sveučilišta u Bosni i Hercegovini europskome prostoru visokoga obrazovanja.

Norveška financira *Magistarski program rodni studija*. Cilj projekta je educirati generaciju stručnjaka u domeni rodni studija koji su dodiplomsko obrazovanje stekli na različitim poljima.

Europska komisija osigurava pomoć u obrazovanju iz domene ljudskih prava kroz *Europski regionalni magistarski studij demokracije u Jugoistočnoj Europi*.

Europska komisija također podupire reformu visokoga obrazovanja kroz projekt tehničke pomoći kojim se pomoć pruža Centru za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (CIP), izradi nacrtu smjernica za priznavanje visokoškolskih kvalifikacija sukladno Lisabonskoj konvenciji¹⁷, te jačanju upravljačkih kapaciteta javnih sveučilišta u cilju njihove pretvorbe u integrirane institucije.

Europska komisija i **Vijeće Europe (CoE)** su, od 2003. do 2011. godine, realizirali niz od tri zajednička projekta pod nazivom *Jačanje visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini*. Projekti su osmišljeni kako bi se Bosni i Hercegovini pomoglo u ispunjavanju obveza koje je preuzela 2003., zvaničnim pridruživanjem Bolonjskome procesu. Ovi su projekti pomogli podizanju razine stručnih znanja vezanih za Bolonjski proces u okvirima akademske zajednice i obrazovnih vlasti. Osnovna područja djelovanja su podrazumijevala, između ostalog, novi sustav kvalifikacijskih stupnjeva te okvir za kvalifikacije u visokome obrazovanju, osiguravanje kvalitete te priznavanje kvalifikacija¹⁸.

Republika Češka osigurala je više od 30 stipendija za studije na sveučilištima u Republici Češkoj.

¹⁴ Za dodatne informacije posjetite: <http://www.uspon.edu.ba/udruzenje.asp>

¹⁵ Službeni glasnik BiH broj 59/07.

¹⁶ Projekt realizira WUS Austrija.

¹⁷ Konvencija o priznavanju diploma u visokom obrazovanju, potpisana u Lisabonu u travnju 1997. <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/165.htm>

¹⁸ Delegacija Europske unije u BiH, *Sljedeći koraci u reformi visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini*, <http://www.delbih.Europskakomisija.europa.eu/?akcija=vijesti&akcija2=pregled&jezik=2&ID=859>

Francuska također podupire razmjenu među sveučilištima u Francuskoj i Bosni i Hercegovini, te je u tom smislu i u 2010. i u 2011. godini osigurala po sedam stipendija.

Obrazovne ustanove i obrazovanje nastavnika (prije stupanja u službu i tijekom službe)

Donatori aktivni u domeni obrazovnih ustanova i obrazovanja nastavnika u 2010.-2011. su Austrija/ADC, SAD/USAID, UNICEF i Norveška.

SAD/USAID podupire projekt *Rana intervencija za djecu s poteškoćama u razvoju*. Svrha projekta je uspostaviti mehanizme rane intervencije za djecu s teškoćama u razvitku kao i osigurati psihosocijalnu potporu njihovim roditeljima.

U 2010. godini **Austrija/ADC** je pokrenula *Pilot projekt uvođenja inkluzivnog obrazovanja*. Projekt ima za cilj stvaranje ozračja koje će dovesti do eliminiranja diskriminacije u obrazovanju. Dodatni cilj projekta je osigurati osnovno obrazovanje za svu djecu, posebice djecu s posebnim obrazovnim potrebama.

Norveška je nastavila provedbu programa *Obrazovanje za mir (EFP)*, koji predstavlja jedinstven program razvitka u sklopu zajednice, a posvećen je pomaganju mladim generacijama i njihovim nastavnicima, roditeljima i vođama u stvaranju kulture mira koja se temelji na jedinstvu u različitosti.

UNICEF surađuje s partnerima na razvijanju kapaciteta u sektoru obrazovanja, s fokusom na kvalitetno inkluzivno obrazovanje, interkulturalno razumijevanje, životne vještine i glavne sposobnosti. Tako su npr. učitelji i nastavnici u osnovnim školama unaprijedili svoja znanja i vještine iz domene interkulturalnog obrazovanja kroz obuku koja su zajednički realizirali partneri iz vladinoga sektora i akademske zajednice.

Glavni projekti u sektoru obrazovanja navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Unaprjeđenje kulturnog razumijevanja u BiH (zajednički program UN-a – MDG-Fond, Španjolska)	UNDP, UNICEF, UNESCO	6,61
Program zapošljivosti i zadržavanja mladih (zajednički program UN-a – MDG-Fond, Španjolska)	UNDP, UNICEF, UNFPA, IOM	4,53
Obrazovanje odraslih	Njemačka	4,00
Strukovno obrazovanje i obuka	Njemačka	3,60
Potpora visokome obrazovanju u Bosni i Hercegovini za 2005.-2007. i 2008.-2010.	Austrija/ADC	2,26
Reforma VET IV	Europska komisija	1,43
Osnovno obrazovanje	UNICEF	1,34
Potpora EU visokom obrazovanju u BiH	Europska komisija	1,10
Europski regionalni magistarski studij demokracije u Jugoistočnoj Europi	Europska komisija	1,07
Škola socijalnih zanimanja u BiH	Austrija/ADC	1,02
Obrazovanje Mostar	Norveška	1,02

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2010. i 2011. godini

U ožujku 2011. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Osnove kvalifikacijskog okvira u BiH*. Okvir predstavlja prvi sustavni korak u izgradnji sustava kvalifikacija na temelju Europskoga kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje (EQF). EQF je zajednički, europski referentni sustav, kojim se obuhvaćaju i usuglašavaju nacionalni kvalifikacijski sustavi i koji funkcionira kao mehanizam za prevođenje i omogućava kvalitetniju usporedbu kvalifikacija. Sustav promiče cjeloživotno učenje i pomaže građanima Europe koji žele studirati ili raditi u inozemstvu.¹⁹

*Zakon o visokom obrazovanju u Republici Srpskoj*²⁰ usvojen je **u srpnju 2010. godine**. Narodna skupština Republike Srpske je, **u srpnju 2011.**, usvojila i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju u Republici Srpskoj*.

Na razini Federacije Bosne i Hercegovine trenutno nema zakona o visokom obrazovanju.

¹⁹ Europska komisija, *Europski kvalifikacijski okvir*: http://Europska_komisija.europa.eu/eqf/home_en.htm

²⁰ Službeni glasnik Republike Srpske broj 73/10.

U srpnju 2010. godine, Kanton Sarajevo je usvojio *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju*. Tuzlanski, Unsko-sanski, Posavski, Zeničko-dobojski, Bosansko-podrinjski, Zapadnohercegovački kanton te Kanton 10 (Livanjski kanton) kao i Brčko distrikt BiH su također usvojili zakone o visokom obrazovanju. Hercegovačko-neretvanski kanton te Kanton Središnja Bosna, zakone o visokome obrazovanju tek trebaju usvojiti.

U veljači 2010. godine, Republika Srpska je usvojila *Strategiju razvoja obrazovanja Republike Srpske 2010.-2014.* Strategija se temelji na konceptu cjeloživotnog učenja i usklađivanja obrazovanja u svim životnim dobima, što podrazumijeva formalno i neformalno obrazovanje te samoobrazovanje.

U veljači 2010. godine, Republika Srpska je usvojila i *Strategiju razvoja kulture Republike Srpske 2010.-2014.* Opći cilj ove Strategije je podići razinu zajedničkog razumijevanja i poštivanja među pojedincima, zajednicama i narodima, promicati kulturnu raznolikost kao i usuglasiti politike djelovanja i zakonodavstvo RS-a s odgovarajućim *acquisom* i politikama EU.

Strategija poduzetničkog učenja u obrazovnom sustavu u Bosni i Hercegovini i Plan implementacije, te proračun, kao i *Model socijalnog partnerstva za uvođenje poduzetničkog učenja u obrazovni sustav BiH*, **izrađeni su u 2010. godini**. Oba ova dokumenta u proceduri su usvajanja na Vijeću ministara BiH. Strategija je rezultat zajedničkih nastojanja javnoga i privatnog sektora, uključujući predstavnike obrazovnoga i ekonomskog sektora u Bosni i Hercegovini.

Koordinacija rada donatora

Donatori su, tijekom 2010. i 2011. godine nastavili sudjelovati kako na zvaničnim, tako i poluzvaničnim sastancima u svrhu razmjene informacija u sektoru obrazovanja. Ministarstvo civilnih poslova BiH je organiziralo i vodilo sastanke sektorske radne skupine koju su, između ostalih, činili i vodeći domaći i međunarodni akteri. Konferencija ministara obrazovanja (CoEM) djeluje kao savjetodavno tijelo čija je svrha omogućiti koordinaciju u sektoru obrazovanja. Donatori su pozvani da sudjeluju na sastancima CoEM-a, ovisno o temi rasprave.

HEA je uspostavila vlastito koordinacijsko tijelo, kojim se nastoji izbjeći dupliciranje aktivnosti te predstaviti prioritete HEA-e u sektoru obrazovanja.

Donatori koji su aktivni u sektoru obrazovanja redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Sastanci DCF-a održavaju se tromjesečno, pri čemu se na mjestu predsjedatelja rotiraju članice foruma. Cilj sastanaka je unaprjeđenje toka informacija i uzajamne koordiniranosti. Sastanci DCF-a, pored toga, doprinose i međusektorskoj suradnji u svim sektorima u Bosni i Hercegovini.

Donatori u Bosni i Hercegovini su, pored toga, sudjelovali i na periodičnim sastancima u svrhu razmjene informacija sa različitim međunarodnim organizacijama, predstavnicima NVO i veleposlanstava aktivnih u sektoru obrazovanja.

Brojni akteri, uključujući domaće institucije i donatore, iskazali su potrebu za snažnijom zvaničnom koordinacijom na državnoj razini.

Premda su tokovi informacija unutar sektora dobri, potrebno ih je dodatno unaprijediti.

Buduće aktivnosti

Nova *Strategija razvitka BiH i Strategija socijalne uključenosti (CDS/SIS)*, koje su trenutno u proceduri usvajanja, definiraju obrazovanje kao jedan od strateških ciljeva Bosne i Hercegovine. Stoga bi buduće aktivnosti i intervencije u sektoru obrazovanja trebale biti usklađene s ovim strategijama.

Provedba okvirnih zakona na razini BiH u domeni visokoga obrazovanja, predškolskog i strukovnog obrazovanja ide sporije nego se očekivalo, stoga relevantni akteri trebaju ojačati svoja nastojanja po pitanju razvitka obrazovanja i njegove reforme.

Premda donatori osiguravaju značajnu potporu sektoru obrazovanja, zainteresirane strane unutar ovoga sektora smatraju da još uvijek postoje određena područja kojima je potrebna dodatna pomoć donatora. Stoga bi se buduće aktivnosti u ovome sektoru trebale posebno fokusirati na sljedeća područja:

- osnovno obrazovanje (predškolsko, osnovno i srednje),
- formalno i neformalno obrazovanje odraslih,
- kvalitetno inkluzivno obrazovanje,
- obrazovna infrastruktura,
- unaprjeđenje nastavnih planova i programa,
- reforma obrazovanja nastavnika prije stupanja u službu.

K tomu je, kako bi se obrazovni sustav usuglasio s potrebama tržišta rada i potrebama gospodarskog razvitka, između ostaloga, potrebno poduzeti i sljedeće mjere²¹:

- jačanje kapaciteta zavoda za zapošljavanje, kako bi se isti angažirali u sklopu aktivne politike tržišta rada, kao i uspostava odgovarajućeg zakonskog okvira i poticaja za uključivanje privatnoga sektora u pružanje usluga potrebnih na tržištu rada;
- fokusiranje na reformu srednjeg obrazovanja, kako bi se svršenim srednjoškolcima osigurale fleksibilne vještine potrebne na tržištu rada, te kako bi se mogli kvalitetnije pozicionirati po pitanju nastavka obrazovanja i cjeloživotnog učenja;
- nastavak provedbe reformi koje su već započele u sektoru strukovnog obrazovanja i obuke putem EU VET reformi;
- nastavak provedbe reformi započetih u domeni cjeloživotnoga učenja, čime bi se potaknuo interes privatnog sektora za pružanje usluga obuke odraslih te povećala potražnja za ovim uslugama među radnicima i poduzećima, koja je zbog nepostojanja osiguranja kvalitete i certifikacije dosad bila ograničena;
- razvijanje jasne strategije i ciljeva rasta u glavnim sektorima gospodarstva kako bi se kapitalizirale konkurentne prednosti Bosne i Hercegovine i koji mogu postati pokretači izvoznog orijentiranoga rasta i generiranja novih radnih mjesta;
- izrada strategije za uspostavljanje veza i korištenje potencijala bosanskohercegovačke dijaspeore kako bi se dodatno unaprijedio proces razvitka.

Prema *Izvješću o napretku u realizaciji milenijjskih razvojnih ciljeva u Bosni i Hercegovini 2010.*²², neke od preporuka za daljnje unaprjeđenje sektora obrazovanja su:

- povećati pristup obrazovanju za cjelokupno stanovništvo;
- osigurati provedbu odredaba koje se tiču besplatnoga obrazovanja, posebice za ugrožene skupine;
- reforma sustava financiranja obrazovanja kako bi se osiguralo djelotvornije obrazovanje, uspostavom novog modela financiranja obrazovanja, definiranjem potreba u smislu dodatnih ulaganja u obrazovanje kao i uspostavu obrazovnih normi i standarda na razini BiH;
- usuglašavanje obrazovnoga sustava s potrebama tržišta rada kao i gospodarskim i društvenim razvitkom.

Austrija/ADC će nastaviti pružati potporu sektoru obrazovanja u Bosni i Hercegovini sve do kraja 2013. godine. Ova će se pomoć prvenstveno fokusirati na visoko te strukovno obrazovanje i obuku.

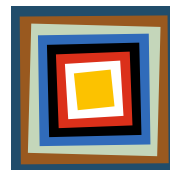
UNICEF će, od 2010. do 2014. godine podupirati suradnju po pitanjima socijalnog uključivanja, promicanja i izrade standarda za intervencije u ranome djetinjstvu kao i škole po mjeri djeteta/kvalitetno osnovno obrazovanje. UNICEF je posvećen cilju osiguravanja besplatnoga pristupa obrazovanju za svu djecu.

Europska komisija će, u sklopu IPA 2008 i IPA 2009 nastaviti podupirati reformu u domeni financiranja visokoga obrazovanja; daljnju reformu VET-a; razvitak strategije i okvirnoga zakona o obrazovanju odraslih na razini BiH; statističko izvješćivanje u domeni obrazovanja i zapošljavanja odraslih osoba kao i izgradnju kapaciteta Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (APOSO).

Opći zaključak je da Bosna i Hercegovina u narednim godinama treba ojačati nastojanja koja ulaže po pitanju razvitka i reforme obrazovanja. Prioritet bi trebalo dati daljnjem unaprjeđenju održivosti i odgovornosti domaćih institucija za proces reformi.

²¹ Prema izvješću Svjetske banke *Da li ograničenost vještina ograničava rast u Bosni i Hercegovini?*, prosinac 2009. <http://siteresources.worldbank.org/INTBOSNIAHERZ/Resources/AreSkillsConstrainingGrowthInBHeng.pdf>

²² Izvješće su pripremili Ministarstvo financija i trezora BiH i tim UN-a u BiH, u srpnju/kolovozu 2010., a studenoga 2010. godine usvojilo ga je Vijeće ministara BiH. Izvješće je dostupno na engleskom jeziku na: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>; <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, a na lokalnome jeziku na: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2010.-2011.	UNDP, Svjetska banka, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka, UNICEF, Europska komisija, Italija/IC, Republika Češka, Nizozemska, Francuska, Norveška, Japan/JICA, Austrija/ADC.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Svjetska zdravstvena organizacija (WHO); Populacijski fond Ujedinjenih naroda (UNFPA); Međunarodna organizacija za migracije (IOM); Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije (GFATM); Globalni savez za cjepiva i imunizaciju (GAVI).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo civilnih poslova BiH; Ministarstvo zdravstva FBiH; Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS; Odjel za zdravstvo i ostale usluge Brčko distrikta BiH; kantonalna ministarstva zdravstva; fondovi zdravstvenog osiguranja; zavodi za javno zdravstvo; Državna regulativna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost; Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe sektora u 2010. i 2011. godini	2010.: 8,03 milijuna eura - 5,92 milijuna eura u grantovima i 2,11 milijuna eura u zajmovima 2011.: 13,49 milijuna eura - 11,04 milijuna eura u grantovima i 2,45 milijuna eura u zajmovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2010. i 2011. godini) <i>Zakon o zdravstvenoj zaštiti u FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju u FBiH; Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti u RS; Zakon o transplantaciji ljudskih tkiva i ćelija u RS; Politika lijekova i medicinskih sredstava u Bosni i Hercegovini; Politika za unaprjeđenje ranoga rasta i razvitka djece u FBiH; Politika za unaprjeđenje ranoga rasta i razvoja djece u Republici Srpskoj 2011.-2016.; Strategija za unaprjeđenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u FBiH 2010.-2019.; dokument Aktivnosti za integraciju zdravstvenih sektora Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije²³ <i>Strategija primarne zdravstvene zaštite 2006.; Državna strategija za nadzor nad opojnim drogama, sprječavanje i suzbijanje zlouporabe opojnih droga u Bosni i Hercegovini; Državna strategija za prevenciju i borbu protiv HIV/AIDS-a 2004.-2009.; Strategija za prevenciju jod deficitarnih poremećaja u BiH; Politika u oblasti invalidnosti u BiH; Plan pripravnosti i kontrole pandemijske influence u BiH; Rezolucija o politici zdravlja za sve građane BiH; Strateški plan razvoja zdravstva u FBiH za razdoblje 2008.-2018.; Strategija razvoja zdravstva Brčko distrikta BiH za razdoblje 2008.-2013.</i>
Koordinacija rada donatora	Konferencija ministara u sektoru zdravstva djeluje kao savjetodavno i koordinacijsko tijelo u domeni zdravstva. Najznačajnije podsektorske radne skupine su Državni mehanizam koordinacije (CCM) u oblasti HIV/AIDS-a i tuberkuloze, te Međuagencijski koordinacijski komitet za pitanja imunizacije. Ne postoji zvanična koordinacijska skupina za cijeli sektor. Donatori aktivni u ovome sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora BiH/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Donatori osim toga sudjeluju i na raznim neformalnim <i>ad-hoc</i> bilateralnim i multilateralnim sastancima.

²³ Za više informacija o strategijama posjetite: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Pregled

Tijekom nekoliko posljednjih godina u sektoru zdravstva u Bosni i Hercegovini započeo je veći broj reformi. Reformski procesi u ovom sektoru postupno napreduju i podrazumijevaju suradnju na reformama između entiteta i reformu unutar Federacije Bosne i Hercegovine.

Ministarstvo zdravstva FBiH i Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS su nadležni za sektor zdravstva na entitetskom nivou. Ministarstvo civilnih poslova BiH/Sektor za zdravstvo odgovorno je za pripremu i provedbu regulative; usuglašavanje planova na entitetskoj razini; definiranje strategije na međunarodnoj razini; planiranje, koordiniranje i nadzor politika; nadgledanje institucija i organizacija u sektoru zdravstva na razini BiH; nadgledanje pristupa EU u sektoru zdravstva; kao i provedbu međunarodnih sporazuma i konvencija koje je Bosna i Hercegovina ratificirala.

Pomoć donatora na daljnjoj reformi zdravstva nastavljena je i u 2010. i 2011. godini. Posebna pozornost dana je reformi primarne zdravstvene zaštite, zaštiti mentalnog zdravlja i prevenciji/kontroli HIV/AIDS-a, TB-a i drugih prenosivih bolesti, razvitak ljudskih resursa i strateških dokumenata, kao i jačanje zakonskih i institucionalnih kapaciteta.

Uvođenje modela obiteljske medicine u primarnu zdravstvenu zaštitu napreduje dobro. Počela je i reforma sekundarne zdravstvene zaštite, uz značajnu potporu Europske komisije kroz program pomoći IPA 2008. U lipnju 2011. godine, u Bosni i Hercegovini je otvoren Regionalni centar za razvitak u domeni mentalnog zdravlja u Jugoistočnoj Europi²⁴, kojemu je namjera unaprijediti suradnju na polju mentalnog zdravlja u regiji.

Napori na reformi zdravstva teže da budu rodno osjetljivi i fokusirani na osiguravanje jednakog pristupa zdravstvenim uslugama za povratnike, mladež i najugroženije skupine stanovništva. Domaći akteri slažu se da je raspodjela donatorske pomoći u sektoru zdravstva zadovoljavajuća. Potrebno je međutim da i domaći akteri i donatori ulože dodatne napore kako bi se u zdravstvu dosegli standardi EU.

**Za ovaj sektor je u 2010. godini
izdvojeno 1% ukupnih sredstava ODA-e
i do danas u 2011. godini 4%.**

Aktivnosti donatora u 2010. i 2011. godini

Članice Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje su aktivne u sektoru zdravstva u 2010.-2011. su UNDP, Svjetska banka, Švicarska/SDC/SECO, Njemačka, UNICEF, Europska komisija, Italija/IC, Republika Češka, Nizozemska, Francuska, Norveška, Japan/JICA, Austrija/ADC.

Organizacije koje nisu članice DCF-a, a aktivne su u sektoru zdravstva su Svjetska zdravstvena organizacija (WHO), Populacijski fond Ujedinjenih naroda (UNFPA), Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije (GFATM), Globalna asocijacija za cjepivo i imunizaciju (GAVI) i Međunarodna organizacija za migracije (IOM).

Grafikon 2.1. pokazuje da su vodeći donatori u sektoru zdravstva u 2010. godini UNDP²⁵ s izdvajanjem od 2,75 milijuna eura i Svjetska banka s izdvajanjem od 2,11 milijuna eura, a slijede ih Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, Njemačka, Republika Češka, Nizozemska, UNICEF, Francuska, Norveška, Japan/JICA, Europska komisija i Austrija/ADC.

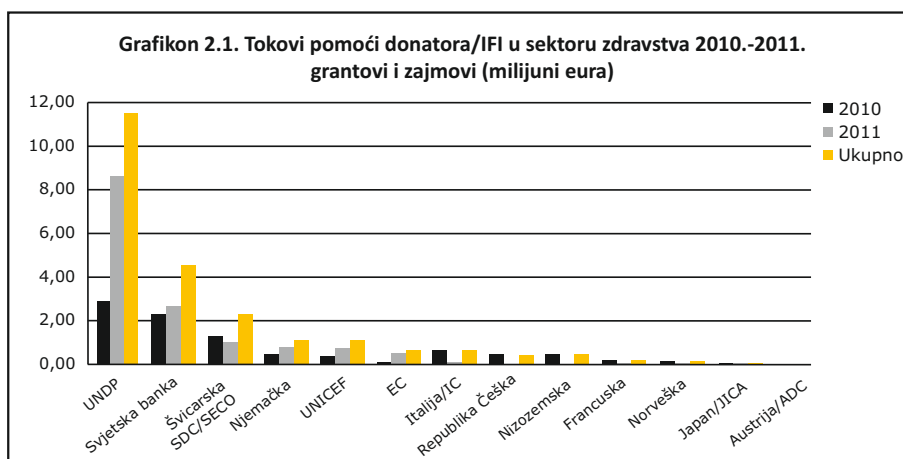
U 2011. godini vodeći donatori u sektoru zdravstva su UNDP s izdvajanjem od 8,69 milijuna eura²⁶ i Svjetska banka s izdvajanjem od 2,44 milijuna eura, a slijede ih Švicarska/SDC/SECO, UNICEF, Njemačka, Europska komisija i Francuska.

Svjetska banka je u 2010. i 2011. godini pomoć osiguravala u obliku zajma.

²⁴ <http://seehnsec.blogspot.com/2011/06/inauguration-ceremony-of-regional.html>

²⁵ Projekat je financirao Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije (GFATM), a realizirao ih je UNDP, kao primarni primatelj sredstava.

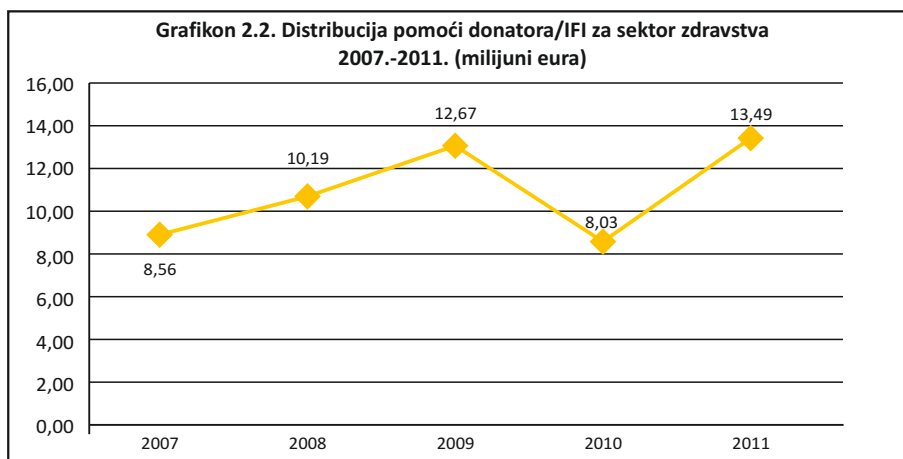
²⁶ Prema donatorskom profilu UNDP-a, ukupan iznos sredstava koji je UNDP dodijelio sektoru zdravstva za 2011. godinu iznosi 8,87 milijuna eura, s obzirom da su UNDP-ovi iznosi izračunati primjenom prosječnog deviznog tečaja UN-a iz 2010. godine: 1 USD = 0,7557 eura.

Ukupna izdvajanja članica DCF-a za sektor zdravstva iznosila su 8,03 milijuna eura u 2010. godini, a dosad u 2011. godini 13,49 milijuna eura. Međutim, za ovaj sektor bi, do kraja 2011. godine, mogla biti izdvojena dodatna financijska sredstva.

Grafikon 2.2. pokazuje smanjenje sredstava ODA-e u 2010. godini u odnosu na 2007., 2008. i 2009. godinu, međutim grafikon ukazuje i na značajno povećanje ODA-e u 2011. godini u usporedbi sa četiri prethodne godine.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 1% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 4%.

Potpoma jačanju zakonskog i institucionalnog okvira

Usklađivanje zakona sa *acquisom* i razvitak sektorskih politika nužni su za napredak u procesu EU integracija. Jačanje zakonskih i institucionalnih kapaciteta na svim razinama vlasti u sektoru zdravstva podržavaju UNICEF, Europska komisija, Norveška i WHO.

UNICEF podržava *Integralni program unaprjeđenja ranog rasta i razvoja djece* u Bosni i Hercegovini, koji doprinosi ostvarivanju milenijjskih razvojnih ciljeva, te socijalnoj zaštiti i inkluziji najugroženijih obitelji. Analiza i politike unaprjeđenja ranog rasta i razvitka djece usvojeni su u oba entiteta. Ovaj program učinkovito identificira i na usluzi je mlađoj djeci, s ciljem unaprjeđenja njihova razvitka sve do ostvarenja njihovog punog potencijala. Pristup univerzalnim i inkluzivnim uslugama ranog rasta, razvitka i zaštite djece osiguran je kako za obitelji tako i njihovu djecu, kroz uspostavu Centara za rani rast i razvitak djece (IECD) u odabranim općinama.

Norveška financira projekt, *Unaprjeđenje uprave i međuetničke suradnje u BiH kroz e-zdravstvo*, koji predviđa uspostavu elektroničkog zdravstvenog portala. Portal će unaprijediti transparentnost u sektoru zdravstva i omogućiti kvalitetniju komunikaciju između javnosti i institucija.

Europska komisija pruža pomoć za uspostavu struktura za izvješćivanje o zdravstvenim pokazateljima, za potrebe EUROSTAT-a i drugih međunarodnih organizacija (WHO, Svjetska banka, OECD). Europska komisija je u 2010. godini počela podupirati i reformu financiranja sekundarne zdravstvene zaštite.

Nastavak podrške **WHO** Bosni i Hercegovini osiguran je kroz potpisivanje novog *Dvogodišnjeg sporazuma o suradnji (BCA)* u svibnju 2010. godine. BCA za Bosnu i Hercegovinu za 2010.-2011. bavi se sljedećim, zajednički usuglašenim prioritetima²⁷: jačanje funkcija savjesnog upravljanja i prikupljanja zdravstvenih informacija za provedbu strateškog plana reforme zdravstvenog sustava; unaprjeđenje provedbe politika na polju farmaceutike u Bosni i Hercegovini; jačanje integriranog nadzora zdravlja i jačanje usluga imunizacije u Bosni i Hercegovini.

Reforma primarne zdravstvene zaštite

Gljučni cilj reforme primarne zdravstvene zaštite je djelotvornija, troškovno-učinkovitija i kontinuirana zdravstvena zaštita koja se fokusira na model obiteljske medicine, zasnovan na promicanju zdravlja i prevenciji bolesti. Dva donatora koja su u 2010.-2011. podržavali reformu primarne zdravstvene zaštite su Svjetska banka i Švicarska/SDC/SECO.

Svjetska banka je u 2011. godini odobrila dodatna sredstva za *Projekt jačanja zdravstvenog sektora (HSEP)*. Cilj projekta je unaprjeđenje ukupnih rezultata za neprenosive bolesti mjereno neizravnim pokazateljima, unaprjeđenje djelotvornosti zdravstvenog sustava kroz restrukturiranje i jačanje primarne zdravstvene zaštite kroz model obiteljske medicine, kao i jačanje procesa izrade politika kroz razvijanje i provedbu sustava nadzora i procjene rezultata u sektoru zdravstva. Neki od rezultata ovoga projekta, ostvareni do kraja 2010. godine, su²⁸:

- 58% stanovništva registrirano kod timova obiteljskih liječnika i medicinskih sestara;
- izgradnja i renoviranje centara primarne zdravstvene zaštite u 135 općina;
- obuke obiteljske medicine za oko 1100 liječnika i 2500 sestara;
- trogodišnji specijalistički program obiteljske medicine za gotovo 575 liječnika.

Doprinos *Projekta provedbe obiteljske medicine u Bosni i Hercegovini*, koji je financirala **Švicarska/SDC/SECO**, ogleda se u osiguranju dostupnih, pravičnih i djelotvornih zdravstvenih usluga stanovništvu u Bosni i Hercegovini. Poseban značaj dan je unaprjeđenjima djelokruga i kvalitete obiteljske medicine i uspostave partnerstva na razini zajednica za pružanje sveobuhvatne zdravstvene zaštite za sve.

Reforma sekundarne zdravstvene zaštite

Provedba projekta *Reforma financiranja sekundarne zdravstvene zaštite*, koje je financirala Europska komisija kroz IPA 2008 program pomoći, počela je u veljači 2011. godine. Ovaj projekt označava početak reforme sekundarne zdravstvene zaštite. Osnovni cilj projekta je implementiranje sustava prikupljanja podataka i analize dijagnostičko-terapijskih skupina (Diagnosis Related Groups - DRG), i razvitak DRG cjenika i ugovaranja zasnovanih na djelatnosti bolnice²⁹. Ovaj sustav se već provodi u brojnim drugim zemljama, uključujući članice EU, i pruža podatke o uspješnosti liječenja i realnoj cijeni za liječenja specifičnih vrsta bolesti.

Reforma javnog zdravstva

Donatori aktivno uključeni u reformu javnog zdravstva u 2010.-2011. su UNICEF i Europska komisija.

UNICEF pomaže sektoru zdravstva da pruži inkluzivnu, sigurnu i kvalitetnu imunizaciju u porodilištima i zdravstvenim centrima u zemlji. Rezultati ankete o situaciji na polju imunizacije i materijali su distribuirani tijekom Europskog tjedna imunizacije i organizirani su okrugli stolovi za zaposlene u zdravstvu, roditelje i medije o značaju imunizacije. Također je pružena pomoć i zavodima za javno zdravstvo i ministarstvima zdravstva da provedu procjenu nutritivnog statusa djece i daju preporuke za razvitak nutritivne politike. U međuvremenu, UNICEF je započeo program reduciranja neuhranjenosti kod djece i povećanje razvojnog potencijala kod djece kroz fortificiranje pšeničnog brašna.

²⁷ Uputnik Svjetske zdravstvene organizacije.

²⁸ Svjetska banka, Bosna i Hercegovina: *Uvod u obiteljsku medicinu*.

http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/BOSNIAHERZEXTN/0..contentMDK:22888981~menuPK:50003484~pagePK:2865066~piPK:2865079~theSitePK:362026_00.html

²⁹ Delegacija Europske unije u BiH, *Potporna EU sektoru sekundarne zdravstvene zaštite - Bolnice po mjeri pacijenta*, <http://www.delbih.europa.eu/?akcija=vijesti&akcija2=pregled&jezik=2&ID=949>

Europska komisija nastavlja provedbu projekta *Jačanje zavoda za javno zdravstvo u BiH*, koji se financira kroz IPA fondove. Projekt ima tri osnovna cilja³⁰:

- pomoći institucijama zaduženim za javno zdravstvo u promoviranju zdravlja kako bi se unaprijedila pripremljenost za opasnosti po javno zdravlje;
- osigurati potporu daljnjem razvitku u prikupljanju, nadzoru i procjeni podataka vezanih za zdravstvo;
- osigurati potporu u domeni izvješćivanja o podacima o javnom zdravlju i zdravstvu sukladno međunarodnim preporukama i zahtjevima.

Reforma sustava mentalnoga zdravlja

Reforma sustava mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini, koja je počela odmah nakon rata, još uvijek je u tijeku. Cilj reforme je premjestiti usluge iz bolnica u centre za mentalno zdravlje u zajednicama i pružiti liječenje i rehabilitaciju pacijentima sa ozbiljnim mentalnim oboljenjima. Ovaj proces također uključuje reformu zakonodavstva na polju mentalnog zdravlja u skladu sa EU standardima.³¹

Nakon završetka *Regionalnog projekta za mentalno zdravlje*, koji je financirala Zdravstvena mreža Jugoistočne Europe (SEEHN), u Bosni i Hercegovini je u 2010. godini uspostavljen Regionalni zdravstveni razvojni centar (RHDC) za mentalno zdravlje u jugoistočnoj Europi (SEE). RHDC službeno je otvoren u Sarajevu u lipnju 2011. godine. Cilj RHDC-a za mentalno zdravlje u SEE je nastaviti jačanje suradnje među zemljama Jugoistočne Europe na polju mentalnog zdravlja.

Donatori aktivni na polju reforme sustava mentalnog zdravlja u 2010.-2011. su Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC i Nizozemska.

U 2010. godini, **Švicarska/SDC/SECO** je počela provedbu projekta *Mentalno zdravlje u Bosni i Hercegovini - faza I*. Opći cilj projekta je unaprijediti kapacitete kreatora politika i mjerodavnih institucija za ostvarenje EU standarda u zaštiti mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini.

Italija/IC nastavila je projekt *Zaštita i promicanje mentalnog zdravlja u Republici Srpskoj*, koji podržava opću reformu zdravstvenih usluga u Republici Srpskoj. Projekt je primarno usmjeren na uspostavu i unaprjeđenje kapaciteta centara mentalnog zdravlja, kako bi se osigurala odgovarajuća intervencija prema ljudima koji žive sa mentalnim poremećajima.

U 2010. godini, **Nizozemska** je završila provedbu projekta pod nazivom *NVO Snaga žene 2007.-2010.*, koji je pružao adekvatnu psiho-socijalnu, medicinsku i drugu potporu najugroženijim skupinama.

Prevenција i liječenje zaraznih bolesti

Prema *Izvešću o napretku u realizaciji milenijjskih razvojnih ciljeva u Bosni i Hercegovini 2010.*³², u razdoblju 2000.-2010. godine, Bosna i Hercegovina je napravila značajan napredak u borbi sa HIV/AIDS-om i tuberkulozom (TB). Iznimno je međutim važno unaprijediti zdravstveni sustav u cjelini, čime će se unaprijediti i okvir za borbu protiv ovih bolesti. Do kraja 2009. godine, registrirano je ukupno 163 slučaja infekcije HIV-om i 103 slučaja AIDS-a u Bosni i Hercegovini. Podaci ukazuju da su 77,3% od ukupnog broja zaraženih muškarci. Prema domaćim stručnjacima za zarazne bolesti, tuberkuloza je jedna od bolesti koja Bosni i Hercegovini predstavlja najveću prijetnju. Najnoviji podaci međutim ukazuju na smanjenje pojavnosti tuberkuloze u odnosu na 2000./2001. godinu koja se koristi kao polazna osnova, sa procjenom od 30 slučajeva na 100.000 stanovnika.

Podrška donatora u prevenciji i liječenju prenosivih bolesti, primarno HIV/AIDS-a i tuberkuloze u 2010. i 2011. godini je usmjerena na održavanje procenta u Bosni i Hercegovini za obe bolesti ispod 1%; unaprjeđenje uvjeta života i povećanje procenta preživljavanja HIV pozitivnih ljudi; potiskivanje stigme i diskriminacije HIV-pozitivnih ljudi.

Donatori/IFI koji su aktivno uključeni u prevenciju i liječenje prenosivih bolesti su UNDP, Svjetska banka, Njemačka i UNICEF.

Osim projekta *Koordinirani nacionalni odgovor na HIV/AIDS i tuberkulozu u ratom narušenom i iznimno stigmatiziranom okruženju*, započetog 2006. godine, **UNDP** je u 2010. godini započeo provedbu dva nova projekta koja se fokusiraju na prevenciju i liječenje prenosivih bolesti, HIV/AIDS-a i tuberkuloze. Sve projekte financira Globalni fond za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije (GFATM).

Glavni cilj TB projekata *Jačanje strategije izravnog praćenja kratkotrajnog terapijskog tretmana (DOTS)*³³ i *Unaprjeđenje nacionalnog programa borbe protiv tuberkuloze, uključujući multirezistentnu tuberkulozu i kontrolu infekcije u Bosni i*

³⁰ Delegacija Europske unije u BiH, *Jačanje kapaciteta zavoda za javno zdravstvo u Bosni i Hercegovini*, <http://www.delibih.europa.eu/?akcija=viesti&akcija2=pregled&jezik=2&ID=526>

³¹ *Regionalna suradnja na obnovi usluga mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini*, <http://psychservices.psychiatryonline.org/cgi/content/full/56/11/1455>

³² Izvešće su pripremili Ministarstvo financija i trezora BiH i tim UN-a u BiH, u srpnju/kolovozu 2010., a studenoga 2010. godine usvojilo ga je Vijeće ministara BiH. Izvešće je dostupno na engleskom jeziku na: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>; <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, a na lokalnom jeziku na: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

³³ DOTS - izravno praćeni, kratkotrajni tretman.

Hercegovini, je olakšati teret koji tuberkuloza predstavlja i dodatno konsolidirati i pojačati napore nacionalnih programa borbe protiv tuberkuloze. HIV/AIDS projekt pod nazivom *Povećanje univerzalnog pristupa za najrizičnije populacije u BiH* ima za cilj smanjiti prijenos HIV-a i unaprijediti medicinski tretman HIV/AIDS-a u Bosni i Hercegovini.

U 2007. godini **Svjetska banka** dala je zajam za provedbu projekta *Pripravnost za avijarnu influencu (ptičju gripu)* koji ima za cilj minimizirati opasnost koja prijeti ljudima i peradarskoj industriji od HPAI³⁴ i drugih zoonoza. Projekt je završen u lipnju 2011. godine, a ciljevi su ostvareni kako je i bilo planirano. Izrađene su procedure, smjernice i propisi kako za zdravlje ljudi tako i za zdravlje životinja. Bolnice su opremljene, a osoblje obučeno kako bi adekvatno odgovorilo na rastuću epidemiju. Relevantne agencije razvile su strategije komunikacije koje će osigurati brzu i adekvatnu intervenciju.

U 2011. godini, **Njemačka** je započela novi projekt *Javno-privatno partnerstvo između Bayer HealthCare i GIZ-a za unaprjeđenje svijesti o seksualnom zdravlju i seksualnim pravima mladih*. Cilj projekta je podići svijest o seksualnom zdravlju i seksualnim pravima među mladeži u dobi od 14 do 26 godina, u odabranim općinama. GIZ je također nastavio provedbu projekta *Podrška seksualnom i reproduktivnom zdravlju i prevenciji HIV-a među mladima*. Projekt pruža profesionalnu, organizacijsku i financijsku potporu osiguravanju neovisnih i održivih info-punktova prilagođenih mladima, kao i participativne metode učenja na lokalnoj razini.

Aktivnosti **UNICEF-a** na prevenciji HIV-a primarno su usmjerene na mladež, posebno one koji su izloženi veoma riskantnom, nezaštićenom ponašanju. UNICEF podržava istraživanja sa i među mladim ljudima kako bi se stekao uvid u riskantna ponašanja i u stupanj znanja o prenošenju HIV/AIDS-a.

Medicinske ustanove i profesionalna obuka (prije stupanja u službu i tijekom službe)

Donatori su nastavili pružati pomoć na polju profesionalne obuke za ukupno unaprjeđenje medicinskih ustanova.

Republika Češka podržava edukaciju i dodatne obuke vaskularnih kirurga. Potpora uključuje prijenos znanja i suradnju sa najboljim vaskularnim klinikama u Republici Češkoj. Pored toga, značajna pomoć je pružena i kroz nužne materijale i opremu za vaskularnu kirurgiju u bolnicama u Sarajevu, Mostaru, Tuzli, Zenici i Banjaluci.

Od 2008. godine **Francuska** organizira redovite razmjene između specijalista i studenata iz Francuske i BiH. Također je pomogla moderniziranje odjela za reanimaciju u bolnicama u Sarajevu i Banjaluci, kako bi se ostvarili EU kriteriji kvalitete i efikasnosti.

Glavni projekti u sektoru zdravstva su navedeni u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Projekt jačanja zdravstvenog sektora (zajam)	Svjetska banka	12,33
Povećanje univerzalnog pristupa za najrizičnije populacije u BiH	UNDP, GFATM	11,43
Koordinirani nacionalni odgovor na HIV/AIDS i tuberkulozu u ratom narušenom i izuzetno stigmatiziranom okruženju	UNDP, GFATM	11,11
Jačanje strategije izravnog praćenja kratkotrajnog terapijskog tretmana (DOTS) i unaprjeđenje nacionalnog programa borbe protiv tuberkuloze, uključujući multirezistentnu tuberkulozu i kontrolu infekcije u Bosni i Hercegovini	UNDP, GFATM	7,82
Pripravnost za avijarnu influencu-ptičju gripu (zajam)	Svjetska banka	3,53
Dalje jačanje strategije izravnog praćenja kratkotrajnog terapijskog tretmana (DOTS) u Bosni i Hercegovini	UNDP, GFATM	2,79
Podrška reformi zaštite mentalnog zdravlja na razini lokalne zajednice u BiH, prva faza	Švicarska/SDC/SECO	2,79
Projekt uspostave obiteljske medicine u Bosni i Hercegovini, četvrta faza	Švicarska/SDC/SECO	2,04
Jačanje kapaciteta zavoda za javno zdravstvo u Bosni i Hercegovini	Europska komisija	1,50
Pomoć u razvitku tehnološke i materijalne baze u vaskularnoj kirurgiji - bolnice u Sarajevu, Tuzli i Mostaru	Republika Češka	1,30
Podrška seksualnom i reproduktivnom zdravlju i prevenciji HIV-a među mladima	Njemačka	1,00
Reforma financiranja sekundarne zdravstvene zaštite	Europska komisija	0,94
Zaštita i promocija mentalnog zdravlja u Republici Srpskoj	Italija/IC	0,83

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

³⁴ HPAI - avijarna influenza (ptičja gripa).

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2010. i 2011. godini

U srpnju 2010. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je *Politiku lijekova i medicinskih sredstava u BiH*. Cilj ove politike je osigurati dostupnost visoko kvalitetnih, sigurnih i djelotvornih lijekova i medicinskih sredstava stanovništvu BiH, kao i njihovo racionalno korištenje na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

U svibnju 2011. godine, Federacija Bosne i Hercegovine usvojila je *Politiku unaprjeđenja ranog rasta i razvoja djece u FBiH*.

U ožujku 2011. godine, Republika Srpska usvojila je *Politiku unaprjeđenja ranog rasta i razvoja djece u Republici Srpskoj 2011.-2016*. Ciljevi ovih politika su osiguravanje optimalnih uvjeta rasta i razvitka djece pružajući im kvalitetno djetinjstvo i razvitak svih njihovih potencijala.

U rujnu 2010. godine, Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila *Strategiju za unaprjeđenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja u FBiH 2010.-2019*. Strategija se zasniva na osnovnim prioritetima seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava, kao što je prevencija širenja seksualno prenosivih bolesti, malignih oboljenja reproduktivnih organa, nastavak educiranja i jačanje uloge NVO u promoviranju seksualnog zdravlja i prava.

U prosincu 2010. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je dokument pod nazivom *Aktivnosti za integraciju zdravstvenih sektora Bosne i Hercegovine u Europsku uniju*. Dokument je usuglašen sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i definira obveze Bosne i Hercegovine u smislu usuglašavanja sustava zdravstvene zaštite sa standardima EU.

Strategija za unaprjeđenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja u FBiH 2010.-2019. je u postupku usvajanja.

Koordinacija rada donatora

Konferencija ministara za oblast zdravstva u Bosni i Hercegovini djeluje kao stalno savjetodavno i koordinirajuće tijelo na polju zdravstva. Članovi konferencije su Ministar civilnih poslova BiH, entitetski ministri zdravstva i Šef Odjela za zdravstvo Brčko distrikta BiH. Donatorske agencije pozivaju se na sastanke konferencije ovisno o temi koja se diskutira. Konferencija ima uvid u aktivnosti koje vode donatori u sektoru zdravstva, čime se minimizira mogućnost njihovog dupliciranja. Donatori također cijene napore koje čini konferencija, a iskazali su i potrebu za snažnijom formalnom suradnjom kako bi se razmjenjivale informacije i usuglasile buduće aktivnosti.

U različitim podsektorima postoje radne skupine koje osiguravaju koordinaciju među akterima na ključnim temama kao što je Državni koordinacijski mehanizam za HIV/AIDS i TB (CCM) koji se sastaje svaka tri mjeseca i okuplja predstavnike vlasti, donatora, nevladinih organizacija, akademskih institucija, privatnih tvrtki i osoba koje žive s HIV/AIDS-om i TB-om. Međuresorni koordinacijski odbor u domeni imunizacije, koji je uvjet Globalne asocijacije za cjepivo i imunizaciju (GAVI) sastaje se redovito, uz tehničku potporu UNICEF-a i WHO. Naposljetku, tematska skupina Ujedinjenih naroda za HIV/AIDS okuplja različite UN-ove agencije u Bosni i Hercegovini u borbi protiv HIV/AIDS-a.

Donatori koji su aktivni u sektoru zdravstva redovito sudjeluju na sastancima Forumu za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Sastanci DCF-a održavaju se tromjesečno, pri čemu se na mjestu predsjedatelja rotiraju članice foruma. Cilj sastanaka je unaprjeđenje toka informacija i uzajamne koordiniranosti. Sastanci DCF-a, pored toga, doprinose i međusektorskoj suradnji u svim sektorima u Bosni i Hercegovini.

Buduće aktivnosti

Sa stajališta domaćih vlasti, srednjoročno gledano, prioritetna područja u budućnosti uključuju ulaganja u zdravstvenu infrastrukturu, nabavu opreme za odjele hitne pomoći, rekonstrukciju i opremanje mikrobioloških i općih laboratorija, edukaciju osoblja u laboratorijima. Razvijanje zdravstvenog informacijskog sustava, posebice uvođenje elektronske zdravstvene iskaznice, zahtijevat će daljnju pomoć donatora. Posebnu pozornost treba obratiti na odlaganje medicinskog otpada, imajući u vidu ograničene domaće kapacitete u ovoj domeni, kao i nedostatak legislative usuglašene s EU standardima.

Po mišljenju donatora, ključni prioriteti u budućnosti uključuju usuglašavanje postojećeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU i izradu strateških dokumenata koji će se posebno baviti javnim zdravstvom, transplantacijom krvi, čelija, tkiva i organa, duhanom i mentalnim zdravljem. Nadalje, donatori preporučuju jačanje primarne zdravstvene zaštite kroz uspostavu moderne i učinkovite hitne pomoći, razvitak standarda zaštite i svih relevantnih usluga te reformu sustava zaštite mentalnog zdravlja.

Neke preporuke za poboljšanje sektora zdravstva u Bosni i Hercegovini, u kontekstu realizacije milenijских razvojnih ciljeva³⁵, uključuju:

- unaprjeđenje primarne zdravstvene zaštite sa fokusom na obitelj i zajednicu će za rezultat imati bolju kvalitetu zdravstvene usluge i smanjiti troškove zdravstvene zaštite;
- unaprjeđenje reproduktivnog i seksualnog zdravlja žena i muškaraca kako bi se smanjili rizici i povećala zaštita od HIV/AIDS-a i drugih spolno prenosivih bolesti;
- osiguravanje provedbe zdravstvenih programa za djecu zasnovanih na činjenicama;
- jačanje zdravstvenih informacionih sistema i prikupljanje podataka;
- poboljšanje zdravstvenog osiguranja stanovništva;
- osiguravanje dodatnih sredstava financiranja za promociju zdravlja i prevenciju bolesti;
- jačanje zdravstvenih sustava u BiH kako bi adekvatno mogli odgovoriti na zdravstvene potrebe stanovništva i osiguranje izbalansirane raspodjele resursa kako bi se postigla najveća moguća korist po zdravlje stanovništva.

UNICEF će nastaviti provedbu *Programa unaprjeđenja ranog rasta i razvoja djece u BiH* i uspostavu centara za rani rast i razvitak djece (IECD) u odabranim općinama. Pored toga, UNICEF će nastaviti pružati pomoć u domeni imunizacije i fokusirat će se na smanjenje nehranjenosti kod djece.

Kroz IPA 2008, Europska komisija planira podržati provedbu prikupljanja podataka i analize u okviru dijagnostičko-tretmanskih skupina (DRG), kao i razvitak DRG cjenika i ugovaranja koje bi se temeljilo na djelatnosti bolnica u svim dijelovima Bosne i Hercegovine.

Švicarska/SDC/SECO će se fokusirati na jačanje usluga primarne zdravstvene zaštite i nastavak reforme usluga mentalnog zdravlja u zajednici. Švicarska/SDC/SECO planira započeti novi projekt na polju zdravstvene njege (sestrinstva), zasnovanog na spoznajama iz prethodnih intervencija i potreba za dodatnom potporom u sektoru zdravstva, analiziranih u suradnji s mjerodavnim vlastima u domeni zdravstva.

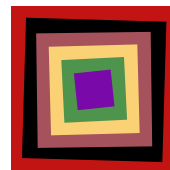
Svjetska banka će nastaviti podržavati reforme u sektoru zdravstva unaprjeđujući učinkovitost zdravstvenog sustava i jačanje primarne zdravstvene zaštite kroz model obiteljske medicine.

UNDP će nastaviti podržavati prevenciju i liječenje prenosivih bolesti, primarno HIV/AIDS-a i tuberkuloze.

Uprkos ostvarenome napretku, u zdravstvenom sektoru u Bosni i Hercegovini su, i kratkoročno i dugoročno gledano i dalje potrebne reforme širokog spektra. Poseban naglasak bi trebalo staviti na unaprjeđenje učinkovitosti, kvalitete, pravednosti i financijske održivosti javnih zdravstvenih usluga.

³⁵ Izvješće o napretku u realizaciji milenijских razvojnih ciljeva u Bosni i Hercegovini 2010., srpanj/kolovoz 2010., Ministarstvo financija i trezora BiH i tim UN-a u BiH. Izvješće je usvojilo Vijeće ministara BiH u studenom 2010. godine. Izvješće je dostupno na engleskom jeziku, na: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BIH-2010-ENG.pdf>; <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, a na lokalnom jeziku na: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

SEKTOR DOBRE UPRAVE I INSTITUCIONALNE IZGRADNJE

3

DOBRA UPRAVA

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2010.-2011.	Europska komisija, Švedska/Sida, SAD/USAID, Njemačka, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO, UK/DFID, Norveška, Svjetska banka, UNDP, Italija/IC, Austrija/ADC, UNICEF, Španjolska/AECID, Francuska, Republika Češka, Japan/JICA, Mađarska.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OSCE); Ured visokoga predstavnika i posebnog predstavnika EU (OHR); Vijeće Europe (CoE).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Za zakonodavnu i reformu pravosuđa: Ministarstvo pravde BiH; Ministarstvo pravde RS; Ministarstvo pravde FBiH; Tužiteljstvo BiH; Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće; Sud BiH. Za reformu javne uprave: Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH; Vijeće ministara BiH. Za civilno društvo: Ministarstvo pravde BiH/Sektor za civilno društvo; Odbor za civilno društvo. Za ljudska prava: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH; Ministarstvo civilnih poslova BiH; Ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica FBiH; Ministarstvo za izbjeglice i raseljene osobe RS; institucije ombudsmana.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe sektora u 2010. i 2011. godini	2010.: 40,00 milijuna eura - 38,12 milijuna eura u grantovima i 1,88 milijuna eura u zajmovima 2011.: 26,33 milijuna eura - 24,11 milijuna eura u grantovima i 2,22 milijuna eura u zajmovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2010. i 2011. godini) <i>Zakon o katastru RS; Revidirani Akcioni plan 1 (AP1) za provedbu Strategije reforme javne uprave; Revidirani akcioni plan Bosne i Hercegovine za obrazovne potrebe Roma.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije³⁶ <i>Strategija za reformu sektora pravde u Bosni i Hercegovini 2008.-2012.; Strategija protiv maloljetničkog prijestupništva u BiH 2006.-2010.; Strategija reforme javne uprave u BiH i Akcioni plan 1; Državna strategija za rad na predmetima ratnih zločina.</i>
Koordinacija rada donatora	Zakonodavna i reforma pravosuđa: tromjesečni sastanci u svrhu koordinacije u organizaciji Ministarstva pravde BiH/Sektora za strateška planiranja, koordinaciju pomoći i europske integracije. Reforma javne uprave: redoviti sastanci sudionika Fonda za reformu javne uprave u organizaciji Ureda koordinatora za reformu javne uprave. Civilno društvo: neformalna <i>ad-hoc</i> koordinacija. Ljudska prava: bilateralni sastanci u svezi s projektima. Donatori aktivni u ovome sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora BiH/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

³⁶ Za više informacija o strategijama posjetite: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Pregled

Sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje čine sljedeći podsektori: reforma javne uprave (PAR), zakonodavna reforma i reforma pravosuđa (LJR), civilno društvo (CS) i ljudska prava (HR).

Napori donatora u podsektoru **zakonodavne i reforme pravosuđa** u 2010. i 2011. godini su se fokusirali na pomoć domaćim institucijama u preuzimanju vodeće uloge u razvijanju politika i strategija kao i koordiniranju aktivnosti. Ovaj podsektor je dobio podršku za uspostavljanje zajedničkog fonda više donatora i pripremu institucionalnih strateških planova za mjerodavne institucije na entitetskom i kantonalnom nivou, te u Brčko distriktu BiH. Zadnji izvještaj koji su sačinile organizacije civilnoga društva (CSO), a koji se odnosi na provedbu *Strategije za reformu sektora pravde*, prezentira značajna postignuća na ostvarenju nekih od zacrtanih ciljeva. Još uvijek pak postoje određena područja u kojima je postignut tek minimalni napredak³⁷. Planirani zajednički fond za zakonodavnu reformu i reformu pravosuđa tek treba uspostaviti.

U 2007. godini su četiri donatorske agencije uspostavile zajednički Fond za **reformu javne uprave**, za financiranje konkretnih mjera iz Akcionog plana 1 (AP1) Reforme javne uprave (PAR). Ured koordinatora za reformu javne uprave (PARCO) dobio je mandat za provedbu i nadzor projekata. Ukupni stupanj provedbe *Akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave* do srpnja 2011. iznosio je 52,8%, što predstavlja povećanje od 3,04% u usporedbi s rezultatima provedbe do prosinca 2010. godine. Najveći napredak ostvaren je u domeni reforme koja se odnosi na institucionalnu komunikaciju. Najviša razina provedbe AP1 postignuta je u Brčko distriktu BiH³⁸.

Vijeće ministara BiH je, u lipnju 2011. godine, usvojilo *Revidirani akcioni plan 1 (AP1) za provedbu Strategije reforme javne uprave*, za svih šest reformskih područja³⁹ s definiranim ciljevima, aktivnostima, mjerodavnim institucijama i rokovima za provedbu pojedinačnih mjera. PARCO je, skupa s Europskom komisijom i mjerodavnim institucijama BiH, angažiran na pripremi AP2 koji će se fokusirati na vertikalna pitanja.

Aktivnosti donatora u podsektoru **civilnoga društva** bila su usmjerena na promicanje komunikacije i partnerskih odnosa između nevladinih organizacija i domaćih vlasti, kao i osiguravanje sredstava za lokalne i regionalne nevladine organizacije (NVO) aktivne na polju demokratizacije. U svibnju 2007. godine su Vijeće ministara BiH i NVO potpisale sporazum o suradnji. U siječnju 2011. godine, 52 NVO osnovale su Mrežu pravde. Rad mreže i drugih stručnih organizacija trebao bi za rezultat imati stanje u kojemu su akteri iz civilnoga sektora sposobni podizati svijest javnosti o sudskim procesima, pitanjima koja se tiču zakonodavne i reforme politika djelovanja te pravima građana kao i odgovornostima i dužnostima u osiguravanju i održavanju vladavine prava.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 6% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 7%.

U podsektoru **ljudskih prava** projekti su se fokusirali na aktivnosti koje sadrže jaku komponentu ljudskih prava poput potpore mjerama u korist djece i mladima; zaštite djece u riziku i djece u kontaktu s pravosudnim sustavom; dragovoljnom povratku ilegalnih migranata u Bosni i Hercegovini; jačanju domaćih kapaciteta za sprječavanje trgovine ljudima; te potpore ugroženim romskim skupinama. Pored toga je, kroz provedbu FIGAP⁴⁰ aktivnosti, potpora osiguravana i na polju jednakopravnosti spolova.

Aktivnosti donatora u 2010. i 2011. godini

Članice DCF-a aktivne u sektoru dobre uprave i institucionalne izgradnje u 2010.-2011. su Europska komisija, Švedska/Sida, SAD/USAID, Njemačka, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO, UK/DFID, Norveška, Svjetska banka, UNDP, Italija/IC, Austrija/ADC, UNICEF, Španjolska/AECID, Francuska, Republika Češka, Japan/JICA i Mađarska.

Grafikon 3.1. pokazuje da su vodeći donatori u sektoru dobre uprave i institucionalne izgradnje u 2010. godini Europska komisija, s izdvajanjem od 6,39 milijuna eura i SAD/USAID s izdvajanjem od 5,72 milijuna eura. Za njima slijede UK/DFID, Nizozemska, Švedska/Sida, Norveška, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, Svjetska banka, Austrija/ADC, UNDP, Španjolska/AECID, UNICEF, Republika Češka, Francuska, Japan/JICA i Mađarska.

Vodeći donatori u ovome sektoru u 2011. godini su Europska komisija, sa izdvajanjem od 4,85 milijuna eura i Švedska/Sida koja je izdvojila 4,75 milijuna eura. Slijede ih Njemačka, SAD/USAID, UNDP, Švicarska/SDC/SECO, Svjetska banka, Norveška, UNICEF, Nizozemska, UK/DFID, Francuska, Japan/JICA, Italija/IC, Austrija/ADC, Španjolska/AECID, Republika Češka i Mađarska.

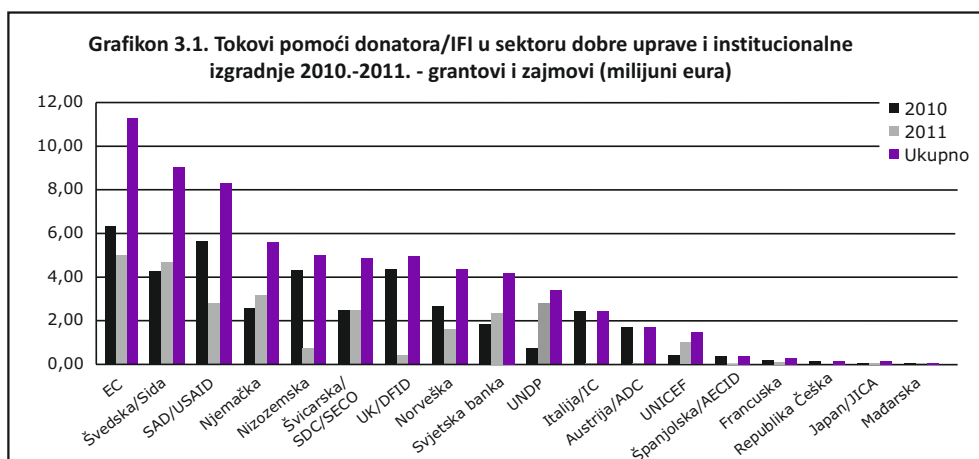
Svjetska banka je u 2010. i 2011. godini pomoć osiguravala u obliku zajmova.

³⁷ <http://www.mpr.gov.ba/userfiles/file/Strate%C5%A1ko%20planiranje/05%20%204%20izvršni%20sazetak%20izvještaja%20OCD%20o%20provodjenju%20SRSP%20u%20BiH%20u%202010%20%20godini%20-%20EJ.pdf>

³⁸ Polugodišnje izvješće o napretku (praćenje provođenja mjera Akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave u BiH) za razdoblje siječanj-lipanj 2011., PARCO, srpanj 2011.

³⁹ Šest reformskih područja u sklopu PAR strategije su: izrada politika i koordinacijski kapaciteti; javne financije; upravljanje ljudskim potencijalima; upravni postupak; institucionalna komunikacija; informacijske tehnologije.

⁴⁰ FIGAP - Financijski mehanizam za provođenje Gender akcionog plana.

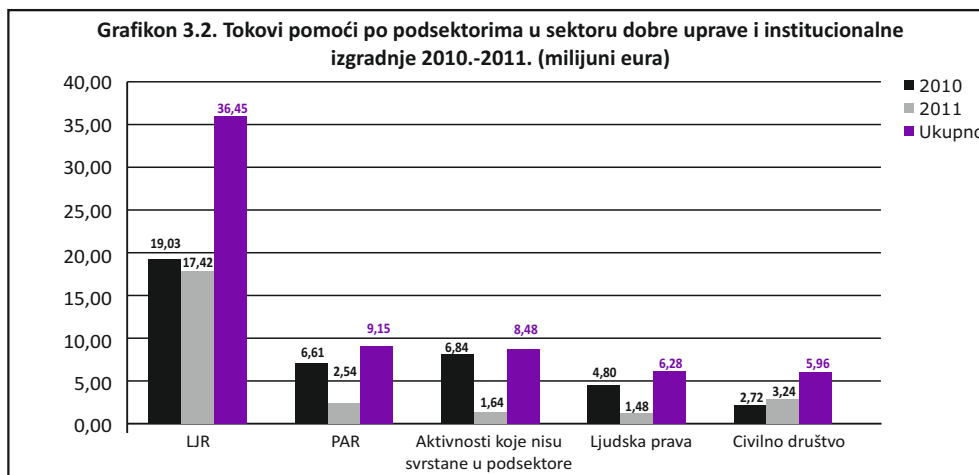
Grafikon 3.2. pokazuje da je za **podsektor zakonodavne i reforme pravosuđa u 2010. godini** izdvojeno 19,03 milijuna eura, odnosno **47,57% ukupnih izdvajanja** za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Dosad je, u 2011. godini, za podsektor LJR izdvojeno 17,42 milijuna eura ili 66,18% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za podsektor reforme javne uprave je u 2010. godini izdvojeno 6,61 milijun eura, odnosno **16,53% ukupnih izdvajanja** za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Dosad je, u 2011. godini, za podsektor PAR izdvojeno 2,54 milijuna eura ili 9,64% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore je u 2010. godini izdvojeno 6,84 milijuna eura, odnosno **17,11% ukupnih izdvajanja** za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Za ove aktivnosti, je dosad u 2011. godini, izdvojeno 1,64 milijuna eura ili 6,24% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za podsektor ljudskih prava je u 2010. godini izdvojeno 4,80 milijuna eura, odnosno **12% ukupnih izdvajanja** za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Za podsektor ljudskih prava je, dosad u 2011. godini, izdvojeno 1,48 milijuna eura ili 5,63% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za podsektor civilnog društva je u 2010. godini izdvojeno 2,72 milijuna eura, odnosno **6,79% ukupnih izdvajanja** za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Za podsektor civilnog društva je, dosad u 2011. godini, izdvojeno 3,24 milijuna eura ili 12,31% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

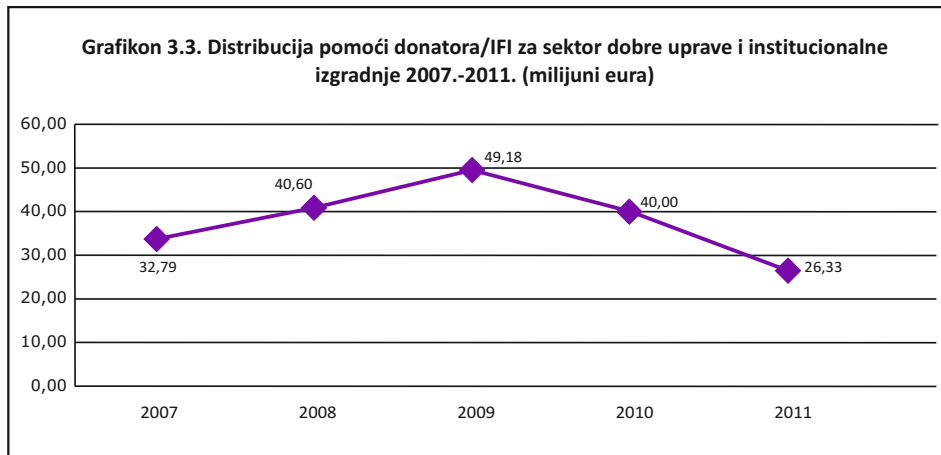

Grafikon 3.3. pokazuje da su ukupna izdvajanja članica DCF-a za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje u 2010. godini iznosila 40 milijuna eura (uključujući zajmove Svjetske banke u iznosu od 1,88 milijuna eura), a dosad u 2011. godini 26,33 milijuna eura (uključujući zajmove Svjetske banke u iznosu od 2,22 milijuna eura). Međutim, za ovaj sektor bi, do kraja 2011. godine, mogla biti izdvojena dodatna financijska sredstva.

Grafikon 3.3. ukazuje i na stabilno povećanje izdvajanja donatora od 2007. do 2009. godine, te smanjenje ovih izdvajanja od 2009. do 2010. godine. Konkretno, ukupna izdvajanja u 2010. godini su se, u odnosu na 2007. godinu uvećala za 7,21 milijun eura, dok su iznosi ukupnih izdvajanja u 2010. i 2008. godini gotovo na istoj razini. Iznos za 2010. godinu pokazuje smanjenje od 9,18 milijuna eura u odnosu na 2009. godinu.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 6% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 7%.

Zakonodavna i reforma pravosuđa⁴¹

Podsektor zakonodavne i reforme pravosuđa (LJR) čine: ustavni razvitak, izrada zakona, institucionalno jačanje pravnog i pravosudnog sustava, pravne obuke i edukacija, pravni savjeti i usluge, te sprječavanje kriminala.

Za podsektor zakonodavne i reforme pravosuđa u 2010. godini je izdvojeno 19,03 milijuna eura, odnosno **47,57% ukupnih izdvajanja** za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Dosad je, u 2011. godini, za podsektor LJR izdvojeno 17,42 milijuna eura ili 66,18% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Donatori/IFI aktivni u ovom podsektoru u 2010.-2011. su Europska komisija, Švedska/Sida, SAD/USAID, Njemačka, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO, UK/DFID, Norveška, Svjetska banka, UNDP, Italija/IC, Austrija/ADC, UNICEF, Španjolska/AECID, Francuska i Japan/JICA.

Europska komisija je u 2010. i 2011. godini nastavila pružati značajnu potporu podsektoru zakonodavne i reforme pravosuđa. Projekt *Podrška Sudu i Tužiteljstvu BiH* predviđa unaprjeđenje ukupne djelotvornosti i nepristranosti Suda BiH i Tužiteljstva BiH. U okviru programa *Podrška pravosuđu u BiH*, Europska komisija je osigurala potporu Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH u brojnim područjima, između ostalog u daljnjoj informatizaciji sudova i tužiteljstava širom zemlje, smanjenju zaostataka u rješavanju sudskih slučajeva na prvostupanjskim sudovima u BiH, kao i organiziranje obuka za sudske izvršitelje. Paralelno s tim, Europska komisija je financirala nabavu značajnih količina IKT opreme za sudove, tužiteljstva i centre za obuku sudaca i tužitelja u Bosni i Hercegovini kao i nabavu vozila za sudske izvršitelje.

Projekt *Podrška strateškom planiranju, koordinaciji pomoći i kapacitetima europskih integracija u ministarstvima pravde u BiH* ima za cilj jačanje funkcija izvršne vlasti u pitanjima koja se tiču europskih integracija. Europska komisija je podupirala institucije na razini BiH te organizacije civilnoga društva aktivne u borbi protiv korupcije. Europska komisija je, također, s Vijećem Europe realizirala projekt koji se bavio djelotvornim upravljanjem zatvorskim institucijama, pružajući podršku za mjerodavna ministarstva pravde te 15 zatvora u Bosni i Hercegovini. Europska komisija je za Bosnu i Hercegovinu, u suradnji s Razvojnog bankom Vijeća Europe, osigurala značajna financijska sredstva za projektiranje, izgradnju i opremanje zatvora visokog stupnja sigurnosti u Bosni i Hercegovini.

SAD/USAID je nastavio aktivnosti na izgradnji kapaciteta Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća (HJPC), s ciljem povećanja neovisnosti u domeni proračuna, podizanja standarda učinka za suce i tužitelje, unaprjeđenja učinkovitosti i djelotvornosti sudova i tužiteljstava, kao i promicanja neovisnosti pravosuđa. SAD/USAID je, pored toga, osigurao pomoć za Mrežu pravde - mrežu organizacija civilnoga društva u sektoru pravde i pravosuđa, kako bi se akterima iz civilnoga sektora pomoglo u podizanju svijesti o sudskim procesima, pitanjima koja se odnose na reformu zakonodavstva i politika djelovanja, prava građana kao i odgovornosti za postizanje i održavanje vladavine prava.

⁴¹ Zbog velikog broja projekata u podsektoru zakonodavne i reforme pravosuđa, u ovome se izvješću spominju tek neki projekti. Svi projekti svrstani u podsektor zakonodavne i reforme pravosuđa dostupni su u DCF bazi podataka: <http://db.donormapping.ba/default.aspx>.

Švedska/Sida je osigurala sredstva za izgradnju državnoga zatvora. Skupa s Austrijom/ADC i Njemačkom, Švedska/Sida je nastavila pružati potporu osuvremenjivanju sustava zemljišnih knjiga u Bosni i Hercegovini.

Švicarska/SDC pruža potporu Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH (HJPC) u upravljanju i provedbi projekta reforme pravosuđa u Bosni i Hercegovini s fokusom na osiguravanje potpore službama tužiteljstava. Švicarska/SDC je započela projekt za unaprjeđenje postojećeg zakonodavstva, razvitak održivih i institucionaliziranih organizacijskih struktura, te daljnje osuvremenjivanje sustava obuke za policijske djelatnike Granične policije BiH.

Švedska/Sida, Švicarska/SDC i **UNICEF** u BiH podupiru sveobuhvatan program *Pravda za svako dijete*. BiH institucijama se pruža pomoć u procjeni stanja i izradi zakonskog i strateškog okvira sukladno međunarodnim standardima. U pripremi su na ciljanim lokacijama i općinski akcioni planovi koji se fokusiraju na prevenciju, mjere odvracanja te alternative pritvoru. Glavne strategije podrazumijevaju izgradnju kapaciteta i komunikaciju usmjerenu na promjenu u ponašanju.

Norveška i Austrija/ADC su osigurale dodatnu potporu Uredu registrara odjela za ratne zločine i organizirani kriminal Suda BiH i Tužiteljstva BiH.

Svjetska banka je nastavila provedu *Projekta registracije zemljišta*. Cilj projekta je pružiti potporu reformi katastra i zemljišnih knjiga u zemlji te omogućiti uredan i pravilan razvitak transparentnog tržišta zemljišta. Projekt se provodi u bliskoj suradnji s vlastima BiH kao i s lokalnim i međunarodnim ekspertima.

Njemačka je u 2010. započela prvu fazu projekta *Jačanje javnih institucija*. Projekt je inicijalno usmjeren na Agenciju za statistiku BiH, Centralnu banku BiH, Agenciju za javne nabave BiH, te Agenciju za razvitak visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete BiH (HEA).

UNDP je, u partnerstvu s HJPC, proveo prvu procjenu potreba za potporom i zaštitom svjedoka/žrtava koja predstavlja sveobuhvatan plan izgradnje kapaciteta za stručnjake u domeni prava. UNDP je u tom smislu pokrenuo projekt *Izgradnja kapaciteta kantonalnih i okružnih tužiteljstava i sudova u BiH za procesuiranje ratnih zločina*, kojim se nastoje ojačati sudovi i tužiteljstva u Bosni i Hercegovini kako bi na djelotvoran način procesuirali slučajeve ratnih zločina i smanjili zaostatak u rješavanju ovih slučajeva. Projekt podrazumijeva edukaciju za suce i tužitelje te uspostavu odjela za potporu svjedocima u sudovima i tužiteljstvima. Dosad su ovi odjeli uspostavljeni u Kantonalnom sudu i Kantonalnom tužiteljstvu u Sarajevu te Okružnom sudu i Okružnom tužilaštvu u Banjaluci, dok su u tijeku radovi na uspostavi istih u Istočnom Sarajevu. Službenici za potporu svjedocima nude usluge i potporu žrtvama i svjedocima u slučajevima ratnih zločina, organiziranog kriminala, trgovine ljudima te rodnog i seksualnog nasilja. U posljednjih deset mjeseci takvu su potporu odjeli za potporu svjedocima u Banjaluci i Sarajevu osigurali za više od 140 svjedoka. Projekt zajednički financiraju **Španjolska/AECID i Japan/JICA**.

Francuska zakonodavnoj i reformi pravosuđa u BiH doprinosi podupirući rad Suda BiH, unaprjeđujući edukaciju sudaca i promičući razmjenu između sudova u Bosni i Hercegovini i Francuskoj.

Glavni projekti u podsektoru zakonodavne i reforme pravosuđa navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Projekt registracije zemljišta (zajam)	Svjetska banka	10,58
Jačanje javnih institucija (prva faza)	Njemačka	5,70
(CAPP II) Program partnerskog građanskog zastupanja II	SAD/USAID	5,62
Državni zatvor visokog stupnja sigurnosti u Bosni i Hercegovini	Europska komisija	4,00
Podrška sudu BiH/Uredu registrara	SAD/USAID	3,56
(JSDP II) Projekt razvitka sektora pravosuđa II	SAD/USAID	3,26
Zajedničko financiranje Suda BiH	Švedska/Sida	3,06
Podrška Sudu i Tužiteljstvu BiH	Europska komisija	3,00
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće/Sustav upravljanja predmetima (HJPC/CMS)	Švedska/Sida	2,92
Tehnička pomoć entitetskim ministarstvima pravde i geodetskim upravama u modernizaciji usluga iz domene zemljišne administracije	Njemačka	2,90
Projekt zemljišne uprave (zajam)	Njemačka	2,90
BHZ Program reforme pravosuđa	Norveška	2,67
(OPDAT) Prekomorski razvitak tužiteljstava, pomoć i obuka u inozemstvu u BiH	SAD/USAID	2,63

Pristup pravdi: suočavanje s prošlošću i izgradnja povjerenja za budućnost	UNDP	2,04
Izgradnja državnog zatvora	Švedska/Sida	2,00
Projekt jačanja parlamenta	SAD/USAID	1,87
Jačanje kapaciteta BiH za strateško planiranje i razvitak politika (SPPD)	Europska komisija, Norveška, Nizozemska, UNDP	1,84
Projekt zemljišne uprave	Švedska/Sida	1,70
Projekt informacijske i komunikacijske tehnologije/sustav upravljanja sudskim slučajevima	Nizozemska	1,55
Podrška za FIGAP - Fond za implementaciju Gender akcionog plana BiH	Švedska/Sida	1,50
Podrška pravosuđu BiH	Europska komisija	1,47
Međunarodni centar Olof Palme (OPC)	Švedska/Sida	1,43
Podrška pravosuđu u BiH - jačanje tužiteljskih kapaciteta u sustavu kaznenog pravosuđa	Švicarska/SDC/SECO	1,42
Nabava IKT opreme za pravosudne institucije u BiH	Europska komisija	1,33
Podrška Sudu BiH/Uredu registrara Odjela za ratne zločine	Norveška	1,31
Otvoreni regionalni fond za Jugoistočnu Europu - pravna reforma	Njemačka	1,15
Zaštita djece u riziku i djece u kontaktu s pravosudnim sustavom u Bosni i Hercegovini	Švedska/Sida, UNICEF, Švicarska/SDC/SECO	0,91
Izgradnja kapaciteta kantonalnih i okružnih tužiteljstava i sudova u BiH za procesuiranje slučajeva ratnih zločina	Japan/JICA, Španjolska/AECID, UNDP	0,88

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Reforma javne uprave

Podsektor reforme javne uprave (PAR) podrazumijeva sljedeće: reformu institucija vlasti (parlament, lokalne vlasti, državnu službu, upravne zgrade, itd.), te financijsko upravljanje u javnome sektoru.

Za podsektor reforme javne uprave je u 2010. godini izdvojeno 6,61 milijun eura, odnosno **16,53% ukupnih izdvajanja** za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Dosad je, u 2011. godini, za podsektor PAR izdvojeno 2,54 milijuna eura ili 9,64% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Donatori aktivni u podsektoru reforme javne uprave u 2010.-2011. su Europska komisija, Švedska/Sida, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO, UK/DFID, Norveška, UNDP i Španjolska/AECID.

UK/DFID, Švedska/Sida, Europska komisija i Nizozemska osiguravaju financijsku potporu PARCO-u, s ciljem osiguravanja usklađenog pristupa u provedbi projekata širom Bosne i Hercegovine koji potpadaju pod okvir koji definira Strategija reforme javne uprave.

SAD/USAID je nastavio raditi s Parlamentom BiH na rješavanju slabosti u domeni parlamentarnog zastupanja, izrade javnih politika, formuliranja zakona, te funkcija parlamentarnog nadzora.

Europska komisija je, skupa s **UNDP-om**, Nizozemskom i **Norveškom** podržala jačanje planiranja, analize i upravljanja ljudskim resursima kao i unaprjeđenje veza između planiranja i izrade proračuna u resornim ministarstvima na državnoj i entitetskoj razini. UNDP je nastavio pružati i potporu *Inicijativi za elektronsku Jugoistočnu Europu*.

Europska komisija je u 2010. godini započela novi projekt koji ima za cilj pomoći financijskim vlastima na razini BiH i entiteta u provedbi zakona o internoj reviziji, *Strategije za provođenje javne unutarnje financijske kontrole (PIFC)* i uspostavi središnjih harmonizacijskih jedinica (CHJ) te jedinica za internu reviziju, sukladno zahtjevima iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u *acquisu*.

Švedska/Sida je u 2011. počela provedbu dva nova projekta u podsektoru reforme javne uprave. Tri konzultanta iz domene jačanja upravljanja javnim financijama (SPEM) su dobili potporu u okviru projekta *Potporna SPEM konzultantima*. Švedska/Sida osigurava i financijsku potporu Ministarstvu financija i trezora BiH/Sektoru za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći u izradi izvješća *Pregled aktivnosti donatora 2010.-2011.* Švedska/Sida je nastavila osiguravati i pomoć u praćenju procesa integracija Bosne i Hercegovine u EU kao i za potrebe izgradnje kapaciteta, razvijanje metodologije za ankete i općenito rada na statističkim anketama u statističkim agencijama u BiH.

Projekt dobre uprave u oblasti voda i okoliša, koji financira **Švicarska/SDC**, osigurava i podupire kapacitete jedinica lokalne uprave i civilnoga društva za kvalitetnije upravljanje problemima sanitacije u oblasti voda i okoliša u 17 općina u sjeverozapadnoj Bosni.

Španjolska/AECID je podupirala rad Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja, Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), te Granične policije BiH. Aktivnosti su, u tom smislu, bile usmjerene na nabavu namjenske opreme i unaprjeđenje kapaciteta u različitim istražnim disciplinama, s ciljem promicanja borbe protiv organiziranoga kriminala.

Glavni projekti u podsektoru reforme javne uprave navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
(GOV-WADE) Projekt dobre uprave u oblasti voda i okoliša	Švicarska/SDC/SECO	5,50
Projekt jačanja upravljanja javnim financijama III	UK/DFID	3,21
Fond za reformu javne uprave	Švedska/Sida, Nizozemska, UK/DFID	2,78
Statistika u BiH	Švedska/Sida	2,04
Jačanje kapaciteta BiH za strateško planiranje i razvitak politika djelovanja (SPPD)	Europska komisija, Norveška, Nizozemska, UNDP	1,84
Dodatak statističkoj fiši IPA 2008	Švedska/Sida	1,70
Izgradnja kapaciteta Ureda koordinatora za reformu javne uprave	Europska komisija	1,35
Izrada i provedba integralne strategije PIFC-a za prostor cijele BiH	Europska komisija	1,12
Projekt koordinacije i učinkovitosti pomoći (ACE)	UK/DFID	1,02

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Civilno društvo

Civilno društvo (CS) podrazumijeva sudjelovanje i razvitak zajednica, kooperativne, nehijerarhijske, decentralizirane, ciljno orijentirane organizacije (tzv. grass-root organizacije), te razvitak ostalih procedura i institucija u domeni participatornog planiranja.

Za podsektor civilnog društva je u 2010. godini izdvojeno 2,72 milijuna eura, odnosno **6,79% ukupnih izdvajanja** za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Za podsektor civilnog društva je, dosad u 2011. godini, izdvojeno 3,24 milijuna eura ili 12,31% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Donatori aktivni u podsektoru civilnog društva u 2010.-2011. su Europska komisija, SAD/USAID, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO, Norveška, UNDP, Italija/IC i Mađarska.

U 2010. godini, **Švedska/Sida** je pokrenula projekt *Izgradnja dobre uprave kroz građansko uključivanje - Centar za promociju civilnog društva*. Projekt se fokusira na institucionaliziranje partnerskih principa u odnosima između vlasti i organizacija civilnog društva i jačanje kapaciteta različitih aktera kako bi se kvalitetnije angažirali u ovome odnosu.

U 2010. godini, **Europska komisija** je počela provedbu tri nova projekta u podsektoru civilnog društva. Ciljevi ovih projekata su promoviranje dijaloga i debate koja će omogućiti napredak zemlje prema članstvu u EU, kao i podržati izgradnju kapaciteta civilnog društva kako bi moglo sudjelovati u političkom dijalogu. U 2011. godini, Europska komisija je osigurala grantove za NVO aktivne na polju borbe protiv korupcije.

SAD/USAID je kroz pomoć koju je osiguravao civilnom društvu u Bosni i Hercegovini podupirao organizacije civilnog društva u izradi godišnjih strategija razvitka s lokalnim i BiH vlastima; ustavnu reformu; nastojanja na borbi protiv korupcije; kvalitetnije praćenje rada parlamenta i tužiteljstva kroz izvješća o financijskoj reviziji na razini BiH i entiteta; nezaposlene marginalizirane skupine, uključujući osobe sa poteškoćama i mladež. SAD/USAID je pomogao u kreiranju okvira za održivi razvitak NVO sektora kroz partnerstvo sa vlastima na svim razinama i osiguravanje pune odgovornosti domaćih aktera. Osim toga, pomoć SAD/USAID-a medijskom sektoru pomogla je stvaranju poticajnijeg i povoljnijeg okruženja za rad novinara u cijeloj Bosni i Hercegovini i jačanju sposobnosti građana da institucije vlasti drže odgovornim za njihov rad. SAD/USAID je nastavio program malih donacija pod nazivom *Povjerenstvo za demokraciju - Democracy Commission* koji ima za cilj povećati sudjelovanje građana u bitnim područjima koja promoviraju toleranciju, poštivanje ljudskih prava, osnaživanje položaja žena i izgradnju multietničkog društva. Tzv. *Speaker Program* promicao je povećanje sudjelovanja žena u politici, biznisu, kao i nevladinom sektoru i vlasti. *Savjetodavni program za studente* promicao je mogućnosti obrazovanja u SAD-u.

U 2010. godini, SAD/USAID je pokrenuo projekt *Jačanje neovisnih medija (SIM)*. Projektom će se podignuti razina dijaloga i diskursa u Bosni i Hercegovini fokusirajući se na institucionalnu izgradnju, alternativne izvore informacija i uključivanje građana. Resursi SAD/USAID-a će doprinijeti razvijanju sigurnijeg okruženja za novinare u Bosni i Hercegovini, jačanju

alternativnih izvora informacija, unaprjeđenju regulatornih načela i standarda i povećanje građanske svijesti o značaju neovisnog novinarstva.

Nizozemska je nastavila osiguravati sredstva za lokalne i regionalne NVO aktivne na polju demokratizacije.

U 2010. godini uspostavljena je Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini, unutar projekta koji su financirale **Švicarska/SDC** i Fond otvoreno društvo (Fondacija Soros). Fondacija će djelovati kao mehanizam uključivanja NVO u provedbu *Strategije socijalne uključenosti BiH* i prilagođavanju njenih prioritetnih aktivnosti s prioritetima strategije.

Norveška je nastavila podupirati jačanje sindikalnih politika i prava, na taj način doprinoseći političkoj stabilnosti, izgradnji mira i procesu pomirenja. U 2010. godini Norveška je također financirala projekte manjeg opsega i osiguravala potporu za predizborni akcioni plan Vijeća Europe (CoE).

Italija/IC je pokrenula novi projekt koji ima cilj nastavak teritorijalnih partnerstava utemeljenih na talijanskom sustavu decentralizirane suradnje, kako bi se podržao proces integracija zemalja Zapadnog Balkana u EU. Kroz projekt *Pet Roboris - koordinacija aktivnosti civilne zaštite na području rijeke Spreče i Srebrenice*, Italija/IC radi na uspostavljanju mehanizama civilne zaštite kako bi se osigurao primjeren odgovor u slučaju humanitarnih ili prirodnih katastrofa.

U 2010. godini **UNDP** je pokrenuo drugu fazu projekta kojim se promiče komunikacija i partnerstvo među organizacijama civilnog društva (CSO) i lokalnim vlastima, kao i veća angažiranost općinskih sredstava u jačanju lokalnih nehierarhijskih, decentraliziranih, ciljno orijentiranih organizacija i daljnjem razvitku usluga koje pružaju CSO.

Glavni projekti u podsektoru civilnog društva navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Izgradnja dobre uprave kroz građansko uključivanje - Centar za promociju civilnog društva	Švedska/Sida	2,00
Jačanje lokalne demokracije II (LOD II): institucionaliziranje suradnje između općina i organizacija civilnog društva s ciljem pružanja kvalitetnijih usluga	Europska komisija, UNDP	1,55
Jačanje lokalne demokracije (LOD I)	Europska komisija, UNDP	1,55
Izgradnja kapaciteta civilnog društva za sudjelovanje u političkom dijalogu	Europska komisija	1,21
Osnivanje zaklade za socijalno uključivanje	Švicarska/SDC/SECO	1,09
Civilno društvo i građani BiH	Nizozemska	0,97
Programi za civilno društvo (Ured za odnose s javnošću)	SAD/USAID	0,93
Projekt jačanja neovisnih medija (SIM)	SAD/USAID	0,91
Doprinos ustavnoj reformi u Bosni i Hercegovini	Švicarska/SDC/SECO	0,65
Alternative institucionalizaciji maloljetnika bez roditeljskog staranja	Italija/IC	0,63

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podsektor ljudskih prava i aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće podsektore

Podsektor ljudskih prava (HR) čine monitoring poštivanja ljudskih prava, potpora državnim i regionalnim tijelima za zaštitu ljudskih prava, zaštita etničkih, vjerskih i kulturnih manjina.

Za podsektor ljudskih prava je u 2010. godini izdvojeno 4,80 milijuna eura, odnosno **12% ukupnih izdvajanja** za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Za podsektor ljudskih prava je, dosad u 2011. godini, izdvojeno 1,48 milijuna eura ili 5,63% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore je u 2010. godini izdvojeno 6,84 milijuna eura, odnosno **17,11% ukupnih izdvajanja** za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje. Za ove aktivnosti je, dosad u 2011. godini, izdvojeno 1,64 milijuna eura ili 6,24% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Donatori aktivni u podsektoru ljudskih prava i aktivnostima koje nisu svrstane u postojeće podsektore u 2010.-2011. su Europska komisija, Švedska/Sida, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO, Norveška, UNDP, Italija/IC, Austrija/ADC, UNICEF i Republika Češka.

Europska komisija je u 2011. godini započela novi projekt s ciljem jačanja uloge civilnog društva u promicanju ljudskih prava i demokratskih reformi kao i s ciljem pružanja potpore sprječavanju sukoba i konsolidiranju političkog sudjelovanja.

Kroz program *Podrška nizozemske konstituenice 2009.*, **Nizozemska** je osigurala potporu Ministarstvu financija i trezora BiH u jačanju njegovih struktura u vezi s provedbom sustava Vijeća ministara BiH za upravljanje dugom kao i aktivnostima Ministarstva po pitanju praćenja i registracije državne svojine. Program *Podrška nizozemske konstituenice 2010.* podupire Ministarstvo financija i trezora BiH u jačanju struktura po pitanju izgradnje integralnog, funkcionalnog i transparentnog informatičkog sustava za upravljanje javnim investicijama (PIMIS) i razvijanja softvera za registriranje i izvješćivanje o potpisanim međunarodnim sporazumima. Nizozemska, također, osigurava i potporu za osiguravanje pristupa osnovnim ljudskim pravima za ugrožene skupine u Bosni i Hercegovini. U okviru projekta *Matra*, Nizozemska podupire rad NVO kako bi iste doprinijele razvitku pluralne demokracije utemeljene na vladavini prava uz osiguravanje prostora za dijalog između institucija vlasti i civilnog društva.

Švedska/Sida je nastavila provedbu projekta *Branitelji građanskih prava*. Kroz okvirni sporazum, švedska nevladina organizacija *Branitelji građanskih prava - Civil Rights Defenders* (ranije Švedski helsinški odbor - SHC), radi s organizacijama civilnoga društva u Bosni i Hercegovini uz fokus na tri glavna sektora: vladavina prava, sloboda izražavanja i nediskriminacija. SHC lokalnim NVO-ima i projektima osigurava potporu u izgradnji kapaciteta i financiranju.

Norveška je osigurala pomoć za izgradnju kapaciteta u oba entiteta BiH za konverziju karata u papirnome obliku u digitalni oblik, kako bi se pružila potpora registraciji nekretnina te drugim aktivnostima u javnome i privatnom sektoru.

Švicarska pruža potporu dragovoljnom povratku ilegalnih migranata zadržanih u Bosni i Hercegovini.

Austrija/ADC je nastavila osiguravati potporu Financijskom mehanizmu za provedbu Gender akcionog plana (FIGAP) u Bosni i Hercegovini.

U okviru projekta, *Imam pravo na ljudska prava*, **Republika Češka** osigurava daljnji razvitak ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, koristeći iskustva iz vlastite društvene tranzicije i demokratizacije zemlje.

Projekt *Unaprijeđenje kulturnog razumijevanja u Bosni i Hercegovini (zajednički program UN-a MDG-Fond, Španjolska)*, u partnerstvu provode **UNDP, UNICEF i UNESCO**, u bliskoj suradnji s Ministarstvom civilnih poslova BiH, entitetskim ministarstvima kulture i obrazovanja kao i drugim institucijama mjerodavnim na polju obrazovanja i kulture. Projekt je osmišljen kako bi se unaprijedilo interkulturalno razumijevanje u Bosni i Hercegovini i promicao jedinstveni multikulturalni identitet zemlje.

UNICEF je pružao potporu Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH u pripremi *Periodičnog izvješća o provedbi konvencije o pravima djeteta*, te novoga *Akcionog plana za djecu BiH*, u konsultaciji s entitetskim ministarstvima i drugim partnerima. Unaprijeđeni su i kapaciteti i sudjelovanje domaćih NVO-a kao i skupina djece i mladih u smislu praćenja poštivanja prava djeteta na lokalnoj razini te za provedbu akcionih planova.

Glavni projekti u podsektoru ljudskih prava i projekti koji nisu svrstani u postojeće podsektore navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Unaprijeđenje kulturnog razumijevanja u BiH (zajednički program UN-a - MDG - Fond, Španjolska)	UNDP, UNICEF, UNESCO	6,61
Branitelji ljudskih prava	Švedska/Sida	3,03
Fond za promicanje ljudskih prava	Nizozemska	1,78
Potpورا vlastima BiH u procesu europskih integracija i koordinaciji pomoći Zajednice - treća faza	Europska komisija	1,70
Promicanje aktivnog tržišta rada u BiH	Europska komisija	1,18
Projekti iz domene demokracije i ljudskih prava 2009.	Europska komisija	1,14
Potpورا EU provedbi programa prekogranične suradnje u okviru IPA - EUCORIN II	Europska komisija	1,00
Mape razvitka država i europskih integracija	Norveška	0,98
Podrška procesu socioekonomskog planiranja	UK/DFID	0,97
Zaštita djece izložene riziku i kontaktu sa pravosudnim sustavom u Bosni i Hercegovini	Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO	0,91

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2010. i 2011. godini

U lipnju 2011. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je *Revidirani akcioni plan 1 (AP1) za provedbu Strategije reforme javne uprave (PAR)*⁴² s ciljevima, aktivnostima, pokazateljima i izmijenjenim vremenskim okvirom za provedbu *Strategije reforme javne uprave za razdoblje 2011.-2014*⁴³.

Vijeće ministara BiH je, **u 2010. godini**, usvojilo *Revidirani akcioni plan Bosne i Hercegovine o obrazovnim potrebama Roma*. Akcioni plan je usklađen s načelima i preporukama sa 16. sastanka Međunarodnog upravnog odbora (ISC) programa *Desetljeće uključivanja Roma 2005.-2015*.⁴⁴

Vodeći dokument smjernica za sektor pravosuđa je *Strategija reforme sektora pravde u BiH 2008.-2012.* (JSRS)⁴⁵, koju je Vijeće ministara BiH usvojilo u lipnju 2008. godine. Ministarstvo pravde BiH je, u partnerstvu s UNDP-om, **u zadnjem tromjesečju 2010. godine** iniciralo projekt realizacije jednog od stupova ove Strategije - pristup pravdi.

Koordinacija rada donatora

Ministarstvo pravde BiH/Sektor za strateška planiranja, koordinaciju pomoći i europske integracije (MoJ/SSPACEI) redovito organizira tromjesečne sastanke s ciljem praćenja i usuglašavanja aktivnosti donatora u podsektoru zakonodavne i reforme pravosuđa. Ministarstvo pravde BiH održava bazu podataka o pomoći donatora u ovome sektoru. Svakih pola godine se za ministre pravde te Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće (HJPC) organiziraju konferencije, a na ovim konferencijama sudjeluju i donatori. Ured registrara je domaćinom redovitih sastanaka s donatorima. Koordinacijsko tijelo za maloljetničko prijestupništvo djeluje kao koordinacijski mehanizam u domeni maloljetničkog pravosuđa, a čine ga predstavnici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, mjerodavnih entitetskih ministarstava, UNICEF-a i drugih partnera.

Donatori Fonda za reformu javne uprave održavaju redovite sastanke sa predstavnicima BiH, FBiH, RS i Brčko distrikta BiH kako bi se koordinirale aktivnosti donatora i razmotrio napredak u provedbi aktivnosti u ovome sektoru. PARCO, kao i donatori aktivni u sektoru dobre uprave i institucionalne izgradnje, redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Sastanci DCF-a održavaju se tromjesečno, pri čemu se na mjestu predsjedatelja rotiraju članice foruma. Cilj sastanaka je unaprjeđenje toka informacija i uzajamne koordiniranosti. Sastanci DCF-a, pored toga, doprinose i međusektorskoj suradnji u svim sektorima u Bosni i Hercegovini.

U podsektoru civilnog društva koordinacija između organizacija civilnog društva odvija se na neformalnoj i *ad-hoc* osnovi, kako bi se izbjeglo preklapanje aktivnosti. Ministarstvo pravde BiH je uspostavilo Sektor za civilno društvo, kako bi osiguralo uvjete za usvajanje zakona i strategija koji bi bili povoljniji za razvitak civilnoga društva.

Koordinacijski sastanci u sektoru ljudskih prava uglavnom se realiziraju na *ad-hoc* osnovi, uglavnom su bilateralni i baziraju se na projektima.

Buduće aktivnosti

Potrebno je da kako domaći, tako i međunarodni akteri ulože dodatne napore kako bi se nastavilo s reformskim procesima u sektoru dobre uprave i institucionalne izgradnje.

Revidirani AP1 Strategije reforme javne uprave za razdoblje 2011.-2014. usvojen je, njegov sadržaj kao i ciljevi, aktivnosti i pokazatelji su redefinirani, a vremenski okvir za provedbu PAR strategije u narednome razdoblju izmijenjen. Kada bude izrađen, AP2 će se fokusirati na reorganizaciju i jačanje javnoga sektora kako bi se javnoj upravi u Bosni i Hercegovini na svim razinama omogućilo da usvoji i osigura provedbu *acquisa*. PARCO je, u 2010. godini, započeo inicijativu koja ima za cilj da domaće institucije uključi u financiranje PAR projekata iz njihovih vlastitih proračuna.

Prema *Procjeni ostvarenog napretka u provođenju reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini*⁴⁶, nužno je uložiti dodatne napore za nastavak procesa reformi. Konkretno, važno je uspostaviti snažniju političku volju za reformom javne uprave i njenom koordinacijom. To je moguće postići primjenom sljedećih mjera:

⁴² *Strategiju reforme javne uprave i Akcioni plan 1* je usvojilo Vijeće ministara BiH 2006. godine, te vlade entiteta i Brčko distrikta BiH.

⁴³ Očekuje se da *Revidirani akcioni plan 1* usvoje vlade entiteta i Brčko distrikta BiH.

⁴⁴ *Desetljeće uključivanja Roma 2005.-2015.* predstavlja jedinstven primjer političke posvećenosti europskih vlada unaprjeđenju socioekonomskog položaja i socijalnom uključivanju Roma. <http://www.romadecade.org/about>

⁴⁵ Pet stupova *Strategije reforme sektora pravde u BiH 2008.-2012.* su pravosudni sustav, izvršenje kaznenih sankcija, pristup pravdi, potpora ekonomskom rastu te koordinacija, upravljanje i odgovornost sektora pravde

⁴⁶ *Quo Vadis, upravo? Procjena ostvarenog napretka u provođenju reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini*, Asocijacija Alumni Centra za interdisciplinarnu postdiplomske studije (ACIPS), izvještaj za potrebe Foruma za europske integracije, veljača 2010. http://www.acips.ba/eng/uploads/research/PAR_brief_eng.pdf

- podizanje pravne svijesti građana, ali i samih državnih službenika, o njihovim pravima, ali i obvezama, u interakciji s organima javne uprave.
- jačanje kapaciteta sindikalnih i drugih oblika udruživanja upravnih radnika.
- potpora i razvijanje programa građanskih akcija, koje će biti sastavni i komplementarni dio građansko-političkog djelovanja i koje će za cilj imati da na inovativan i građanima blizak i razumljiv način ukažu na probleme u funkcioniranju javne uprave.

Nadalje, u nastavku procesa reforme javne uprave dodatnu pozornost mora dobiti upravno obrazovanje i obuka, što se može postići redefiniranjem pozicije obrazovanja i obuke u postojećem strateškom okviru reforme javne uprave.

Što se pak podsektora zakonodavne i reforme pravosuđa tiče, potrebno je uložiti značajne napore na osiguranju provedbe *Strategije reforme sektora pravde u BiH (JSRS)* te *Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina*.

Vijeće ministara BiH je usvojilo *Prijedlog memoranduma o razumijevanju za uspostavu fonda za provedbu Strategije reforme sektora pravde u BiH* koji će Ministarstvo pravde BiH dostaviti Predsjedništvu BiH u daljnju proceduru. Fondom će se osigurati dodatno financiranje u cilju provedbe *Strategije reforme sektora pravde u BiH* i njenog Akcionog plana⁴⁷. Memorandum će potpisati Vijeće ministara BiH, Švedska/Sida, Veleposlanstvo Ujedinjenog Kraljevstva u Bosni i Hercegovini i Španjolska/AECID⁴⁸.

U domeni ljudskih prava i dalje je vidljiva nezadovoljavajuća razina provedbe zakonodavstva koje garantira zaštitu prava manjina. Premda je učinjen napredak na provedbi akcionih planova za Rome, romska populacija i dalje se suočava s veoma teškim uvjetima života i s diskriminacijom. Stoga je nužno unaprijediti koordinaciju i uspostaviti mehanizme praćenja provedbe akcionih planova za Rome⁴⁹.

Dodatna potpora, a i više transparentnosti u smislu dodjele financijskih sredstava, potrebna je i za razvijanje civilnoga društva u Bosni i Hercegovini. Administrativni kapaciteti Sektora za civilno društvo u Ministarstvu pravde BiH su slabi i potrebno ih je ojačati⁵⁰.

Prema mišljenju donatora, prioritetna područja koja zahtijevaju pomoć uključuju: povećanje transparentnosti, odgovornosti i neovisnosti pravosudnih institucija; smanjenje broja zaostalih neriješenih slučajeva; unaprjeđenje kvalitete kaznenoga progona i suđenja; daljnje jačanje institucija u BiH i daljnje jačanje nevladinoga sektora kroz partnerstva s institucijama vlasti na svim razinama.

Programima SAD/USAID će se nastaviti unaprjeđivati djelotvornost i organizacija pravosudnog sustava BiH te unaprjeđivati sposobnosti domaćih NVO da utječu na odluke o politikama djelovanja kao i unaprjeđivati profesionalizam medija.

Sektori dobre uprave i ekonomskog razvitka će i dalje predstavljati prioritet u potpori koju Švedska/Sida pruža Bosni i Hercegovini na njenom putu ka statusu kandidata za pridruživanje EU te članstvu u EU.

U razdoblju od 2012. do 2014. godine, Švedska/Sida i Norveška će u Fond za reformu javne uprave uložiti po 3 milijuna eura, a kao potporu provedbi *Revidiranog AP1 Strategije reforme javne uprave*.

Švicarska/SDC/SECO i Europska komisija će u 2012. također nastaviti s pružanjem potpore u ovom sektoru.

Švedska/Sida, Švicarska/SDC i UNICEF će dodatno poduprijeti jačanje pravosudnoga sustava za djecu.

Prioriteti Europske komisije za razdoblje 2011.–2013. uključuju:

- potporu jačanju vladavine prava kroz pomoć zemlji u reformi sektora pravde i borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije;

⁴⁷ <http://www.mpr.gov.ba/en/str.asp?id=471>

⁴⁸ Španjolska/AECID je već izdvojila sredstva za uspostavu Fonda za provedbu *Strategije reforme sektora pravde u BiH*, međutim, potrebno je razmotriti potpisivanje Memoranduma o razumijevanju u ime Španjolske/AECID s obzirom da je Španjolska/AECID svoj ured u Bosni i Hercegovini zatvorila u ožujku 2011. godine.

⁴⁹ Prema *Izvešću o napretku Bosne i Hercegovine u 2010. godini*, Europska komisija, studeni 2010. <http://www.delbih.Europska komisija.europa.eu/files/docs/2010progress2.pdf>

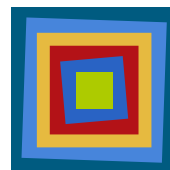
⁵⁰ *Izvešće o napretku Bosne i Hercegovine u 2010. godini*, Europska komisija, studeni 2010. <http://www.delbih.Europska komisija.europa.eu/files/docs/2010progress2.pdf>

- unaprjeđenje kapaciteta i djelotvornosti javne uprave i uspostava profesionalne državne službe kao potpora nastojanjima zemlje da unaprijedi funkcioniranje institucija na svim razinama vlasti.

Donatori, nadalje, planiraju poduprijeti i osjetljiva pitanja poput popisa stanovništva, inicijativa koje se odnose na borbu protiv korupcije kao i ustavnih reformi. Međunarodne su agencije prepoznale i potrebu jačanja kapaciteta domaćih institucija za provođenje anketa o kućanstvima.

SEKTOR PREVENCIJE I RJEŠAVANJA SUKOBA, MIRA I SIGURNOSTI

4

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2010.-2011.	SAD/USAID, Nizozemska, UNDP, Norveška, Europska komisija, Njemačka, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, UNICEF, Italija/IC, Japan/JICA, Španjolska/AECID, Francuska.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Policijska misija Europske unije (EUPM); Međunarodni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF); Ured visokoga predstavnika i posebnoga predstavnika Europske unije (OHR); Snage Europske unije (EUFOR); Sjedište Sjevernoatlantskoga saveza u Sarajevu (NHQSa); Agencija Kraljevine Danske za upravljanje u izvanrednim situacijama (DEMA); Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OSCE); Međunarodno povjerenstvo za nestale osobe (ICMP).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo sigurnosti BiH; Ministarstvo civilnih poslova BiH; Ministarstvo obrane BiH; Ministarstvo inostranih poslova BiH; Obavještajno-sigurnosna agencija BiH; Državna agencija za istrage i zaštitu; Ministarstvo unutarnjih poslova FBiH; Ministarstvo unutarnjih poslova RS.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe sektora u 2010. i 2011. godini	2010.: 32,98 milijuna eura u grantovima 2011.: 15,36 milijuna eura u grantovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene 2010. i 2011. godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nadzoru i kontroli prelaska državne granice BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o službi u Oružanim snagama BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona BiH; Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica s invaliditetom FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima branitelja i članova njihovih obitelji FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća FBiH; Zakon o policijskim službenicima RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o civilnoj zaštiti RS; Strategija BiH za prevenciju i borbu protiv terorizma 2010.-2013.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije⁵¹ <i>Zakon o parlamentarnome vojnom povjereniku; Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u BiH; Zakon o prijevozu opasnih materija BiH; Zakon o kontroli kretanja oružja i vojne opreme BiH; Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti; Zakon o deminiranju; Zakon o oružju RS; Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica s invaliditetom RS.</i> <i>Bijela knjiga obrane BiH iz 2005. godine; Strategija za rad policije u zajednici u Bosni i Hercegovini; Strategija integriranog upravljanja granicom u Bosni i Hercegovini; Strategija i Akcioni plan u oblasti imigracije i azila 2008.-2011.; Državna strategija nadzora nad opojnim drogama, sprječavanja i suzbijanja zlorabe opojnih droga u Bosni i Hercegovini 2009.-2013.; ažurirana Strategija i Akcioni plan kontrole malog oružja i lakog naoružanja (SALW) za BiH 2008.-2012.; Strategija protuminskoga djelovanja u Bosni i Hercegovini 2009.-2019.; Strategija za pomoć žrtvama mina u Bosni i Hercegovini 2009.-2019.; Strategija za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u BiH 2009.-2013. i Akcioni plan; Strategija BiH za borbu protiv organiziranoga kriminala 2009.-2012.; BiH Strategija za borbu protiv korupcije 2009.-2014. s Akcionim planom.</i>
Koordinacija rada donatora	Reforma sektora sigurnosti i civilno upravljanje izgradnjom mira: Donatori sudjeluju na neformalnim sastancima namijenjenima razmjeni informacija. Reintegracija vojnika i kontrola nad malokalibarskim oružjem i lakim naoružanjem i municijom: Koordinacijski odbor za kontrolu malokalibarskog oružja i lakog naoružanja planira, osigurava smjernice i vrši praćenje aktivnosti po pitanju malokalibarskog oružja i lakog naoružanja. Deminiranje: Međunarodni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina funkcionira kao koordinacijsko tijelo brojnih donatora na polju protuminskog djelovanja. Donatori aktivni u ovome sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora BiH/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

⁵¹ Za više informacija o strategijama posjetite: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Pregled

Sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti čine podsektor reforme sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira; reintegracija vojnika i kontrola nad malim oružjem i lakim naoružanjem (SALW); kao i podsektor deminiranja.

Bosna i Hercegovina je, u razdoblju 2010.-2011., ostvarila napredak u podsektoru **reforme sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira**. U travnju 2010. godine, ministri vanjskih poslova NATO-a uvjetno su odobrili Akcioni plan za članstvo BiH (MAP) u NATO savezu, što je ključni korak prema formalnom članstvu u NATO-u⁵². Međutim, kako bi mogla pristupiti MAP-u i steći pravo na bezuvjetno članstvo u Savezu, Bosna i Hercegovina mora riješiti status vojne imovine na način koji je prihvatljiv svim stranama.

Bosna i Hercegovina radi i na provedbi *Partnerstva za mir (PfP)* NATO-a i *Individualnoga akcionoga plana partnerstva (IPAP)*. Nakon uspješne realizacije prvoga ciklusa IPAP-a, vlasti BiH pripremile su novi *Individualni akcioni plan partnerstva (IPAP)* za razdoblje od 2011. do 2013., koji je Sjevernoatlantsko vijeće (NAC) usvojilo u veljači 2011. godine⁵³. Vijeće ministara BiH je IPAP za razdoblje 2011.-2013. usvojilo u svibnju 2011. godine.

Učinjen je napredak na polju vizne politike i dijaloga o liberalizaciji viznoga režima. Nakon odluke Europskog parlamenta, ministri unutarnjih poslova Europske unije odobrili su prijedlog o ukidanju viza za građane Bosne i Hercegovine⁵⁴. Odluka, koja je omogućila građanima BiH da putuju bez viza u šengensku zonu EU, je stupila na snagu u prosincu 2010. godine.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 5% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 4%.

Nadalje, vidljiva su određena postignuća u reformi policije. Naime, u 2010. je s radom počela Direkcija za koordinaciju rada policijskih tijela i agencija u BiH. Provedba Strategije o radu policije u zajednici u BiH unaprijeđena je 2010. godine, objavljivanjem *Priručnika o radu policije u zajednici u BiH*. Ovaj Priručnik će koristiti ne samo djelatnici policije u svome radu, već će se koristiti i kao nastavno sredstvo pri izvođenju nastave na policijskim akademijama. U siječnju 2010., Vijeće ministara BiH usvojilo je *Strategiju Bosne i Hercegovine za prevenciju i borbu protiv terorizma*, za razdoblje 2010.-2013., koja predstavlja opći okvir za djelovanje u borbi protiv terorizma u Bosni i Hercegovini.

Daljnje dopune zakonskoga okvira u domeni civilne zaštite u BiH predstavljaju jedan od preduvjeta za pridruženje EU. Bosna i Hercegovina je potpisnik *Hyogo Okvirnog akcionog plana, za razdoblje od 2005. do 2015. godine, pod naslovom: Jačanje spremnosti naroda i zajednica da se suoče s nepogodama*⁵⁵. Svojim potpisom, Bosna i Hercegovina je preuzela određene obveze i aktivno radi na polju smanjenja rizika od nepogoda.

Sukladno *Okvirnom zakonu o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih ili drugih nesreća u BiH*⁵⁶, u Bosni i Hercegovini je u tijeku proces izrade *Procjene ugroženosti Bosne i Hercegovine od prirodnih ili drugih nesreća*⁵⁷, što je prvi dokument koji će obuhvatiti procjenu ugroženosti ljudi, imovine i osnovne infrastrukture prema identificiranim rizicima, lociranosti rizika, njihovu vjerojatnoću, te uzroke i posljedice na području cijele Bosne i Hercegovine⁵⁸.

Konačno, pozivni centar BiH 112 otvoren je u svibnju 2009. godine, a počeo je s radom u siječnju 2010. godine. Najvažniji zadatak pozivnoga centra 112 jeste da osigura pravodobnu reakciju i da zaštiti građane i materijalna dobra od prirodnih i drugih nesreća.

Ministarstvo obrane BiH (MoD) je razvilo program *NATO-Perspective* (bivši *NATO Trust Fund II*) koji se bavi pitanjima **reintegracije demobiliziranih vojnika** u Bosni i Hercegovini. Strateški ciljevi Programa su pomoći reintegriranju osoblja otpuštenog iz obrambenih institucija u civilni život; unaprijediti kapacitete MoD BiH u pomaganju otpuštenom osoblju u procesu njihove reintegracije i doprinijeti provedbi reforme obrane u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine⁵⁹. Ovaj novi ciklus Programa predstavlja produžetak Trust Fund-a, koji je uslijedio nakon uspješnog prethodnog ciklusa koji je okončan u drugoj polovini 2009. godine⁶⁰.

⁵² Prema izvješću, *Bosnia: Current Issues and U.S. Policy* Bosna: tekuća pitanja i politika SAD-a, Steven Woehrel, Kongresna služba za istraživanja, 20.06.2011. <http://www.fas.org/spp/crs/row/R40479.pdf>

⁵³ Brošura Ministarstva obrane i Oružanih snaga BiH, travanj 2011. godine. http://www.mod.gov.ba/files/file/maj_2011/bosura%20eng%20mail.pdf

⁵⁴ <http://www.balkaninsight.com/en/article/eu-abolishes-visas-for-albania-bosnia>

⁵⁵ *Hyogo Okvirni akcioni plan* je globalni projekat napora za smanjenje rizika od nepogoda sa desetogodišnjim planom usvojenim u siječnju 2005. godine od strane 168 zemalja na Svjetskoj konferenciji o smanjenju rizika od nepogoda.

⁵⁶ U svrhu pripreme *Procjene ugroženosti Bosne i Hercegovine od prirodnih ili drugih nesreća*, Vijeće ministara BiH formiralo je interesornu skupinu koju čine predstavnici različitih institucija i tijela u BiH, znanstvenih i obrazovnih institucija, međunarodnih organizacija i stručnjaka iz različitih područja.

⁵⁷ UNDP podupire izradu *Procjene ugroženosti Bosne i Hercegovine od prirodnih ili drugih nesreća*.

⁵⁸ <http://www.undp.ba/index.aspx?PID=7&RID=627>

⁵⁹ Brošura Ministarstva obrane i Oružanih snaga BiH, travanj 2011. godine. http://www.mod.gov.ba/files/file/maj_2011/bosura%20eng%20mail.pdf

⁶⁰ Primarnu financijsku potporu za Program osigurale su Norveška, Nizozemska i Slovenija. Dodatna sredstva za ovu namjenu su izdvojili Švedska, Luksemburg, Ujedinjeno Kraljevstvo, SAD i Turska. Doprinos ovome Programu dala je i Bosna i Hercegovina. http://www.atlanticinitiative.org/index.php?option=com_content&view=article&id=245%3Aa-new-cycle-of-the-nato-trust-fund-3000-bam-severance-package-for-every-laid-off-soldier-&catid=1%3Aizdvojene&lang=en

SAD/USAID pruža pomoć u obrazovanju, profesionalnom savjetovanju i obuci za osobe koje će biti otpuštene tijekom procesa reforme obrane u 2010. i 2011. godini kako bi se omogućilo njihovo reintegriranje u civilni i ekonomski život.

Jedna od najtrajnijih i najopasnijih ostavština ratnih operacija u Bosni i Hercegovini je velika rasprostranjenost **malokalibarskoga oružja i lakog naoružanja (SALW) i municije**. Tijekom 2010. i 2011. godine, uz podršku više donatora, kroz *Projekt kontrole i redukcije malokalibarskoga i lakog naoružanja i municije u BiH (SACBiH)*, uništena je značajna količina streljiva, korištenjem metoda kojima se vodi računa o okolišu. Pronalaženje odgovarajućeg rješenja za nelegalno posjedovanje oružja međutim predstavlja jedno od ključnih pitanja za smanjenje nasilja i oružanih incidenata. Povećan broj incidenata zahtjeva odlučnu akciju institucija vlasti kao i snažno uključivanje nevladinog sektora. Uspostava centralnog registra civilnog posjedovanja oružja značajno bi unaprijedila kontrolu oružja u Bosni i Hercegovini⁶¹.

Deminiranje u Bosni i Hercegovini je u nadležnosti Ministarstva civilnih poslova BiH (MoCA). Bosna i Hercegovina je još uvijek jedna od zemalja najzagađenijih minama. *Strategija protuminskog djelovanja BiH za razdoblje od 2009. do 2019. godine* ima za cilj smanjenje opasnosti od mina na području od 1.460 četvornih kilometara⁶². Puna provedba *Strategije protuminskog djelovanja BiH za period od 2009. do 2019. godine*, međutim, ovisi o dostupnosti sredstava.

Prema procjeni Centra za uklanjanje mina u Bosni i Hercegovini (BHMACH), i dalje se minski sumnjivom smatra površina od 1.442,84 četvorna kilometra teritorija BiH ili 2,81% njene ukupne površine⁶³.

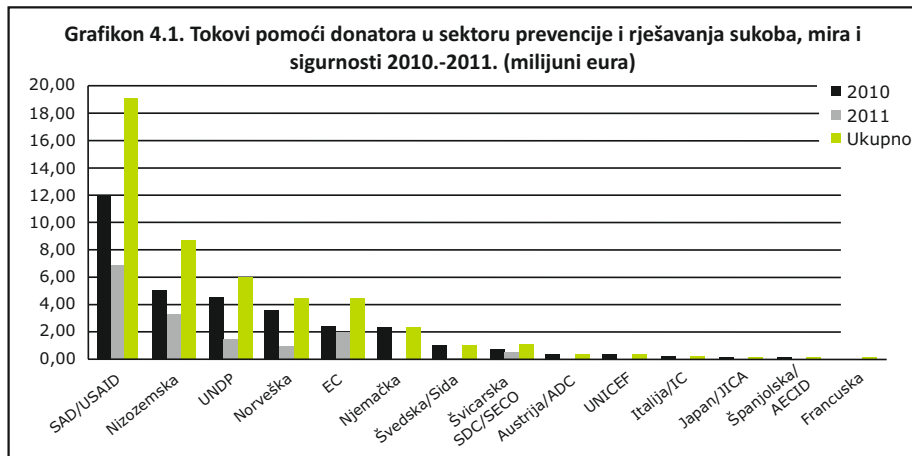
Međunarodni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF)⁶⁴ bavi se pružanjem usluga i upravljanjem projektima uklanjanja mina. Mine predstavljaju glavnu prepreku povratku izbjeglica i interno raseljenih osoba, kao i ukupnom ekonomskom oporavku. Blokiraju razvitak turizma i poljoprivredne aktivnosti koji mogu stimulirati generiranje novih radnih mjesta i ometaju obnovu okoliša.

Aktivnosti donatora u 2010. i 2011. godini

Članice DCF-a aktivne u sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti u 2010.–2011. su SAD/USAID, Nizozemska, UNDP, Norveška, Europska komisija, Njemačka, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, UNICEF, Italija/IC, Japan/JICA, Španjolska/AECID i Francuska.

Grafikon 4.1. pokazuje da su vodeći donatori aktivni u sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti u 2010. godini SAD/USAID s izdvajanjem od 11,99 milijuna eura i Nizozemska s izdvajanjem od 5,05 milijuna eura, a slijede ih UNDP, Norveška, Europska komisija, Njemačka, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, UNICEF, Italija/IC, Japan/JICA, Španjolska/AECID i Francuska.

U 2011. godini vodeći donatori su SAD/USAID s izdvajanjem od 6,96 milijuna eura i Nizozemska s izdvajanjem od 3,63 milijuna eura, a slijede ih Europska komisija, UNDP, Norveška, Švicarska/SDC/SECO i Francuska.

⁶¹ <http://www.oruzje.ba/en/news/SALW-Coordination-Board>

⁶² *Portfolio projekata deminiranja u 2011. godini*, <http://www.mineaction.org/downloads/1/portfoliofinal.pdf>.

⁶³ <http://www.bhmac.org/en/stream.daenet?kat=18>

⁶⁴ Međunarodni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF) osnovala je Vlada Slovenije u ožujku 1998. godine, kako bi se BiH pružila pomoć u njenim nastojanjima na uklanjanju mina i pomoći žrtvama mina. Od svog osnutka, ITF je, zahvaljujući uspjehu svoga djelovanja u Bosni i Hercegovini, aktivnosti proširio u cijeloj regiji Jugoistočne Europe. Centar za uklanjanje mina u BiH je glavni partner ITF-u u deminiranju u BiH.

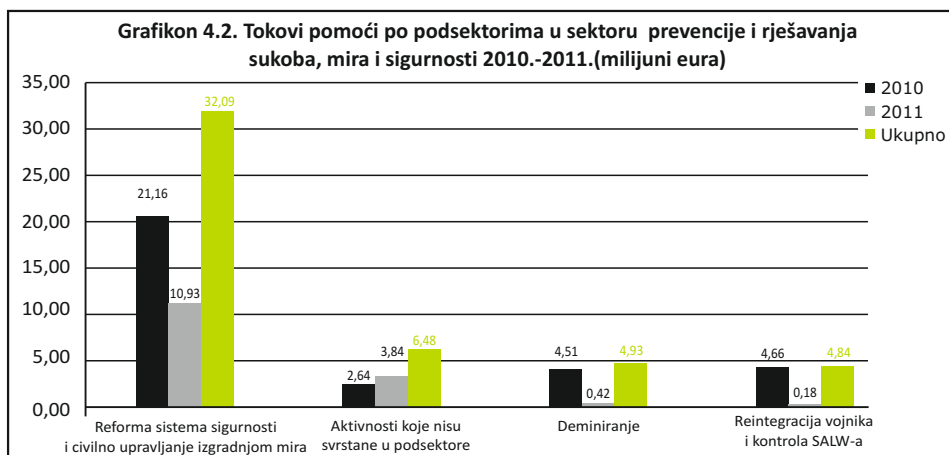

Grafikon 4.2. pokazuje da je za **podsektor reforme sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira u 2010. godini** izdvojeno 21,16 milijuna eura, odnosno **64,18% ukupnih izdvajanja** za sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Za ovaj podsektor je, dosad u 2011. godini, izdvojeno 10,93 milijuna eura ili 71,16% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore je u 2010. godini izdvojeno 2,64 milijuna eura, odnosno **8,02% ukupnih izdvajanja** za sektor prevencije i rješavanje sukoba, mira i sigurnosti. Za ove aktivnosti je, dosad u 2011. godini, izdvojeno 3,84 milijuna eura ili 24,98% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za podsektor deminiranja je u 2010. godini izdvojeno 4,51 milijun eura, odnosno **13,67% ukupnih izdvajanja** za sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Za podsektor deminiranja, dosad u 2011. godini, izdvojeno je 0,42 milijuna eura ili 2,71% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

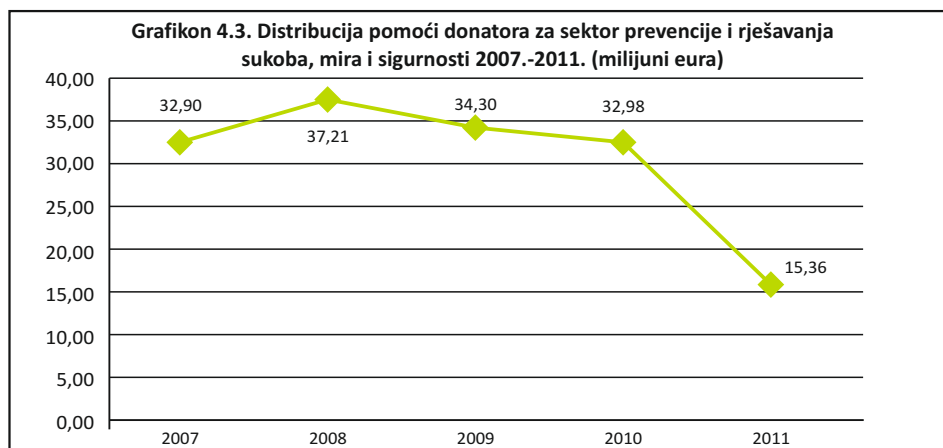
Za podsektor reintegracije vojnika i kontrole malokalibarskog oružja i lakog naoružanja u 2010. godini je izdvojeno 4,66 milijuna eura, odnosno **14,13% ukupnih izdvajanja** za sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Za ovaj podsektor je, dosad u 2011. godini, izdvojeno 0,18 milijuna eura ili 1,15% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Grafikon 4.3. pokazuje da su ukupna izdvajanja članica DCF-a za sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti iznosila 32,98 milijuna eura u 2010. godini, a dosad u 2011. godini, 15,36 milijuna eura. Međutim, za ovaj sektor bi, do kraja 2011. godine, mogla biti izdvojena dodatna finansijska sredstva.

Grafikon 4.3. također pokazuje i da su ukupna izdvajanja za ovaj sektor u 2010. i 2007. godini bila na gotovo istoj razini, dok su ukupna izdvajanja u 2010. smanjena za 4,23 milijuna eura u odnosu na 2008. godinu, te da su se izdvajanja smanjila i u usporedbi s 2009. godinom, za 1,32 milijuna eura.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 5% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 4%.

Reforma sektora sigurnosti i civilno upravljanje izgradnjom mira

Podsektor reforme sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira sastoji se od reforme obrane i policije, civilne zaštite i reagiranja na izvanredne situacije.

Članice DCF-a aktivne u podsektoru reforme sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira u 2010.-2011. su SAD/USAID, Nizozemska, UNDP, Norveška, Europska komisija, Njemačka, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, UNICEF, Španjolska/AECID i Francuska.

Za podsektor reforme sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira u 2010. godini je izdvojeno 21,16 milijuna eura, odnosno **64,18% ukupnih izdvajanja** za sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Za ovaj podsektor je, dosad u 2011. godini, izdvojeno 10,93 milijuna eura ili 71,16% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Reforma obrane

Pomoć koju **SAD/USAID** osigurava na polju reforme obrane koristi se za potporu radu savjetnika u Ministarstvu obrane BiH (MoD) i obučavanje Tima za uklanjanje eksplozivnih naprava (EOD). SAD/USAID financiraju i vojnu opremu za jedinice koje imaju potencijala za učešće u koalicijskim operacijama i pruža obuku kako bi se povećala borbena gotovost Oružanih snaga BiH. Osim toga, SAD/USAID podupire razvitak osoblja MoD BiH s ciljem ostvarenja zahtjeva iz Partnerstva za mir NATO-a.

Norveška je završila projekt *Podizanje nivoa svijesti o euroatlantskoj inicijativi*, čiji je cilj bio podizanje razine svijesti građana o NATO-u i integraciji Bosne i Hercegovine u NATO savez.

Reforma policije

SAD/USAID je nastavio provedbu projekta *Kontrola izvoza i sigurnost granice*. Projekt potiče i podupire razvitak zemlje, usvajanje i provedbu zakonodavstva vezanog za kontrolu izvoza u skladu sa međunarodnim standardima. Ovaj projekt također pruža obuku i daje opremu institucijama za provedbu zakona odgovornim za nadzor, otkrivanje i zabranu trgovanja oružjem za masovno uništenje, vojne opreme i robe sa dvostrukom namjenom. Kroz projekt *Pomoć policijskim agencijama* SAD/USAID pruža obuku službenicima zaduženim za provođenje zakona po pitanjima krivotvorenog novca, osigurava uređaje za prikupljanje forenzičkih dokaza, te podupire razvitak naprednih tehnika uzimanja otisaka prstiju, naprednog sustava nadgledanja, zaštite svjedoka, istrage narkotika, istrage nakon eksplozija bombi, dječje pornografije, koordinacije kaznenog pravosuđa, informacijskih sustava, zastupanja pred sudom i ponašanja u sudnici kao i obuke za više vodstvo i administraciju. Savjetnici iz SAD-a nastavili su pružati potporu Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA), Ministarstvu sigurnosti BiH (MoS), Ministarstvu unutarnjih poslova RS i Graničnoj policiji BiH.

Norveška podržava reformske procese u Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH (OSA). Ove aktivnosti uključuju potporu jedinici za reformu obavještajnog sustava, izgradnju kompetencija u institucijama koje se bave izvršnom, parlamentarnom i zakonskom kontrolom te unaprjeđenja knjižnice ove institucije.

Europska komisija podržava zajedničke obuke istražitelja Financijsko-obavještajnog odjela i Kriminalističko-istražnog odjela SIPA-e, regulatornih finansijskih agencija i institucija kako bi se uspostavila učinkovita suradnja na sprječavanju pranja novca i slučajeva finansijskog terorizma. Nadalje, Europska komisija je pružila pomoć institucijama BiH koje se bave pitanjima azila i migracija u domeni borbe sa ilegalnom imigracijom i trgovinom ljudima. Također je osiguravala i opremu i vozila za državne agencije.

Švicarska/SDC/SECO kroz projekt, *Rad policije u zajednici u BiH*, podržava prevenciju kriminala i drugih opasnosti, unaprjeđenje upravljačkih sposobnosti policije, suradnju sa zajednicom i povećanje povjerenja između građana i policije.

Francuska financira obuku i studijske posjete policijskih dužnosnika s ciljem postizanja europskih standarda u domenama rada Interpol, strateške analize, sprječavanja otmica, suradnje u borbi protiv terorizma, borbe protiv droga kao i zbrinjavanja ilegalnih imigranata. Također, Francuska osigurava i obuku namijenjenu vatrogascima.

Civilno upravljanje izgradnjom mira

Pomoć donatora u civilnoj izgradnji mira usmjerena je na pružanje potpore u traženju i identifikaciji nestalih osoba, promoviranju mira i dijaloga, pomirenju i integraciji, kao i borbi protiv trgovine ljudima i dječje pornografije.

Tijekom 2010. i 2011. godine, civilnom upravljanju izgradnjom mira pomoć su pružili SAD/USAID, Nizozemska, Norveška, Europska komisija, Njemačka, Švedska/Sida, UNICEF i Španjolska/AECID.

U 2010. godini, **Njemačka** je pokrenula projekt *DNK identifikacija žrtava ratova na Balkanu*. Projekt je implementiralo Međunarodno povjerenstvo za nestale osobe (ICMP) koje Njemačka financira od 2007. godine. Napori ICMP-a usmjereni su ka razvitku održivog mirovnog procesa koji će omogućiti da se pitanje nestalih osoba rješava na adekvatan način.

Norveška daje potporu radu na suđenjima za ratne zločine u Bosni i Hercegovini i regiji što bi trebalo doprinijeti uspostavi povjerenja i pomirbe, davanjem objektivnih informacija o procesima za ratne zločine. Nadalje, Norveška promovira pomirbu kroz obrazovanje i dijalog u Stocu i Sarajevu. Slično tome, *Otvorena zabavna škola nogometa* omogućava pomirbu kroz zabavu i timske sportove.

Nizozemska je nastavila treću fazu *Programa oporavka regije Srebrenica*. Cilj ovog projekta je kreirati okruženje za ekonomski razvitak, što će dovesti do smanjenja siromaštva. Projekt je usmjeren na razvitak lokalnih mogućnosti, institucionalno jačanje, razvitak usluga građanima i privatnom sektoru. Nizozemska je također podržavala projekt SENSE - TRIBUNAL. SENSE - TRIBUNAL je specijalizirani projekt novinske agencije SENSE, sa sjedištem u Međunarodnom sudu za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije (ICTY) u Hagu. Cilj ovog projekta je redovito, izbalansirano i sveobuhvatno praćenje rada ICTY-a i aktivnosti Međunarodnog suda pravde, kao i Međunarodnog suda za ratne zločine. Nadalje, Nizozemska je nastavila podržavati reformu socijalne stambene politike u Bosni i Hercegovini. U skladu s time, Nizozemska radi na podizanju svijesti o socijalnom stambenom zbrinjavanju kao modelu koji će svakoj zajednici omogućiti da podrži različit socioekonomski razvitak kako bi se mogla riješiti pitanja reintegriranja i druga pitanja socijalne i ekonomske prirode.

U 2010. godini, **UNICEF** je završio *Program edukacije u području tranzicije iz urgentnih stanja i nakon kriza*. Projekt je podržavao uspostavu sigurnih okruženja u 12 podijeljenih škola provodeći modele socijalne inkluzije posebno osmišljene kako bi omogućili dijalog, komunikaciju i zajedničke aktivnosti među učenicima, učiteljima, školskim upravama i roditeljima.

U 2010. godini, **SAD/USAID** je pokrenuo dva nova projekta, *Mirenje zajedničke budućnosti - program za mladež* i projekt *Biramo mir zajedno* (CTP). *Mirenje zajedničke budućnosti - program za mladež* će otvoriti mogućnosti za suvislu zajedničku aktivnost za mlade ljude u ciljanim multietničkim gradovima. Ove aktivnosti će doprinijeti jačanju upravljačkih vještina u inicijativama koje vode mladi. Cilj projekta *Biramo mir zajedno* (CTP) je napredak prema pomirbi ljudi iz različitih etničkih i vjerskih okruženja. Nadalje, SAD/USAID je radio na jačanju kapaciteta vlasti u BiH za borbu protiv trgovine ljudima i provedbu Nacionalnog akcionog plana države.

Europska komisija, Španjolska/AECID, Švedska/Sida, SAD/USAID, Norveška i Nizozemska zajednički financiraju projekt *Podrška Međunarodnome povjerenstvu za nestale osobe (ICMP)*. Primarna uloga ICMP-a je da osigura suradnju vlasti u lociranju i identificiranju osoba nestalih tijekom oružanog sukoba ili kao rezultat kršenja ljudskih prava.

Austrija/ADC podržava uklanjanje mina kako bi se stvorili uvjeti za sigurno korištenje poljoprivrednog zemljišta i smanjila opasnost od mina za lokalno stanovništvo.

Glavni projekti u podsektoru reforme sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira su navedeni u sljedećoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Potpoma Međunarodnome povjerenstvu za nestale osobe (ICMP)	Europska komisija, Norveška, Španjolska/AECID, Švedska/Sida, Nizozemska, SAD/USAID	21,39
Američka pomoć reformi obrane	SAD/USAID	16,66
Pomoć policijskim agencijama (ICITAP)	SAD/USAID	13,16
Projekt oporavka regije Srebrenice III	Nizozemska, UNDP	9,07
Aktivnosti ICMP-a u BiH	Nizozemska	3,67
Socijalno stambeno zbrinjavanje u Bosni i Hercegovini	Nizozemska	2,60
Kontrola izvoza i sigurnost granice (EXBS)	SAD/USAID	2,18
Rad policije u zajednici u Bosni i Hercegovini	Švicarska/SDC/SECO	1,76
Pomoć u borbi protiv terorizma	SAD/USAID	1,73
Potpoma vojnome osoblju u BiH nakon otpuštanja iz službe	SAD/USAID	1,61
Program zbrinjavanja otpuštenog vojnog osoblja u BiH	Norveška	0,90
Reforma obavještajnog i sektora sigurnosti	Norveška	0,66
NDC Sarajevo: pomirenje kroz obrazovanje i dijalog	Norveška	0,61

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Reintegracija vojnika i kontrola malokalibarskoga oružja i lakog naoružanja i municije

Podsektor reintegracije vojnika i kontrole malokalibarskog oružja i lakog naoružanja (SALW) i municije odnosi se na reintegraciju demobiliziranoga vojnog osoblja u gospodarske tokove; preustroj proizvodnih postrojenja, kako bi, umjesto vojnim, mogla služiti civilnim namjenama i ostvarenje tehničke suradnje u cilju kontrole, prevencije i/ili smanjenja širenja malokalibarskog oružja i lakog naoružanja.

Članice DCF-a aktivne u podsektoru SALW-a u 2010.-2011. su Nizozemska, UNDP, Europska komisija, UNICEF i Španjolska/AECID.

Za podsektor reintegracije vojnika i kontrole malokalibarskog oružja i lakog naoružanja i municije u 2010. godini je izdvojeno 4,66 milijuna eura, odnosno **14,13% ukupnih izdvajanja** za sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Za ovaj podsektor je, dosad u 2011. godini, izdvojeno 0,18 milijuna eura ili 1,15% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

UNDP, Europska komisija, Španjolska/AECID i Nizozemska nastavile su realizaciju *Projekta kontrole i redukcije malokalibarskoga i lakog naoružanja i municije u BiH (SACBiH)*. Cilj projekta je osigurati pružanje koordinirane međunarodne potpore uspostavi odgovarajućih mjera kontrole SALW-a, te uspostavi sigurnoga i učinkovitog sustava uništenja streljiva, kako bi se umanjila opasnost i rizik, povezani s velikim količinama streljiva. Realizacijom ovog projekta uništeno je 2.000 tona nestabilnog streljiva, uključujući kazetno te aerosolno streljivo i bombe, zatvoreno je 10 lokacija na kojima je ovo streljivo bilo pohranjeno, a trošak skladištenja smanjen je za 10%. Projekt je, osim toga, inicirao i pilot projekt u domeni izgradnje sigurnijih zajednica te slijedom toga i viši indeks sigurnosti u ciljnim općinama. Aktivnosti podrazumijevaju različite aspekte sigurnosti ljudi poput izrade planova za sigurne zajednice, kvalitetniju infrastrukturu i uklanjanje rizika.

UNICEF je okončao *Projekt prevencije malokalibarskog oružja i oružanog nasilja*. Projekt je osmišljen kako bi se ojačali domaći kapaciteti za rješavanje rizika od malokalibarskog oružja i oružanog nasilja kroz mehanizme za prikupljanje podataka i praćenje, kao i kroz formuliranje i provedbu činjenično zasnovanih programa prevencije malokalibarskog oružja i oružanog nasilja.

Glavni projekti u podsektoru reintegracije vojnika i kontrole malokalibarskoga oružja i lakog naoružanja i municije navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Projekt kontrole i redukcije malokalibarskoga i lakog naoružanja i streljiva u BiH (SACBiH)	Europska komisija, Španjolska/AECID, Nizozemska, UNDP	9,85
Projekt prevencije malokalibarskog oružja i oružanog nasilja	UNICEF	0,16

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Deminiranje

Podsektor deminiranja odnosi se na uklanjanje eksplozivnih mina za potrebe procesa razvitka.

Članice DCF-a aktivne u podsektoru deminiranja u 2010.-2011. su Norveška, Europska komisija, Njemačka, Austrija/ADC, UNICEF, Italija/IC i Japan/JICA.

Za podsektor deminiranja je u 2010. godini izdvojeno 4,51 milijun eura, odnosno **13,67% ukupnih izdvajanja** za sektor prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Za podsektor deminiranja dosad u 2011. godini izdvojeno je 0,42 milijuna eura ili 2,71% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Europska komisija je inicirala aktivnosti s ciljem smanjenja minski sumnjivih područja u Bosni i Hercegovini. Cilj ovih aktivnosti je omogućiti povratak stanovništva na deminirana područja, unaprijediti zaštitu građana od preostalih mina i stvoriti preduvjet za održiv socioekonomski razvitak u deminiranim područjima. Europska komisija je osigurala i opremu za Centar za uklanjanje mina u BiH. U 2011. godini, Europska komisija je započela novi projekt, *Upozoravanje na mine*, kako bi se kroz realiziranje uklanjanja mina osigurala potpora *Programu protuminskog djelovanja*.

Norveška je nastavila provedbu *Programa uklanjanja mina* kako bi se rizična područja očistila od minsko-eksplozivnih sredstava zaostalih iz rata u Bosanskoj Posavini. Aktivnosti projekta podrazumijevaju opća/tehnička izviđanja terena i uklanjanje mina kako bi se omogućio održiv povratak i Bosni i Hercegovini pomoglo u ispunjenju obveza u svezi s Konvencijom o zabrani mina⁶⁵.

⁶⁵ Konvencija o zabrani mina je međunarodni sporazum kojim se zabranjuju protupješačke mine. Ponekad se naziva i Otavskom konvencijom, a zvanični naziv joj je: *Konvencija o zabrani upotrebe, skladištenja, proizvodnje i transportu protupješačkih mina te njihovom uništavanju*. Bosna i Hercegovina je Konvenciju o zabrani mina potpisala u prosincu 1997., a ratificirala u rujnu 1998., te je tako 1999. godine postala članica ove Konvencije.

Njemačka je u 2010. godini započela pet novih projekata uklanjanja mina s ciljem potpore *Programu uklanjanja mina* u Bosni i Hercegovini.

Japan/JICA financira uklanjanje mina i tehnička izviđanja područja duž rijeke Spreče u Gračanici. Cilj je osigurati sigurnost građana Gračanice, povećati prihode lokalnog stanovništva kroz poljoprivrednu djelatnost kao i omogućiti općini da provede mjere zaštite od poplava duž rijeke Spreče.

UNICEF je osigurao tehničku i financijsku pomoć nadležnim ministarstvima, Centru za uklanjanje mina u BiH kao i domaćim i međunarodnim NVO-ima kako bi se procijenili rizici u minama najzagađenijim područjima te pripremio odgovarajući odgovor.

Glavni projekti u podsektoru deminiranja navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Program uklanjanja mina	Norveška	5,44
Čišćenje mina i tehnička ispitivanja	Europska komisija	1,50
UNICEF - Integrirani program upozoravanja na mine i prevencije malokalibarskog oružja	UNICEF	0,59
Deminiranje	Njemačka	0,55
Potpora programu uklanjanja mina u BiH 2008.-2010.	Austrija/ADC	0,50
Deminiranje	Njemačka	0,50
Deminiranje	Njemačka	0,43
Nabava materijala za potporu aktivnostima na uklanjanju mina - LOT 1 - oprema za osobnu zaštitu za deminiranje i LOT 2 - zaštitna odjeća i obuća	Europska komisija	0,39
Projekt humanitarnog deminiranja – četvrta faza	Italija/IC	0,30

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće podsektore

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore je u 2010. godini izdvojeno 2,64 milijuna eura, odnosno **8,02% ukupnih izdvajanja** za sektor prevencije i rješavanje sukoba, mira i sigurnosti. Za ove aktivnosti je, dosad u 2011. godini, izdvojeno 3,84 milijuna eura ili 24,98% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Europska komisija je osiguravala tehničku pomoć Ministarstvu sigurnosti BiH, Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH za djelotvorno upravljanje migracijama i drugim, nelegalnim aktivnostima u svezi s krijumčarenjem migranata i trgovinom ljudima. Europska komisija također podupire aktivnosti Međunarodnog povjerenstva za nestale osobe/Odjela za forenzičke znanosti, kako bi se utvrdila istina o nestalim osobama.

Kroz projekt *Dijalog centar Srebrenica*, **SAD/USAID** radi na unaprjeđenju međuetničke komunikacije i uzajamnog povjerenja i razumijevanja među građanima iz svih etničkih skupina koje žive u Srebrenici i okolnoj regiji. Projekt je osmišljen kako bi se stvorili preduvjeti za proces pomirenja u regiji Srebrenice kroz fokusirani međunacionalni dijalog o razvojnim aktivnostima. **SAD/USAID** radi na pomirenju i povećanju povjerenja između Bošnjaka, Hrvata i Srba kroz zajednička nastojanja na poboljšanjima u zajednici u Brčko distriktu BiH. Nadalje, **SAD/USAID** su započele novi projekt kojim bi se trebale unaprijediti vještine lidera civilnoga društva kako bi na djelotvoran način zagovarali ustavne reforme. Civilno društvo će, kao rezultat ovoga projekta, biti u stanju na djelotvorniji se način angažirati u radu s političkim liderima te preuzeti svrhovitiju ulogu u dijalogu o ustavnim reformama.

Višesektorski projekt, *Unaprjeđenje kulturnog razumijevanja u BiH (zajednički program UN-a - MDG-Fond, Španjolska)*, koji financira španjolski Fond za postizanje milenijskih razvojnih ciljeva, a realiziraju ga **UNDP**, **UNICEF** i **UNESCO**, ima za cilj ojačati međukulturno razumijevanje u Bosni i Hercegovini te promicati jedinstveni multikulturalni identitet zemlje.

Nizozemska je pružala pomoć u izgradnji potpore za traganje za istinom i govorenjem istine nakon sukoba u regiji.

UNDP osigurava pomoć lokalnim zajednicama u njihovim nastojanjima da osiguraju odgovarajući odgovor u slučaju poplava, kao i potporu u radu na smanjenju rizika od prirodnih i drugih nesreća kojim bi se umanjili efekti prirodnih nesreća koje uzrokuju poplave.

Glavni projekti koji nisu svrstani u postojeće podsektore su navedeni u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Unaprjeđenje kulturnoga razumijevanja u BiH (zajednički program UN-a - MDG- Fond, Španjolska)	UNICEF, UNDP, UNESCO	6,61
Potpora ICMP-u	Europska komisija	1,20
Suradnja između glazbenih akademija Zapadnoga Balkana i Kraljevske glazbene akademije iz Stockholma, uključujući i regionalni projekt u BiH koji financira Švedska/Sida	Švedska/Sida	1,11
Mladi grade budućnost u Brčko distriktu BiH (YBFB)	SAD/USAID	0,67
Ustavna reforma u BiH: angažiranje civilnoga društva	SAD/USAID	0,58

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2010. i 2011. godini

U veljači 2010. godine, Federacija BiH je usvojila *Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba s invaliditetom FBiH*. Kako bi se ovaj Zakon primijenio u cjelosti, **u ožujku 2011. godine** je osnovan Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom⁶⁶. Glavni cilj Fonda je osigurati uvjete kako bi osobe s invaliditetom i njihovi poslodavci bili u cijelosti konkurentni na otvorenome tržištu.

U siječnju 2010. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Strategiju za sprječavanje pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u BiH 2010.-2013.* Strategijom se utvrđuje opći okvir za djelovanje Bosne i Hercegovine, osiguravaju smjernice za unaprjeđenje postojećih mjera i pripremu novih mjera, mehanizama i instrumenata za sprječavanje i borbu protiv terorizma.

U proceduri usvajanja je i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u Bosni i Hercegovini*. Zakonom se predviđa uspostava zasebne financijsko-istražne agencije, koja će biti neovisna o ostalim policijskim agencijama u Bosni i Hercegovini.

Koordinacija rada donatora

Ne postoji formalni mehanizam koordinacije u sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti. Na razini podsektora postoji cijeli niz mehanizama za koordinaciju rada donatora.

Koordinacijski odbor za kontrolu malokalibarskog oružja i lakog naoružanja (SALW) u BiH planira, upravlja i prati aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine po pitanju kontrole SALW-a⁶⁷.

Međunarodni fond za deminiranje i pomoć žrtvama mina (ITF) djeluje kao tijelo koje koordinira rad više donatora na polju deminiranja, dok Centar za uklanjanje mina u BiH (BHMACH) organizira *ad-hoc* prezentacije. ITF planira regiji Jugoistočne Europe osigurati pomoć ne samo u procesu uklanjanja mina nego i u uspostavi vlastite strukture koja će omogućiti zemljama Jugoistočne Europe da samostalno provode operacije uklanjanja mina.

Donatori koji su aktivni u sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Sastanci DCF-a održavaju se tromjesečno, pri čemu se na mjestu predsjedatelja rotiraju članice foruma. Cilj sastanaka je unaprjeđenje toka informacija i uzajamne koordiniranosti. Sastanci DCF-a, pored toga, doprinose i međusektorskoj suradnji u svim sektorima u Bosni i Hercegovini.

Donatori aktivni u oblasti prevencije sukoba su i niz organizacija koje nisu članice DCF-a, prije svega Ured visokoga predstavnika i posebnoga predstavnika Europske unije (OHR), Snage Europske unije (EUFOR), Sjedište Sjevernoatlantskoga saveza u Sarajevu (NHQSa), Agencija Kraljevine Danske za upravljanje u izvanrednim situacijama (DEMA), Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OSCE), Međunarodno povjerenstvo za nestale osobe (ICMP). Ove organizacije su također aktivno uključene u koordinaciju aktivnosti u sektoru prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti u Bosni i Hercegovini.

⁶⁶ <http://www.fprzoi.ba/>

⁶⁷ Vijeće ministara BiH je u srpnju 2005. imenovalo Koordinacijski odbor za kontrolu SALW-a u BiH kao privremeno tijelo. Odbor čine predstavnici Ministarstva vanjskih poslova BiH, Ministarstva obrane BiH, Ministarstva sigurnosti BiH, Ministarstva vanjske trgovine BiH, Uprave za neizravno oporezivanje, Ministarstva unutarnjih poslova FBiH, Ministarstva unutarnjih poslova RS, Granične policije BiH i Državne agencije za istrage i zaštitu.

Buduće aktivnosti

Po mišljenju relevantnih aktera, podsektor reforme sektora sigurnosti i civilnog upravljanja izgradnjom mira i ubuduće mora ostati jednim od ključnih prioriteta, s obzirom da Bosna i Hercegovina treba uložiti dodatne napore u daljnu potporu reformi policije, sigurnosti zajednica te prevenciji nasilja s posebnim fokusom na rodno i seksualno zasnovano nasilje kao i na izgradnju kapaciteta BiH za prevenciju i suzbijanje nasilja.

Na osnovu *Izveštaja o napretku Bosne i Hercegovine za 2010.*⁶⁸, buduća nastojanja u domeni upravljanja granicama bi se trebala fokusirati na jačanje infrastrukture na graničnim prijelazima, rješavanje neriješenih graničnih pitanja i jačanje kapaciteta osoblja.

Bosna i Hercegovina je počela rješavati pitanja u svezi s vlastitim ciljevima u borbi protiv pranja novca. Potrebno je, međutim, uložiti dodatne napore po pitanju administrativnih struktura, provedbe zakonskih odredbi i podizanja svijesti o problemu pranja novca.

Kao dio procesa reforme policije, posebni naponi će se uložiti na jačanje suradnje i razmjenu informacija između policijskih agencija. Uspješno okončanje procesa reforme policije zahtijeva konstruktivan angažman svih razina vlasti u Bosni i Hercegovini.

Bosna i Hercegovina će, također, u domeni protuminskog djelovanja morati nastaviti provedbu *Strategije protuminskoga djelovanja*, kako bi se smanjio rizik od gubitaka ljudskih života i ranjavanja ali i stoga što zaostale mine predstavljaju ozbiljnu prepreku ekonomskome razvitku područja zagađenih minama⁶⁹.

UNDP će svoje aktivnosti u budućnosti fokusirati na povećanje kapaciteta zemlje za djelotvorno upravljanje i smanjivanje rizika od prirodnih nesreća, kao i smanjenje zaliha oružja, vojne opreme i nestabilnoga streljiva.

Nizozemska će podupirati projekte u području Srebrenice, kako bi pomogla u poboljšavanju socijalne i ekonomske situacije.

Srednjoročno i dugoročno gledano, Norveška će podupirati reforme i procese kojima će se Bosna i Hercegovina približiti euroatlantskim integracijama.

SAD/USAID će podupirati kapacitete agencija za provedbu zakona u BiH u borbi protiv terorizma i organiziranog kriminala kao i aktivnosti koje imaju za cilj puno usklađivanje oružanih snaga BiH sa standardima NATO-a.

Italija/IC će nastaviti podupirati aktivnosti na uklanjanju mina, nužne za razvitak poljoprivrede, industrije i turizma na velikim područjima zagađenim minama zaostalima iz rata.

⁶⁸ Izvješće je u studenom 2010. pripremila Europska komisija. http://www.delbih.Europska_komisija.europa.eu/files/docs/2010progress2.pdf

⁶⁹ Višegodišnji indikativni planski dokument (MIPD) 2011.-2013., *Bosna i Hercegovina*, Europska komisija. http://Europskakomisija.europa.eu/enlargement/pdf/mipd_bih_2011_2013_en.pdf

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2010.-2011.	EIB, EBRD, Svjetska banka, Njemačka, Europska komisija, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka, SAD/USAID, UNDP, Norveška, Španjolska/AECID.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Međunarodni monetarni fond (MMF); Ured visokoga predstavnika i posebnoga predstavnika EU (OHR); Energetska zajednica Jugoistočne Europe (ECSEE); Europska energetska zajednica (EEC); Transportni opservatorij Jugoistočne Europe (SEETO); Stalno tajništvo Koridora Vc.
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH/Sektor za prirodne resurse, energiju i zaštitu okoliša; Ministarstvo prometa i komunikacija FBiH; Direkcija za civilno zrakoplovstvo FBiH; Federalna direkcija za izgradnju, upravljanje i održavanje autocesta; Ministarstvo energije, rudarstva i industrije FBiH; Ministarstvo financija FBiH; Ministarstvo financija RS; Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH; Ministarstvo privrede, energetike i razvitka RS; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe sektora u 2010. i 2011. godini	2010.: 238,22 milijuna eura - 18,35 milijuna eura u grantovima i 219,87 milijuna eura u zajmovima 2011.: 139,89 milijuna eura - 28,86 milijuna eura u grantovima i 111,03 milijuna eura u zajmovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2010. i 2011. godini) <i>Zakon o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u cestovnom prijevozu; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama u Bosni i Hercegovini; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o komunikacijama; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnom radio-televizijskom servisu Bosne i Hercegovine; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnom radio-televizijskom sistemu Bosne i Hercegovine; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o cestovnom prijevozu FBiH; Zakon o javnim putovima u RS; Zakon o ugovorima o prijevozu u željezničkom prometu RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prijevozu u cestovnom prometu RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o naknadama za korištenje prirodnih resursa u svrhu proizvodnje električne energije u RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o električnoj energiji u RS; FBiH Uredba o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije; Izmjene i dopune FBiH Uredbe o korištenju obnovljivih izvora energija i kogeneracije; RS Uredba o proizvodnji i potrošnji energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije⁷⁰ <i>BiH Zakon o elektronskom potpisu; BiH Zakon o elektronskom pravnom i poslovnom prometu; Zakon o elektronskom poslovanju u RS; Zakon o vodama FBiH; Zakon o vodama RS; Strategija razvitka informacijskoga društva u BiH; Strategija razvitka eVlade u RS za razdoblje 2009.-2012.; Strateški plan i program razvitka energetskoga sektora FBiH do 2022.; Odluka o politici sektora telekomunikacija BiH za razdoblje 2008.-2012.; BiH - Plan zaštite voda, strateški plan za provedbu EU UWWT direktive; Odluka o usvajanju Politike sektora emitiranja u BiH; Pravilnik o modelu tarifnog rebalansa glasovnih telefonskih usluga u BiH za razdoblje 2010.-2012.; Pravilo o prenosivosti telefonskih brojeva u BiH.</i>
Koordinacija rada donatora	Transport i skladištenje: Redoviti bilateralni sastanci koje organizira Ministarstvo komunikacija i prometa BiH. Proizvodnja i distribucija energije: Periodični sastanci koje organizira Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH/Sektor za prirodne resurse, energiju i zaštitu okoliša. U podsektorima komunikacija kao i vodoopskrbe i sanitacije donatori sudjeluju na neformalnim sastancima čiji je cilj razmjena informacija. Donatori aktivni u ovome sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora BiH/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

⁷⁰ Za više informacija o strategijama posjetite: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Pregled

Sektor infrastrukture čine podsektori: transport i skladištenje, komunikacije, proizvodnja i distribucija energije, kao i vodoopskrba i sanitacija. Sektor infrastrukture zauzima veoma značajnu ulogu u ekonomskom razvitku zemlje.

Aktivnosti donatora/financijskih institucija u razdoblju 2010.–2011. u sektoru infrastrukture bile su usmjerene na obveze koje proizlaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SAA), a koji predstavlja program suštinskih ekonomskih i strukturalnih reformi i prvi korak ka integraciji u EU.

Glavni prioriteti ekonomskoga i društvenoga razvitka države su oporavak postojeće transportne infrastrukture, izgradnja nove infrastrukture i usuglašavanje zakonodavnog okvira BiH s *acquisom* EU. Vidljivi su pomaci u podsektoru **transporta i skladištenja**. Bosna i Hercegovina sudjeluje u Transportnom opservatoriju Jugoistočne Europe (SEETO)⁷¹, uspostavljenom Memorandumom o razumijevanju za razvitak Osnovne regionalne prometne mreže u Jugoistočnoj Europi⁷².

Bosna i Hercegovina počela je provoditi TIR (Transports Internationaux Routiers) sistem karneta. U svibnju 2010. godine, u Parlamentarnoj skupštini BiH usvojen je *Zakon o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u cestovnom prijevozu u Bosni i Hercegovini*. Međutim, odgoda primjene digitalnih tahografa kojom bi se zadovoljile međunarodne obveze i dalje ostaje otvoreno pitanje. U 2010. godini ostvaren je napredak u procesu usuglašavanja zakonodavnog okvira BiH sa standardima EU, sustava revizije i ocjene sigurnosti cestovnog prometa.

Regulatorni odbor za željeznice (RBB), upravna organizacija u sklopu Ministarstva komunikacija i prometa BiH, objavila je set sigurnosnih instrukcija, kojima se djelomično realiziraju direktive EU. Trenutačno se čeka na cjelovito izvršenje direktiva EU i provedbu Aneksa o rekonstrukciji željezničkog prometa u Europi⁷³.

U području transportne mreže vodenim putem, deminiranje i obnova plovnog puta rijeke Save⁷⁴ i dalje je prioritet, posebice zbog direktiva EU koje nalažu da se svaki opasan teret mora prevoziti riječnim putem kako bi se rasteretio cestovni i željeznički promet.

Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH (BHDCA), uspostavljena u sklopu Ministarstva komunikacija i prometa BiH i dalje je, kao regulatorno tijelo, odgovorna u području zračnog prometa. Bosna i Hercegovina je završila je prvu tranzicijsku fazu Sporazuma o zajedničkom europskom zračnom prostoru⁷⁵. Nužna su, međutim, dodatna nastojanja na provedbi propisa po pitanju jedinstvenog europskog zračnog prostora.⁷⁶

U podsektoru **komunikacija** će se, pružanjem tehničke pomoći Regulatornoj agenciji za komunikacije (CRA) u okviru pristupne pomoći IPA 2007, počevši od travnja 2010. godine, omogućiti izgradnja kapaciteta CRA u domeni telekomunikacija, kao i u procesu usuglašavanja regulativnog okvira za telekomunikacije s *acquisom* Europske unije, posebice u smislu analize tržišta na temelju standarda EU.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 35% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 40%.

Inicijativa za elektronsku Jugoistočnu Europu (e-SEE) Agenda Plus za razvitak informacijskoga društva u Jugoistočnoj Europi u razdoblju 2007.–2012., revidirana je od strane e-SEE Tajništva. Nova revidirana verzija sadrži izmjene trenutnih krajnjih rokova i redefinirane dijelove sadržaja, čime je čitav dokument usklađen s postojećim strategijama Europske Unije i regionalnim razvojnim potrebama.⁷⁷

Planovi ekonomskog razvitka zemlje predviđaju izgradnju novih kapaciteta u podsektoru **proizvodnje i distribucije energije**, s obzirom da je Bosna i Hercegovina jedini izvoznik električne energije u regiji. Državna regulatorna komisija za električnu energiju (SERC) upravlja elektrodistribucijskim sustavom u BiH i odgovorna je za međunarodnu trgovinu električnom energijom, sukladno međunarodnim normama i standardima Europske unije. U travnju 2010. godine uvela je nove tarifne stope za neovisne operatore i dodatne usluge.

Siguran, adekvatan i visokokvalitetan sustav vodoopskrbe i sanitacije, kao i pravilno upravljanje sustavom, nužno je u smislu ljudskog razvitka, zdravog okoliša i aktivnosti na polju ekonomije. Poboljšanja u pružanju usluga, posebice u sektoru

⁷¹ Transportni opservatorij Jugoistočne Europe (SEETO) je regionalna transportna organizacija koja ima cilj promicati suradnju na razvoju glavne i sporedne infrastrukture multimodalne Osnovne regionalne prometne mreže u Jugoistočnoj Europi i promovira i unaprijedi lokalne kapacitete za provedbu programa investicija i upravljanja Osnovnom regionalnom prometnom mrežom. Mreža SEETO-a obuhvata cestovne i željezničke puteve, zračne i pomorske luke, rijeke i unutrašnje plovne puteve; <http://www.seetoint.org/>

⁷² Memorandum o razumijevanju su, 11. svibnja 2004. godine, potpisale Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija, Crna Gora, Srbija, Misija UN-a na Kosovu i Europska komisija.

⁷³ Izvješće o napretku Bosne i Hercegovine u 2010. godinu, Europska komisija, Bruxelles, studeni 2010. godine.

⁷⁴ <http://www.delbih.europska.komisija.europa.eu/files/docs/2010progress2.pdf>

⁷⁵ BiH, Hrvatska, Slovenija i Srbija potpisnice su *Okvirnog sporazuma o slivu rijeke Save* i osnivači Povjerenstva za sliv rijeke Save, koje ima za cilj reguliranje i poboljšanje plovidbe riječnim brodovima, korištenja voda i turizma na rijeci Savi.

⁷⁶ U sklopu nadležnosti Europska komisija, sukladno Aneksu I *Multilateralnog sporazuma o uspostavi zajedničkog europskog zračnog prostora (ECFA)*, gdje se odredbama Protokola II Aneksa V, propisuje vođenje ovog procesa u dvije faze.

⁷⁷ Inicijativa Europske komisije o jedinstvenom europskom zračnom prostoru daje zakonski okvir za ostvarenje zahtjeva sigurnosti, kapaciteta i učinkovitosti na europskoj umjesto nacionalnoj razini.

⁷⁸ Godišnje izvješće Vijeća za regionalnu suradnju 2009.-2010., <http://www.eeseeinitiative.org/>.

vodoopskrbe, ocijenjena su kao prioritetno područje primjene nove *Strategije razvika BiH (CDS)*. Stoga je, kako bi se zadovoljili standardi EU, nužno uložiti daljnje napore na uspostavi središnjeg regulatornog sustava u podsektoru vodoopskrbe i sanitacije.

Aktivnosti donatora u 2010. i 2011. godini

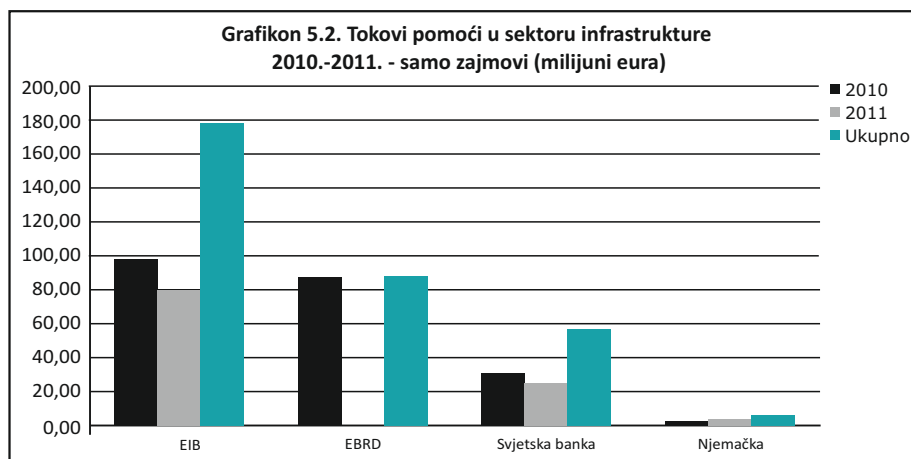
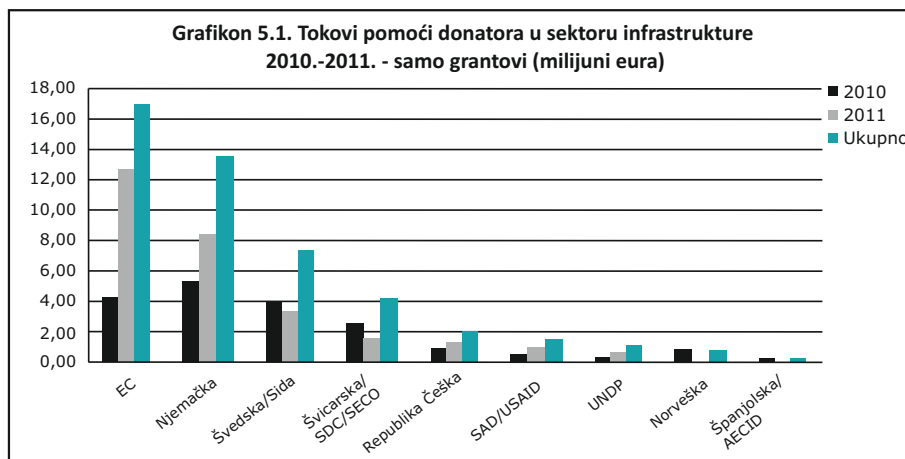
Članice Foruma za koordinaciju donatora (DCF) aktivne u sektoru infrastrukture u 2010.-2011. su EIB, EBRD, Svjetska banka, Njemačka, Europska komisija, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka, SAD/USAID, UNDP, Norveška i Španjolska/AECID.

Druge organizacije, koje nisu članice DCF-a, aktivne u sektoru infrastrukture su Energetska zajednica Jugoistočne Europe (ECSEE), Europska energetska zajednica (EEC),⁷⁸ te Međunarodni monetarni fond (MMF).

Grafikon 5.1. i grafikon 5.2. pokazuju da su vodeći donatori/IFI aktivni u sektoru infrastrukture u 2010. godini EIB s izdvajanjem od 98,76 milijuna eura i EBRD s izdvajanjem od 87 milijuna eura, a slijede ih Svjetska banka, Njemačka, Europska komisija, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka, Norveška, SAD/USAID, UNDP i Španjolska/AECID.

U 2011. godini vodeći donatori/IFI u sektoru infrastrukture su EIB s izdvajanjem od 79,51 milijun eura i Svjetska banka s izdvajanjem od 27,12 milijuna eura, a slijede ih Njemačka, Europska komisija, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka, SAD/USAID i UNDP.

EIB, EBRD i Svjetska banka su potporu ovome sektoru osiguravale u obliku zajmova. Njemačka je u ovom sektoru u 2010. i 2011. godini potporu osiguravala i kroz grantove i kroz zajmove.

⁷⁸ Energetska zajednica (poznata kao Energetska zajednica Jugoistočne Europe i Europska energetska zajednica) jeste zajednica uspostavljena između Europske Unije i određenoga broja država u razviku, s ciljem proširenja unutrašnjeg energetskog tržišta EU na države Jugoistočne Europe i šire. Sporazum kojim je osnovana Energetska zajednica potpisan je u Ateni, u Grčkoj, 25. listopada 2005. godine, a stupio je na snagu 1. srpnja. 2006. godine. Energetska zajednica je uspostavila zajednički regulatorni okvir za energetsko tržište time što je proširila nadležnost *acquisa* Europske Unije na teritorije država članica.

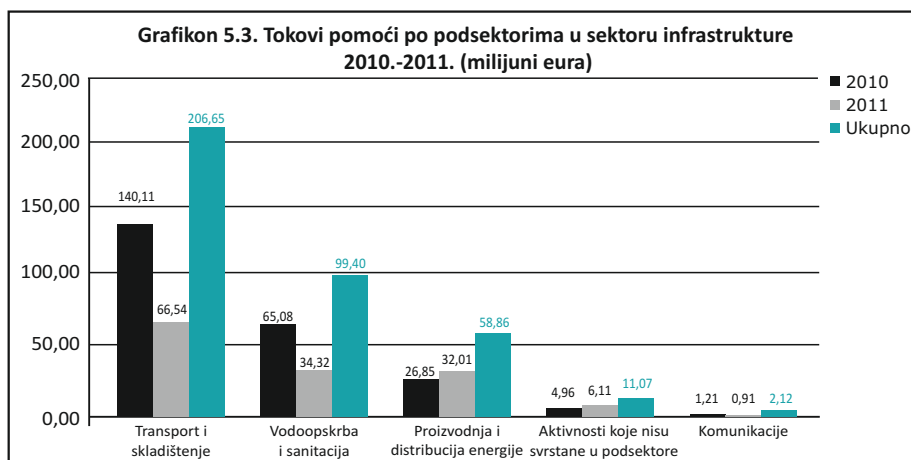
Grafikon 5.3. pokazuje da je za **podsektor transporta i skladištenja u 2010. godini** izdvojeno 140,11 milijuna eura, odnosno **58,82% ukupnih izdvajanja** za sektor infrastrukture. Dosad, u 2011. godini, za ovaj podsektor je izdvojeno 66,54 milijuna eura ili 47,57% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za podsektor vodoopskrbe i sanitacije u 2010. godini je izdvojeno 65,08 milijuna eura, odnosno **27,32% ukupnih izdvajanja** za sektor infrastrukture. Dosad, u 2011. godini, za podsektor vodoopskrbe i sanitacije je izdvojeno 34,32 milijuna eura ili 24,53% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za podsektor proizvodnje i distribucije energije je u 2010. godini izdvojeno 26,85 milijuna eura, odnosno **11,27% ukupnih izdvajanja** za sektor infrastrukture. Dosad, u 2011. godini, za podsektor proizvodnje i distribucije energije je izdvojeno 32,01 milijun eura ili 22,88% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2010. godini je izdvojeno 4,96 milijuna eura, odnosno **2,08% ukupnih izdvajanja** za sektor infrastrukture. Dosad je, u 2011. godini, za ove aktivnosti izdvojeno 6,11 milijuna eura ili 4,37% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

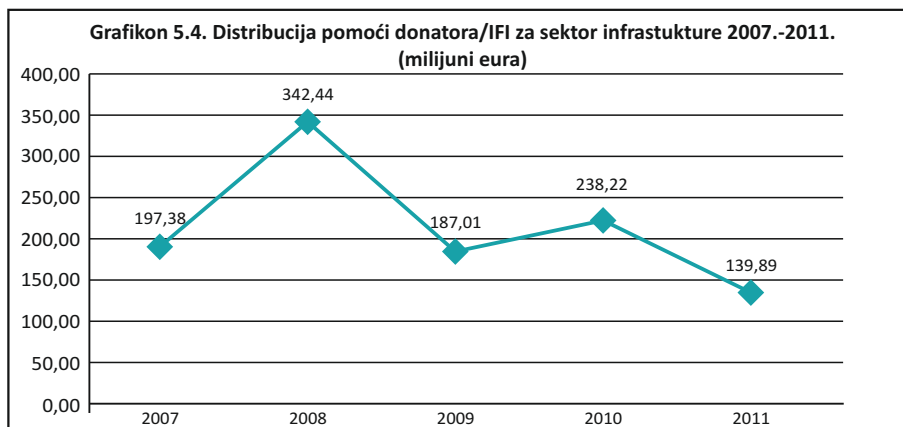
Za podsektor komunikacija u 2010. godini je izdvojeno 1,21 milijun eura, odnosno **0,51% ukupnih sredstava izdvojenih** za sektor infrastrukture. Dosad, u 2011. godini, za podsektor komunikacija je izdvojeno 0,91 milijun eura ili 0,65% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Grafikon 5.4. pokazuje da su **ukupna izdvajanja članica DCF-a za sektor infrastrukture iznosila 238,22 milijuna eura u 2010. godini** (od čega je 18,35 milijuna eura izdvojeno u obliku grantova, a 219,87 milijuna eura u obliku zajmova), **a dosad u 2011. godini, ukupna izdvajanja iznosila su 139,89 milijuna eura** (od čega 28,86 milijuna eura u obliku grantova i 111,03 milijuna u obliku zajmova). **Međutim, za ovaj sektor bi, do kraja 2011. godine, mogla biti izdvojena dodatna financijska sredstva.**

Grafikon 5.4. također pokazuje da je u 2010. godini došlo do povećanja izdvajanja u iznosu od 40,84 milijuna eura u usporedbi s 2007. godinom, i do povećanja od 51,21 milijun eura u usporedbi s 2009. godinom. Vidljivo je međutim, značajno smanjenje izdvajanja u 2010. u odnosu na 2008. godinu, u iznosu od 104,22 milijuna eura.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 35% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 40%.

Transport i skladištenje

Podsektor transporta i skladištenja obuhvata skladištenje; transportnu politiku i rukovođenje; te cestovni, željeznički, vodni i zračni promet.

Za podsektor transporta i skladištenja u 2010. godini je izdvojeno 140,11 milijuna eura, odnosno **58,82% ukupnih izdvajanja** za sektor infrastrukture. Dosad, u 2011. godini, za ovaj podsektor je izdvojeno 66,54 milijuna eura ili 47,57% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Cestovna mreža

Članice DCF-a koje aktivno financiraju projekte u domeni cestovne mreže u 2010.-2011. su EIB, EBRD, Svjetska banka i Europska komisija.

EIB je nastavio podupirati obnovu cestovne mreže u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj. U 2010. godini EIB je osigurao zajam za izgradnju dijela autoceste sa četiri trake između Banja Luke i Gradiške, uključujući most preko rijeke Save.

Svjetska banka je osigurala zajam za obnovu 240 kilometara regionalnih cesta u FBiH i RS, kao i unaprjeđenje cestovne infrastrukture i sigurnosti. Cilj projekta je ubrzati obnovu glavne cestovne mreže i unaprijediti institucionalne kapacitete po pitanju sigurnosti na cestama.

Europska komisija je osigurala potporu za izgradnju čvorišta Mahovljani na autocesti Banja Luka - Gradiška, što je financirano kroz IPA 2009 - komponenta I⁷⁹. Europska komisija pomaže i institucionalni razvitak i reformu omogućujući Ministarstvu prometa i komunikacija BiH (MoCT) provedbu njegova mandata sukladno budućim propisima Instrumenta pretprijetne pomoći i u decentraliziranome okruženju za realizaciju pomoći koju osigurava Europska komisija.

EBRD je također osigurao zajam od 21 milijun eura za izgradnju čvorišta Mahovljani.

Glavni projekti na polju cestovne mreže su navedeni u tablici koji slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Državni putovi, Banjaluka-Gradiška (zajam) - Izgradnja četverotračne autocestovne dionice između Banjaluke i Gradiške, što obuhvata i most preko rijeke Save	EIB	65
BiH Putovi (zajam) - obnova cestovne mreže RS-a; Sarajevska zaobilaznica; Čapljinski most - Koridor Vc	EIB	60
Obnova cesta u Federaciji BiH (zajam) Obnova kolnika izvjesnog broja dionica glavne i regionalne cestovne mreže	EIB	50
Obnova cesta u Republici Srpskoj (zajam) – Obnova 55 dionica puta ukupne dužine od oko 1.105 km u RS-u	EIB	40
Čvorište Mahovljani (zajam) - Izgradnja čvorišta Mahovljani na autocesti Banjaluka - Gradiška	EBRD	21 ⁸⁰
Projekt na polju cestovne infrastrukture i sigurnosti (zajam)	Svjetska banka	17,66
Plinifikacija Kantona Središnja Bosna (zajam)	EBRD	17

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Željeznička mreža

Članice DCF-a koje aktivno financiraju projekte u domeni željezničke mreže u 2010.-2011. su EIB, EBRD, Svjetska banka, Europska komisija i Republika Češka.

EIB je nastavio provedbu projekta *Željeznice BiH II* koji predviđa ulaganja u više dijelova željezničke pruge u Bosni i Hercegovini duž ruta sjever-jug i istok-zapad.

U 2010. godini, **EBRD** je osigurao uvećani zajam za financiranje obnove tračnica na dijelovima koridora Vc.

Svjetska banka osigurala je zajam za projekt *Cestovna infrastruktura i sigurnost na cestama*. Cilj projekta je ubrzati obnovu glavne cestovne mreže i unaprijediti institucionalne kapacitete po pitanju sigurnosti na cestama.

U 2010. godini, **Europska komisija** je pokrenula projekt *Unaprjeđenje osnovne mreže regionalne transportne infrastrukture u Bosni i Hercegovini - željeznice*, koji se financira kroz IPA 2009 - komponenta II. Projekt uključuje obnovu sustava sigurnosti i

⁷⁹ Ukupna vrijednost projekta je 45 milijuna eura, iz IPA su osigurana nedostajuća sredstva od 5 milijuna eura za jedan krak čvorišta.

http://Europa.komisija.europa.eu/enlargement/pdf/bosnia_and_herzegovina/ipa/2009/pf_2_transport_20090624_en.pdf

⁸⁰ Ukupna vrijednost projekta iznosi 35 milijuna eura. Ukupna sredstva koje je izdvojio EBRD iznose 21 milijun eura, zajam je potpisan 2009. godine.

signalizacije na dijelu Jovaška - Kostajnica na pruži Doboj - Banja Luka⁸¹ i generalni servis dijela Čelebići Raška gora na pruži Konjic Mostar⁸².

Republika Češka je osiguravala potporu za opći popravak i osuvremenjivanje tramvaja u Sarajevu.

Glavni projekti na polju željezničke mreže su navedeni u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Željeznice BiH II (zajam) – Prioritetno ulaganje u više dionica željezničke pruge u BiH na potezu sjever-jug i istok-zapad	EIB	86
Regionalni projekt željeznica – produženje	EBRD	10
Unaprjeđenje osnovne mreže regionalne transportne infrastrukture u Bosni i Hercegovini - željeznice	Europska komisija	9
Pružanje tehničke pomoći tijelima željezničke uprave u BiH u procesu usklađivanja propisa na polju održavanja željezničke infrastrukture i voznog parka pružnih vozila s direktivama EU	Europska komisija	1
Izrada preliminarog dizajna, studije i dokumentacije za prostorno planiranje za potrebe regionalne željeznice na potezu Čapljina – Trebinje – (Nikšić) u BiH	Europska komisija	0,51

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Transportna mreža vodenim putem

Španjolska/AECID je u 2010. godini okončala projekt *Izrada održivog plana upravljanja vodama rijeke Neretve*. Cilj projekta je bilo jačanje kapaciteta Agencije za vodno područje Jadranskog mora te Agencije za vode oblasnog riječnog sliva Trebišnjice, kao i izgradnja okvira za koordiniranje vodnog prava na zakonodavnoj i institucionalnoj razini.

Zračni promet

EBRD je u 2010. godini osigurao zajam za proširenje putničkog terminala i produženje rulne staze i prilaznih prostora na Međunarodnoj zračnoj luci Sarajevo. Ova su ulaganja nužna kako bi se zadovoljile potrebe koje nameće porast putničkog prometa.

Kroz projekt pod nazivom *Pomoć u institucionalnoj izgradnji tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo u BiH po pitanju europskoga zračnog prostora (ECAA)*, **Europska komisija** radi na integriranju sektora civilnog zrakoplovstva u Bosni i Hercegovini u funkcionalne strukture civilnoga zrakoplovstva EU.

Podsektor komunikacija

Podsektor komunikacija podrazumijeva politiku komunikacija te administrativno upravljanje, telekomunikacije, radio, televiziju, tiskane medije, informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT).

Članice DCF-a u podsektoru komunikacija u 2010.-2011. su Europska komisija, SAD/USAID i UNDP.

Za podsektor komunikacija u 2010. godini je izdvojeno 1,21 milijun eura, odnosno **0,51% ukupnih sredstava izdvojenih** za sektor infrastrukture. Dosad, u 2011. godini, za podsektor komunikacija je izdvojeno 0,91 milijun eura ili 0,65% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Europska komisija podržava jačanje i unaprjeđenje postojećih komunikacijskih kapaciteta Direkcije za europske integracije (DEI), konkretno Grupe za promociju u okviru Sektora za promociju europskih integracija DEI-a. Europska komisija je osigurala dodatne softverske i hardverske alate Direkciji za provedbu CIPS projekta,⁸³ za informacijski menadžment i unaprjeđenje sustava za zaštitu identiteta građana. Europska komisija Direkciju podržava i u razvijanju nove osnovne mreže i osigurava tehničku pomoć Regulatornoj agenciji za komunikacije (CRA).

SAD/USAID financira projekt pod nazivom *Digitalni gradovi*, s ciljem osiguravanja platforme za sve vrste e-uprave, uz robusnu mrežu koja doseže do ruralnih područja u okolini Srebrenice i Bratunca.

UNDP je ovaj podsektor podržavao kroz projekte, *e-Vlada i Izvješće o korištenju ICT za Jugoistočnu Europu - 2. izdanje*⁸⁴, s ciljem skretanja pažnje vlastima na svim razinama kao i civilnom društvu na značaj integriranog pristupa informacijskome društvu i razvijanju e-Vlade.

⁸¹ Ukupna vrijednost projekta je 3,2 milijuna eura, iz IPA-e su osigurana nedostajuća financijska sredstva u iznosu od 2,5 milijuna eura, za sigurnosni sustav.

⁸² Ukupna vrijednost projekta je 30 milijuna eura, iz IPA-e su osigurana nedostajuća financijska sredstva u iznosu od 6,5 milijuna eura.

⁸³ Direkcija je osnovana kao privremeno tijelo, a bilo je planirano da se njen rad okonča po završetku provedbe projekta. U 2008. je međutim, Direkcija za provođenje CIPS projekta prerasla u Agenciju za identifikacijske isprave, evidenciju i razmjenu podataka BiH (IDDEEA).

⁸⁴ Premda ovaj projekt doprinosi sektoru infrastrukture, u DCF bazi je svrstan u sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje.

Glavni projekti u podsektoru komunikacija su navedeni u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
EUA II	Europska komisija	1,25
Tehnička pomoć Regulatornoj agenciji za komunikacije (CRA) glede telekomunikacija i telekomunikacijskog regulatornog okvira	Europska komisija	0,96
e-portal	Europska komisija	0,20
Uvođenje infrastrukture javnih ključeva (Public key infrastructure - PKI) u Sustav zaštite identiteta građana (CIPS) BiH	Europska komisija	0,17

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podsektor proizvodnje i distribucije energije

Podsektor proizvodnje i distribucije energije odnosi se na energetske politiku i administrativno upravljanje u domeni energetike, proizvodnju energije i (ne)obnovljive resurse, prijenos i distribuciju električne energije, distribuciju plina kao i edukaciju, obuku i istraživanje u domeni energetike.

Članice DCF-a aktivne u podsektoru proizvodnje i distribucije energije u 2010.-2011. su EIB, EBRD, Svjetska banka, Njemačka, Europska komisija, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka, SAD/USAID, UNDP i Norveška.

Za podsektor proizvodnje i distribucije energije je u 2010. godini izdvojeno 26,85 milijuna eura, odnosno 11,27% ukupnih izdvajanja za sektor infrastrukture. Dosad, u 2011. godini, za podsektor proizvodnje i distribucije energije je izdvojeno 32,01 milijun eura ili 22,88% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

EBRD je, u 2010. godini, osigurao zajam za obnovu plinovoda za prirodni plin u Kantonu Središnja Bosna.

Svjetska banka od 2006. godine podržava projekt *Energetska zajednica Jugoistočne Europe (ECSEE) APL 3*. Projekt bi trebao omogućiti sudjelovanje Bosne i Hercegovine u ECSEE.

SAD/USAID su nastavili ulagati napore kako bi se energetske sektor BiH integrirao u regionalna tržišta i tržište EU te kako bi pomogli u provedbi akcionih planova koji će u konačnici rezultirati privatizacijom poduzeća na polju energetike. Aktivnosti SAD/USAID se nadograđuju na napredak koji je dosad ostvario USAID i drugi donatori u fizičkoj obnovi sustava i početku reforme ovoga sektora. SAD/USAID je započeo provedbu novog projekta u domeni energetike kako bi se Bosni i Hercegovini pomoglo u promicanju tehnologija energetske učinkovitosti kroz razvitak demonstracijskih projekata u zgradama koje sufinanciraju javni i privatni partneri. Time se povećavaju kapaciteti općinskih partnera u javnom sektoru te malih i srednjih poduzeća kao i svijest javnosti o prednostima i koristima energetske učinkovitosti.

Njemačka je, u 2010. godini, započela projekt *Konzalting za energetske učinkovitost u Bosni i Hercegovini (prva faza)*. Cilj projekta je širom zemlje unaprijediti temelje za primjenu načela energetske učinkovitosti i korištenje potencijala obnovljive energije na lokalnoj razini. Njemačka je, pored toga, pokrenula i projekt pod nazivom *Park vjetrenjača Mesihovina* kojim se predviđa financiranje prvog parka vjetrenjača velikih razmjera u Bosni i Hercegovini. Ovaj projekt bi trebao doprinijeti održivom i ekološkom korištenju izvora obnovljive energije u zemlji. Njemačka je nastavila aktivnosti na obnovi hidroelektrana Rama i Trebinje. Njemačka je, u 2011. godini, započela projekt *Sistem za nadzor distribucije i prikupljanje podataka (SCADA)*. Cilj projekta je optimizirati energetske tokove na razini distribucije i stabilnu opskrbu energijom nužnu kako za privatna kućanstva tako i za potrošače u proizvodnji. Njemačka je inicirala i izvođenje studije izvodivosti za moguću izgradnju dvije nove hidroelektrane Janjići. Projekt bi trebao doprinijeti proizvodnji električne energije iz obnovljivih resursa.

Europska komisija je, u 2010. godini, inicirala aktivnosti na educiranju aktera u energetske sektor po pitanju energetske učinkovitosti/obnovljive energije. Cilj ovih aktivnosti je demonstrirati metodu za unaprjeđenje energetske učinkovitosti u Bosni i Hercegovini. Europska komisija je, u 2011. godini, započela izgradnju malih hidroelektrana Cijevna III u Doboju.

EIB je, od 2007. godine, podupirao projekt *Obnova hidroelektrana i distributivnih postrojenja*. Zajmom se financiraju aktivnosti koje bi dovele do racionalnijeg korištenja energije.

EIB, Europska komisija i Njemačka su, od 2010. godine podržavale *Fond za energetske učinkovitost Zapadnog Balkana*. Fond se fokusira na financiranje intervencija manjih razmjera u sektorima energetske učinkovitosti i obnovljive energije na Zapadnom Balkanu i u Turskoj. Uspostavljen je kao zatvoreni investicijski fond (tvrtka) koja posluje sukladno zakonima Velikog Vojvodstva Luksemburga.

Švicarska/SDC/SECO pomaže u obnovi sektora električne energije u Bosni i Hercegovini omogućavajući održivo i optimalno funkcioniranje hidroelektrane u Jablanici.

Republika Češka radi na izgradnji postrojenja za biomasu i uvođenju sustava centralnog grijanja u selu Nemila na području općine Zenica.

Norveška osigurava obuku po pitanju mehanizma čistoga razvitka (CDM)⁸⁵ i pomaže poduzećima koja se bave kolektivnim grijanjem u izradi koncepata projekata za projekte energetske učinkovitosti i obnovljive energije u domeni kolektivnog grijanja u Bosni i Hercegovini. Norveška također podržava i obnovu električne mreže u područjima u koja su se predratni stanovnici vratili prije najmanje pet godina.

Kroz projekt pod nazivom *Elektrifikacija područja s potvrđenim povratkom*, **UNDP** doprinosi domaćim nastojanjima s ciljem podupiranja procesa održivoga povratka u Bosni i Hercegovini. Projekt bi trebao doprinijeti ponovnome priključivanju najmanje 220 povratničkih kućanstava na elektroenergetsku mrežu.

Glavni projekti u podsektoru proizvodnje i distribucije energije su navedeni u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Rekonstrukcija električne energije II (zajam)	EIB	103
Park vjetrenjača Mesihovina	Njemačka	72
Hidroelektrana „Cijevna 3“ (zajam)	Njemačka	50
Energetska zajednica Jugoistočne Europe (ECSEE) APL 3	Svjetska banka	25,36
SCADA sistem (grant/zajam)	Njemačka	17
Hidroelektrana (HPP) Rama (grant/zajam)	Njemačka	17
Izgradnja malih hidroelektrana - Cijevna III	Europska komisija	5,5
Obnova hidroelektrane Trebinje – druga faza	Njemačka	5,11
Projekt pomoći u regulatornim poslovima i proizvodnji energije (REAP)	SAD/USAID	3,75
Fond za energetske učinkovitost Zapadnog Balkana (zajam)	EIB	3
Potpora u vidu tehničke pomoći u svrhu zadovoljavanja uvjeta Sporazuma o energetske zajednici u Jugoistočnoj Europi, s posebnim fokusom na energetske učinkovitost i obnovljivu energiju	Europska komisija	2,43
Konzalting za energetske učinkovitost u Bosni i Hercegovini	Njemačka	2
Obnova hidroelektrane Jablanica treća faza – bis	Švicarska/SDC/SECO	1,41

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podsektor vodoopskrbe i sanitacije

Podsektor vodoopskrbe i sanitacije odnosi se na: politiku vodoopskrbe i upravljanje administracijom, zaštitu vodnih resursa, vodoopskrbu i sanitaciju - velike sustave, osnovnu opskrbu pitkom vodom i osnovne komunalne usluge, razvitak rijeka, upravljanje otpadom i odlaganje otpada.

Članice DCF-a, koje aktivno sudjeluju u pružanju podrške razvitku podsektora vodoopskrbe i sanitacija u 2010.-2011. su EIB, EBRD, Njemačka, Europska komisija, Švedska/Sida, Švicarska/SDC/SECO i Republika Češka.

Za podsektor vodoopskrbe i sanitacije u 2010. godini je izdvojeno 65,08 milijuna eura, odnosno **27,32% ukupnih izdvajanja** za sektor infrastrukture. Dosad, u 2011. godini, za podsektor vodoopskrbe i sanitacije je izdvojeno 34,32 milijuna eura ili 24,53% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Tijekom 2010. godine, **EIB** i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske potpisali su sporazum o zajmu u iznosu od 50 milijuna eura za obnovu vodoopskrbne i sanitacijske infrastrukture. Svrha projekta jeste zaštita javnoga zdravlja i okoliša od zagađenja voda, a ujedno održanje uravnoteženoga razvitka podsektora vodoopskrbe i sanitacije.

Tijekom 2010. godine, **EBRD** je osigurao zajam za projekt pod nazivom, *Bijeljina Faza II-Postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda (WWTP)*. Zajam se djelomično koristi za financiranje ovoga projekta i daljnje proširenje mreže za prikupljanje otpadnih voda. Projektom će biti omogućeno postizanje europskih standarda u domeni otpadnih voda u urbanim područjima. EBRD također pruža potporu i u obnovi prioritetnih komponenata vodoopskrbe i mreže za prikupljanje otpadnih voda u Kantonu Sarajevo.

⁸⁵ Mehanizam čistoga razvitka (CDM) je aranžman osmišljen sukladno Kyoto protokolu koji industrijaliziranim zemljama koje imaju obvezu smanjenja emitiranja stakleničkih plinova (GHG) omogućava sudjelovanje u projektima namijenjenim smanjenju emisije.

Njemačka je nastavila aktivnosti usmjerene na održiv sustav opskrbe pitkom vodom za stanovništvo u odabranim područjima u određenom broju općina u Bosni i Hercegovini, te na očuvanje vodnih resursa duž rijeke Vrbas, Une i Save. Pored programa, *Obnova urbanih sustava vodoopskrbe i kanalizacije u BiH*, koji obuhvata četiri općine i kojem je težište na obnovi sustava vodoopskrbene i distribucijske mreže, Njemačka financira i izgradnju prvoga postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda sukladno EU standardima u Bijaču. Ovim projektom cilj je doprinijeti zaštićenosti rijeke Une koja je značajna za turizam i ekonomski razvitak te regije. U sklopu *Projekta na polju vodoopskrbe i kanalizacije u Banjoj Luci*, Njemačka planira obnoviti postojeću mrežu koja je stara preko 100 godina, te izgraditi novi sustav prikupljanja otpadnih voda duž rijeke Vrbas, kako bi zaštitila neke izvore pitke vode zagađene otpadnim vodama.

Tijekom 2011. godine, **Europska komisija** započela je studiju o izvodljivosti glede odabira regionalnih sanitarnih odlagališta u Bosni i Hercegovini.

Švedska/Sida pokrenula je projekt *Sufinanciranje pročišćavanja otpadnih voda u Mostaru sa Svjetskom bankom i GEF-om*, s ciljem poduzimanja prvih koraka na izgradnji Postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda u Mostaru (WWTP). Ovaj projekt također će pomoći u unaprjeđenju kvalitete voda rijeke Neretve, te životnih uvjeta građana Mostara.

Švicarska/SECO nastavlja raditi na *Projektu na polju vodoopskrbe u Prijedoru*, s ciljem pružanja potpore povratku i integriranju u prijedorsku općinu kroz osiguranje jednakoga pristupa vodoopskrbnom sustavu za sve stanovnike većih naseobina.

Republika Češka pruža potporu u domeni smanjenja stupnja zagađenosti vodnih resursa u Kiseljaku, te uvođenju suvremenih metoda pročišćenja otpadnih voda. Tijekom 2011. godine, Republika Češka pokrenula je novi projekt na osiguranju boljih izvora pitke vode u Lukavcu.

Glavni projekti u podsektoru vodoopskrbe i sanitacije navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Vodoopskrba i sanitacija u FBiH (zajam)	EIB	60
Vodoopskrba i sanitacija u RS-u	EIB	50
Projekt upravljanja otpadnim vodama Sarajevo (zajam)	Svjetska banka	24,62
Pročišćavanje otpadnih voda Bihać (grant)	Njemačka	17,50
Obnova urbanih sustava vodoopskrbe i kanalizacije u Bosni i Hercegovini (grant/zajam)	Njemačka	14
Projekat na polju vodoopskrbe i kanalizacije u Banjoj Luci (grant/zajam)	Njemačka	14
Projekt na polju vodoopskrbe u Prijedoru	Švicarska/SDC/SECO	8,2
Bijeljina Faza II - Postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda (zajam)	EBRD	5
Sufinanciranje pročišćavanja otpadnih voda u Mostaru sa Svjetskom bankom i GEF-om	Švedska/Sida	2,50

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće podsektore

Postoji nekoliko drugih projekata relevantnih za sektor infrastrukture koji nisu svrstani u postojeće podsektore.

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2010. godini je izdvojeno 4,96 milijuna eura, odnosno **2,08% ukupnih izdvajanja** za sektor infrastrukture. Dosad je, u 2011. godini, za ove aktivnosti izdvojeno 6,11 milijuna eura ili **4,37% ukupnih izdvajanja** za ovaj sektor.

Europska komisija pruža potporu razvitku distribuiranoga sustava mjeriteljstva sukladno postojećem modelu država članica Europske unije. U 2010. godini, Europska komisija pokrenula je projekt pod nazivom *Prostorne informacijske usluge za BiH, Faza I, Uspostava mreže referentnih GPS stanica*. Svrha projekta jeste uspostaviti stalni referentni sustav koji nudi usluge globalnoga pozicioniranja diljem Bosne i Hercegovine. U 2011. godini, Europska komisija pokrenula je aktivnosti na izradi ortofotografskih mapa cjelokupne teritorije Bosne i Hercegovine u srednjoj i visokoj rezoluciji.

Švicarska financira izgradnju petnaest stambenih jedinica za romske obitelji u Mostaru.

Švedska/Sida financira provedbu *Programa u domeni upravljanja čvrstim otpadom u općinama*. Cilj programa je unaprijediti kvalitetu i dostupnost službi za čvrsti otpad u odabranim općinama, te na taj način doprinijeti postizanju integriranoga upravljanja čvrstim otpadom na razini države. Švedska/Sida također pruža potporu i projektu pod nazivom *Akcioni plan o stambenome zbrinjavanju Roma*. Svrha ovoga projekta jeste unaprijediti uvjete života manjinskih romskih obitelji i ispitati mogućnosti provedbe akcionoga plana o stambenome zbrinjavanju.

Kroz *Drugi projekt u domeni upravljanja čvrstim otpadom*, Svjetska banka nastavila je raditi na poboljšanju dostupnosti, kvalitete, održivosti okoliša, te financijske održivosti službi za upravljanje čvrstim otpadom na razini države. Projektom će biti poduprta izgradnja šest do osam novih regionalnih sanitarnih odlagališta do konca 2014. godine.

Glavni projekti koji nisu svrstani u postojeće podsektore navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Drugi projekt u domeni upravljanja čvrstim otpadom (zajam)	Svjetska banka	28,14
Projekt upravljanja čvrstim otpadom (zajam)	Svjetska banka	18,98
Program upravljanja čvrstim otpadom u općinama	Švedska/Sida	10
Razvitak infrastrukture sustava mjeriteljstva u BiH	Europska komisija	1,34
Akcionni plan o stambenome zbrinjavanju Roma	Švedska/Sida	1,32
Prostorne informacijske usluge za BiH, Faza II, digitalne ortografske mape	Europska komisija	1,28

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2010. i 2011. godini

Transport

U svibnju 2010. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je *Zakon o radnome vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u cestovnom prijevozu Bosne i Hercegovine*.

U svibnju 2010. godine, Parlamentarna skupština BiH usvojila je i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama sigurnosti prometa na cestama u Bosni i Hercegovini*⁶⁶. Ove izmjene i dopune predstavljaju unaprjeđenje u domeni uskladbe zakonodavnoga okvira BiH sa standardima Europske unije, sustavom revizije i procjenama cestovne sigurnosti.

Transportna strategija BiH s Akcionim planom, izrađena 2007. godine od strane Ministarstva komunikacija i prometa BiH još čeka na usvajanje, nakon što *Nacrt transportne politike BiH za 2008.–2020.*, također izrađenoga od strane ovoga Ministarstva 2007. godine, bude usvojen.

Energetika

Budući da ne postoji strategija u domeni energetike u Bosni i Hercegovini, sporazumi Energetske zajednice jugoistočne Europe (ECSEE) i Europske energetske zajednice (EEC), te Protokol iz Kyota koriste se kao smjernice za reguliranje sektora energetike i energetskega tržišta.

U ožujku 2011. godine, Republika Srpska je usvojila *Uredbu o proizvodnji i potrošnji energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije*. Ovom Uredbom definirani su ciljevi i mjere za poticanje korištenja energije iz obnovljivih izvora i sustava za kogeneriranje, način osiguranja i korištenja financijskih sredstava za poticanje korištenja energije iz obnovljivih izvora i sustava za kogeneriranje, indikativni i okvirni ciljevi u domeni distribucije obnovljive energije za konzumente u Republici Srpskoj, te kategorizacija i svrstanost pogona za obnovljivu energiju i kogeneriranje.

U lipnju 2010. godine, Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila *Uredbu o korištenju obnovljivih izvora energija i kogeneracije*. Cilj Uredbe jeste povećati proizvodnju i potrošnju električne energije iz obnovljivih izvora energije.

U ožujku 2011. godine, Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila i *Izmjene i dopune Uredbe o korištenju obnovljivih izvora energija i kogeneracije*. Ovim izmjenama i dopunama cilj je ukloniti nedostatke i stvoriti preduvjete za praktičnu primjenu *Uredbe o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije* u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Strategija razvoja energetike Republike Srpske do 2030. godine, *Akcionni plan* i *Plan razvoja energetike u Republici Srpskoj do 2030. godine* trenutno su u postupku usvajanja. U nedostatku strateškoga dokumenta u energetskega sektoru, *Strateški plan i program razvitka energetskega sektora FBiH do 2022. godine*⁶⁷ koristi se za procese reformi u Federaciji Bosne i Hercegovine.

⁶⁶ *Zakon o osnovama sigurnosti prometa na cestama* BiH usvojen je od strane Parlamentarne skupštine BiH, prosinca, 2005. godine.

⁶⁷ Usvojen od strane Federacije BiH, travnja, 2008. godine.

Vode

Zahtjevi za zaštitom okoliša predstavljaju sastavni dio *Nacionalnoga akcionog plana za okoliš 2003 (NEAP)*⁸⁸, koji sadrži sveobuhvatnu analizu okolišnih uvjeta i koristi se kao temeljni okvir za zaštitu okoliša.

Strategija upravljanja vodama Federacije BiH 2010.-2022. trenutno je u postupku usvajanja.

Koordinacija rada donatora

Neformalna i *ad-hoc* koordinacija u sektoru infrastrukture postoji među donatorskim organizacijama i financijskim institucijama, s povremenim sudjelovanjem Ministarstva komunikacija i prometa BiH.

Postignut je napredak u koordiniranju aktivnostima koje se odvijaju u podsektoru transporta tijekom razdoblja 2010.-2011. godine. Redoviti bilateralni sastanci održavaju se između Ministarstva komunikacija i prometa BiH i donatora koji aktivno sudjeluju u razvitku ovoga sektora. Druga međunarodna tijela, kao što su Povjerenstvo za rijeku Savu⁸⁹ i SEETO također koordiniraju aktivnosti u podsektoru transporta.

Koordiniranje aktivnosti domaćih sudionika i donatora u podsektoru proizvodnje i opskrbe energijom potpomognuto je periodičnim sastancima u organizaciji Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH/Odjela za prirodne resurse, energetiku i zaštitu okoliša. Ovaj Odjel je odgovoran za koordiniranje i ispunjenje obveza prema *Ugovoru o osnivanju energetske zajednice između zemalja jugoistočne Europe i Europske zajednice*⁹⁰.

U nedostatku formalnih koordinacijskih mehanizama u podsektoru vodoopskrbe i sanitacija, Europska komisija je preuzela vodeću ulogu u domeni formalne koordinacije među donatorskim organizacijama. Koordinacija među relevantnim akterima u podsektoru komunikacija također je neformalna.

Donatori koji su aktivni u sektoru infrastrukture redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Sastanci DCF-a održavaju se tromjesečno, pri čemu se na mjestu predsjedatelja rotiraju članice foruma. Cilj sastanaka je unaprjeđenje toka informacija i uzajamne koordiniranosti. Sastanci DCF-a, pored toga, doprinose i međusektorskoj suradnji u svim sektorima u Bosni i Hercegovini.

Buduće aktivnosti

Daljnje jačanje i razvitak sektora infrastrukture jedan je od glavnih preduvjeta za rast i razvitak Bosne i Hercegovine, te njeno približavanje ulasku u Europsku uniju.

Reforme u domeni transporta u Bosni i Hercegovini nalaze se u ranoj fazi provedbe. Potrebno je izraditi strategije u domeni transportne infrastrukture, te dovršiti pravni okvir. Aktivnosti na deminiranju i obnovi plovnog puta rijeke Save i dalju ostaju prioritet. U domeni zračnoga prometa, potrebno je uložiti daljnje napore na preuzimanju i provedbi Zakona o jedinstvenome europskome nebu, posebice u smislu državnoga nadzornoga tijela.

Glede reformi u domeni energetike, država mora uložiti dodatne napore kako bi ispunila zahtjeve iz Ugovora o energetske zajednici. Izrada sveobuhvatne strategije u domeni energetike, te promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije i dalje ostaju pitanja od suštinskoga značaja. Daljnje napore je također potrebno uložiti i u domeni naftnih pričuva⁹¹.

Glede grantova, financijska sredstva IPA-e predstavljaju glavni izvor financijske i tehničke potpore Europske unije koji će koristiti Bosna i Hercegovina u domeni razvitka sektora infrastrukture.

Njemačka/KfW kontinuirano osigurava financijska sredstva za sektor proizvodnje i distribucije energije i podsektor vodoopskrbe i sanitacije, te namjerava osigurati daljnju financijsku potporu za ova područja na srednjoročnoj osnovi.

Tijekom 2012. godine, Švicarska, usporedo s aktivnostima koje se trenutno odvijaju u domeni vodoopskrbe u Republici Srpskoj u suradnji s KfW-om, planira osmisliti i provesti novi projekt u domeni vodoopskrbe i upravljanja čvrstim otpadom u Federaciji Bosne i Hercegovine.

SAD/USAID podržat će aktivnosti BiH na punome integriranju svoga energetskega tržišta u tržište Europske unije na temelju izrade regulatornoga okvira usklađenoga sa zahtjevima tržišta Europske unije i Ugovora o osnivanju energetske zajednice

⁸⁸ http://www.esiweb.org/pdf/bridges/bosnia/BiH_Nat_Environment_Plan_2003.pdf

⁸⁹ BiH, Hrvatska, Slovenija i Srbija osnivačima su Povjerenstva za rijeku Savu (ožujak, 2003. godine), čiji je cilj reguliranje i unaprjeđenje plovidbe rijekom Savom, te korištenja voda i turizma. <http://www.savacommission.org/>

⁹⁰ Ugovor, kojim je uspostavljena energetska zajednica Europske unije i država jugoistočne Europe, potpisan je u listopadu 2005. godine u Atini. Tim su činom Albanija, Bugarska, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija, Rumunija, Srbija, Crna Gora i Specijalni predstavnik Generalnoga tajnika Privremene misije Ujedinjenih naroda na Kosovu poduzeli korak ka punome integriranju energetskih tržišta navedenih država jugoistočne Europe u Energetsko tržište Europske unije.

⁹¹ Prema Izvješću o napretku Bosne i Hercegovine u 2010. godinu, Europska komisija, Brisel, studenog, 2010. godine. <http://www.delbih.Europska komisija.europa.eu/files/docs/2010progress2.pdf>

između zemalja jugoistočne Europe i Europske zajednice. USAID će i dalje pružati potporu Bosni i Hercegovini u restrukturiranju i komercijaliziranju njenih energetske poduzeća kroz provedbu visoko prioritetnih reformi u sektoru energetike.

EBRD će i dalje provoditi projekte u sektoru infrastrukture, te u različitim podsektorima, poput podsektora transporta, energetike i vodoopskrbe. Težište će biti na sljedećim prioritetnim aktivnostima⁹²:

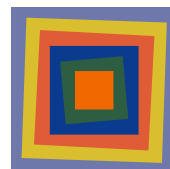
- U domeni transporta, EBRD će pružiti pomoć kako u izgradnji nove tako i u obnovi postojeće infrastrukture. Pružit će potporu više komercijalnom pristupu, s većim stupnjem sudjelovanja privatnoga sektora.
- U domeni općinske i okolišne infrastrukture, težište će biti kako na sektorskim reformama u suradnji s lokalnim vlastima tako i na institucionalnome jačanju na razini operativnih poduzeća.
- U domeni energetike, EBRD će poduprijeti obnovu ili zamjenu postojećih termalnih kapaciteta kako bi se povećala njihova učinkovitost i pouzdanost, kako bi se postigla uskladba s emisijskim standardima Europske unije, daljnji razvitak prijenosnih i distribucijskih mreža, te kako bi se postigla komercijalizacija energetskega sektora i promicanje boljega funkcioniranja tržišta.
- U domeni energetske učinkovitosti, EBRD će odobriti komercijalne zajmove komunalnim poduzećima kako bi financirali uvođenje mjera energetske učinkovitosti. Glede postojećih postrojenja će provoditi manje projekte u domeni energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije.

Težište budućih aktivnosti Češke Republike, planiranih za razdoblje 2012.-2014. u sektoru infrastrukture će biti na podsektoru vodoopskrbe i sanitacije. Republika Češka planira otpočeti provedbu dva nova projekta u domeni unaprjeđenja upravljanja otpadom i vodoopskrbom do konca 2011. godine.

Prema sudionicima ovoga sektora, buduće aktivnosti u ovome sektoru bi trebale biti usmjerene na daljnji razvitak čitavoga sektora, te na nastavak procesa reforme. Nastavak izgradnje nove transportne infrastrukture i promicanje postojeće infrastrukture i dalje ostaju prioritet. Obnova i oporavak sustava vodoopskrbe, infrastruktura otpadnih voda i upravljanje čvrstim otpadom zahtijevaju dodatnu potporu donatora i financijskih institucija.

⁹² Dokument Europske banke za obnovu i razvoj, *Strategija za Bosnu i Hercegovinu za razdoblje 2010.-2013.*, rujna, 2010. godine.
<http://www.ebrd.com/downloads/country/strategy/bosnia.pdf>

SEKTOR EKONOMSKOGA RAZVITKA I SOCIJALNE ZAŠTITE

6

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2010.-2011.	EIB, EBRD, Svjetska banka, Europska komisija, SAD/USAID, UNDP, Švedska/Sida, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, Norveška, Nizozemska, UNICEF, Austrija/ADC, Španjolska/AECID.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Međunarodni monetarni fond (MMF); Međunarodna organizacija rada (ILO); Europski sud za ljudska prava; Ured visokoga predstavnika i posebnoga predstavnika EU (OHR).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH; Ministarstvo financija i trezora BiH; Ministarstvo civilnih poslova BiH; Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH; Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH; Ministarstvo razvitka, poduzetništva i obrta FBiH; Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS; Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite RS; Agencija za promicanje izvoza BiH; Agencija za osiguranje depozita BiH; Centralna Banka BiH; Agencija za statistiku BiH; Direkcija za ekonomsko planiranje BiH; Direkcija za europske integracije BiH.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe sektora u 2010. i 2011. godini	2010.: 305,30 milijuna eura - 25,12 milijuna eura u grantovima i 280,18 milijuna eura u zajmovima 2011.: 114,40 milijuna eura - 21,89 milijuna eura u grantovima i 92,51 milijun eura u zajmovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2010. i 2011. godini) <i>Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o politici direktnih stranih ulaganja Bosne i Hercegovine; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj tarifi Bosne i Hercegovine; Zakon o rudarstvu FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rudarstvu FBiH; Zakon o unutarnjoj trgovini FBiH; Zakon o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. godini u RS-u; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. godini u RS-u; Zakon o turizmu RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini RS; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stranim ulaganjima RS; Strategija zapošljavanja u Bosni i Hercegovini 2010.-2014.; Strategija nadzora nad tržištem neprehrambenih potrošačkih proizvoda u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2011.-2015.; Ekonomska politika RS za 2011. godinu; Strategija razvoja FBiH 2010.-2020.; Strategija razvoja turizma RS 2011.-2020.; Strategija razvoja trgovine RS 2010.-2015.; Strategija reforme penzijskog sistema RS; Strategija zapošljavanja RS 2011.-2015.; Socijalni akcioni plan za Bosnu i Hercegovinu; Akcioni plan za djecu Bosne i Hercegovine za razdoblje 2011.- 2014.; Ekonomsko-fiskalni program 2011.-2013.; Izmjene i dopune razvojnog programa RS 2010.-2012.; strateški dokument pod nazivom Razvoj industrijske politike u FBiH.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije⁹³ <i>Zakon o zabrani diskriminacije u BiH; Strategija razvoja malih i srednjih poduzeća u BiH 2009.-2011.; Strategija za provedbu javne interne finansijske kontrole u institucijama BiH; Strategija zapošljavanja FBiH 2009.-2013.; Strategija podsticanja izvoza Republike Srpske za period 2009.-2012.; Sektorska strategija razvoja industrije RS za period 2009.-2013.; Strategija razvoja Brčko distrikta BiH za period 2008.-2012.; Razvojni program RS 2007.-2010.</i>
Koordinacija rada donatora	Ne postoji mehanizam koordinacije rada donatora koji se odnosi na cjelokupan sektor. Donatori sudjeluju na neformalnim sastancima koji se organiziraju u svrhu razmjene informacija. Donatori aktivni u ovome sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora BiH/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

⁹³ Za više informacija o strategijama posjetite: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Pregled

Sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite obuhvata sljedeće podsektore: potpora makroekonomskoj politici, potpora malim i srednjim poduzećima (SME) i promicanje poslovnoga okruženja, potpora u vidu direktnih ulaganja - financijski podsektor i podsektor socijalne zaštite.

Nakon globalne financijske krize iz 2007.-2008. godine, ekonomija Bosne i Hercegovine je tijekom 2010. godine zabilježila postepen oporavak. Oporavak je uglavnom bio ishodom povećanih stranih zahtjeva, u prvome redu zbog oporavka euro zone, te je domaće gospodarstvo moglo povećati izvoz na ova tržišta⁹⁴. Tijekom prve četvrtine 2011. godine, Bosna i Hercegovina je zabilježila i rast u domeni ekonomskih aktivnosti. Industrijska proizvodnja se povećala za 10,5%, a izvoz se povećao za 28% u usporedbi s istim razdobljem u 2010. godini⁹⁵.

Potpora makroekonomskoj politici - Prema *Godišnjem izvješću Centralne banke BiH za 2010. godinu*⁹⁶, nakon početnoga pada GDP-ija od 3,2% u 2009. godini, gospodarstvo BiH je doživjelo izvjestan rast od 0,9% u 2010. godini, a stopa nezaposlenosti se povećala za 3%. Pored toga, ukupna vrijednost direktnih stranih ulaganja se znakovito smanjila, sa 358,9 milijuna konvertibilnih maraka u 2009. godini na 93,7 milijuna konvertibilnih maraka u 2010. godini. Temeljno obilježje bankarskoga sektora u Bosni i Hercegovini tijekom 2010. godine bilo je smanjenje profita komercijalnih banaka. No, ovi gubici bili su koncentrirani u malome broju banaka, a 23 banke zabilježile su profit.

Tijekom 2010. godine, Bosna i Hercegovina zabilježila je povećanje izvoza od 10,2%, te povećanje uvoza od 28,3% u usporedbi s istim razdobljem u 2009. godini. Tijekom 2010. godine, ukupni porezni prihodi u Bosni i Hercegovini su se povećali za 5,8%, prihodi od neizravnih poreza za 6,6%, te prihodi od izravnih poreza za 1,4% u usporedbi s istim razdobljem u 2009. godini. Javni vanjski dug je koncem 2010. godine, u usporedbi s 2009. godinom, porastao za preko milijardu konvertibilnih maraka ili 21%. Državne financije zabilježile su deficit proračuna od 753 milijuna konvertibilnih maraka ili 2,6% GDP-ija tijekom 2010. godine. Prema tome, Bosna i Hercegovina mora smanjiti javne troškove i nastaviti s procesom reforme⁹⁷.

Potpora malim i srednjim poduzećima i promicanje poslovnoga okruženja - Vijeće ministara BiH je 2009. godine usvojilo državnu *Strategiju razvitka malih i srednjih poduzeća za razdoblje 2009.-2011.* Strategijom je predviđeno osnivanje Vijeća za poduzetništvo, te formiranje agencije za mala i srednja poduzeća na razini BiH i fonda za mala i srednja poduzeća. No, provedba ove strategije se odvija sporo jer prijedlog *Zakona o promociji malih i srednjih poduzeća i poduzetništva u Bosni i Hercegovini* još nije usvojen.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 45% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 33%.

Europska komisija je finalizirala *Višegodišnji indikativni planski dokument (MIPD) 2011.-2013.* za Bosnu i Hercegovinu. Ovim novim dokumentom planirana je potpora socijalnome i ekonomskome razvitku, posebice u domeni aktivnosti države na razviku sektora malih i srednjih poduzeća. Također je planirano smanjenje stope nezaposlenosti, te reforma obrazovnoga sustava kako bi se okvir kvalificiranosti mogao prilagoditi zahtjevima tržišta rada⁹⁸.

Potpora u vidu direktnih ulaganja-financijski podsektor - U domeni financijske kontrole u Bosni i Hercegovini postignut je napredak. Vijeće ministara BiH je 2009. godine usvojilo *Strategiju za provedbu javne interne financijske kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine*. Središnja harmonizacijska jedinica pri Ministarstvu financija i trezora BiH odgovorna je za uvođenje koncepta javne interne financijske kontrole u institucije BiH. Ministarstvo financija i trezora BiH je, u svibnju 2011. godine, organiziralo Konferenciju o javnoj internoj financijskoj kontroli⁹⁹. Cilj ove Konferencije bio je povećati svijest viših rukovoditelja o javnoj internoj financijskoj kontroli, posebice glede usvojenoga zakonodavstva i značaja javne interne financijske kontrole za proces integriranja Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.

U podsektoru **socijalne zaštite**, tijekom 2010. i 2011. godine, ostvaren je veliki napredak kroz usvajanje nekolicine strateških dokumenata. Primjenom *Strategije zapošljavanja u Bosni i Hercegovini 2010.-2014.* trebali bi se povećati izgledi za zapošljavanje svih građana, sukladno *Konvenciji o politici zapošljavanja*, koju je ratificirala Bosna i Hercegovina. Još jedan strateški dokument, usvojen 2010. godine, jeste *Socijalni akcioni plan za Bosnu i Hercegovinu*. Ciljevi definirani *Socijalnim akcionim planom za Bosnu i Hercegovinu* jesu utvrditi aktivnosti, mjere i preporuke za zaštitu socijalno ugroženih skupina-potrošača energije, višak zaposlenika u socijalnoj skrbi, poboljšanje radnih uvjeta i zaštićenosti na radu u energetske sektoru, te promicanje socijalnoga partnerstva.

Sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite od ključnoga je značaja za napredak države na ekonomskom, političkom i društvenom planu. Zato postoji snažna potreba za sinkroniziranjem postojećih razvojnih strategija, njihovom uskladbom i koordiniranošću na svim razinama.

⁹⁴ Godišnje izvješće Centralne banke BiH za 2010. godinu, http://www.cbbh.ba/files/godisnji_izvjestaji/2010/GI_2010_en.pdf

⁹⁵ Informacije o makroekonomskim pokazateljima za razdoblje siječanj-ožujak, 2011. godine, Direkcija za ekonomsko planiranje BiH, svibnja, 2011. godine. Na lokalnome jeziku: http://www.dep.gov.ba/dokumenti_politika/Mjesecne_informacije/2011/?id=1332

⁹⁶ Godišnje izvješće Centralne banke BiH za 2010. godinu, http://www.cbbh.ba/files/godisnji_izvjestaji/2010/GI_2010_en.pdf

⁹⁷ Ekonomski trendovi u Bosni i Hercegovini, Godišnje izvješće za 2010. godinu, Direkcija za ekonomsko planiranje BiH. Na lokalnome jeziku: http://www.dep.gov.ba/dep_publicacije/ekonomski_trendovi/?id=1322

⁹⁸ Višegodišnji indikativni planski dokument (MIPD) 2011.-2013., Bosna i Hercegovina, Europska komisija.

http://europa.eu/enlargement/pdf/mipd_bih_2011_2013_en.pdf

⁹⁹ Konferencija o internoj financijskoj kontroli organizirana je od strane Ministarstva financija i trezora BiH i tehnički potpomoguta kroz projekt pod nazivom *Potpora uvođenju javne interne financijske kontrole*, koji je sponzoriran od strane Europske unije.

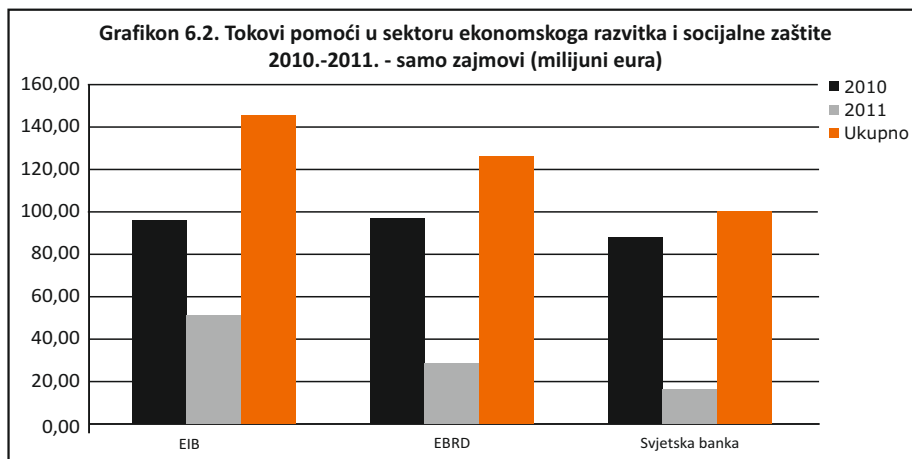
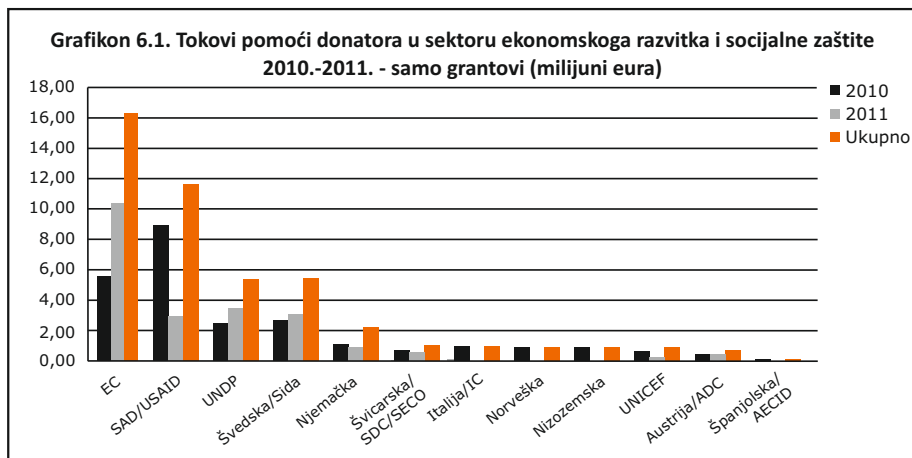
Aktivnosti donatora u 2010. i 2011. godini

Članice DCF-a aktivne u sektoru ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite u 2010.-2011. su EIB, EBRD, Svjetska banka, Europska komisija, SAD/USAID, UNDP, Švedska/Sida, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, Norveška, Nizozemska, UNICEF, Austrija/ADC i Španjolska/AECID.

Grafikon 6.1. i grafikon 6.2. pokazuju da su vodeći donatori/međunarodne financijske institucije u sektoru ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite u 2010. godini EBRD s izdvajanjem od 97,10 milijuna eura, EIB s izdvajanjem od 96 milijuna eura i Svjetska banka s izdvajanjem od 87,08 milijuna eura, nakon kojih slijede SAD/USAID, Europska komisija, Švedska/Sida, UNDP, Njemačka, Italija/IC, Norveška, Nizozemska, UNICEF, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC i Španjolska/AECID.

U 2011. godini, vodeći donatori/međunarodne financijske institucije u sektoru ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite su EIB s izdvajanjem od 51 milijun eura i EBRD s izdvajanjem od 28,40 milijuna eura, nakon kojih slijede Svjetska banka, Europska komisija, UNDP, Švedska/Sida, SAD/USAID, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Austrija/ADC, UNICEF i Nizozemska.

EIB, EBRD i Svjetska banka osigurali su financijska sredstva u obliku zajmova.

Grafikon 6.3. pokazuje da je za podsektor **potpore malim i srednjim poduzećima i promicanja poslovnoga okruženja u 2010. godini** izdvojeno 130,44 milijuna eura, odnosno **42,72% ukupnih izdvajanja** za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite. Dosad, u 2011. godini, za podsektor potpore malim i srednjim poduzećima i promicanja poslovnoga okruženja je izdvojeno 61,71 milijun eura ili 53,94% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

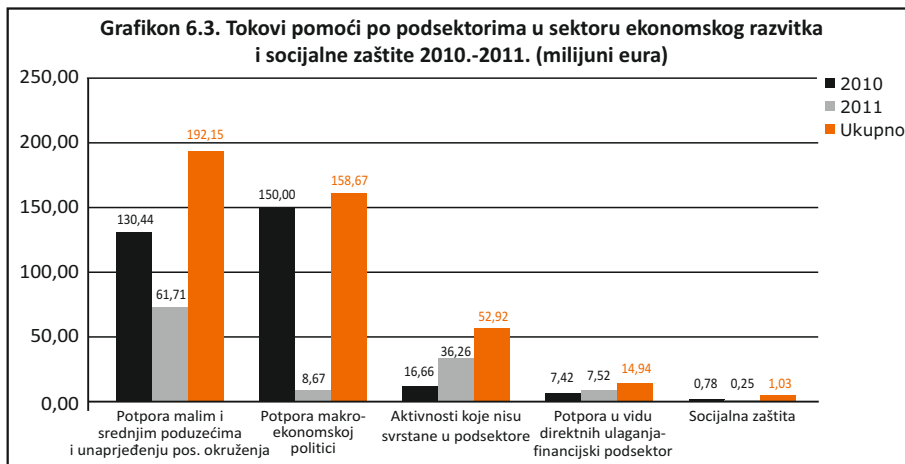
Za podsektor potpore makroekonomskoj politici u 2010. godini izdvojeno je 150 milijuna eura, odnosno **49,13% ukupnih izdvajanja** za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite. Dosad, u 2011. godini, za podsektor potpore makroekonomskoj politici je izdvojeno 8,67 milijuna eura ili 7,58% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2010. godini izdvojeno je 16,66 milijuna eura, odnosno **5,46% ukupnih izdvajanja** za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite. Dosad, u 2011. godini, za ove aktivnosti je izdvojeno 36,26 milijuna eura ili 31,69% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za podsektor potpore u vidu direktnih ulaganja-financijski podsektor u 2010. godini izdvojeno je 7,42 milijuna eura, odnosno **2,43% ukupnih izdvajanja** za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite. Dosad, u 2011. godini, za potporu u vidu direktnih ulaganja-financijski podsektor je izdvojeno 7,52 milijuna eura ili 6,57% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

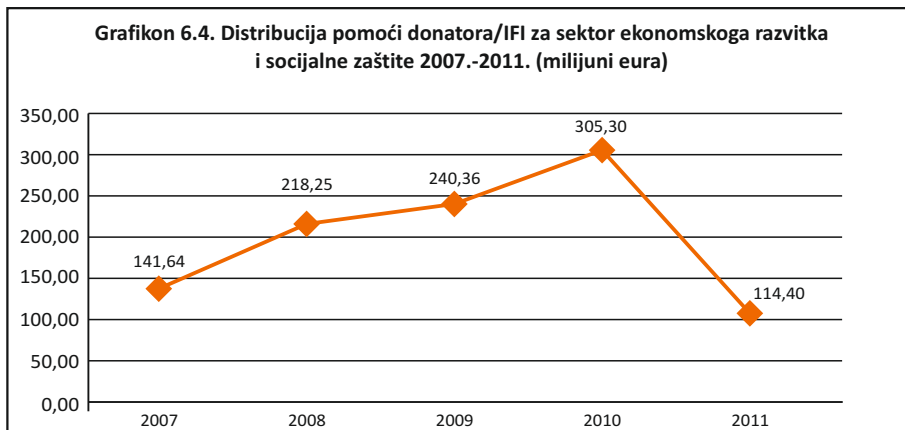
Za podsektor socijalne zaštite u 2010. godini je izdvojeno 0,78 milijuna eura, odnosno **0,26% ukupnih izdvajanja** za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite. Dosad, u 2011. godini, za podsektor socijalne zaštite je izdvojeno 0,25 milijuna eura ili 0,22% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Grafikon 6.4. pokazuje da su ukupna izdvajanja članica DCF-a za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite u 2010. godini iznosila 305,30 milijuna eura (od čega 25,12 milijuna eura u obliku grantova i 280,18 milijuna eura u obliku zajmova), a dosad u 2011. godini, ukupna izdvajanja su iznosila 114,40 milijuna eura (od čega 21,89 milijuna eura u obliku grantova i 92,51 milijun eura u obliku zajmova). Međutim, za ovaj sektor bi, do kraja 2011. godine, mogla biti izdvojena dodatna financijska sredstva.

Grafikon 6.4. ukazuje i na stalni porast u ukupnim izdvajanjima za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite od 2007. do 2010. godine. Naime, u 2010. godini ukupna izdvajanja su se značajno povećala u odnosu na 2007. godinu, u iznosu od 163,66 milijuna eura, a u odnosu na 2008. godinu u iznosu od 87,05 milijuna eura. Treba spomenuti i povećanje od 64,94 milijuna eura u 2010. godini u odnosu na 2009. godinu.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 45% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 33%

Potpora makroekonomskoj politici

Podsektor potpore makroekonomskoj politici obuhvata aktivnosti koje za cilj imaju pružanje pomoći u izradi i planiranju makroekonomske, fiskalne i monetarne politike, kao i u izradi ekonomskih i socijalnih analiza i predviđanja. Nenamjenski doprinosi proračunu vlade, za potrebe provedbe makroekonomskih reformi i opću programsku pomoć, također ulaze u okvire ove kategorije.

Za podsektor potpore makroekonomskoj politici u 2010. godini izdvojeno je 150 milijuna eura, odnosno **49,13% ukupnih izdvajanja** za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite. Dosad, u 2011. godini, za podsektor potpore makroekonomskoj politici je izdvojeno 8,67 milijuna eura ili 7,58% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Članice DCF-a koje su pružile potporu podsektoru makroekonomske politike su EBRD, Svjetska banka, Europska komisija, SAD/USAID, UNDP, Švedska/Sida, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Norveška, Austrija i Španjolska/AECID.

Projekt **UNDP-a** pod nazivom *Rast inkluzivnih tržišta* u prvome redu je usmjeren na potporu razvitku privatnoga sektora. Projekt pruža platformu poduzećima da se uključe u poslovne aktivnosti koje prednost daju siromašnima u državama s problematičnim poslovnim okruženjem. Konačni cilj ovoga projekta jeste veće sudjelovanje privatnoga sektora u domeni smanjenja stope siromaštva i ostvarenja održivoga razvitka u Bosni i Hercegovini.

Sa *stand-by* aranžmanom od 50 milijuna eura, **EBRD** je pružio potporu Agenciji za osiguranje depozita BiH. Svrha ovoga aranžmana jeste povećati povjerenje u državni finansijski sektor tako što će se omogućiti Agenciji da poveća pokrivenost osiguranoga depozita do 50.000 konvertibilnih maraka. Ovaj projekt je sličan projektima koji su provedeni u susjednim državama koje su povećale pokrivenost osiguranoga depozita. EBRD je osigurao i zajam UniCredit banci u iznosu od 5 milijuna eura za daljnje kreditiranje projekata u domeni održivih energetske izvora.

Europska komisija je također izdvojila 1 milijun eura za daljnje jačanje baze kapitala Agencije za osiguranje depozita BiH kako bi ostvarila odgovarajuću likvidnost radi brzoga djelovanja i isplate osiguranih depozita. Europska komisija je u 2011. godini pokrenula projekt pod nazivom *Prekogranična suradnja Hrvatske i BiH 2008*. Konačni cilj spomenutoga projekta jeste potaknuti kreiranje prekograničnih mreža i partnerskih odnosa, te iniciranje zajedničkih prekograničnih aktivnosti. Težište projekta je, u prvome redu, na revitaliziranju gospodarstva, zaštiti prirode i okoliša, te na povećanju društvene kohezije u zoni provedbe programa.

Njemačka je nastavila s provedbom projekata *Otvoreni regionalni fond (ORF) za vanjsku trgovinu* i *Potpora lokalnoj i regionalnoj ekonomiji Faze I i II*. Projektom *Otvoreni regionalni fond (ORF) za vanjsku trgovinu* pruža se potpora u domeni jačanja konkurentnosti kroz suradnju više poduzeća i institucija iz različitoga broja država u regiji, te se promiče jugoistočna Europa kao ekonomska zona na međunarodnoj sceni. Primarno težište spomenutih projekata je na tekstilnoj industriji, s naglaskom na modnom dizajnu, automobilskoj industriji, sektoru informacijske tehnologije (IT), turizmu, poljoprivredi i razvitku regionalnoga konzultantskoga tržišta.

SAD/USAID osigurava pomoć na temelju potražnje, s posebnim naglaskom na sektor finansijskih usluga, finansijsku upravu javnih resursa i stvaranju okruženja podobnoga za rast privatnoga sektora. SAD/USAID će nastaviti raditi na promicanju javnosti odgovornoga, suvremenoga poreznog režima koji pojednostavljuje poštivanje poreznih zakona i propisa. SAD/USAID promiče razvitak privatnoga sektora i ekonomskoga rasta kroz unaprjeđenje i jačanje zaštite prava na intelektualno vlasništvo sukladno standardima Europske unije.

Projekt **Svjetske banke** pod nazivom *Izrada razvojne politike u domeni javnih rashoda* ima se za cilj povećati socijalnu pomoć siromašnima, unaprijediti građu i učinkovitost javnih rashoda, te smanjiti socijalne stope doprinosa i pritiske na plaće u privatnome sektoru od brzoga rasta plaća u javnome sektoru. Još jedan projekt Svjetske banke, pod nazivom *Socijalna sigurnosna mreža i potpora zapošljavanju*, dijelom je reformnih aktivnosti na boljem planiranju socijalnih beneficija u Bosni i Hercegovini. Projektom se pruža potpora entitetskim vlastima na kreiranju odgovarajućih mehanizama za planiranje pomoći i boljega upravljanja socijalnim beneficijama općenito. Kroz ovaj projekt se ujedno financira i niz programa u domeni tržišta rada namijenjenih ugroženim skupinama među osobama koje aktivno traže zaposlenje.

Švicarska/SECO kontinuirano pruža potporu u domeni obuke i pružanja odgovarajućih savjeta u svezi upravljanja poduzećem s ciljem postizanja bolje prakse korporativnoga upravljanja u državama poput Albanije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Crne Gore i Srbije.

Austrija/ADC je, u 2011. godini, pokrenula dva nova projekta. Kroz projekt *Uspostava provedbenih aranžmana i mehanizama monitoringa i evaluacije za Strategiju razvitka BiH (CDS) i Strategiju socijalne uključenosti (SIS)*, Austrija/ADC pruža potporu Direkciji za ekonomsko planiranje BiH kako bi poduprla proces strateškoga planiranja u Bosni i Hercegovini. Austrija/ADC također podupire i Ministarstvo financija i trezora BiH u domeni restrukturiranja i osuvremenjivanja Programa javnih investicija (PII) kako bi isto moglo postati ključni instrument u planiranju ulaganja i finansijskome monitoringu provedbe CDS i SIS. Daljnja razrada Programa javnih investicija, uz potporu Austrije/ADC, omogućit će uskladbu procesa planiranja ulaganja s procesom strateškoga planiranja na državnoj, entitetskoj i kantonalnoj razini.

Norveška je, u 2011. godini, okončala projekt pod nazivom *Mladi poduzetnici u Hercegovini*. Kroz projekt osigurana je obuka u poduzetništvu i aktivnosti na stručnome osposobljavanju s naglaskom na ulogu mladeži kao glavnoga pokretača budućega razvitka hercegovačke regije.

Španjolska je, u 2010. godini, okončala projekt kojim je pružena potpora nezaposlenima i osobama kojima je bilo potrebno prekvalificiranje kako bi imali pristup tržištu rada.

Glavni projekti u podsektoru potpore makroekonomskoj politici navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Izrada razvojne politike na polju javnih rashoda (zajam)	Svjetska banka	78,09
Agencija za osiguranje depozita BiH (zajam)	EBRD	50
Razvojne intervencije za brzo napredovanje na tržištu (FIRMA)	Švedska/Sida, SAD/USAID	12,04
Projekt potpore uspostavi socijalne sigurnosne mreže i zapošljavanja (zajam)	Svjetska banka	10,55
Projekt promicanja pokretljivosti tržišta rada (ELMO)	SAD/USAID	8,72
Projekt porezne reforme (TARA)	SAD/USAID	7,39
Partnerstvo za unaprjeđenje ekonomskih reformi (PARE)	SAD/USAID	5,13
EU/EBRD WebSECLF - UniCredit Bank (zajam)	EBRD	5,00

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Potpora malim i srednjim poduzećima i promicanje poslovnoga okruženja

Podsektor potpore malim i srednjim poduzećima (SME) i promicanja poslovnoga okruženja obuhvata izravnu pomoć donatora razvitku SME u industrijskome sektoru, uključujući računovodstvene, revizorske i savjetodavne usluge, kao i politiku na polju turizma i upravljanje administracijom.

Za podsektor potpore malim i srednjim poduzećima i promicanja poslovnoga okruženja u 2010. godini je izdvojeno 130,44 milijuna eura, odnosno **42,72% ukupnih izdvajanja** za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite. Dosad, u 2011. godini, za podsektor potpore malim i srednjim poduzećima i promicanja poslovnoga okruženja je izdvojeno 61,71 milijun eura ili 53,94% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Članice DCF-a koje aktivno sudjeluju u podsektoru potpore malim i srednjim poduzećima i promicanja poslovnoga okruženja su EIB, EBRD, Svjetska banka, Europska komisija, SAD/USAID, Švedska/Sida, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, Italija/IC, Norveška, Nizozemska i Austrija/ADC.

Njemačka je tijekom 2010. godine pokrenula dva projekta pod nazivom *Smanjenje stope siromaštva kroz potporu razvitku malih i srednjih poduzeća u BiH* i *Smanjenje stope siromaštva II*. Svrha ovih projekata je osigurati održivost samozapošljavanja, smanjiti stopu siromaštva, te doprinijeti održivome razvitku u ciljnoj regiji.

Europska komisija je tijekom 2010. godine pokrenula četiri nova projekta u podsektoru potpore malim i srednjim poduzećima i promicanja poslovnoga okruženja. Kroz te projekte, Europska komisija podupire razvitak malih i srednjih poduzeća i turizma, izradu politike rada u ovoj domeni i razvitak institucijskih kapaciteta, te izgradnju kapaciteta u svrhu promicanja i razvitka izvozne osnove Bosne i Hercegovine.

Švedska/Sida je pokrenula projekt pod nazivom *REDAH-Regionalna razvojna agencija za Hercegovinu (CREDO)*. Cilj ovoga projekta jeste stvoriti, formalizirati i održati radna mjesta, te unaprijediti ekonomski status hercegovačke regije. Nadalje, Švedska/Sida je nastavila s provedbom projekta pod nazivom *NERDA Regionalni ekonomski razvitak CREDO*. Projektom se pruža potpora regionalnome ekonomskom razvitku unutar 35 općina u sjeveroistočnoj Bosni (Tuzla). U sklopu projekta radi se i na utvrđivanju mogućnosti za razvitak prioritetnih sektora, te intervencija na uklanjanju ograničenja poduzećima i unaprjeđenja općinske infrastrukture kako bi se mogao ostvariti ekonomski razvitak.

SAD/USAID i Švedska/Sida kontinuirano surađuju na provedbi projekta pod nazivom *Razvojne intervencije za brzo napredovanje na tržištu (FIRMA)*. SAD/USAID i dalje podupire aktivnosti na povećanju konkurentnosti malih i srednjih poduzeća u ciljnim industrijama, te njihove produktivnosti, broja radnih mjesta i profitabilnosti. S težištem na široko zastupljenome, održivome ekonomskom rastu kroz bolju učinkovitost, marketing i trgovinu, SAD/USAID pruža potporu aktivnostima u sektorima obrade drveta, turizma i lake industrije. Jačanje sektora malih i srednjih poduzeća će pomoći Bosni i Hercegovini u ispunjenju kriterija potrebnih za europske integracije, posebice sposobnost „održanja konkurentnosti pod pritiscima i silama tržišta Europske unije“. SAD/USAID podupire i korištenje aplikacija informacijske tehnologije radi unaprjeđenja učinkovitosti i produktivnosti malih i srednjih poduzeća u domeni obrade drveta, poljoprivredne proizvodnje/prerade, odjevne/tekstilne/kožne industrije, logističkoga/zalihovnoga lanca upravljanja, turizma i lake industrije. Ovaj projekt zajednički sufinanciraju vlade Norveške i SAD-a.

EIB je osigurao zajmove malim i srednjim poduzećima kao potporu razvitku ekonomije, stvaranju radnih mjesta i smanjenju

stope siromaštva. Kroz projekt pod nazivom *Kreditna linija Razvojne banke Republike Srpske*, EIB je osigurao kreditnu liniju za financiranje manjih projekata koje provode mala i srednja poduzeća, te projekte na polju infrastrukture koje provode lokalne vlasti.

Švicarska/SECO je 2010. godine pokrenula, te u 2011. godini nastavila s provedbom projekta *Reguliranje mikrofinancijskoga sektora i upravljanje rizikom*. Kroz ovaj projekt se podupire razvitak mikrofinancijskih institucija u Bosni i Hercegovini, istovremeno smanjujući broj nenaplativih plasmana. Nadalje, Švicarska/SDC/SECO nastavila je s provedbom pilot projekta pod nazivom *SIPPO Program za promociju izvoza ljekovitih i aromatičnih biljaka (MAP) BiH* i pilot projekta *SIPPO Program za promociju izvoza drveta BiH*. Kroz ove projekte pruža se potpora integriranju bosanskohercegovačkih poduzeća u domeni ljekovitih i aromatičnih biljaka i proizvodnje namještaja u europska tržišta. Kroz ove projekte se promiče i izvoz, te kreiranje imidža Bosne i Hercegovine na specijaliziranim trgovinskim sajmovima.

Austrija/ADC pruža potporu industrijskome oporavku travničke regije kroz obuke za poduzeća i njihove zaposlenike u metalnoj industriji, te kroz kreiranje okvira za održive politike djelovanja u domeni stručne osposobljenosti. Kroz projekt *Uzgoj i prerada organski uzgojenih narova*, Austrija/ADC osigurava potrebno znanje o ovome voću i najbolje načine njegovoga uzgoja.

Italija/IC pruža potporu kroz projekt *Breza-suradnja i razvitak-potpora lokalnim inicijativama u domeni obnove i razvitka*. Svrha ovoga projekta je povećati izgled mladim ljudima, osobama s invaliditetom i ženama za zapošljavanje kroz mikrokreditiranje i centre za informiranje mladeži (Centri za profesionalnu orijentaciju), te poduprijeti jačanje i formiranje agro-poslovnih malih i srednjih poduzeća. Kroz projekt se također namjerava unaprijediti edukativni i sanitarni sustav putem jačanja kontrole nad stabiliziranjem vode, promicanja recikliranja otpada i otvaranja znanstveno-didaktičkih gradskih parkova.

Svjetska banka je osigurala zajam za projekt pod nazivom *Povećanje pristupa malih i srednjih poduzeća financijskim sredstvima*. Cilj ovoga projekta je povećati pristup malih i srednjih poduzeća u Bosni i Hercegovini financijskim sredstvima. Kroz ovaj projekt će se pružati potpora bankarskome sustavu u državi kako bi se osposobio da odgovori potrebama malih i srednjih poduzeća kao bitnih čimbenika ekonomskoga razvitka i zapošljavanja. Zato će ključni čimbenik uspjeha ovoga projekta biti sposobnost komercijalnih banaka da osiguraju financijska sredstva malim i srednjim poduzećima po povoljnim uvjetima.

Nizozemska i UNDP su nastavili s provedbom projekta *Vrijednosni lanci za zapošljavanje*. Cilj ovoga projekta jeste unaprjeđenje životnoga standarda građana Bosne i Hercegovine, posebice u široj sarajevskoj regiji, kroz uspostavu nove vrijednosti, stvaranje radnih mjesta i osiguranje prihoda, te održanje onih već postojećih. Nizozemska također radi i na stvaranju okoline podobne za razvitak privatnoga sektora na zapadnome Balkanu.

EBRD je, u 2010. godini, osigurao 20 milijuna eura kreditne linije Intesa Sanpaolo Banci d.d. BiH kako bi se potakla dostupnost sredstava realnoj ekonomiji u Bosni i Hercegovini. Nadalje, EBRD je osigurao 10 milijuna eura kreditne linije kao potporu malim i srednjim poduzećima u Bosni i Hercegovini.

Glavni projekti u podsektoru potpore malim i srednjim poduzećima i promicanju poslovnoga okruženja navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
HAA GROUP BOSNIA GL (zajam)	EIB	75
Kreditna linija Razvojne banke Republike Srpske	EIB	50
INTESA zajmovi za mala i srednja poduzeća i prioritetne projekte (zajam)	EIB	50
Povećanje pristupa malih i srednjih poduzeća financijskim sredstvima (zajam)	Svjetska banka	49,25
UniCredit banka i UniCredit lizing (zajam)	EBRD	45 ¹⁰⁰
RZB zajmovi za mala i srednja poduzeća i prioritetne projekte (zajam)	EIB	40
UPI BANKA GL (zajam)	EIB	25
Intesa Sanpaolo kreditna linija za mala i srednja poduzeća	EBRD	20
VOLKSBANK BH DD (Globalni zajam - GL)	EIB	20
Razvojne intervencije za brzo napredovanje na tržištu (FIRMA)	Švedska/Sida,SAD/USAID	12,04
WBCFF - UniCredit lizing	EBRD	10
LOK zajmovi za mikrofinanciranje malih i srednjih poduzeća	EIB	10
EU potpora regionalnome ekonomskome razvitku u BiH - Poziv VI	Europska komisija	3,82
NARDA regionalni ekonomski razvitak (CREDO)	Švedska/Sida	3,00
REDAH - Regionalna razvojna agencija za Hercegovinu (CREDO)	Švedska /Sida	2,00
Potpora sektoru malih i srednjih poduzeća u Bosni i Hercegovini	Europska komisija	2,00
Tehnička pomoć kao potpora turističkoj industriji Bosne i Hercegovine	Europska komisija	1,90
Vrijednosni lanci za projekt zapošljavanja	Nizozemska, UNDP	1,41

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

¹⁰⁰ Zajam je odobren 2009. godine.

Potpora u vidu direktnih ulaganja - finansijski podsektor

Potpora u vidu direktnih ulaganja-finansijski podsektor obuhvata politiku, planiranje i programiranje finansijskoga sektora, izgradnju institucija i savjetovanje, finansijska tržišta i sustave, sve formalne finansijske posrednike unutar sektora, kreditne linije, lizing, poduzetnički kapital, te mikrokreditne, štedne i kreditne zadruge.

Za podsektor potpore u vidu direktnih ulaganja-finansijski podsektor u 2010. godini izdvojeno je 7,42 milijuna eura, odnosno **2,43% ukupnih izdvajanja** za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite. Dosad, u 2011. godini, za potporu u vidu direktnih ulaganja-finansijski podsektor je izdvojeno 7,52 milijuna eura ili 6,57% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Članice DCF-a koje aktivno sudjeluju u podsektoru potpore u vidu direktnih ulaganja-finansijski podsektor su EIB, Europska komisija i SAD/USAID.

EIB je, u 2010. godini, pokrenuo projekt *Investiranje u tranše starijega duga (A)-EFSE*. Cilj Europskoga fonda za jugoistočnu Europu (EFSE) je nadopuniti finansijsku potporu koju pruža lokalni finansijski sektor i finansijske institucije aktivne u regiji kroz stalnu dodatnu finansijsku potporu mikropoduzećima, te malim i srednjim poduzećima.

Europska komisija je, u 2010. godini, osigurala tehničku potporu Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Pored toga, Europska komisija je pokrenula trogodišnji projekt u domeni jačanja institucijskih i rukovodnih kapaciteta Uprave za neizravno oporezivanje BiH s ciljem usuglašavanja s *acquisom* Europske unije.

SAD/USAID je nastavio s provedbom projekta *Sporazum o razvojnom kreditu (DCA)*. Kroz ovaj projekt SAD/USAID je sklopio četiri sporazuma s bosanskohercegovačkim bankama (UniCredit, Volksbank, UPI banka/Intesa Sanpaolo i Raiffeisen banka), gdje SAD/USAID jamči do 50% zajmova koje ove banke osiguravaju malim i srednjim poduzećima u BiH u domeni drvnih prerađevina, agrobiznisa i turizma.

Glavni projekti u podsektoru potpore u vidu direktnih ulaganja-finansijski podsektor navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Investiranje u tranše starijega duga (A) - EFSE	EIB	11,99
Sporazum o razvojnom kreditu (DCA)	SAD/USAID	9,97
Potpota usuglašavanju rada Uprave za neizravno oporezivanje BiH s <i>acquisom</i> EU	Europska komisija	2,38
Program tehničke pomoći Centralnoj banci Bosne i Hercegovine	Europska komisija	1,00

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forumu za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Podsektor socijalne zaštite

Podsektor socijalne zaštite obuhvata socijalne zakone i upravu, izgradnju institucijskih kapaciteta institucija i savjetodavne usluge, socijalnu sigurnost i ostale socijalne sheme, specijalne programe za starije osobe, siročad, osobe s invaliditetom, djecu koja živi na ulici, socijalne dimenzije strukturnih prilagodbi, te druge aktivnosti u domeni socijalne infrastrukture i zaštite potrošača.

Za podsektor socijalne zaštite u 2010. godini je izdvojeno 0,78 milijuna eura, odnosno **0,26% ukupnih izdvajanja** za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite. Dosad, u 2011. godini, za podsektor socijalne zaštite je izdvojeno 0,25 milijuna eura ili 0,22% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Članice DCF-a koje aktivno sudjeluju u podsektoru socijalne zaštite su Europska komisija, UNDP, Italija/IC, UNICEF i Austrija/ADC.

Europska komisija je, u 2011. godini, pokrenula projekt *Potpota nacionalnome akcionome planu u domeni uključenosti Roma*. Krajnji cilj ovoga projekta jeste boriti se protiv socijalne isključenosti u Bosni i Hercegovini.

UNDP daje značajan doprinos u domeni odlučivanja utemeljenoga na dokazima u Bosni i Hercegovini kroz osmišljavanje i djelotvorno distribuiranje edukativnoga materijala temeljem kojih će BiH unaprijediti svoje istražne potencijale sukladno standardima Europske unije.

Austrija/ADC je nastavila s provedbom projekata *Terapija bola kod djece s invaliditetom* i *Romska manjina*. Provedbom ovih projekata promiče se zdravstvena skrb o djeci s kroničnim ili akutnim bolovima, te socijalna uključenost romske manjine u banjalučkoj regiji.

UNICEF nastavlja pružati potporu Ministarstvu civilnih poslova BiH i relevantnim entitetskim ministarstvima u sklopu projekta pod nazivom *Promicanje sustava socijalne zaštite i uključenosti djece u BiH* (SPIS program), koji sufinanciraju Europska

komisija, Norveška i UK/DFID. U sklopu ovoga sveobuhvatnoga programa koji se odnosi na više sektora, UNICEF pruža potporu uspostavi mehanizama međusobno povezanih sektora u domeni socijalne zaštite i uključenosti na razini politike djelovanja, potom, izradi i provedbi akcionih planova u domeni socijalne zaštite i uključenosti, uspostavi modela za upućivanje u domeni socijalne zaštite i uključenosti, te uvođenju inovativnih općinskih službi. Program se temelji na poštivanju ljudskih prava, te na metodologiji koja omogućava djeci, mladeži i organizacijama civilnoga društva da sudjeluju, doprinose i postanu snažnijima.

Italija/IC i dalje financira radove na obnovi Gradske Banje u Mostaru. U 2010. godini, Italija/IC je pokrenula novi projekt, pod nazivom *Inicijativa za društveni razvitak država jugoistočne Europe*.

Glavni projekti u podsektoru socijalne zaštite navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Promicanje sustava socijalne zaštite i uključenosti djece u BiH	Europska komisija, Norveška, UK/DFID, UNICEF	6,67
Potpora nacionalnome akcionome planu u domeni uključenosti Roma	Europska komisija	0,50
Unaprjeđenje procesa odlučivanja utemeljenoga na dokazima u BiH	UNDP	0,41
Inicijativa za društveni razvitak država jugoistočne Europe	Italija/IC	0,31
Potpora reformi sustava zaštite djece u BiH	UNICEF	0,27
Radovi na obnovi Gradske Banje u Mostaru	Italija/IC	0,27

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće podsektore

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2010. godini je izdvojeno 16,66 milijuna eura, odnosno **5,46% ukupnih izdvajanja** za sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite. Dosad, u 2011. godini, za ove aktivnosti je izdvojeno 36,26 milijuna eura ili 31,69% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Kroz projekt *Program oporavka regije Srebrenice III, Nizozemska* i **UNDP** podupiru promicanje socijalno-ekonomskoga oporavka multietničkih zajednica s ojačanim strukturama lokalne vlasti.

Europska komisija je, u 2010. godini, pokrenula nove projekte, uglavnome usmjerene na sljedeće:

- bolja institucijska postavka Agencije za osiguranje Bosne i Hercegovine;
- poticanje razvitka ekonomije i smanjenje relativne izoliranosti podesnoga područja kroz jačanje zajedničkih institucijskih mreža i kapaciteta profesionalnoga kadra;
- pružanje potpore prekograničnoj suradnji s Hrvatskom, Srbijom i Crnom Gorom;
- potpora vlastima BiH kako bi mogle podnijeti projektne prijedloge dobre kvalitete Europskoj komisiji s ciljem provedbe Sporazuma o europskome partnerstvu i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju;
- potpora Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH u razvitku institucijskih kapaciteta u svezi pridruživanja EU i daljnjih multilateralnih razgovora;
- potpora sudjelovanju Bosne i Hercegovine u *Transnacionalnome programu europske teritorijalne suradnje* Europskoga fonda za regionalni razvitak (ERDF) za jugoistočnu Europu.

Europska komisija je, u 2011. godini, inicirala dva nova projekta pod nazivom *Mediterranski eko-industrijski razvitak (MEID)* i *Potpora državnoj IBM strategiji*.

EBRD je osigurao zajmove Raiffeisen banci radi daljnega financiranja projekata u domeni održivih izvora energije. Nadalje, EBRD je restrukturirao zajmove odobrene Sunriseu 2007. i 2008. godine. EBRD je, u 2011. godini, izdvojio 11 milijuna eura u obliku zajma za Natron Hayat. Izdvojena sredstva bit će korištena za trajne potrebe kapitala Natron Hayata u duhu povećane proizvodnje i prodaje papirnoga omota za zaštitu cijevi. EBRD je također osigurao zajam i Novoj ljubljanskoj banci (NLB) u svrhu daljnega financiranja podružnica Nove ljubljanske banke u regiji s ciljem daljnega financiranja sektora malih i srednjih poduzeća u određenim državama.

UNICEF i **UNDP** provode zajednički program, *Upravljanje ekonomijom-osiguranje pristupa vodoopskrbi kroz institucijski razvitak i infrastrukturu*, koji podupire Fond Vlade Španjolske za postizanje milenijskih razvojnih ciljeva (MDG-F). UNICEF pruža potporu većem sudjelovanju građana u procesu odlučivanja na razini općine, te pomaže u jačanju kapaciteta za donošenje odluka na temelju dokaza u domeni društvenoga razvitka i socijalne zaštite.

Norveška je pružila potporu studentima omogućivši im sudjelovanje na domaćim i međunarodnim sajmovima i ljetnim kampovima.

Glavni projekti koji nisu svrstani u postojeće podsektore navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Natron Hayat II (zajam)	EBRD	11
NLB BiH (zajam)	EBRD	10
Program oporavka regije Srebrenice III	Nizozemska, UNDP	9,07
EU/EBRD WeBSECLF - Raiffeisen banka (zajam)	EBRD	8,00
Restrukturiranje zajma Sunriseu I (zajam)	EBRD	4,00
Restrukturiranje zajma Sunriseu II (zajam)	EBRD	3,00
Potpoma trgovinskoj politici i izgradnji kapaciteta u BiH	Europska komisija	2,00
LEF: BHB Cable TV (zajam)	EBRD	2,00

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Forum za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2010. i 2011. godini

Potpoma makroekonomskoj politici

U prosincu 2010. godine, Republika Srpska je usvojila *Ekonomsku politiku RS za 2011. godinu*. Politikom je predviđeno uvođenje viših poreznih obveza, povećanje fiskalne discipline, smanjenje plaća u javnome sektoru, te smanjenje subvencija u gospodarstvu.

U rujnu 2010. godine, Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila *Strategiju razvitka FBiH 2010.-2020.* Prioritetni ciljevi Federacije Bosne i Hercegovine, sukladno ovoj strategiji, jesu fiskalna održivost i javne financije, razvitak financijskih tržišta i financijskih institucija, reforma financiranja javnoga sektora (porezna reforma), jačanje fiskalnoga kapaciteta lokalnih zajednica, te smanjenje korupcije u upravi.

U ožujku 2010. godine, Republika Srpska je usvojila *Strategiju razvoja trgovine RS 2010.-2015.* Strategijom je planirano poboljšanje kvalitete i povećanje kvantitete i raznolikosti proizvodnje, bolja konkurentnost domaćih proizvoda, formiranje trgovinskih mreža i razvitak struktura, te uspostava učinkovitih pravnih i institucijskih okvira za razvitak trgovine u Republici Srpskoj.

U srpnju 2010. godine, Republika Srpska je usvojila *Izmjene i dopune programa razvoja RS 2010.-2012.*, čime je krajnji rok provedbe *Programa razvoja RS 2007.-2010.*¹⁰¹ produljen za još dvije godine¹⁰².

U siječnju 2011. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Ekonomski i fiskalni program za razdoblje 2011.-2013.* Ovaj program predstavlja pripremu za izradu pretpristupnoga ekonomskoga programa, te obavezan dokument za EU države kandidatkinje.

Potpoma malim i srednjim poduzećima i promicanje poslovnoga okruženja

U lipnju 2011. godine, Republika Srpska je usvojila *Strategiju razvoja turizma RS 2011.-2020.* Neki od ciljeva ove strategije su jačanje konkurentnosti turizma Republike Srpske, povećanje broja turista, smanjenje stope nezaposlenosti, te poboljšanje kvalitete života.

U lipnja 2010. godine, Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila dokument pod nazivom *Razvitak industrijske politike u FBiH*, u obliku projektnoga prijedloga.

Potpoma u vidu direktnih ulaganja - financijski podsektor

Strategija javne unutarnje financijske kontrole (PIFC) FBiH i Strategija uspostave i izgradnje javne unutarnje financijske kontrole (PIFC) RS trenutno su u postupku usvajanja. Ove strategije su slične *Strategiji za provedbu javne interne financijske kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine*, koju je Vijeće ministara BiH usvojilo prosinca, 2009. godine.

Socijalna zaštita

U lipnju 2010. godine, Republika Srpska je usvojila *Zakon o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. u RS-u*, dok je *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. u Republici Srpskoj* usvojen veljače, 2011. godine.

U travnju 2011. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Strategiju nadzora nad tržištem neprehrambenih potrošačkih proizvoda u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2011.-2015.* kako bi se osigurao učinkovit nadzor nad tržištem BiH, sukladno standardima Europske unije.

¹⁰¹ Program razvoja RS-a 2007.-2010. usvojen je od strane Narodne skupštine RS, srpnja, 2007. godine.

¹⁰² <http://www.razvojniprogrami.rs.org/latn/?page=2>

U srpnju 2010. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Strategiju zapošljavanja Bosne i Hercegovine 2010.-2014.* Ovom strategijom bi se trebali unaprijediti izgledi za zapošljavanjem svih građana, sukladno *Konvenciji o politici zapošljavanja*, ratificiranoj od strane Bosne i Hercegovine.

U ožujku 2011. godine, Republika Srpska je usvojila *Strategiju zapošljavanja RS 2011.-2015.* Ovom strategijom trebalo bi osigurati povećanje stope zaposlenosti za 8%, aktivno sudjelovanje mladeži na tržištu rada, te zaposlenost marginaliziranih skupina u Republici Srpskoj.

U svibnju 2010. godine, Republika Srpska je usvojila *Strategiju reforme penzijskog sistema u RS-u.* Cilj strategije je osigurati dugotrajnu održivost i financijsku stabilnost mirovinskoga sustava u kontekstu demografskih i ekonomskih promjena.

U srpnju 2011. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Akcioni plan za djecu Bosne i Hercegovine za period 2011.-2014.* s ciljem unaprjeđenja uslova življenja djece i njihovih obitelji, te osiguranja dječjega zdravoga psihofizičkog razvitka i socijalne uključenosti¹⁰³.

U ožujku 2010. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Socijalni akcioni plan za Bosnu i Hercegovinu u svezi Memoranduma o razumijevanju o socijalnim pitanjima u kontekstu Energetske zajednice.* Cilj ovoga plana jeste utvrditi aktivnosti, mjere i preporuke zaštite socijalno ugroženih kategorija potrošača energije, višak radne snage u sektoru socijalne skrbi, unaprijediti uvjete rada i sigurnosti pri radu u energetske sektoru, te socijalno partnerstvo.

Nova *Strategija socijalne uključenosti (SIS)*, koja je dijelom *Strategije razvitka BiH (CDS)* trenutno je u postupku usvajanja. Kroz *Strategiju socijalne uključenosti* je namjera postići bolje planiranje i učinkovitiju raspodjelu proračunskih i drugih sredstava u domeni društvenoga razvitka na razini socijalne politike i zapošljavanja, zdravstva, obrazovanja, mirovinske politike, osoba s invaliditetom, te zaštite obitelji.

Koordinacija rada donatora

Ne postoji formalni mehanizam koordinacije rada donatora u sektoru ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite. No, još uvijek postoji relativno djelotvorna podjela rada i usklađen pristup među sudionicima u ovome sektoru.

Neki od donatora sugeriraju kako bi uspostava formalnoga koordinacijskoga tijela unutar sektora poboljšala protok informacija i razinu koordiniranosti aktivnosti, te omogućila bolje korištenje postojećih resursa.

Donatori koji su aktivni u sektoru ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite redovito sudjeluju na sastancima Forumu za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Sastanci DCF-a održavaju se tromjesečno, pri čemu se na mjestu predsjedatelja rotiraju članice foruma. Cilj sastanaka je unaprjeđenje toka informacija i uzajamne koordiniranosti. Sastanci DCF-a, pored toga, doprinose i međusektorskoj suradnji u svim sektorima u Bosni i Hercegovini.

Buduće aktivnosti

Sektor ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite od ključnoga značaja je za napredak države na ekonomskome, političkome i socijalnom polju. Zato postoji snažna potreba za sinkroniziranom, usklađenom i koordiniranom provedbom postojećih razvojnih strategija na svim razinama. Utvrđivanje i potpora strateškim industrijskim granama i razvitku privatnoga sektora također su ključne aktivnosti koje utječu na budući napredak.

Prema mišljenju domaćih sudionika, daljnja potpora donatora je potrebna u sljedećim područjima:

- jačanje institucijskih kapaciteta na svim razinama;
- reforma javnih službi za zapošljavanje;
- reforma sustava socijalne zaštite;
- jačanje međusobne povezanosti strategija na svim razinama, te financijskoga planiranja i monitoringa (CDS/SIS, proračun i PJI).

Bitan oblik buduće donatorske potpore jeste usuglašavanje s državnim prioritetima u domeni ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite.

Slijedi nekolicina preporuka za daljnje unaprjeđenje ovoga sektora, prema *Izvješću o napretku u realiziranju milenijskih razvojnih ciljeva u Bosni i Hercegovini 2010.*¹⁰⁴:

- unaprjeđenje vanjske trgovine povećanjem izvoza tehnološki konkurentne robe, te zamjenom za uvoz strateških proizvoda;

¹⁰³ <http://www.vijeceministara.gov.ba/saopstenja/saopstenja/?id=11710>

¹⁰⁴ Izvješće su pripremili Ministarstvo financija i trezora BiH i tim UN-a u BiH, u srpnju/kolovozu 2010., a studenoga 2010. godine usvojilo ga je Vijeće ministara BiH. Izvješće je dostupno na engleskome jeziku na: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>, <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, a na lokalnome jeziku na: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

- privlačenje izravnih stranih ulaganja, posebice stvaranjem uvjeta za proizvodnju „investicijskih proizvoda“;
- unaprijeđenje uvjeta za uvođenjem finansijskih instrumenata kao potpora malim i srednjim poduzećima;
- poticanje stvaranja klastera poslovnih zona i tehnoloških parkova;
- povećanje fleksibilnosti i sigurnosti tržišta rada;
- poboljšanje rada institucija tržišta rada, te upravljanja aktivnim mjerama zapošljavanja i društvenim dijalogom;
- promicanje djelotvornosti i učinkovitosti politike i upravljanja institucija tržišta rada;
- reformiranje sustava socijalne zaštite s ciljem postizanja fiskalne održivosti i boljšeg planiranja zadovoljenja potreba korisnika, te na taj način, postizanje veće djelotvornosti u borbi protiv siromaštva;
- izrada modela inkluzivne socijalne politike sa usuglašenim kriterijima utvrđivanja ciljnih ugroženih skupina, sukladno standardima Europske unije.

Potpora društvenome i ekonomskome razvitku, posebice u domeni razvitka sektora malih i srednjih poduzeća i smanjenja stope nezaposlenosti, predstavlja jedan od prioriteta koje je Europska komisija utvrdila za razdoblje od naredne tri godine. Slijede neki od ciljeva definiranih *Višegodišnjim indikativnim planskim dokumentom (MIPD) 2011.-2013.*:

- poboljšati institucijski i pravni okvir, te koordiniranost i usklađenost javnih politika u domeni malih i srednjih poduzeća, te pomoći Bosni i Hercegovini u ispunjenju njezinih obveza prema Privremenome sporazumu i Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju;
- ojačati provedbu Akta o malim poduzećima, te potaknuti inovacije malih i srednjih poduzeća i povećati konkurentnost u razvojnim sektorima;
- ojačati ulogu privatnoga sektora u ekonomiji, stvoriti bolje poslovno okruženje, te ojačati strukturu potpore razvitku poduzeća i službi na lokalnoj razini;
- poduprijeti aktivnosti Bosne i Hercegovine na postizanju minimuma socijalnih standarda, pružiti potporu nezaposlenim osobama u pristupu tržištu rada, te poboljšati zdravstvene i sigurnosne uvjete sukladno *acquisu* Europske unije;
- poboljšati sustav socijalne zaštite na svim razinama uprave, te rješavati posebne potrebe ugroženih skupina.

EBRD će nastaviti pružati potporu razvitku malih i srednjih poduzeća i daljnjemu razvitku bankarskoga sektora. EBRD će nastaviti pružati potporu i strateškim ulagačima u tekuće procese privatizacije i restrukturiranja, posebice u agro-poslovnoj domeni, industriji, domeni vlasništva i turizmu, drvne i metalne industrije.

UNDP će nastaviti s aktivnostima na uklanjanju problema nezaposlenosti, siromaštva i socijalne isključenosti. Naročito težište će biti na ruralnome razvitku, imajući u vidu velika odstupanja na razini zaposlenosti i siromaštva između urbanih i ruralnih područja. UNDP će nastaviti pružati tehničku pomoć prehrambenim i poljoprivrednim proizvođačima kako bi se povećala njihova konkurentnost kroz bolju kvalitetu hrane i sigurnosnih standarda, uvođenje naprednijih poslovnih, marketinških i označivačkih praksi, te kroz uvođenje mreža i vrijednosnih lanaca. Posebna pažnja, vazana za socijalno isključeni sloj stanovništva, u koji spadaju izbjeglice i raseljene osobe, usmjerena je na to da im se omogući aktivno sudjelovanje na tržištu, stvaranje prihoda i pristup osnovnim komunalnim uslugama.

UNICEF planira proširiti primjenu modela sustava socijalne zaštite i uključenosti na veliki broj općina u Bosni i Hercegovini, s težištem na najugroženije i najmarginaliziranije obitelji.

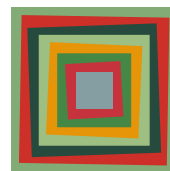
Svjetska banka pružit će potporu ekonomskome rastu kroz jačanje konkurentnosti i brži rast produktivnosti. Nadalje, Svjetska banka će nastaviti pružati potporu razvitku javnih službi i socijalnih beneficija za ugrožene skupine i siromašne osobe.

SAD/USAID će aktivnosti u sektoru ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite usmjeriti na promicanje javnosti odgovornoga, transparentnoga i suvremenoga poreznog režima koji pojednostavljuje poštivanje poreznih zakona i propisa. SAD/USAID također namjerava ojačati upravljanje ekonomijom na razini BiH i ispunjenje uvjeta potrebnih za ulazak u tržište Europske unije, te pomoći Bosni i Hercegovini u proširenju izvoza na tradicionalna regionalna tržišta, posebice u domeni izvoza električne energije. SAD/USAID nastaviti će pružati potporu aktivnostima na jačanju konkurentnosti malih i srednjih poduzeća u ciljnim industrijama, te njihove produktivnosti, mogućnosti zapošljavanja i profitabilnosti. SAD/USAID također namjerava pomoći malim i srednjim poduzećima da temeljem informacijske i komunikacijske tehnologije povećaju konkurentnost i produktivnost.

Italija/IC će i dalje pružati potporu malim i srednjim poduzećima u domeni jačanja ekonomskoga rasta i poduzetničkih kapaciteta.

Švicarska/SDC/SECO će pružati potporu ekonomiji i zapošljavanju u Bosni i Hercegovini, posebice s težištem na promicanju ulaganja, pristupu tržištu i zapošljavanju mladeži, te na stabilnost mikrofinancijskoga sektora, promicanju izvoza i integriranja bosanskohercegovačkih poduzeća na europsko tržište.

Ekonomski razvitak ostaje jedna od prioritarnih domena potpore i Švedske/Sida u narednim godinama.

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2010.-2011.	Švedska/Sida, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO, SAD/USAID, Italija/IC, UNDP, Njemačka, UNICEF, Republika Češka, Francuska.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OSCE) i Vijeće Europe (CoE).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH; Ministarstvo pravde FBiH; Ministarstvo za javnu upravu i lokalnu samoupravu RS.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe sektora u 2010. i 2011. godini	2010.: 9,66 milijuna eura u grantovima 2011.: 8,36 milijuna eura u grantovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2010. i 2011. godini) <i>Zakon o prenosu prava svojine na kapitalu Republike Srpske u preduzećima koje obavljaju komunalne djelatnosti na jedinice lokalne samouprave; Zakon o prenosu prava svojine na kapitalu Republike Srpske u lokalnim radio-televizijskim stanicama na jedinice lokalne samouprave; Strategija obuke zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave u Republici Srpskoj 2011.-2015.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹⁰⁵ <i>Zakon o lokalnoj samoupravi RS; Zakon o načelima lokalne samouprave FBiH; Strategija razvoja lokalne samouprave RS 2009.-2015.</i>
Koordinacija rada donatora	Ne postoji državni mehanizam koordinacije rada donatora. Donatori sudjeluju na <i>ad-hoc</i> koordinacijskim sastancima u organizaciji Saveza općina i gradova FBiH i Saveza opština i gradova RS, te na drugim neformalnim sastancima radi razmjene informacija. Donatori aktivni u ovom sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora BiH/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹⁰⁵ Za više informacija o strategijama posjetite: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Pregled

Sektor lokalne uprave obuhvata lokalno upravljanje, politiku zapošljavanja i upravljanje administracijom, višesektorsku pomoć i temeljne socijalne usluge, te urbanistički razvitak i upravljanje.

Odsustvo jedinstvenoga, pravnoga i institucijskog okvira ometa proces reformi u domeni lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini. Ne postoji tijelo na državnoj razini odgovorno za koordiniranje ovoga sektora. U Federaciji BiH, poslovi lokalne vlasti potpadaju pod zajedničku nadležnost vlasti Federacije Bosne i Hercegovine i deset kantona. Ministarstvo pravde FBiH odgovorno je za formuliranje politika djelovanja i za usvajanje zakona. Svaki kanton pojedinačno nadležan je za pitanja kulture, turizma, komunalnih usluga, itd. U Republici Srpskoj postoji jedno Ministarstvo lokalne uprave i lokalne samouprave na entitetskoj razini. U BiH postoji 141 općina i Brčko distrikt BiH, koji djeluje kao samoupravna jedinica.

Savez općina i gradova FBiH i Savez opština i gradova RS zastupaju interese gradova i općina i služe kao središnje mjesto za pružanje usluga u domeni lokalne uprave. Oba entitetska saveza usvojila su *Zakon o lokalnoj samoupravi BiH* izrađen 2006. godine kao inicijativa civilnoga društva. No, zbog nedostatka relevantnoga autoriteta na razini BiH, ovaj zakon još nije operativan.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 1% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 2%.

Prvi nacrt *Strategije lokalne samouprave u BiH* također je izrađen 2006. godine u obliku inicijative civilnoga društva, uz potporu Fonda Otvoreno društvo Bosne i Hercegovine. Oba entitetske saveza općina i gradova su usvojila ovu strategiju. Još jedna inicijativa civilnoga društva, pokrenuta od strane Foruma građana Tuzle, ožujka, 2008. godine, prihvaćena je kao *Prijedlog zakona o principima lokalne samouprave*¹⁰⁶.

Oba entiteta su tijekom 2010. godine izradila strategije obuke predstavnika lokalnih vlasti. Republika Srpska usvojila je *Strategiju obuke zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave Republike Srpske 2011.-2015.* u rujnu 2010. godine, dok usvajanje *Strategije obuke jedinica lokalne samouprave Federacije Bosne i Hercegovine 2011.-2015.* još čeka na usvajanje od strane vlasti FBiH¹⁰⁷. Ove strategije su bitna prekretnica u smislu zauzimanja sustavnoga i održivoga pristupa razvitku kapaciteta lokalnih vlasti u Bosni i Hercegovini. Očekuje se kako će ove strategije doprinijeti cjelokupnome procesu reforme u domeni lokalne uprave u državi.

Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS surađuje s Agencijom za razvitak informacionog društva RS na uspostavi središnje baze podataka za matične knjige. Ovaj projekt nalazi se u završnoj fazi, a procjenjuje se kako bi se unosi podataka o jedinicama lokalne vlasti u središnju bazu podataka mogli finalizirati do konca 2011. godine¹⁰⁸. Središnja baza podataka povezivat će sve općine u Republici Srpskoj i osigurat će građanima u bilo kojoj općini identifikacijske dokumente, koji su s neograničenim rokom trajnosti. Nadalje, središnja baza podataka omogućit će sigurnost, integritet i zaštićenost identifikacijskih dokumenata, te će pojednostaviti postupak izdavanja dokumenata.

Aktivnosti donatora u 2010. i 2011. godini

Članice DCF-a aktivne u sektoru lokalne uprave u 2010.-2011. su Švedska/Sida, Nizozemska, Švicarska/SDC/SECO, SAD/USAID, Italija/IC, UNDP, Njemačka, UNICEF, Republika Češka i Francuska.

Grafikon 7.1. pokazuje da su vodeći donatori u sektoru lokalne uprave u 2010. godini Švedska/Sida s izdvajanjem od 3,23 milijuna eura, SAD/USAID s izdvajanjem od 1,69 milijuna eura i Nizozemska s izdvajanjem od 1,51 milijun eura, a slijede ih Italija/IC, UNDP, Njemačka, Švicarska/SDC/SECO, UNICEF, Republika Češka i Francuska.

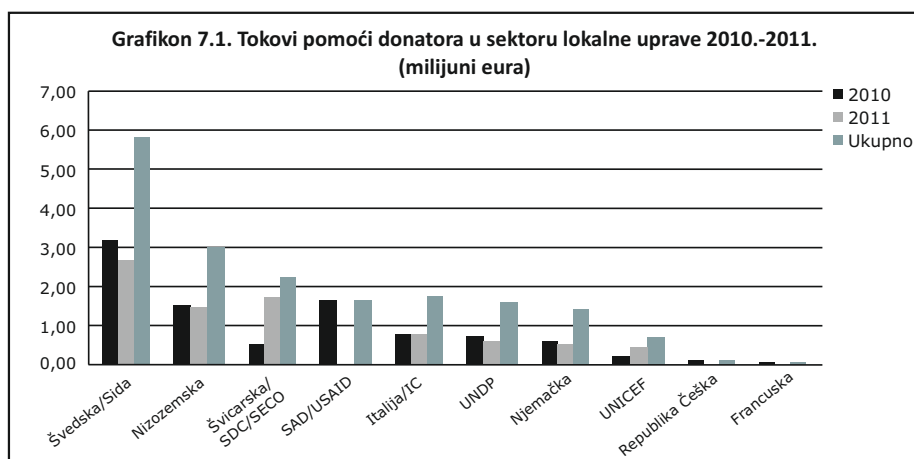
Vodeći donatori u 2011. godini u sektoru lokalne uprave su Švedska/Sida s izdvajanjem od 2,58 milijuna eura, Švicarska/SDC/SECO s izdvajanjem od 1,68 milijuna eura i Nizozemska s izdvajanjem od 1,48 milijuna eura, a slijedi ih Italija/IC, UNDP, Njemačka, UNICEF, Francuska, SAD/USAID i Republika Češka.

Organizacije koje nisu članice DCF-a, kao što su OSCE i Vijeće Europe, pružile su potporu reformi i izradi pravnoga razvojnoga okvira u sektoru lokalne uprave u Bosni i Hercegovini.

¹⁰⁶ Zbog odsustva relevantnoga autoriteta na državnoj razini, ovi strateški dokumenti još nisu usvojeni.

¹⁰⁷ Izrada ovih strategija potpomognuta je u sklopu projekta pod nazivom *Sustav obuke jedinica lokalne samouprave (MTS)*, kojega sufinanciraju Švedska/Sida i UNDP.

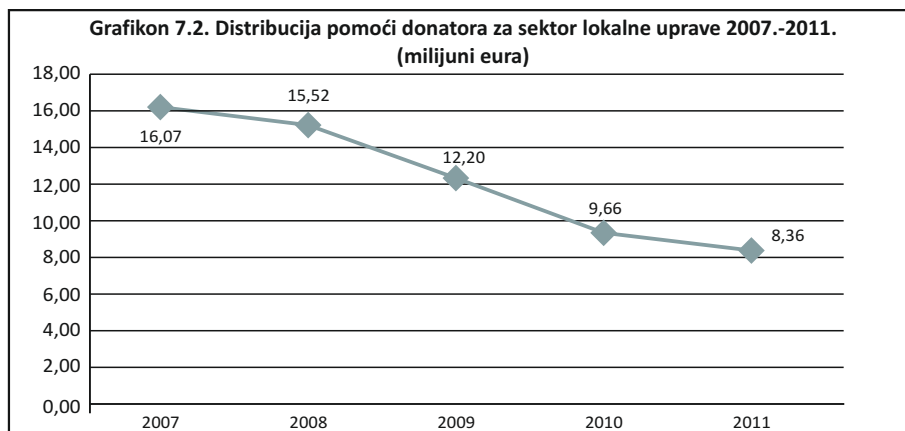
¹⁰⁸ http://www.vladars.net/sr-SP-Cyri/Vlada/Ministarstva/muls/media/vijesti/Pages/Elektronsko_uvezivanje_maticnih_knjiga-vazan_projekat.aspx

Grafikon 7.2. pokazuje da su ukupna izdvajanja članica DCF-a za sektor lokalne uprave iznosila 9,66 milijuna eura u 2010. godini, a dosad u 2011. godini, 8,36 milijuna eura. Međutim, za ovaj sektor bi, do kraja 2011. godine, mogla biti izdvojena dodatna financijska sredstva.

Grafikon 7.2. također pokazuje da se ukupna izdvajanja za sektor lokalne uprave smanjuju od 2007. godine, te se taj trend nastavio i tijekom 2008., 2009. i 2010. godine. Naime, izdvajanja za ovaj sektor su se u 2010. godini smanjila za 6,41 milijun eura u odnosu na 2007. godinu, te za 5,86 milijuna eura u odnosu na 2008. godinu. Ukupna izdvajanja za 2010. godinu također su se smanjila i u odnosu na 2009. godinu, i to za 2,54 milijuna eura.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 1% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 2%.

Švedska/Sida je, skupa s **SAD/USAID-om** i **Nizozemskom**, nastavila aktivnosti na *Projektu upravne odgovornosti (GAP II)*. Ciljevi ovoga projekta obuhvaćaju osposobljavanje općina u pružanju boljih usluga svojim građanima i u učinkovitome upravljanju profesionalnim kadrom i kapitalom, te pružanje potpore političkome i fiskalnome okviru sukladnome odgovornoj i demokratskoj vlasti. Ovaj se projekt sastoji od dvije glavne komponente, a to su lokalna i politička komponenta. Kroz lokalnu komponentu se pruža izravna tehnička i materijalna pomoć 41-oj općini u kojoj se već odvijaju aktivnosti na provedbi projekta, te 31-oj novoj partnerskoj općini. Aktivnosti su posebice usmjerene na poboljšanje sposobnosti općina u pružanju usluga građanima, boljem planiranju proračuna, upravljanju financijama, te na poboljšanje kapaciteta općina u provedbi kapitalnih projekata u domeni unaprjeđenja. Politička komponenta se, u prvome redu, odnosi na tehničku pomoć parlamentarnim tijelima i ministarstvima na svim razinama vlasti, s ciljem jačanja komunikacije među tijelima vlasti, promidžbe fiskalnoga i funkcionalnoga decentraliziranja na odgovoran način, te boljega upravljanja na razini općine¹⁰⁹.

Švedska/Sida je 2010. godine pokrenula novi projekt pod nazivom *Razvitak kapaciteta saveza gradova i općina*, s ciljem pružanja potpore savezima općina i gradova FBiH i RS.

¹⁰⁹ Za više informacija o GAP II posjetite: http://www.bihgap.ba/dokument_new/GAP%202020BOOKLET%20BRAINSTORMING%20POSTER1.pdf

Težište je projekta pod nazivom *Sustav obuke jedinica lokalne samouprave*, kojeg sufinanciraju Švedska/Sida i **UNDP**, je bilo na pružanju potpore razvitku sposobne i profesionalne uprave kroz uspostavu održivoga sustava obuke općinskih dužnosnika. Tijekom 2010. godine, oba entiteta finalizirala su svoje strategije obuke dužnosnika lokalne vlasti. Ovo je bitan korak naprijed ka zauzimanju sustavnoga i održivoga pristupa razvitku kapaciteta lokalnih vlasti u Bosni i Hercegovini. Temeljem ovih entitetskih strategija obuke, kroz provedbu je projekta osigurana potpora uspostavi mehanizama obuke lokalnih vlasti i izrade programa u domeni prioritetne obuke, poput obuke o upravljanju razvitkom na lokalnoj razini, sveobuhvatne obuke o upravljanju projektnim ciklusom, obuke o participatornom i inkluzivnom lokalnom razvitku, itd.

UNDP je 2010. godine okončao još jedan projekt pod nazivom *Jačanje lokalne demokracije (LOD I)*, kojega je financirala Europska komisija. Provedbom projekta potpomognuta je provedba strategija u domeni lokalnoga razvitka u 14 partnerskih općina kroz suradnju s organizacijama civilnoga društva, te provedba 67 projekata bitnih za lokalne zajednice, posebice u domeni uključenosti. Ovaj projekt je rezultirao institucionaliziranjem mehanizma monitoringa provedbe projekata organizacija civilnoga društva u partnerskim općinama, te je općenito dao doprinos u promicanju i široj prihvaćenosti sporazuma o suradnji između dužnosnika lokalnih vlasti i zastupnika civilnoga društva. Provedba druge faze ovoga projekta otpočela je u zadnjem tromjesečju 2010. godine, u sklopu čega je suradnja proširena na 15 dodatnih partnerskih općina. UNDP je, tijekom 2011. godine, okončao provedbu projekta pod nazivom *Integrirani lokalni razvitak (ILDLP)*, kojega je sufinancirala **Švicarska/SDC**. Tijekom protekle tri godine, kroz provedbu ovoga projekta postignuta je uskladba strateškoga planiranja na lokalnoj razini u Bosni i Hercegovini, uvedene su pozitivne promjene kroz provedbu projekata u društvenoj, ekonomskoj i okolišnoj domeni, uvedeni su novi modeli planiranja lokalnoga razvitka i nove vještine upravljanja, te modeli primjenjivi na preko 23 partnerske općine¹¹⁰.

Na zahtjev saveza općina i gradova FBiH i RS za daljnjom potporom u domeni reformiranja lokalne uprave kako bi se ista mogla približiti svojim građanima i općinskim vlastima, Švicarska/SDC pružila je potporu provedbi projekta pod nazivom *Građansko obrazovanje - moje dvorište*. Kako bi općine mogle postati relevantnim primjerima dobre lokalne uprave u Bosni i Hercegovini, Švicarska/SDC je također pružila potporu provedbi aktivnostima u osam općina u dobojskoj regiji u sklopu projekta pod nazivom *Razvitak općina u BiH (MDP), faza 3*.

Italija/IC nastavila je aktivnosti na provedbi *Okvirnoga programa za Balkan FPA: Program potpore regionalnoj suradnji-balkanske države*.

Njemačka je, u 2010. godini, otpočela s provedbom prve faze projekta pod nazivom *Jačanje lokalne samouprave*. Kroz ovaj je projekt planirana tehnička pomoć općinama, entitetskim savezima općina i gradova, te resornim ministarstvima. Težište je pomoći uglavnom na unaprjeđenju općinskih kapaciteta upravljanja u domeni planiranja proračuna temeljem rodne jednakopravnosti, međuopćinske suradnje i upravljanja znanjem. Njemačka je, u 2010. godini, okončala provedbu projekta pod nazivom *Integrativno pregovaranje*. Cilj je ovoga projekta bio utvrditi razloge zbog kojih nije došlo do trajnijih pomaka temeljem posredničkih intervencija međunarodne zajednice da se formiraju gradske vlasti i objedine interesne zone etničkih skupina.

UNICEF je potpomogao provedbu četiri projekta u domeni lokalne uprave. Aktivnosti su bile usmjerene na i) jačanje kapaciteta resornih ministarstava i službi u prikupljanju i raščlambi podataka s ciljem planiranja utemeljenoga na dokazima, kako bi se osigurao jednak pristup socijalnim službama, ii) bolju koordiniranost trinaest obrazovnih ministarstava kako bi se ostvarila kvalitetnija obrazovna uključenost i promidžba zapošljavanja mladeži, iii) uspostavu mehanizama za upućivanje predmeta nasilja utemeljenoga na spolu i predmeta zlostavljanja djece i iv) osiguranje sudjelovanja organizacija civilnoga društva, djece i mladeži u životu lokalne zajednice. Projekti koje provodi UNICEF imaju utjecaja na izvjestan broj područja, poput dobrog upravljanja, socijalnoga razvitka i zaštite, obrazovanja, zdravstva, zaštite djece, ekonomskoga razvitka, prevencije sukoba i sudjelovanja civilnoga društva.

Republika Češka je pružila potporu razvitku nevladine organizacije pod nazivom *La Strada Bosna i Hercegovina*¹¹¹ i njezinim partnerima kroz edukaciju, usmjeravanje i obuku osoblja. U sklopu projekta obavljena su dva studijska putovanja u Republiku Češku. Težište je bilo na upravljanju projektom, prikupljanju financijskih sredstava, vođenju kampanja u domeni ljudskih prava, te na radu s medijima. Cilj projekta bio je promidžba pristupa rješavanju pitanja u domeni trgovine ljudima, utemeljenoga na poštivanju ljudskih prava.

Francuska je poduprla suradnju i partnerski odnos između francuskih i bosanskohercegovačkih općina. Trenutno postoji deset uspostavljenih partnerskih odnosa između francuskih i bosanskohercegovačkih općina, no mnoge su druge općine u BiH također pokazale zanimanje za uspostavom partnerskoga odnosa. Cilj je projekta pomoći općinama u BiH pronaći partnerske općine u Francuskoj, te razmjenjivati informacije među svim članicama mreže.

Dvije organizacije koje nisu članice DCF-a, a takođe su aktivne u sektoru lokalne uprave, su Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OSCE) i Vijeće Europe.

¹¹⁰ <http://www.undp.ba/index.aspx?PID=7&RID=692>

¹¹¹ La Strada BiH članicom je međunarodne mreže La Strada koju čine devet nevladinih organizacija koje djeluju u domeni zaštite ljudskih prava u Bjelorusiji, Bosni i Hercegovini, Bugarskoj, Republici Češkoj, Makedoniji, Moldaviji, Nizozemskoj, Poljskoj i Ukrajini. Sjedište La Strade BiH je u Mostaru. <http://www.lastrada.ba/>

OSCE je, u 2009. godini, pokrenuo projekt pod nazivom *Lokalno je primarno*, s ciljem razvitka jedinica lokalne vlasti sposobnih da rješavaju potrebe građana na djelotvoran, nepristran i transparentan način. Ovaj se program u domeni lokalne uprave sastoji od sedam komponenata i provodi se u preko 80% općina u Bosni i Hercegovini. Kroz program se nudi pomoć općinama u domeni poboljšanja kapaciteta i kvalitete procesa strateškoga planiranja, planiranja proračuna, upravljanja profesionalnim kadrom, uspostave i jačanja mehanizama pozivanja na odgovornost, međuopćinske suradnje, te jačanja kapaciteta općinskih vijeća/skupština općina u zastupanju građana.

OSCE i **Vijeće Europe** su 2005. godine zajednički pokrenuli projekt pod nazivom *Beacon schema BiH*. Ova shema ima za cilj osigurati utvrđivanje, priznavanje i promicanje inovativnoga i uspješnoga rada na općinskoj razini vlasti. Početkom 2009. godine, odgovornost nad provedbom *Beacon scheme BiH* prenesena je u nadležnost Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine, resornih ministarstava i entitetskih saveza općina i gradova. Članovi Ministarstva pravde FBiH i Ministarstva uprave i lokalne samouprave RS formiraju Tijelo za dodjelu *Beacon* statusa, te izdvajaju najveći dio finansijskih sredstava za ovaj projekt. Savezi općina i gradova FBiH i RS odgovorne su za svakodnevne aktivnosti na rukovođenju ovim projektom¹¹².

Glavni projekti u sektoru lokalne uprave navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Projekt upravne odgovornosti (GAP II)	Švedska/Sida, Nizozemska, SAD/USAID	19,39
Promicanje kulturnoga razumijevanja u BiH (zajednički program UN-a - MDG-Fond, Španjolska)	UNDP, UNICEF, UNESCO	6,61
Program zapošljavanja i zadržavanja mladeži (zajednički program UN-a -MDG-Fond, Španjolska)	UNDP, UNICEF, UNFPA, IOM	4,53
Okvirni program za Balkan (FPA): Program potpore regionalnoj suradnji – balkanske države	Italija/IC	2,50
Sustav obuke za jedinice lokalne samouprave (MTS)	Švedska/Sida, UNDP	2,32
Jačanje položaja stanovništva u seoskim područjima (PERA)	Švedska/Sida	2,30
Projekt integriranoga lokalnog razvitka - ILDP	Švicarska/SDC/SECO, UNDP	2,21
Jačanje lokalne samouprave	Njemačka	1,90
Projekt razvitka općina u BiH (MDP), faza 3	Švicarska/SDC/SECO	1,65
Razvitak kapaciteta saveza gradova i općina	Švedska/Sida	1,60
Jačanje lokalne demokracije - LOD I	Europska komisija, UNDP	1,55

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2010. i 2011. godini

U rujnu 2010. godine, Republika Srpska je usvojila *Strategiju obuke zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave Republike Srpske 2011.-2015*¹¹³. Ovom strategijom predviđen je nastavak rada na unaprjeđenju znanja i stručne osposobljenosti zaposlenika i odabranih dužnosnika u jedinicama lokalne samouprave, s ciljem promicanja razvitka učinkovite i profesionalne lokalne uprave, uvođenja pristupa prilagođenoga klijentu, lakšega i bržega razvitka i integriranja u europske tokove u domeni lokalne samouprave¹¹⁴.

*Strategija obuke jedinica lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine 2011.-2015*¹¹⁵ u postupku je usvajanja od strane vlasti Bosne i Hercegovine.

Koordinacija rada donatora

U sektoru lokalne uprave ne postoji formalni mehanizam na državnoj razini koji koordinira rad donatora. Savez općina i gradova FBiH i Savez općina i gradova RS organiziraju koordinacijske sastanke na *ad-hoc* osnovi, na kojima se koordiniraju tekuće i buduće aktivnosti, te vrši njihova uskladba s relevantnim strategijama. Ovakvi bi sastanci trebali postati redovitim praksom kako bi se entitetski savezi općina i gradova, na samome početku, uključili u proces planiranja i provedbe projekata u domeni lokalne uprave¹¹⁶.

¹¹² <http://www.oscebih.org/Default.aspx?id=86&lang=EN>

¹¹³ U izradi ove strategije sudjelovali su zastupnici jedinica lokalne samouprave, Narodne skupštine RS, Ministarstva uprave i lokalne samouprave RS, Ministarstva financija RS, Saveza općina i gradova RS, te Agencije za državnu službu RS.

¹¹⁴ <http://www.undp.ba/index.aspx?PID=36&RID=114>

¹¹⁵ U izradi ove strategije sudjelovali su zastupnici jedinica lokalne samouprave, Parlamenta FBiH, Ministarstva pravda FBiH, Ministarstva financija FBiH, Saveza općina i gradova FBiH, te Agencije za državnu službu FBiH.

¹¹⁶ e-Bilten Saveza općina i gradova FBiH, br. 114, lipnja 2011. godine. Na lokalnome jeziku: http://www.sogbih.ba/uploaded/E-Bilten/Bilten_br.114.pdf

Neformalna se koordinacija među donatorskim agencijama u ovome sektoru odvija redovito. Usprkos dobroj neformalnoj suradnji svih aktera u ovome sektoru, neki su donatori predložili uspostavu formalnog mehanizma koordinacije rada kojeg će voditi vlasti. Uspostava bi takvoga mehanizma osigurala usmjereniji pristup s ciljem povećanja djelotvornosti ukupne pomoći koja se izdvaja za ovaj sektor.

Donatori koji su aktivni u sektoru lokalne uprave redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Sastanci DCF-a održavaju se tromjesečno, pri čemu se na mjestu predsjedatelja rotiraju članice foruma. Cilj sastanaka je unaprjeđenje toka informacija i uzajamne koordiniranosti. Sastanci DCF-a, pored toga, doprinose i međusektorskoj suradnji u svim sektorima u Bosni i Hercegovini.

Buduće aktivnosti

Prema mišljenju domaćih aktera, donatori bi trebali prilagoditi svoje programe relevantnim strategijama Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Također je potrebna dodatna pomoć donatora u domeni obuke zaposlenika u sektoru lokalne uprave.

Prema mišljenju donatora, buduća pomoć u sektoru lokalne uprave bi trebala obuhvatiti sljedeće:

- potpora jačanju strateškoga, institucijskoga i pravnog okvira u domeni lokalne uprave u Bosni i Hercegovini;
- pomoć sustavnome razvitku kapaciteta lokalne vlasti, posebice s naglaskom na općinsko rukovodstvo;
- potpora sustavnome planiranju lokalnoga razvitka i primjena strategija diljem države;
- potpora međuopćinskoj suradnji;
- unaprjeđenje dijaloga i partnerskoga odnosa između zastupnika lokalne vlasti i civilnoga društva, te jačanje kapaciteta zajednice s ciljem njezinoga djelotvornog sudjelovanja u lokalnome razvitku;
- koordiniran pristup donatora jačanju djelotvornosti Saveza općina i gradova FBiH i Saveza općina i gradova RS;
- koordiniran pristup promicanju daljnjih reformi lokalne samouprave.

SAD/USAID, skupa s vlastima Švedske i Nizozemske, nastavit će provoditi drugu fazu *Projekta upravne odgovornosti*, koji ima za cilj promidžbu djelotvornijih, javnosti odgovornijih lokalnih vlasti, sposobnih promicati lokalni ekonomski razvitak.

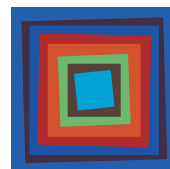
Švedska/Sida nastavit će pružati potporu izgradnji kapaciteta Saveza općina i gradova FBiH i Saveza općina i gradova RS.

UNDP će i dalje provoditi aktivnosti usmjerene na promicanje pristupa integriranoga, socijalno uključivog planiranja lokalnoga razvitka diljem države, na uspostavu održivoga sustava obuke i razvitka kapaciteta zaposlenika u jedinicama lokalne uprave, te na jačanje i institucionaliziranje suradnje između općina i organizacija civilnoga društva.

Njemačka će i dalje pružati potporu aktivnostima na unaprjeđenju općinskih kapaciteta u domeni provedbe lokalnih razvojnih strategija, temeljem poštivanja jednakopravnosti spolova i proračunske zastupljenosti, te prostornoga planiranja.

Švicarska/SDC će i dalje pružati potporu u domeni upravljanja vodoopskrbom i okolišem na razini općine u unsko-sanskoj regiji.

SEKTOR POLJOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

8

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2010.-2011.	Svjetska banka, EBRD, SAD/USAID, Švedska/Sida, Italija/IC, Europska komisija, Republika Češka, Švicarska/SDC/SECO, Norveška, Japan/JICA.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Organizacija Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu (FAO).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH/Sektor za poljoprivredu, hranu, šumarstvo i seoski razvitak; Agencija za sigurnost hrane BiH; Agencija za zaštitu zdravlja bilja BiH; Ured za veterinarstvo BiH; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS; Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH; Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Brčko distrikta BiH.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe sektora u 2010. i 2011. godini	2010.: 17,43 milijuna eura - 9,41 milijun eura u grantovima i 8,02 milijuna eura u zajmovima 2011.: 9,47 milijuna eura - 4,65 milijuna eura u grantovima i 4,82 milijuna eura u zajmovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2010. i 2011. godini) <i>Zakon o duhanu Bosne i Hercegovine; FBiH Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi; FBiH Zakon o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju; FBiH Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lovstvu; RS Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu; RS Zakon o pčelarstvu; Strategija razvoja poljoprivrede RS 2010.-2015.; Strategija savjetodavnih aktivnosti u poljoprivredi RS 2011.-2015; Srednjoročna strategija razvitka poljoprivrednog sektora Federacije BiH 2006.-2010., produžena na razdoblje 2008.-2012.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹¹⁷ <i>Okvirni Zakon o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH; Strateški plan BiH za harmonizaciju poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja 2008.-2011. i Operativni program BiH za poljoprivredu, prehranu i ruralni razvoj 2008.-2011.; Strategija razvoja poljoprivrede RS 2010.-2015.; Strateški plan ruralnog razvoja Republike Srpske za period 2009.-2015.</i>
Koordinacija rada donatora	Koordinacijske sastanke donatora u podsektoru poljoprivrede organizira na godišnjoj osnovi i njima predsjedava Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih poslova BiH. U podsektoru šumarstva ne održavaju se redoviti koordinacijski sastanci. Donatori aktivni u ovome sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Foruma za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora BiH/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹¹⁷ Za više informacija o strategijama posjetite: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Pregled

Poljoprivreda je jedan od najsloženijih, najosjetljivijih i najkritičnijih sektora kada je u pitanju razvitak države zbog svojega velikoga obima i strukturnih nedostataka¹¹⁸. To isto vrijedi i za podsektor šumarstva jer šume pokrivaju oko 53% teritorija Bosne i Hercegovine¹¹⁹. Zbog uništenosti i preostalih neeksploadiranih mina, značajan dio poljoprivrednoga i šumskoga zemljišta i dalje se ne koristi. Međunarodne organizacije su utvrdile potrebu za pružanjem potpore aktivnostima u ovome sektoru zbog njegovoga ogromnoga potencijala za cjelokupan gospodarsveni razvitak.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS i Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH zaduženi su za sektor poljoprivrede i šumarstva. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH/Sektor za poljoprivredu, prehranu, šumarstvo i ruralni razvitak odgovorno je za definiranje politike rada i temeljnih načela, koordiniranje aktivnosti i uskladbu planova entitetskih vlasti i tijela na međunarodnoj razini. Ono je ujedno i odgovorno i za izradu zakona, te druge poslove u svezi poljoprivrede, prehrane, ribarstva, vodoprivrede i ruralnoga razvitka.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 3% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 3%.

U svibnju 2011. godine, Bosna i Hercegovina otpočela je s izradom sektorske analize koja će poslužiti kao temelj za pripremu ostvarivanja pristupa programu Europske unije za pretprijetnu pomoć u domeni ruralnoga razvitka (IPARD), što je dokument od krucijalnoga značaja za izdvajanje pretprijetne financijske pomoći namijenjene ruralnome razvitku.

Federacija Bosne i Hercegovine bi trebala finalizirati izradu *Programa za šumarstvo* do konca 2011. godine. *Program za šumarstvo* će poslužiti kao temelj za izradu zakona o šumskome poslovanju¹²⁰.

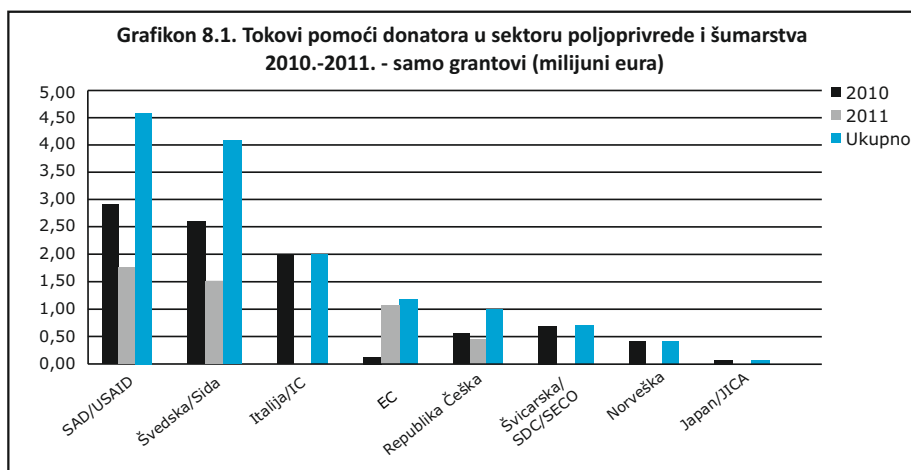
Aktivnosti donatora u 2010. i 2011. godini

Članice DCF-a aktivne u sektoru poljoprivrede i šumarstva u 2010.–2011. su Svjetska banka, EBRD, SAD/USAID, Švedska/Sida, Italija/IC, Europska komisija, Republika Češka, Švicarska/SDC/SECO, Norveška i Japan/JICA.

Grafikon 8.1. i grafikon 8.2. pokazuju da su vodeći donatori u sektoru poljoprivrede i šumarstva u 2010. godini EBRD s izdvajanjem od 6,10 milijuna eura, SAD/USAID s izdvajanjem od 2,92 milijuna eura i Švedska/Sida s izdvajanjem od 2,64 milijuna eura, nakon kojih slijede Italija/IC, Svjetska banka, Švicarska/SDC/SECO, Republika Češka, Norveška, Europska komisija i Japan/JICA.

Tijekom 2011. godine vodeći donatori u sektoru poljoprivrede i šumarstva su Svjetska banka s izdvajanjem od 4,82 milijuna eura, SAD/USAID s izdvajanjem od 1,71 milijun eura i Švedska/Sida s izdvajanjem od 1,47 milijuna eura, nakon kojih slijede Europska komisija i Republika Češka.

EBRD i Svjetska banka izdvojili su financijska sredstva u obliku zajmova.

¹¹⁸ Poljoprivredni sektor BiH i italijanska razvojna pomoć, listopada, 2008. godine. <http://www.utsarajevo.org/admin/files/docs/AGRICULTURAL%20STRATEGY%20con%20copertina.pdf>

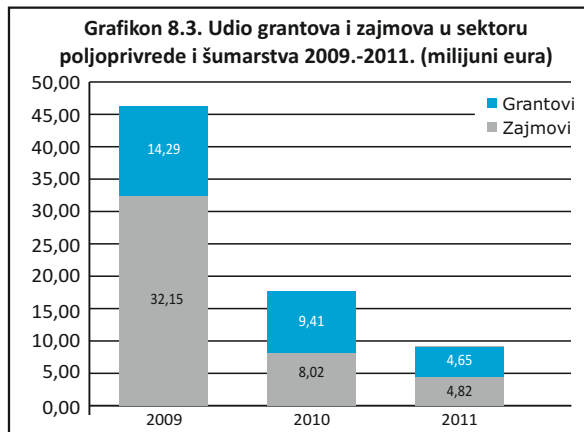
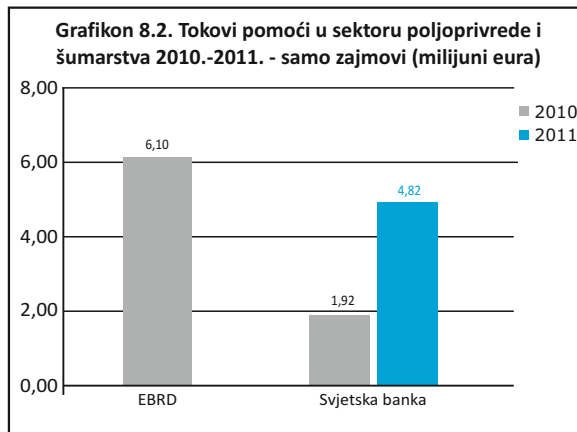
¹¹⁹ Izvješće o napretku u realizaciji milenijjskih razvojnih ciljeva u Bosni i Hercegovini 2010., srpanj/kolovoz 2010. godine, Ministarstvo financija i trezora BiH i tim UN-a u BiH. Izvješće je usvojilo Vijeće ministara BiH u studenom 2010. godine. Izvješće je dostupno na engleskom jeziku, na: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>, <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, a na lokalnom jeziku na: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

¹²⁰ Četvrta konferencija o šumarstvu, Sarajevo, ožujka, 2011. godine. <http://firmaproject.ba/en/news/news.aspx?id=384>

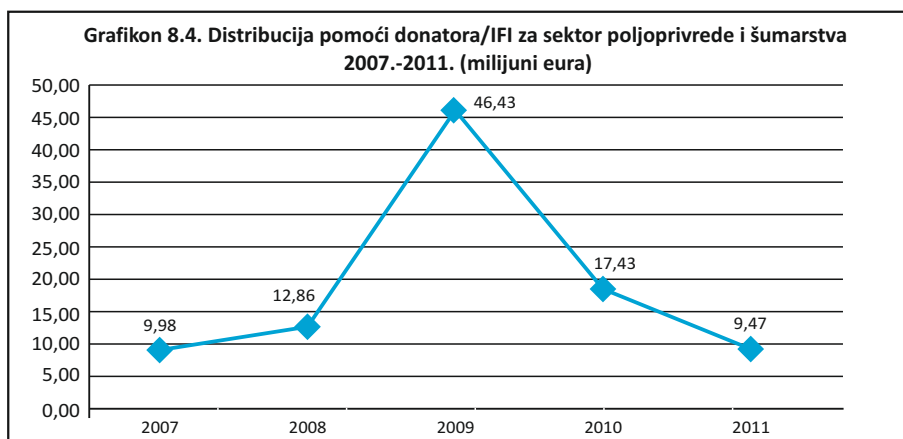
Grafikon 8.2. i grafikon 8.3. pokazuju da su ukupna izdavanja članica DCF-a za sektor poljoprivrede i šumarstva u 2010. godini iznosila 17,43 milijuna eura (uključujući i komercijalne zajmove EBRD-a u iznosu od 6,10 milijuna eura i tranšu zajma Svjetske banke u iznosu od 1,92 milijuna eura), a dosad u 2011. godini 9,47 milijuna (od čega 4,82 milijuna eura u obliku zajmova Svjetske banke). Međutim, za ovaj sektor bi, do kraja 2011. godine, mogla biti izdvojena dodatna financijska sredstva.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 3% ukupnih sredstava ODA-e i dosad u 2011. godini 3%.

Donatorska financijska pomoć sektoru poljoprivrede i šumarstva izdvađa se za razne programe. Aktivnosti koje se odvijaju u ovome sektoru obuhvaćaju potporu institucijskome razvitku i boljoj učinkovitosti i konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača BiH u primjeni novih tehnologija i standarda. Aktivnosti u ovome sektoru tijesno su u svezi s aktivnostima u sektoru ekonomskoga razvitka, jednakopravnosti spolova, povratka i reintegracije. Kako su neke od pomenutih aktivnosti svrstane u poglavlja ekonomskoga razvitka, socijalne zaštite i međusobno povezanih sektora, izdavanja za ovaj sektor su veća nego što je prikazano u ovome poglavlju izvješća.

Grafikon 8.4. pokazuje porast u izdavanjima ODA-e u 2010. godini od 7,45 milijuna eura u usporedbi s 2007. godinom i porast od 4,57 milijuna eura u usporedbi s 2008. godinom. Ukupna izdavanja u 2010. godini za ovaj sektor smanjila su se za 29 milijuna eura u usporedbi s 2009. godinom. Treba napomenuti da su ukupna izdavanja u 2009. godini obuhvatila i komercijalne zajmove EBRD-a¹²¹ u iznosu od 28,7 milijuna eura i tranšu zajma Svjetske banke od 3,45 milijuna eura.

Poljoprivreda

Potpora donatora u domeni poljoprivrede, u prvome redu, je usmjerena na unaprjeđenje proizvodnih tehnologija i pomoć proizvođačima da uspostave sveze s domaćim i stranim tržištima. Većina donatora ujedno pruža potporu i u domeni unaprjeđenja marketinških tehnika, te u ostvarenju pristupa financijskim sredstvima. Neki donatori su, glede provedbe aktivnosti u ovome sektoru, usmjerili svoju potporu na određene dijelove države.

¹²¹ Tijekom 2009. godine, EBRD je osigurao zajam firmi Konzum BiH u iznosu od 25 milijuna eura.

EBRD je, u 2010. godini, osigurao zajam u iznosu od 0,2 milijuna eura firmi Bimal i dugoročni zajam u iznosu od 5,9 milijuna eura firmi Bingo za proširenje svoje maloprodajne mreže. Ovaj zajam EBRD-a poduprijet će strategiju firme Bingo za proširenje lanca supermarketa i postizanje pokrivenosti cjelokupne države. Ovaj projekt osigurat će potrošačima u manjim gradovima bolji izbor proizvoda po konkurentnim cijenama i bolju kvalitetu usluga, što će doprinijeti razvitku maloprodajnog sektora u Bosni i Hercegovini.

SAD/USAID financira projekt koji ima za cilj povećati kapacitete poljoprivrednoga sektora u prilagodbi sušama koje se javljaju kao posljedica klimatskih promjena. SAD/USAID također izdvaja financijska sredstva za lokalne organizacije koje se bore protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Ovim projektom planirano je ubrzanje ekonomskoga razvitka ruralnoga stanovništva kroz kreiranje modela koji će se temeljiti na tržištu i kojim će se ostvarivati dugotrajan i održiv rast. SAD/USAID je nastavio i s aktivnostima na projektu *FARMA*¹²², kojega sufinancira **Švedska/Sida**. SAD/USAID također i dalje financira proizvodnju jagodičastoga voća i povezivanje malih poljoprivrednika s tržištem, čime se povećavaju prihodi malih poljoprivrednika koji sudjeluju u projektu. Tijekom 2011. godine, SAD/USAID je pokrenuo novi projekt koji bi trebao povećati konkurentnost sektora uzgoja voća i povrća u sjeverozapadnim područjima Bosne i Hercegovine.

Švedska/Sida i **Svjetska banka** zajednički financiraju *Projekt poljoprivrednoga i ruralnoga razvitka*. Ovim projektom bi se trebala povećati djelotvornost institucija na razini BiH i entiteta, u domeni izrade programa razvitka poljoprivrede, te ubrzati pristup Bosne i Hercegovine pretprijetnoj pomoći za ruralni razvitak (IPARD). Švedska/Sida također pruža potporu Bosni i Hercegovini u prilagodbi državnoga sustava sigurnosti hrane zahtjevima Europske unije i Svjetske trgovinske organizacije.

Italija/IC provodi aktivnosti u sklopu trogodišnjega projekta oživljavanja doline rijeke Une. Projektom su predviđene aktivnosti usmjerene na uzgoj organske hrane, održivi turizam i socijalno-ekonomsku uključenost. Kroz pilot projekt pod nazivom *Aktivnosti u domeni integriranoga ruralnoga razvitka i revitaliziranja zemljišta u Bosni i Hercegovini*, Italija/IC pruža pomoć u poljoprivrednome razvitku, organiziranju obuke i potporom mikropoduzetništvu, posebice, ugroženih skupina. Italija/IC također podupire i projekt pod nazivom *Zaštita i valoriziranje visokokvalitetnih tradicionalnih hercegovačkih proizvoda*, s ciljem poboljšanja životnih uvjeta stanovništva putem promicanja tradicionalne poljoprivrede kao profitabilne djelatnosti.

Švicarska/SDC/SECO radi na provedbi projekta pod nazivom *Standardi sigurnosti hrane u Bosni i Hercegovini*. Cilj ovoga projekta je povećati broj sudionika u sektoru poljoprivrede i prehrambene proizvodnje koji poštuju IP¹²³ standarde, te uvesti standarde sigurnosti hrane Europske unije.

Republika Češka pruža potporu u domeni povećanja proizvodnje mlijeka u Bosni i Hercegovini. Zamisao je, u sklopu ovoga projekta, prenijeti iskustvo Češke Republike u domeni stočarstva i ekonomske preobrazbe potrebne za ulazak u Europsku uniju.

Norveška pruža potporu uspostavi Centra za poljoprivredu (e-Biz). Ovaj centar za pružanje informacija o poljoprivredi je središnje mjesto za utvrđivanje visoko utjecajnih informacijskih i komunikacijskih tehnologija koje mogu brzo i u značajnoj mjeri povećati konkurentnost malih i srednjih poduzeća u Bosni i Hercegovini.

Europska komisija je, u 2010. godini, pokrenula tri nova projekta u sektoru poljoprivrede i šumarstva. Aktivnosti koje se odvijaju u sklopu ovih projekata, u prvome redu, su usmjerene na razvitak i jačanje informacijske strukture u domeni bosanskohercegovačke poljoprivrede sukladno standardima Europske unije - osiguranje satelitskih snimaka kao potpora uspostavi Geografskoga informacijskoga sustava (GIS), uspostava integriranoga sustava fitosanitarne kontrole BiH, te provedba politike zaštite zdravlja bilja BiH. U 2011. godini, Europska komisija je također pokrenula projekt pod nazivom *Sektorska analiza za IPARD*.

Japan/JICA osigurao je poljoprivrednu opremu za poljoprivrednu zadrugu Trešnja Produkt¹²⁴. Time će se unaprijediti poljoprivreda u regiji rijeke Bune.

Šumarstvo

Šumarstvo je jedna od domena koja se najmanje financira, a u sklopu koje samo nekolicina donatora financira provedbu projekata i programa, kako je navedeno i u Pregledu aktivnosti donatora 2009.-2010.

Švedska/Sida i **SAD/USAID** sufinanciraju projekt pod nazivom *Razvojne intervencije za brzo napredovanje na tržištu (FIRMA)*¹²⁵. Cilj ovoga projekta je pružiti potporu malim i srednjim poduzećima, ojačati održivost ekonomskoga rasta i povećati stopu zaposlenosti u drvoprerađivačkoj industriji.

Italija/IC je nastavila pružati potporu razvitku poljoprivredno-prehrambenoga proizvodnog lanca bobičastoga voća u Bratuncu.

Svjetska banka je aktivna u domeni očuvanja i razvitka šume kroz pružanje potpore primjeni reformiranih zakona u domeni upravljanja šumama i očuvanja biološke raznolikosti. Ovim projektom se podupire provedba ekonomski i ekološki održivoga sustava upravljanja šumskim kapacitetima. Provedbom projekta omogućit će se uspostava tehničkih instrumenata od ključnoga značaja za monitoring i očuvanje šumskoga bogatstva, upravljanje šumama i certifikaciju šuma.

¹²² FARMA - Projekt razvitka tržišne poljoprivrede. Više informacija o projektu FARMA dostupno je u DMR-u za razdoblje 2008.-2009.:

http://www.donormapping.ba/pdf/report_croatian_WEB.pdf

¹²³ IP Food Processing - standard namijenjen prerađivačima i manjim prerađivačima koji opskrbljuju prodavnice prehrambenih proizvoda. Ovi standardi podrazumijevaju rad sukladno temeljnim uvjetima sigurnosti hrane, gdje je sigurnost proizvoda za potrošača od ključnoga značaja.

¹²⁴ Trešnja Produkt je poljoprivredna zadruga koja se bavi uzgojem voća u Mostaru.

¹²⁵ Ovaj projekt je svrstan u sektoru ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite.

Glavni projekti u sektoru poljoprivrede i šumarstva navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Konzum BiH (zajam)	EBRD	25 ¹²⁶
Projekt na polju poljoprivrednoga i seoskog razvitka (grant/zajam)	Svjetska banka, Švedska/Sida	19,07
Razvojne intervencije za brzo napredovanje na tržištu - FARMA	Švedska/Sida, SAD/USAID	8,65
LEF: BINGO (zajam)	EBRD	5,90
Projekt razvitka i očuvanja šuma (zajam)	Svjetska banka	5,30
Razvitak poljoprivrede	Norveška	2,39
Sigurnost hrane	Švedska/Sida	1,50
VF Komerc (zajam)	EBRD	1,30 ¹²⁷
Jačanje i usklađivanje informacijskoga sustava sektora poljoprivrede i seoskoga sektora BiH	Europska komisija	1,28
Zaštita i valoriziranje visokokvalitetnih tradicionalnih hercegovačkih proizvoda	Italija/IC	1,10
Oснаživanje žena kroz uzgoj organske hrane u Bosni i Hercegovini	SAD/USAID	1,06
Projekt promicanja poduzetništva u seoskim područjima kroz jačanje konkurentnosti i tržišnoga potencijala u BiH	SAD/USAID	1,04

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2010. i 2011. godini

U lipnju 2011. godine, Republika Srpska je usvojila *Strategiju savjetodavnih aktivnosti u poljoprivredi RS 2011.-2015.* Cilj je da se primjenom ove strategije uspostave savjetodavne službe koje će pomagati poljoprivrednicima i ostatku seoskoga stanovništva povećati konkurentne kapacitete u domeni primarne proizvodnje.

U ožujku 2011. godine, Federacija BiH je, temeljem prijedloga Federalnoga ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, odobrila produljenje *Srednjoročne strategije razvitka poljoprivrednoga sektora u Federaciji BiH 2006.-2010.* za dvije godine, čime je obuhvaćeno razdoblje 2008.-2012.

U veljači 2010. godine, Republika Srpska je usvojila *Strategiju razvoja poljoprivrede RS 2010.-2015*¹²⁸. Spomenute strategije Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine u domeni poljoprivrede su usuglašene, no strategije nisu još u potpunosti usuglašene sa *Strateškim planom harmonizacije poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja BiH 2008.-2011.*

Federacija BiH je izvršila reviziju *Zakona o šumarstvu*, izrađenoga veljače, 2010. godine. Zakon je trenutno u postupku usvajanja.

Strategija razvoja šumarstva Republike Srpske 2011.-2021. također je u postupku usvajanja. Ovom su strategijom definirani temelji upravljanja šumama u posjedu Republike Srpske, te šumama u privatnome posjedu.

Koordinacija rada donatora

Koordinacijske sastanke donatora, kao mjesto razmjene informacija među svim akterima u sektoru poljoprivrede, organizira Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Održavanjem tromjesečnih sastanaka Radne skupine za planiranje i koordinaciju pomoći donatora u sektoru poljoprivrede, kojima predsjedava Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, izbjegnuto je preklapanje aktivnosti koje se odvijaju u sektoru poljoprivrede.

Ne postoji formalan koordinacijski mehanizam u sektoru šumarstva na državnoj razini.

Donatori koji su aktivni u sektoru poljoprivrede i šumarstva redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Sastanci DCF-a održavaju se tromjesečno, pri čemu se na mjestu predsjedatelja rotiraju članice foruma. Cilj sastanaka je unaprijeđenje toka informacija i uzajamne koordiniranosti. Sastanci DCF-a, pored toga, doprinose i međusektorskoj suradnji u svim sektorima u Bosni i Hercegovini.

Buduće aktivnosti

Prema mišljenju sudionika sektora poljoprivrede i šumarstva, prioritetna područja koja zahtijevaju daljnju pomoć obuhvaćaju usuglašavanje pravnoga okvira na svim razinama vlasti, te daljnje usuglašavanje s odredbama i međunarodnim zakonima Europske unije.

¹²⁶ Ukupna vrijednost projekta iznosi 57 milijuna eura. Ukupan doprinos EBRD-a je iznosio 25 milijuna eura, a zajam je odobren 2009. godine.

¹²⁷ Zajam je odobren 2009. godine.

¹²⁸ Strategija je usvojena od strane vlasti RS-a i Narodne skupštine RS.

Ograničena provedba zakona o veterinarstvu, sigurnosti i fitosanitarnim standardima ometa poljoprivredno-prehrambena poduzeća u daljnjem napredovanju ka postizanju standarda Europske unije. Zato je potrebno ojačati i zvanična tijela kontrole, laboratorijski sustav sigurnosti hrane, te veterinarsko i fitosanitarno područje¹²⁹.

Premda su postignuta neka poboljšanja i uspjesi u domeni šumarstva, pitanja koja su bitna za šumarstvo je i dalje potrebno rješavati. Neki sudionici vjeruju kako bi više pažnje trebalo posvetiti kontroli zdravlja šume, lošim šumskim cestama, te zaštiti od izbijanja požara.

Kako je navedeno u *Drugome izvješću o stanju okoliša u Bosni i Hercegovini*¹³⁰, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS i Odjel Brčko distrikta BiH za poljoprivredu i šumarstvo će, skupa s resornim ministarstvima za okoliš, poduzeti sljedeće:

- Izraditi strategije u domeni šumarstva za svoja resorna entitetska ministarstva, što će osigurati održivost upravljanja šumskim kapacitetima i očuvanja šuma, u što spada i korištenje potencijala šumskih proizvoda koji nisu drvena građa.
- Osigurati edukaciju, obuku i izgradnju kapaciteta u domeni šumarstva, s primjenom relevantnih odredaba usvojenih na Ministarskoj konferenciji o zaštiti i očuvanju europskih šuma¹³¹, te sukladno procesima provedbe zakona i upravljanja u domeni šumarstva (FLEG)¹³².
- Finalizirati pripreme akcionih planova i programa u domeni šumarstva na temelju šumskoga inventara i strategija.
- Uspostaviti mehanizme koordinacije s ciljem osiguranja međuentitetskoga dijaloga i, gdje je moguće, djelovati zajednički radi postizanja održivoga upravljanja šumama i zaštite šuma.

Prema izvješću Svjetske banke pod nazivom *Studija o politici poljoprivrednoga sektora u Bosni i Hercegovini*¹³³, neke od preporučenih srednjoročnih mjera za daljnje unaprjeđenje sektora obuhvaćaju sljedeće:

- poboljšanje istraživačkoga rada i edukacije u sektoru poljoprivrede, te njihova prilagodba zahtjevima ovoga sektora;
- razvitak i ekspanzija sektora, te jačanje savjetodavnih službi;
- odvajanje troškova poljoprivrede od socijalnih transfera;
- bolja uskladba programa u domeni poljoprivrede s IPARD programom Europske unije;
- daljnje jačanje komponenti informacijskoga sustava EU u domeni poljoprivrede;
- potpora privatnome sektoru s ciljem ispunjenja zahtjeva Europske unije u domeni sigurnosti hrane;
- početak primjene *Akcionog plana prilagodbe klimatskim promjenama*¹³⁴, s težištem na ulaganja koja će osigurati zajedničke beneficije u domeni smanjenja trenutačne ugroženosti.

Sukladno utvrđenim srednjoročnim prioritetima, EBRD planira aktivno podupirati provedbu projekata u sektorima agrobiznisa, industrije, vlasništva i turizma, te u sektoru drvoprerađivačke i metaloprerađivačke industrije. Svjetska banka će intenzivirati dijalog u domeni izrade politika djelovanja s vlastima BiH na svim razinama, te će pružiti potporu ključnim strukturnim i institucijskim reformama u industriji, trgovini i agrobiznisu kako bi se povećala konkurentnost i kako bi se restrukturirala poduzeća u domeni upravljanja šumama i obradom drveta, vlasništva i turizma, agrobiznisa i proizvodnje.

Italija/IC planira nastaviti podupirati sektor poljoprivrede kroz promicanje održivih poljoprivrednih sustava, poput uzgoja organske hrane, kako bi se smanjio utjecaj poljoprivredne proizvodnje u BiH na okoliš i kako bi se razvili kapaciteti prehrambenih i poljoprivrednih proizvodnih lanaca.

USAID i Švedska/Sida namjeravaju nastaviti zajedničku provedbu projekata u domeni razvika agrobiznisa s ciljem postizanja brzoga, održivoga i široko zastupljenoga ekonomskog rasta temeljem potražnje. SAD/USAID će nastaviti podupirati programe koji isključivo promiču poduzetništvo žena u poljoprivredi kako bi se poboljšali sposobnosti i kapaciteti žena u borbi s poslovnim rizicima. USAID će poduprijeti organizirane programe u domeni poljoprivrede koji su usmjereni na žene.

Republika Češka će usmjeriti svoje aktivnosti na povećanje poljoprivredne proizvodnje i konkurentnosti u domeni proizvodnje mlijeka u sjeveroistočnoj Bosni.

Europska komisija će pružiti potporu pripremama Bosne i Hercegovine u domeni poljoprivrede i ruralnoga razvika kroz izradu *Sektorske analize za IPARD program*, ključnog dokumenta za osiguranje pretpristupnih financijskih sredstava namijenjenih ruralnome razviku.

Svi akteri se slažu kako sektor poljoprivrede i šumarstva može osigurati inkluzivan i održiv rast državne ekonomije i smanjenje stope siromaštva kroz korištenje lokalnih resursa i kroz zaštitu okoliša. Imajući u vidu značaj sektora poljoprivrede i šumarstva za ekonomiju Bosne i Hercegovine, od suštinskoga značaja je da svi domaći sudionici i donatorska zajednica ulože dodatan trud u daljnji razvitak ovoga sektora.

¹²⁹ Izvješće o napretku Bosne i Hercegovine u 2010. godini, Europska komisija, Brisel, studenog, 2010. godine.

¹³⁰ <http://www.delbih.Europskakomisija.europa.eu/files/docs/2010progress2.pdf>

¹³¹ Drugo izvješće o stanju okoliša u Bosni i Hercegovini, Ekonomsko povjerenstvo Ujedinjenih naroda za Europu, Ujedinjeni narodi, Njujork i Ženeva, 2011. godine.

¹³² Ministarska konferencija o zaštiti i očuvanju europskih šuma pod nazivom „Europa šuma“ prvi je paneuropski proces izrade politike održivoga upravljanja šumama ovoga kontinenta. Na ovoj konferenciji osmišljene su zajedničke strategije njezinih 46 država članica i država Europske unije o načinima zaštite i održivoga upravljanja šumama.

¹³³ http://www.foresteurope.org/eng/About_us/

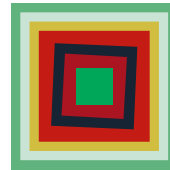
¹³⁴ Provedba zakona i upravljanje u domeni šumarstva (FLEG) je međunarodni proces formuliranja i primjene politika i prakse s ciljem osiguranja održivoga upravljanja šumama i borbe protiv nezakonite sječe šuma, te u svezi s tim, nezakonite trgovine drvom. http://www.illegal-logging.info/item_single.php?it_id=1118&it=document

¹³⁵ Studija o politici poljoprivrednoga sektora u Bosni i Hercegovini, Studija o trgovinskoj i integracijskoj politici, Svjetska banka, svibnja, 2010. godine

¹³⁶ <http://siteresources.worldbank.org/INTBOSNIAHERZ/Resources/AgriculturalSectorPolicyNoteForBHeng.pdf>

¹³⁷ Ministri okoliša i visoki dužnosnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Makedonije, Crne Gore i Srbije su usvojili akcioni plan o smanjenju rizika od izbijanja poplave, prilagodbi previše visokim temperaturama i sušama, smanjenju zdravstvenih rizika i uklanjanju drugih posljedica klimatskih promjena. Okvirni akcioni plan prilagodbe klimatskim promjenama u jugoistočnoj Europi prezentiran je na konferenciji održanoj u Sarajevu, u organizaciji Vijeća za regionalnu suradnju i Regionalnoga centra za okoliš za središnju i istočnu Europu.

¹³⁸ http://Europskakomisija.europa.eu/en/enlargement/press_corner/whatsnew/news/08114_en.htm

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2010.-2011.	Svjetska banka, UNDP, Europska komisija, Švedska/Sida, Italija/IC, Norveška, Nizozemska, Republika Češka, Mađarska.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Globalni fond za okoliš (GEF); Multilateralni fond za provedbu protokola iz Montreala (MLF); Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP); Organizacija Ujedinjenih naroda za industrijski razvitak (UNIDO); Organizacija Ujedinjenih naroda za poljoprivredu i hranu (FAO); Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO); Volonteri Ujedinjenih naroda (UNV).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH; Ministarstvo okoliša i turizma FBiH; Ministarstvo prostornoga uređenja FBiH; Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH; Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS; Brčko distrikt BiH.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe sektora u 2010. i 2011. godini	2010.: 11,06 milijuna eura u grantovima 2011.: 9,73 milijuna eura u grantovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2010. i 2011. godini) <i>Zakon o zaštiti novih sorti bilja Bosne i Hercegovine; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti zraka FBiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine RS; Zakon o sredstvima zaštite bilja RS; Strategija i Akcioni plan Bosne i Hercegovine za zaštitu biološke i pejzažne raznolikosti 2008.-2015.; Strategija zaštite prirode Republike Srpske; Strategija zaštite vazduha RS; Prvi nacionalni izvještaj BiH u skladu s Okvirnom UN Konvencijom o klimatskim promjenama (UNFCCC); Odluka o osnivanju ovlaštenog tijela za provođenje projekata mehanizma čistog razvoja Kyoto Protokola.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹³⁵ <i>Nacionalna strategija za zaštitu ozonskog omotača; Nacionalni okolišni akcioni plan 2003.; Strategija upravljanja čvrstim otpadom u BiH (usvojena od strane Republike Srpske); Strategija zaštite okoliša FBiH 2008.-2018. i Akcioni plan; Okvirni plan razvoja vodoprivrede RS s Akcionim planom; Studija održivog razvoja irigacionih površina na području RS s Akcionim planom 2008.-2017.</i>
Koordinacija rada donatora	Agencije za upravljanje vodama iz oba entiteta koordiniraju aktivnosti u podskupini sektora za pitanje voda. U podsektoru energetske učinkovitosti, suradnja je formalizirana u prosincu 2010. godine između USAID-a, UNDP-a i GIZ-a. Sastanci se redovito održavaju s ciljem razmjene informacija i razmatranja budućih načina suradnje. Ne postoji formaliziran mehanizam koordinacije rada donatora u sektoru zaštite okoliša. Donatori aktivni u ovome sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora BiH/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹³⁵ Za više informacija o strategijama posjetite: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Pregled

Bosna i Hercegovina je država s bogatom biološkom raznolikošću. Smatra se jednom od pet država u Europi s najbogatijom biološkom raznolikošću i velikim brojem endemskih i reliktnih vrsta. Bosna i Hercegovina je stanište za 30% endemskih vrsta balkanske flore i brojnih ugroženih vrsta. Oko 53% teritorija BiH pokriveno je šumama, a preko polovice površinskoga zemljišta Bosne i Hercegovine pokriveno je prirodnim i poluprirodnim ekosustavima.¹³⁶

Neekonomična eksploatacija prirodnih resursa, urbanizacija i oštećenja okoliša, nanose štetu biološkoj raznolikosti, vodi i tlu. To negativno utječe na ekonomski razvitak u drugim sektorima, kao što su poljoprivreda, šumarstvo i turizam. Prema tome, pravilan i odgovarajući način rješavanja pitanja na polju okoliša je važan za održiv razvitak države.

Prepoznavši značaj ovih pitanja, donatori i međunarodne financijske institucije pružili su financijsku potporu na polju jačanja kapaciteta institucija u procesu izrade zakona i postupaka, koji reguliraju pitanje okoliša.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 2% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 3%.

Izvestan napredak je postignut glede usuglašavanja zakonodavstva i procesa reforme tijekom 2010. godine. U ožujku 2010. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Prvi nacionalni izvještaj BiH u skladu s Okvirnom UN Konvencijom o klimatskim promjenama (UNFCCC)*¹³⁷. Priprema *Drugog nacionalnog izvještaja za UNFCCC* počela je u siječnju 2011. godine. Nadalje, u listopadu 2010. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Odluku o osnivanju ovlaštenog tijela za provođenje projekata mehanizma čistog razvoja Kyoto Protokola (DNA)*. Uspostava ovoga tijela bi omogućila ulaganja u domeni obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti u Bosni i Hercegovini.

Održivost okoliša postepeno je prepoznata kao bitno pitanje razvitka u Bosni i Hercegovini. Donatori koji aktivno sudjeluju u provedbi projekata u Bosni i Hercegovini shvaćaju značaj zaštite okoliša, te potencijala ovoga sektora.

Aktivnosti donatora u 2010. i 2011. godini

Članice DCF-a aktivne u sektoru zaštite okoliša u 2010.-2011. su Svjetska banka, UNDP, Europska komisija, Švedska/Sida, Italija/IC, Norveška, Nizozemska, Republika Češka i Mađarska.

Programi na polju okoliša preklapaju se sa aktivnostima koje se odvijaju u nekoliko sektora, kao što su sektor infrastrukture, energetike, poljoprivrede i šumarstva, povratka i reintegracije izbjeglih i raseljenih osoba, lokalne uprave i ravnopravnosti spolova. Zato je broj donatora koji djeluju u ovom sektoru veći od broja spomenutog u ovom poglavlju izvješća. Neki donatori, poput Svjetske banke i UNDP-a, udružili su aktivnosti s Globalnim fondom za okoliš (GEF).

Organizacije koje nisu članice DCF-a, a aktivno sudjeluju u sektoru zaštite okoliša, su Multilateralni fond za provedbu protokola iz Montreala (MLF), Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP), Organizacija Ujedinjenih naroda za industrijski razvitak (UNIDO), Globalni fond za okoliš (GEF), Organizacija Ujedinjenih naroda za poljoprivredu i hranu (FAO); Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO) i Volonteri Ujedinjenih naroda (UNV).

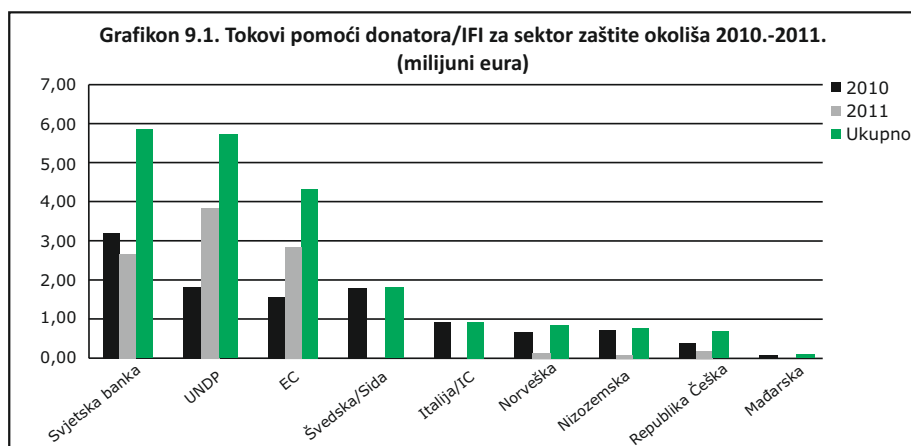
Grafikon 9.1. pokazuje da su vodeći donatori/međunarodne financijske institucije u sektoru zaštite okoliša u 2010. godini Svjetska banka s izdvajanjem od 3,20 milijuna eura i Švedska/Sida s izdvajanjem od 1,90 milijuna eura, nakon kojih slijede UNDP, Europska komisija, Italija/IC, Nizozemska, Norveška, Republika Češka i Mađarska.

U 2011. godini vodeći donatori i međunarodne financijske institucije su UNDP s izdvajanjem od 3,82 milijuna eura¹³⁸, Europska komisija s izdvajanjem od 2,85 milijuna eura i Svjetska banka s izdvajanjem od 2,63 milijuna eura, nakon kojih slijede Republika Češka, Norveška, Nizozemska, Švedska/Sida, Italija/IC i Mađarska.

¹³⁶ Izvješće o napretku u realizaciji milenijjskih razvojnih ciljeva u Bosni i Hercegovini 2010., srpanj/kolovoz 2010., Ministarstvo financija i trezora BiH i tim UN-a u BiH. Izvješće je usvojilo Vijeće ministara BiH u studenom 2010. godine. Izvješće je dostupno na engleskom jeziku, na: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>; <http://www.unfccc.ba/en/latest/news/21-bih-adopts-the-initial-national-communication-under-the-united-nations-framework-convention-on-climate-change>; a na lokalnom jeziku na: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

¹³⁷ <http://www.unfccc.ba/en/latest/news/21-bih-adopts-the-initial-national-communication-under-the-united-nations-framework-convention-on-climate-change>

¹³⁸ Prema donatorskom profilu UNDP-a, ukupan iznos sredstava koji je UNDP dodijelio sektoru zaštite okoliša za 2011. godinu iznosi 3,90 milijuna eura, s obzirom da su UNDP-ovi iznosi izračunati primjenom prosječnog deviznog tečaja UN-a iz 2010. godine: 1 USD = 0,7557 eura.

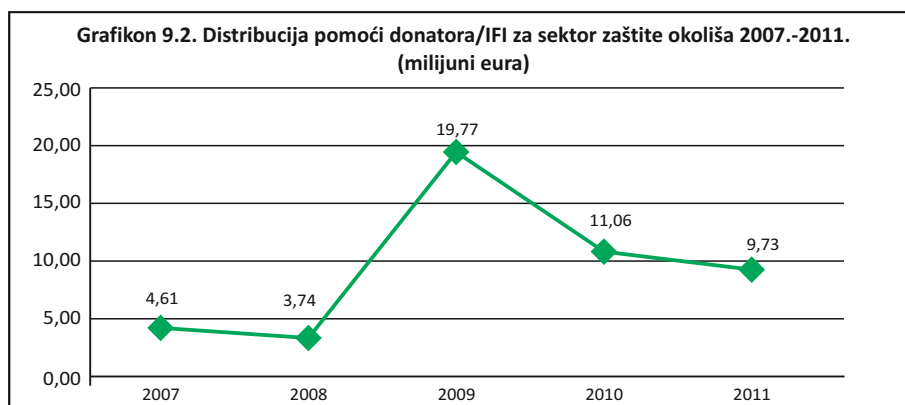

Ukupna izdvajanja članica DCF-a za sektor zaštite okoliša iznosila su 11,06 milijuna eura u 2010. godini, a dosad u 2011. godini, 9,73 milijuna eura. Međutim, za ovaj sektor bi, do kraja 2011. godine, mogla biti izdvojena dodatna financijska sredstva.

Grafikon 9.2. pokazuje porast u izdvajanjima ODA-e za 2010. godinu od 6,45 milijuna eura u usporedbi s 2007. godinom i porast od 7,32 milijuna eura u usporedbi s 2008. godinom. No, ukupna izdvajanja za ovaj sektor su se u 2010. godini smanjila za 8,71 milijun eura u usporedbi s 2009. godinom.

Treba napomenuti kako su neki projekti u domeni unaprjeđenja okolišne infrastrukture opisani u sektoru infrastrukture. Prema tome, izdvajanja za sektor zaštite okoliša su veća nego što je prikazano u ovome poglavlju izvješća.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 2% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 3%.

Svjetska banka financira provedbu triju projekata u sektoru zaštite okoliša. Cilj projekta, pod nazivom *Globalni fond za okoliš (GEF)-Zaštićena šumska i planinska područja*, je ojačati institucijske i tehničke kapacitete za ostvarenje održivosti zaštićenih područja, te proširiti mrežu zaštićenih šumskih i gorskih područja Bosne i Hercegovine. Kroz provedbu projekta *Globalni fond za okoliš (GEF)-Projekt upravljanja vodama Neretve i Trebišnjice* cilj je osigurati mehanizme učinkovite i ravnopravne distribucije među korisnicima sliva rijeke Neretve i rijeke Trebišnjice na međugraničnoj razini. Još jedan cilj ovoga projekta jeste unaprijediti ekosustave i biološku raznolikost slivova ovih rijeka kroz bolje upravljanje vodnim resursima. Aktivnosti koje se provode u sklopu projekta pod nazivom *Globalni fond za okoliš (GEF)-zaštita kvalitete vode* imaju za cilj ojačati kapacitete lokalnih komunalnih poduzeća i smanjiti razinu zagađenosti koja iz općinskih izvora dopijeva u rijeku Neretvu i rijeku Bosnu.

U 2010. godini, **Švedska/Sida** pokrenula je trogodišnji projekt s težištem na održivost upravljanja prirodnim resursima, biološkom raznolikošću i zaštitom prirode. Time bi se Bosna i Hercegovina trebala približiti standardima zaštite okoliša Europske unije i provedbi ključnoga pravnog temelja Europske unije pod nazivom *Natura 2000*¹³⁹. Švedska/Sida također podupire aktivnosti pet općina u Bosni i Hercegovini na izradi *Lokalnoga akcionog plana zaštite okoliša (LEAP II)*. Švedska/Sida je također dala doprinos u unaprjeđenju kapaciteta organizacija civilnoga društva diljem Bosne i Hercegovine u domeni

¹³⁹ *Natura 2000* temeljem je politike Europske unije u domeni prirode i biološke raznolikosti. http://Europska komisija.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

rješavanja pitanja koja se tiču okoliša. U sklopu *Programa općinskoga upravljanja čvrstim otpadom*¹⁴⁰, Švedska/Sida podupire aktivnosti na poboljšanju kvalitete i dostupnosti usluga u domeni upravljanja čvrstim otpadom u odabranim općinama, što vodi ka smanjenju problema u svezi okoliša i zdravlja.

UNDP podupire provedbu dvaju projekata kroz Fond za postizanje milenijjskih ciljeva (MDG-F), uspostavljenoga od strane vlade Španjolske, a to su *Jačanje upravljanja okolišem: povezivanje mjesnih i državnih aktivnosti u BiH*, koji ima za cilj poboljšanje planiranja u oblasti okoliša na lokalnoj razini, potom, poboljšanje upravljanja okolišnim resursima i pružanja usluga u oblasti okoliša (u čijoj provedbi skupa sudjeluju UNEP, UNESCO, FAO i UNV) i *Osiguranje pristupa vodi kroz institucijski razvitak* s težištem na boljemu ekonomskom upravljanju vodoprivrednih poduzeća (u čijoj provedbi sudjeluje i UNICEF).

UNDP također podupire i provedbu projekata koje financira Globalni fond za okoliš (GEF). Projekt pod nazivom *Integriranje smjernica za zaštitu kraških tresetišta u ključne ekonomske sektore* ima za cilj ojačati okvir politika rada i propisa na polju prostornoga uređenja koji će obuhvatiti pitanje očuvanja biološke raznolikosti kraških predjela u proizvodnim sektorima (rudarstvo, korištenje voda) na županijskoj razini. Kroz projekt *Energija biomase na polju zapošljavanja i energetske sigurnosti* cilj je smanjiti emisije ugljičnoga dioksida za ukupnu količinu od 80.000 tona tijekom razdoblja od petnaest godina putem ugradnje ili zamjene freona za biomasu u kotlovnica, te stvaranjem održivih tržišta energije iz biomase.

U 2010. godini, UNDP je inicirao provedbu projekta pod nazivom *Klimatske promjene u gradovima BiH* s ciljem pružanja potpore lokalnim zajednicama u Bosni i Hercegovini u uvođenju mjera energetske učinkovitosti, što podrazumijeva između ostaloga, uvođenje informacijskoga sustava upravljanja energijom u deset lokalnih zajednica. Aktivnosti na uvođenju mjera energetske učinkovitosti provode se i u sklopu drugih projekata UNDP-a, kako na polju izgradnje kapaciteta tako i u sklopu pilot inicijativa.

Bosna i Hercegovina je, u 2010. godini, uspješno dostavila svoj *Prvi nacionalni izvještaj za UNFCCC*, te je početkom 2011. godine UNDP pokrenuo pripreme za izradu *Drugoga nacionalnoga izvještaja za UNFCCC* (kojega financira GEF).

Tijekom 2010. godine, **Europska komisija** je pokrenula četiri nova projekta u sektoru zaštite okoliša. Izgradnja vodoopskrbnih sustava i infrastrukture za kolektore otpadnih voda u Bijeljini i Banjoj Luci financira se sredstvima IPA-e za 2009. godinu¹⁴¹, Komponenta II i Komponenta III. Cilj ovoga projekta je da se ublaži trenutna financijska i ekonomska kriza poboljšanjem zdravstvenih uvjeta građana Bosne i Hercegovine, te da se ojača zaštićenost okoliša od nepovoljnih učinaka gradskih otpadnih voda. Projekt *Potpora provedbi Direktive EU o integriranoj prevenciji i kontroli zagađenja* financira se sredstvima IPA-e za 2007. godinu. Krajnji cilj ovoga projekta je ojačati upravljačke kapacitete institucija zaduženih za zaštitu okoliša i osigurati provedbu zakonodavstva Europske unije. Nadalje, kroz potporu pruženu sektoru zaštite okoliša, Europska komisija je osigurala opremu za terenske inspekcije koje provode inspektorati Federacije BiH i Republike Srpske. Tijekom 2011. godine, Europska komisija je otpočela aktivnosti na promicanju uspostave partnerskoga odnosa i dijaloga između vladinoga i nevladinog sektora, te na učinkovitoj provedbi standarda Europske unije u domeni okoliša.

U 2010. godini, **Italija/IC** je pokrenula aktivnosti na provedbi novoga trogodišnjeg projekta pod nazivom *Sustav upravljanja industrijskim otpadom koji je izjednačen s otpadom gradskih zona*. Italija/IC također podupire razvitak i promicanje planova na polju okoliša i održivoga turizma u dolinama rijeka Neretve, Drine, Une i Sane kako bi se inicirale aktivnosti na ostvarenju domaćih dodatnih prihoda.

Nizozemska pruža potporu u izgradnji kapaciteta državnih i lokalnih sudionika u domeni dobrog upravljanja okolišem, održivoga razvitka, upravljanja ulaganjima i njihovoj održivosti u prekograničnome kontekstu.

Norveška pruža potporu u izgradnji kapaciteta i komunikaciji među kreatorima politika rada u svezi Konvencije iz Štokholma.

Republika Češka je u 2011. godini inicirala projekt u domeni unaprjeđenja sustava upravljanja otpadom u Doboju i Maglaju. Projektom su predviđene edukativne obuke za mladež i širu javnost, izrada pregleda divljih odlagališta i pripremni radovi na regionalnome sanitarnom odlagalištu. Putem provedbe projekta pod nazivom *Otpad kao roba-pravni i praktični sustav upravljanja otpadom*, Republika Češka je prenijela vlastito iskustvo i znanje u domeni legislative i praktičnih sustava upravljanja otpadom, recikliranja, ekonomike odlagališta otpada, te sustava prikupljanja i korištenja otpada.

Glavni projekti u sektoru zaštite okoliša navedeni su u tablici koja slijedi:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Obnova i izgradnja vodoopskrbne i otpadne infrastrukture u FBiH	Europska komisija	12,00
Globalni fond za okoliš (GEF) - zaštita kvalitete vode	Svjetska banka	6,32
Jačanje upravljanja okolišem: povezivanje mjesnih i državnih aktivnosti u BiH (zajednički program UN-a -MDG- Fond, Španjolska)	UNDP, UNEP, FAO, UNV	4,26

¹⁴⁰ Ovaj projekt je u DCF bazi svrstan u sektor infrastrukture.

¹⁴¹ Doprinos IPA-e za 2009. godinu u domeni provedbe programa na polju okoliša u BiH iznosi 16,5 milijuna eura.
http://Europska.komisija.europa.eu/enlargement/pdf/bosnia_and_herzegovina/ipa/2009/pf_4_environment_20090624_en.pdf

Globalni fond za okoliš (GEF) - Neretva i Trebišnjica	Svjetska banka	4,24
Izgradnja vodoopskrbnih sustava i infrastrukture za kolektore otpadnih voda u bijeljinskoj općini	Europska komisija	3,50
Osiguranje pristupa vodi kroz institucijski razvitak (zajednički program UN-a - MDG-Fond, Španjolska))	UNDP, UNICEF	3,05
Globalni fond za okoliš (GEF) – zaštićena šumska i planinska područja	Svjetska banka	2,40
Sufinanciranje iz sredstava IPA -e kroz komponentu biodiverziteta	Švedska/Sida	1,50
Uvođenje tehnologije integriranoga sustava upravljanja otpadom u Unsko - sanskoj županiji, BiH	Republika Češka	1,36
Biodiverzitet i upravljanje vodama	Norveška	1,32
Izgradnja kolektora otpadnih voda u Živinicama	Europska komisija	1,29
Potpota provedbi Direktive EU o integriranoj prevenciji i kontroli zagađenja (grant-tehnička pomoć i osiguranje opreme)	Europska komisija	1,20
Potpota kreiranju i promicanju planova na polju okoliša i održivoga turizma u Bosni i Hercegovini	Italija/IC	1,18
Projekt u domeni vodoopskrbe i kolektora otpadnih voda u Banjoj Luci	Europska komisija	1,00
Potpota nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima zaštite okoliša	Europska komisija	0,99
Potpota okolišno orijentiranome civilnom društvu	Švedska/Sida	0,74
Energija biomase na polju zapošljavanja i energetske sigurnosti u Bosni i Hercegovini	UNDP/GEF	0,73
Integriranje smjernica za zaštitu kraških tresetišta u ključne ekonomske sektore (Globalni fond za okoliš - GEF)	UNDP/GEF	0,73

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2010. i 2011. godini

U srpnju 2011. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Strategiju i Akcioni plan Bosne i Hercegovine za zaštitu biološke i pejzažne raznolikosti 2008.-2015.* Provedba ove strategije uvelike će doprinijeti promicanju prirodnih i tradicionalnih vrijednosti Bosne i Hercegovine, te promicanju državnih prirodnih ljepota na međunarodnoj razini.

U lipnju 2011. godine, Republika Srpska je usvojila *Strategiju zaštite prirode.* Jedan od najbitnijih ciljeva ove strategije je uvezati zaštićene prirodne zone Republike Srpske u europsku i globalnu mrežu zaštićenih područja. Provedbom ove strategije Republika Srpska će ostvariti aktivno učešće u međunarodnim aktivnostima na očuvanju prirode, smanjenju učinaka globalnih klimatskih promjena i smanjenju zagađenja biološke raznolikosti okoliša.

U ožujku 2011. godine, Republika Srpska je usvojila *Strategiju zaštite vazduha.* Ova strategija je temeljni dokument temeljem kojega će biti utvrđene politike i aktivnosti na naprjeđenju kvalitete zraka u Republici Srpskoj.

U ožujku 2010. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Prvi nacionalni izvještaj BiH u skladu s Okvirnom UN konvencijom o klimatskim promjenama (UNFCCC).* Pored toga, u siječnju 2011. godini, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH je, u suradnji s Uredom UNDP-a u Bosni i Hercegovini, pokrenulo pripreme na izradi *Drugoga nacionalnoga izvještaja za UNFCCC.*¹⁴²

U listopadu 2010. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Odluku o osnivanju ovlaštenog tijela za provođenje projekata mehanizma čistog razvoja Kyoto Protokola*¹⁴³.

Strategija upravljanja vodama FBiH 2010.-2022. trenutačno je u postupku usvajanja. Ova strategija predstavlja dio sveobuhvatne *Strategije zaštite okoliša FBiH 2008.-2018. i Akcionoga plana,* usvojenih od strane Federacije Bosne i Hercegovine u prosincu 2009. godini.

Koordinacija rada donatora

U ovome trenutku ne postoji formaliziran mehanizam koordinacije rada donatora ili razmjene informacija u sektoru zaštite okoliša.

U domeni energetske učinkovitosti, suradnja USAID-a, UNDP-a i GIZ-a formalizirana je prosinca, 2010. godine, potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju. Kako bi umnogostručili uspješnost svojih projekata, ove su tri organizacije odlučile ostvariti suradnju s ciljem pružanja potpore Bosni i Hercegovini u njenim nastojanjima da se pridruži Europskoj uniji. Ovaj Memorandum je temelj na kojem je ojačana suradnja i uzajamna razmjena znanja ovih organizacija tijekom pripreme i

¹⁴² Financira GEF.

¹⁴³ Od siječnja 2011. godine, UNDP pruža tehničku potporu uspostavi i operacionaliziranju DNA BiH radi provedbe mehanizama čistoga razvitka Kyoto Protokola. Svrha je osigurati ulaganja u obnovljive izvore energije i energetska učinkovitost u Bosni i Hercegovini.

provedbe projekata u domeni energetske učinkovitosti. Rad ovih triju organizacija je usuglašen i održavaju se redoviti sastanci s ciljem razmjene informacija i razmatranja načina buduće suradnje.

Agencije za pitanje voda u oba entiteta, koordiniraju svoje aktivnosti u podgrupi sektora za pitanje voda.

Donatori koji su aktivni u sektoru zaštite okoliša redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Sastanci DCF-a održavaju se tromjesečno, pri čemu se na mjestu predsjedatelja rotiraju članice foruma. Cilj sastanaka je unaprjeđenje toka informacija i uzajamne koordiniranosti. Sastanci DCF-a, pored toga, doprinose i međusektorskoj suradnji u svim sektorima u Bosni i Hercegovini.

Svi sudionici ovoga sektora podupiru uspostavu formalnoga državnoga mehanizma koordinacije rada donatora, na čelu s Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i uz potporu Ministarstva financija i trezora BiH/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći, u cilju bolje uskladbe i koordinacije donatorskih inicijativa.

Buduće aktivnosti

Bosna i Hercegovina, kao potencijalni kandidat za članstvo u Europskoj uniji, te kao potpisnica raznih međunarodnih multilateralnih sporazuma u domeni okoliša, mora na pravilan način riješiti izvjestan broj pitanja u svezi okoliša. Proces uskladbe je otpočeo, no on je veoma složen i potrebno je uložiti dodatan trud. Svi relevantni sudionici ovoga sektora složili su se kako je potrebna daljnja donatorska potpora u domeni jačanja institucija i izgradnje kapaciteta u ovome sektoru.

Neke preporuke za rješavanje pitanja u svezi zaštite okoliša, sadržane u *Izvjješću o napretku u realizaciji milenijskih razvojnih ciljeva u Bosni i Hercegovini 2010.*¹⁴⁴, obuhvaćaju sljedeće:

- Promicanje i praćenje razvitka okolišne infrastrukture (tretiranje čvrstoga balasta, otpadnih voda, javne vodoopskrbe, irigacijskih sustava, itd.).
- Osiguranje operativnosti fondova za okoliš oba entiteta, Brčko distrikta BiH i županija.
- Uvođenje europskih standarda i propisa za biomasna goriva kako bi se promicalo iskorištavanje energije, rast tržišta i povjerenja konzumenata, kako bi se izradila mapa vjetrene energije, geotermalna mapa, mapa malih hidroelektrana i potencijala sunčeve energije, te mapa drvne industrije i raspodjele u Bosni i Hercegovini.

Nekolicina donatora se slaže kako je jedna od najvećih prijetnji u narednim godinama pitanje klimatskih promjena. Bosna i Hercegovina bi trebala uložiti dodatan trud u jačanje svojih kapaciteta kako bi se na pravilan način mogla pozabaviti ovim pitanjem. Sektor zaštite okoliša bi trebao imati vodeću ulogu u tome procesu. Drugi sektori, poput sektora energetike, industrije, turizma, poljoprivrede, šumarstva, obrazovanja i zdravstva bi također trebali biti involvirani. Biće potrebno pripremiti strateške dokumente kako radi ublažavanja tako i radi prilagodbe klimatskim promjenama, te ojačati tehničke kapacitete potrebne za pripremu i provedbu projekata u ovoj domeni.

Neke od najbitnijih preporuka glede pitanja klimatskih promjena odnose se na izradu državne strategije za ublažavanje učinaka klimatskih promjena i relevantnoga akcionog plana, te izradu državne strategije za prilagodbu klimatskim promjenama i relevantnoga akcionog plana u sklopu subregionalnih aktivnosti¹⁴⁵.

Značajna sredstva iz pretpristupne pomoći IPA-e za 2009. i 2010. godinu će se uglavnom izdvajati u svrhu potpore zajmovima koje su odobrile međunarodne financijske institucije za daljnja ulaganja u okolišnu infrastrukturu¹⁴⁶.

Švedska/Sida će nastaviti podupirati projekte u domeni okolišne infrastrukture s težištem na potporu općinskoj infrastrukturi u domeni upravljanja vodama, te tečnim i čvrstim otpadom.

U naredne tri godine, Republika Češka planira financirati projekte s težištem na vodoopskrbi i sanitarnome sustavu.

Održivost okoliša bit će jedan od prioriteta Svjetske banke u naredne četiri godine u kontekstu osiguranja održivosti prirodnih resursa, kao što su vode i šume, te prilagodbe klimatskim promjenama.

UNDP će nastaviti podupirati jačanje mehanizama upravljanja okolišem na razini BiH kako bi ispunila obveze prema multilateralnim sporazumima u domeni okoliša, te obveze iz procesa pridruživanja Europskoj uniji.

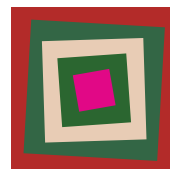
Premda je Bosna i Hercegovina postigla napredak u sektoru zaštite okoliša, i dalje postoji potreba za zakonom o zaštiti okoliša na razini BiH kako bi se osigurala usuglašena zaštite okoliša diljem države. Osiguranje održivoga izvora financiranja je dodatna zadaća u cilju osiguranja dugotrajne zaštićenosti okoliša.

¹⁴⁴ Izvjješće su pripremili Ministarstvo financija i trezora BiH i tim UN-a u BiH, u srpnju/kolovozu 2010., a studenoga 2010. godine usvojilo ga je Vijeće ministara BiH. Izvjješće je dostupno na engleskom jeziku na: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>; <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, a na lokalnome jeziku na: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

¹⁴⁵ Drugo izvjješće o stanju okoliša u Bosni i Hercegovini, Ekonomsko povjerenstvo Ujedinjenih naroda za Europu, Ujedinjeni narodi, Njujork i Ženeva, 2011. godine.

¹⁴⁶ Doprinos IPA-e za 2009. godinu u domeni provedbe programa na polju okoliša u Bosni i Hercegovini iznosi 16,5 milijuna eura.

MEĐUSOBNO POVEZANI SEKTORI

10

Članice DCF-a aktivne u sektoru u 2010.-2011.	SAD/USAID, Europska komisija, UNDP, Švicarska/SDC/SECO, Švedska/Sida, Francuska, UK/DFID, Njemačka, Italija/IC, Norveška, UNICEF, Republika Češka, Mađarska.
Ostale ključne međunarodne organizacije	Ured Ujedinjenih naroda za pitanja žena za središnju i istočnu Europu (UN Women CEE); Fond Ujedinjenih naroda za stanovništvo (UNFPA); Volonteri Ujedinjenih naroda (UNV).
Ključni partneri među institucijama vlasti	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH; Ministarstvo civilnih poslova BiH/Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladih; Agencija za ravnopravnost spolova BiH; Gender centri FBiH i RS.
Ukupna izdvajanja DCF članica za potrebe sektora u 2010. i 2011. godini	2010.: 9,92 milijuna eura u grantovima 2011.: 6,72 milijuna eura u grantovima
Zakonski okvir i sektorske strategije	Zakonski okvir i sektorske strategije (usvojene u 2010. i 2011. godini) <i>Zakon o mladima FBiH; Strategija zapošljavanja BiH 2010.-2014.; Revidirana strategija Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Daytonskoga mirovnoga sporazuma; Strategija za borbu protiv nasilja u obitelji u Republici Srpskoj 2009.-2013.; Akcioni plan za provedbu Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 o ženama, miru i sigurnosti (UNSCR) u BiH; Akcioni plan za unaprjeđenje položaja žena na selu u RS do 2015. godine.</i> Ranije usvojeni zakonski okvir i sektorske strategije¹⁴⁷ <i>Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH; Zakon o volontiranju RS; Gender akcioni plan BiH; Strategija prevencije i borbe protiv nasilja u obitelji u BiH 2009.-2011.; Državna strategija za borbu protiv nasilja nad djecom 2007.-2010.; Strateški plan za prevenciju nasilja u obitelji za FBiH 2009.-2010.; Akcioni plan za borbu protiv nasilja u obitelji u RS 2009.-2010.; Omladinska politika RS 2010.-2015.; Strategija za razvoj obitelji u RS za razdoblje 2009.-2014.</i>
Koordinacija rada donatora	Ravnopravnost spolova: donatori prisustvuju na neformalnim sastancima u cilju razmjene informacija. Mladež: Ministarstvo civilnih poslova BiH/Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladeži u Bosni i Hercegovini organizira mjesečne sastanke u cilju koordinacije aktivnosti od značaja za mladež. Donatori također prisustvuju neformalnim sastancima organiziranim u cilju razmjene informacija. Povratak i reintegracija: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH/Državno povjerenstvo za izbjegle i raseljene osobe po potrebi organizira sastanke s donatorima koji aktivno sudjeluju u radu ovoga podsektora. Donatori aktivni u ovome sektoru redovito sudjeluju na tromjesečnim sastancima Forumu za koordinaciju donatora u organizaciji Ministarstva financija i trezora BiH/Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći.

¹⁴⁷ Za više informacija o strategijama posjetite: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Pregled

Međusobno povezani sektori obuhvataju ravnopravnost spolova, mladež, te povratak i reintegraciju.

U Bosni i Hercegovini, ravnopravnost spolova i uključivanje žena dobili su na značaju u svim vidovima socijalnoga, ekonomskoga i političkoga života. Najvažniji institucijski mehanizam za ostvarenje ravnopravnosti spolova na državnoj razini je Agencija za ravnopravnost spolova BiH, koja djeluje u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, dok na razini entiteta djeluju Gender centar FBiH i Gender centar RS. Tijekom protekloga desetljeća razvijen je državni institucijski i politički okvir za primjenu mehanizama za ostvarenje ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

Najvažnije postignuće ostvareno u podsektoru **ravnopravnosti spolova** ogleda se u uspostavi *Financijskog mehanizma za provedbu Gender akcionog plana BiH (FIGAP Program 2009.-2014.)*,¹⁴⁸ studenoga 2009. godine. Navedeni program doprinosi višem stupnju ostvarenja ravnopravnosti spolova u društvu u Bosni i Hercegovini. To znači da su ravnopravnost spolova i uključivanje pitanja ostvarenja ravnopravnosti u sve društvene tokove (gender mainstreaming)¹⁴⁹ prihvaćeni kao pristup u postupku formuliranja i provedbe programa i politika djelovanja u svim sektorima društva, kako je utvrđeno odredbama *Gender akcionog plana BiH*.¹⁵⁰

U ovome sektoru ostvareni su pozitivni pomaci tijekom 2010. i 2011. godine. U srpnju 2011. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Akcionu plan za provedbu Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 o ženama, miru i sigurnosti (UNSCR) u BiH*,¹⁵¹ koji je izradila Agencija za ravnopravnost spolova BiH.

Lipnja 2011. godine, Bosna i Hercegovina dostavila je *Četvrto i peto kombinirano izvješće Bosne i Hercegovine o provedbi Konvencije UN-a o eliminaciji svih vidova diskriminacije žena (CEDAW)*.¹⁵² Tajništvo povjerenstva Organizacije Ujedinjenih naroda za eliminiranje svih vidova diskriminacije žena (UN CEDAW Povjerenstvo)¹⁵³. Izvješće sadrži ocjenu napretka ostvarenog u provedbi Konvencije UN-a o eliminaciji svih vidova diskriminacije žena u Bosni i Hercegovini.

U srpnju 2010. godine, Opća skupština Organizacije Ujedinjenih naroda osnovala je UN žene (UN Women), tijelo Organizacije Ujedinjenih naroda zaduženo za ostvarenje ravnopravnosti spolova i osnaživanje žena. Ovo tijelo je osnovano u okviru procesa provedbe reformi, i ono objedinjava resurse i nadležnosti četiri ranije razdvojena dijela unutar sustava UN-a, koja su bila isključivo posvećena pitanjima ostvarenja ravnopravnosti spolova i osnaživanja žena. Četiri ranije međusobno razdvojena elementa unutar sustava UN-a bili su: Odjel za unaprjeđenje položaja žena (Division for the Advancement of Women-DAW), Međunarodni institut za istraživanje i obuku u domeni unaprjeđenja položaja žena (International Research and Training Institute for the Advancement of Women-INSTRAW), Ured posebnog savjetnika za pitanja ravnopravnosti žena i unaprjeđenje položaja žena (Office of the Special Adviser on Gender Issues and Advancement of Women-OSAGI), kao i Razvojni fond UN-a za žene (United Nations Development Fund for Women-UNIFEM).¹⁵⁴

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 1% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 2%.

U podsektoru **mladeži**, Ministarstvo civilnih poslova BiH/Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladeži (Commission for the Coordination of Youth Issues - CCYI)¹⁵⁵ odgovorno je za koordiniranje aktivnosti svih grupa koje djeluju u domeni promicanja i zaštite uloge i položaja mladeži u Bosni i Hercegovini, u cilju unaprjeđenja uvjeta života mladeži kao i međunarodnog promicanja pitanja od značaja za mladež u BiH.¹⁵⁶

Tijekom 2010. i 2011. godine ostvaren je napredak glede donošenja zakona od značaja za podsektor mladeži. U srpnju 2010. godine, Vijeće ministara BiH usvojilo je *Strategiju zapošljavanja BiH 2010.-2014.* Strategijom se predviđa smanjenje stope nezaposlenosti mladeži od 30% do 2014. godine. *Zakon o mladima FBiH* je usvojen 2010. godine.

U travnju 2011. godine, predstavnici organizacija iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije koji kao partneri sudjeluju u provedbi projekta pod nazivom *Jednake prilike za sve mlade*,¹⁵⁷ potpisali su sporazum o pridruživanju regionalnoj mreži za promicanje socijalnog uključivanja mladeži. Cilj mreže je podizanje razine svijesti o važnosti politika socijalnog uključivanja kao i informiranja mladeži o mogućnostima koje sa sobom nosi angažman u domeni društvenoga života.

¹⁴⁸ Potporu provedbi FIGAP-a pružaju Švedska/Sida, Austrija/ADC, UK/DFID i Švicarska/SDC/SECO.

¹⁴⁹ Tzv. „Gender mainstreaming“ je proces procjene implikacija koje po žene i muškarce imaju bilo koje planirane radnje, uključujući tu i donošenje zakona, politika i programa, u svim oblastima i na svim razinama. Radi se o strategiji uključivanja svih pitanja od značaja kako za žene tako i za muškarce u postupak izrade, provedbe, praćenja i ocjene politika i programa djelovanja u svim vidovima političkog, ekonomskog i društvenog života, kako bi i muškarci i žene mogli ravnopravno ostvarivati sve planirane prednosti, te kako bi se onemogućio nastavak neravnopravnosti.

¹⁵⁰ <http://www.figap.ba/en/organisation/about-figap>

¹⁵¹ *Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a 1325* jednoglasno je usvojena na Vijeću sigurnosti 11. listopada 2000. godine. Radi se o veoma važnom zakonskom i političkom okviru kojim se priznaje važnost učešća žena i značaj uvažavanja pitanja ravnopravnosti spolova u mirovnim pregovorima, planiranju pružanja humanitarne pomoći, operacijama očuvanja mira, izgradnji mira nakon sukoba i upravljanju, <http://www.unifem.org/campaigns/1325plus10/about-resolution-1325/>

¹⁵² *Konvencija o eliminaciji svih vidova diskriminacije žena (CEDAW)* usvojena je na Generalnoj skupštini UN-a 1979. godine. Bosna i Hercegovina ratificirala je Konvenciju rujna 1993. godine.

¹⁵³ Države članice koje su ratificirale CEDAW imaju obvezu dostavljanja izvješća CEDAW povjerenstvu svake četiri godine, o napretku ostvarenom u provedbi Konvencije na nivou države. Bosna i Hercegovina dostavila je svoje inicijalno izvješće, te svoje drugo i treće izvješće o provedbi CEDAW konvencije svibnja 2006. godine.

¹⁵⁴ <http://www.unifem.sk/index.cfm?Module=Static&page=w&s=about>

¹⁵⁵ Vijeće ministara BiH je 2004. godine osnovalo Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladeži BiH, kao stalno tijelo koje djeluje u sastavu Vijeća ministara. Međutim, 2009. godine, Povjerenstvo je rekonstruirano i stavljeno u nadležnost Ministarstva civilnih poslova BiH, u čijem sastavu sada djeluje, u cilju povećanja učinkovitosti njegovoga rada.

¹⁵⁶ http://www.mladj.gov.ba/index.php?option=com_content&task=view&id=35&Itemid=35&lang=en

¹⁵⁷ Potporu provedbi ovoga projekta pruža Europska komisija, u okviru IPA fonda za prekograničnu suradnju.

U lipnju 2011. godine, *Mreža mladeži jugoistočne Europe*¹⁵⁸ organizirala je u Sarajevu regionalni seminar pod nazivom *Mladež jugoistočne Europe za 2011. – europsku godinu dobrovoljnog rada*. Seminar je pružio priliku za produktivnu razmjenu mišljenja između predstavnika poduzetnika, javnih ustanova i organizacija građanskoga društva iz država jugoistočne Europe, Europske Unije, Sjedinjenih Američkih Država kao i međunarodnih organizacija i institucija vlasti.

U podsektoru **povratka i reintegracije**, na razini BiH nadležna institucija je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, dok je glavno tijelo za koordinaciju povratka Državno povjerenstvo za izbjegle i raseljene osobe. Državno povjerenstvo za izbjegle i raseljene osobe upravlja Fondom za povratak, koji je osnovan 2004. godine, u cilju ostvarenja dosljednog pristupa provedbi politike i koordinaciji aktivnosti.

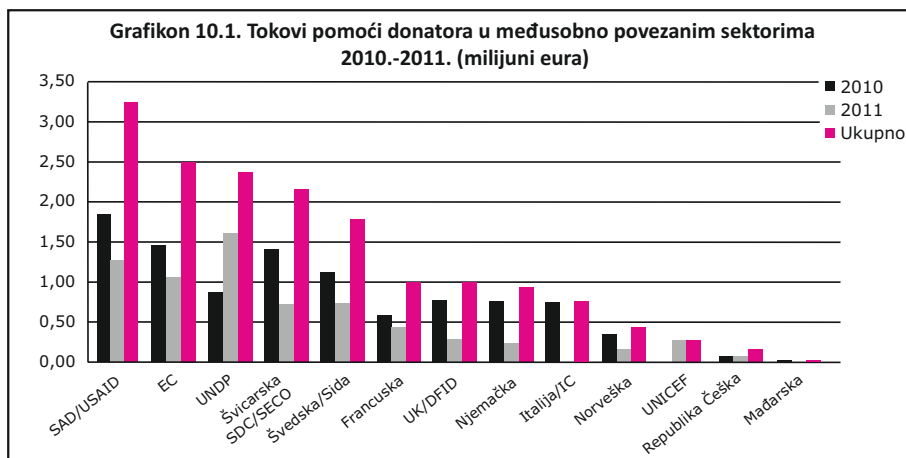
Positivan pomak u domeni povratka i reintegracije u 2010. godini ogleda se u usvajanju *Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Daytonskog mirovnog sporazuma*. Revidiranom strategijom predviđa se okončanje procesa povratka do 2014. godine.

Aktivnosti donatora u 2010. i 2011. godini

Članice DCF-a aktivne u međusobno povezanim sektorima u 2010.-2011. su SAD/USAID, Europska komisija, UNDP, Švicarska/SDC/SECO, Švedska/Sida, Francuska, UK/DFID, Njemačka, Italija/IC, Norveška, UNICEF, Republika Češka i Mađarska.

Grafikon 10.1. pokazuje da su vodeći donatori u međusobno povezanim sektorima u 2010. godini SAD/USAID s izdvajanjem od 1,90 milijuna eura, Europska komisija s izdvajanjem od 1,49 milijuna eura i Švicarska/SDC/SECO s izdvajanjem od 1,43 milijuna eura, dok za njima slijede Švedska/Sida, UNDP, Njemačka, UK/DFID, Italija/IC, Francuska, Norveška, Republika Češka i Mađarska.

U 2011. godini, vodeći donatori u ovome sektoru su UNDP s izdvajanjem od 1,59 milijuna eura¹⁵⁹ i SAD/USAID s izdvajanjem od 1,28 milijuna eura, dok za njima slijede Europska komisija, Švicarska/SDC/SECO, Švedska/Sida, Francuska, UK/DFID, UNICEF, Njemačka, Norveška i Republika Češka.

Grafikon 10.2. pokazuje da je za **podsektor ravnopravnosti spolova u 2010. godini** izdvojeno 2,97 milijuna eura, odnosno **29,92% ukupnih izdvajanja** za međusobno povezane sektore. Dosad je, u 2011. godini, za podsektor ravnopravnosti spolova izdvojeno 2,38 milijuna eura ili 35,45% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

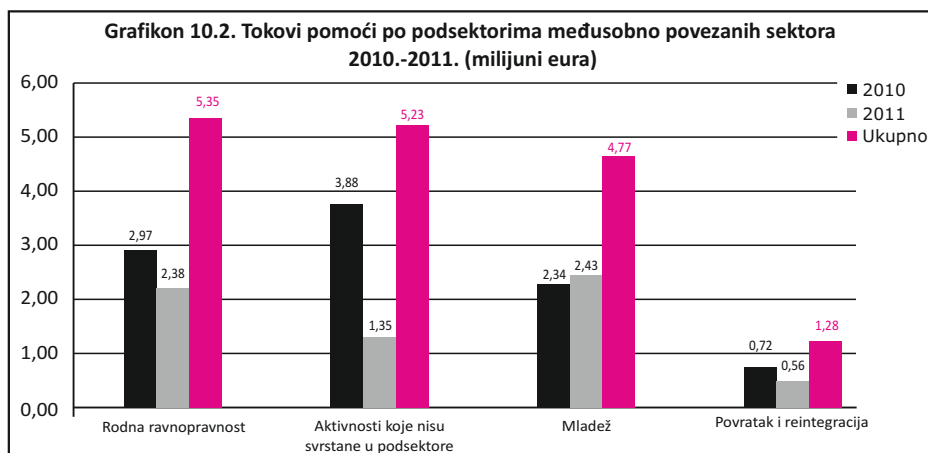
Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2010. godini je izdvojeno 3,88 milijuna eura, odnosno **39,17% ukupnih izdvajanja** za međusobno povezane sektore. Dosad je, u 2011. godini, za ove aktivnosti izdvojeno 1,35 milijuna eura ili 20,04% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za podsektor mladeži u 2010. godini je izdvojeno 2,34 milijuna eura, odnosno **23,60% ukupnih izdvajanja** za međusobno povezane sektore. Dosad je, u 2011. godini, za podsektor mladeži izdvojeno 2,43 milijuna eura ili 36,23% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Za podsektor povratka i reintegracije u 2010. godini je izdvojeno 0,72 milijuna eura, odnosno **7,31% ukupnih izdvajanja** za međusobno povezane sektore. Dosad je, u 2011. godini, za podsektor povratka i reintegracije izdvojeno 0,56 milijuna eura ili 8,28% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

¹⁵⁸ Mreža mladeži jugoistočne Europe (The South East European Youth Network - SEEYN) je organizacija u čijem sastavu djeluje 15 članica, nevladinih organizacija iz osam država, u nastojanju prevazilaženja razlika u društvima koja su u nedavnoj prošlosti doživjela sukob, kroz okupljanje mladeži iz cjelokupne regije jugoistočne Europe, u cilju zajedničkog rada na pitanjima od globalnog značaja. http://www.seeyn.org/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=85

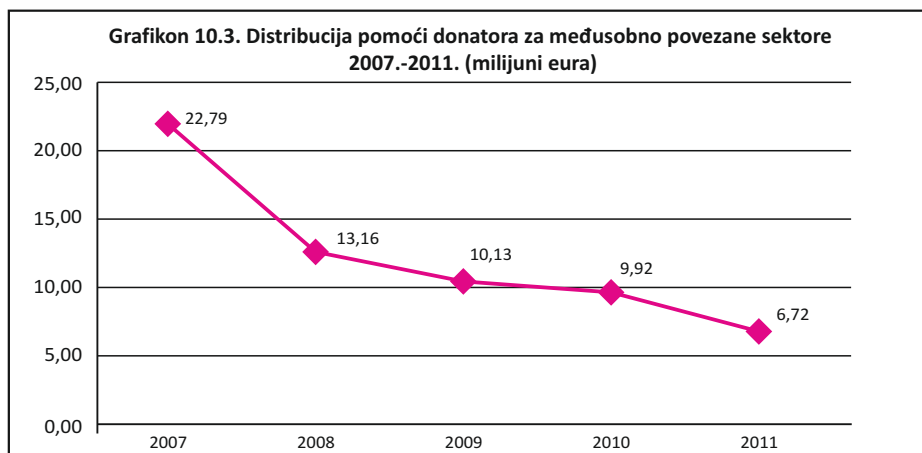
¹⁵⁹ Prema donatorskom profilu UNDP-a, ukupan iznos sredstava koji je UNDP dodijelio međusobno povezanim sektorima za 2011. godinu iznosi 8,87 milijuna eura, s obzirom da su UNDP-ovi iznosi izračunati primjenom prosječnog deviznog tečaja UN-a iz 2010. godine: 1 USD = 0,7557 eura.

Grafikon 10.3. pokazuje da su ukupna izdvajanja članica DCF-a za potrebe međusobno povezanih sektora u 2010. godini iznosila 9,92 milijuna eura, a dosad, u 2011. godini, 6,72 milijuna eura. Međutim, za ovaj sektor bi, do kraja 2011. godine, mogla biti izdvojena dodatna financijska sredstva.

Grafikon 10.3. također pokazuje da su u 2009. i 2010. godini ukupno izdvojena financijska sredstva bila na približno jednakoj razini, dok su ukupna izdvajanja sredstava u 2010. godini smanjena za iznos od 3,24 milijuna eura, u usporedbi s 2008. godinom, te smanjena za iznos od čak 12,87 milijuna eura, u usporedbi s 2007. godinom.

Za ovaj sektor je u 2010. godini izdvojeno 1% ukupnih sredstava ODA-e i do danas u 2011. godini 2%.

Ravnopravnost spolova

Članice DCF-a aktivne u podsektoru ravnopravnosti spolova u 2010.-2011. su SAD/USAID, Europska komisija, UNDP, Švedska/Sida, UK/DFID, Italija/ICI UNICEF.

Za podsektor ravnopravnosti spolova u 2010. godini je izdvojeno 2,97 milijuna eura, odnosno **29,92% ukupnih izdvajanja** za međusobno povezane sektore. Dosad je, u 2011. godini, za podsektor ravnopravnosti spolova izdvojeno 2,38 milijuna eura ili 35,45% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

U 2011. godini, **Švedska/Sida** je pokrenula *III fazu magistarskih studija na temu ravnopravnosti spolova*. Glavni cilj ovoga projekta je pružanje postdiplomske naobrazbe za studente iz Bosne i Hercegovine, o različitim vidovima ravnopravnosti spolova, kako bi im se omogućila primjena stečenoga znanja u praksi, u njihovome svakodnevnom radu u institucijama, u privatnom sektoru, te u nevladinim organizacijama. Nadalje, Švedska/Sida je nastavila realizaciju projekta fondacije pod nazivom *Kvinna till Kvinna*. Primjenom okvirnoga sporazuma, fondacija Kvinna till Kvinna (KtK)¹⁶⁰ pruža potporu razvitku građanskoga društva u jugoistočnoj Europi, uz naglasak na temama poput sudjelovanja žena u društvenome životu, nasilja nad ženama, ženama u sferi obrazovanja i rada, te zaštiti zdravlja žena. KtK pruža usluge jačanja kapaciteta, te pruža financijsku potporu radu lokalnih nevladinih organizacija i provedbi njihovih projekata.

¹⁶⁰ Fondacija Kvinna till Kvinna pruža potporu i ostvaruje suradnju sa organizacijama žena koje igraju aktivnu ulogu u mirovnim procesima i procesima izgradnje i oporavka društva. Fondacija trenutačno aktivno djeluje u tri regije, i to: na Balkanu, u predjelu južnog Kavkaza i na Bliskom istoku, te u svome radu surađuje sa više od 100 drugih organizacija. <http://www.kvinnatillkvinna.se/en/article/3032>

UNDP i UNFPA realiziraju zajednički program *Prevenције i borbe protiv seksualnog nasilja i nasilja utemeljenoga na spolu u BiH* u okviru kojega nastoje ojačati kapacitete institucija BiH na polju prikupljanja podataka, pružanja usluga žrtvama i djelotvornog procesuiranja predmeta nasilja utemeljenoga na spolu i seksualnog nasilja. Komponenta koja se odnosi na UNDP sastoji se od: a) jačanja kapaciteta agencija za provedbu zakona u domeni procesuiranja predmeta nasilja utemeljenoga na spolu i seksualnog nasilja, b) povećanja učinkovitosti tužiteljstva i sudova u Bosni i Hercegovini u procesuiranju predmeta nasilja utemeljenoga na spolu i seksualnog nasilja, c) reforme institucija i usuglašavanja propisa i procedura, d) provedbe kampanja podizanja nivoa svijesti. Komponenta koja se odnosi na UNFPA usmjerena je na uspostavu učinkovitih mehanizama prikupljanja podataka i analize prevalencije, te uspostavu djelotvornih referalnih mehanizama u cilju pružanja potpore žrtvama nasilja utemeljenoga na spolu i seksualnog nasilja. Provedbu projekta financira Fond UN-a za žene (UN Women Trust Fund).

Italija/IC je nastavila provedbu *Međunarodnog projekta ARS AEVI - Muzej/Centar suvremene umjetnosti i promicanje dijaloga na polju kulture u jugoistočnoj Europi*, koji je osmišljen u cilju promicanja dijaloga na polju kulture i razvitka jačih veza među državama jugoistočne Europe. Osim toga, projekt promiče suvremenu umjetnost u regiji jugoistočne Europe, jedinstveni multikulturalni identitet BiH kao i sektor kulture.

SAD/USAID pruža potporu održivome razvitku NVO sektora u Bosni i Hercegovini kroz unaprjeđenje zakonskoga i regulatornoga okvira za rad nevladinih organizacija, jačanje financijske održivosti nevladinih organizacija, jačanje potpore građana radu građanskoga društva, te jačanje kapaciteta Centra za promicanje građanskoga društva kao organizacije za pružanje usluga posredovanja. U 2010. godini, SAD/USAID je pokrenuo novi projekt u cilju osnutka Poslovne mreže žena (Women's Business Network - WBN). U okviru projekta bit će pružena potpora ženama koje upravljaju poduzećima i farmama u nastojanju razvitka njihovih vještina upravljanja novčanim sredstvima. Ovaj program svojim će korisnicima omogućiti jačanje poslovnih veza, poboljšati njihove mogućnosti pristupa financijskim sredstvima te razviti njihove sposobnosti u domeni poslovanja i zagovaranja.

U 2011. godini, **UNICEF** je pokrenuo projekt *BiH 2011 Istraživanje višestrukih pokazatelja stanja 4 (MICS 4)*. Istraživanje višestrukih pokazatelja je program istraživanja kućanstava osmišljen da bi se državama pružila pomoć u popunjavanju praznina u podacima, u cilju praćenja položaja žena i djece. *MICS 4* pružit će aktualne informacije za potrebe procjene položaja djece i žena, te pružiti podatke potrebne za praćenje napretka prema ostvarenju milenijskih razvojnih ciljeva (MDGs), ispunjenju ciljeva preciziranih planom djelovanja pod nazivom *Svijet po mjeri djeteta*¹⁶¹, te ispunjenja ostalih međunarodnih obveza.

Europska komisija je nastavila s provedbom projekta *EIDHR 2008 Izrada proračuna utemeljenoga na ravnopravnosti spolova kao dio reformskih promjena u procesu europskih integracija i kao temelj jačanja prava žena u BiH*, kao i provedbu projekta *Za dostojanstvenu starost*.

Glavni projekti u podsektoru ravnopravnosti spolova navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Forum Syd Balkan program za mladež	Švedska/Sida	3,56
Fondacija Kvinna till Kvinna	Švedska/Sida	3,34
Porezni i fiskalni projekt (Tax and Fiscal Project - TAF)	SAD/USAID	1,78
Održiv razvitak NVO sektora u Bosni i Hercegovini II (CCSPII)	SAD/USAID	0,73
Međunarodni projekt ARS AEVI-muzej/centar suvremene umjetnosti i promicanje dijaloga na polju kulture u jugoistočnoj Europi	Italija/IC	0,60
Fond za strateški utjecaj	UK/DFID	0,51
Prevenција i borba protiv seksualnog nasilja i nasilja utemeljenoga na spolu u BiH (Fond UN-a za žene)	UNDP, UNFPA	0,45
Magistarski studij na temu ravnopravnosti spolova III	Švedska/Sida	0,22

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

MLADEŽ

Članice DCF-a aktivne u podsektoru mladeži u 2010.-2011. su SAD/USAID, Europska komisija, UNDP, Švicarska/SDC/SECO, Švedska/Sida, Francuska, Njemačka, Italija/IC, UNICEF i Mađarska.

Za podsektor mladeži u 2010. godini je izdvojeno 2,34 milijuna eura, odnosno **23,60% ukupnih izdvajanja** za međusobno povezane sektore. Dosad je, u 2011. godini, za podsektor mladeži izdvojeno 2,43 milijuna eura ili 36,23% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

UNDP, UNICEF, UNFPA, IOM i UNV pružaju potporu *Programu zapošljavanja mladeži i njihova zadržavanja u radnom odnosu (Zajednički program UN-a - MDG-Fond, Španjolska)* koji se bavi problemom visoke stope nezaposlenosti mladeži i prevencijom odljeva dragocjenih resursa. U 2011. godini, UNICEF je također pokrenuo novi program zaštite djece od nasilja, kroz

¹⁶¹ Opća skupština UN-a usvojila je rezoluciju *Svijet po mjeri djeteta* kojom su se svjetski lideri obvezali na zajednički rad u ovoj domeni te urgentnim univerzalnim apelom pozvali sve na stvaranje bolje budućnosti za djecu. Rezolucija je usvojena svibnja 2002. godine. <http://www.unicef.org/world/forchildren/files/A-RES-S27-2E.pdf>

bolju identifikaciju, praćenje i reakciju na nasilje nad djecom u sektoru socijalne skrbi, kroz jačanje mreža organizacija građanskoga društva kao i kroz pružanje potpore reformi javnog sustava skrbi djece.

SAD/USAID pruža potporu *Programu pripravnika rada u Srebrenici* koji mladima Srebrenice pruža priliku za stjecanje praktičnoga radnoga iskustva kroz pripravniki rad u poduzećima u regiji. U okviru projekta, 120 mladih iz Srebrenice i susjednih općina steklo je praktično radno iskustvo u radu s različitim poslodavcima u regiji.

Mađarska je započela projekt *Mladi zagovornici mira u istočnoj Bosni i Hercegovini*. Najvažniji cilj projekta je povećati stabilnost i mir, te promicati kulturu poštivanja ljudskih prava među mladeži i u zajednici u cjelini, širom teritorije Bosne i Hercegovine. U 2010. godini, Mađarska je također započela projekt *Debata-tolerancija-Europska Unija*. Cilj projekta je uvesti osjećaj za toleranciju i pojam europskih integracija u debatne klubove širom Bosne i Hercegovine.

Francuska je nastavila pružati potporu aktivnostima omladinskih nevladinih organizacija, te pružati naobrazbu za mlade lidere.

U 2010. godini, **Njemačka** je okončala projekt *Razvitak i potpora strukturama sektora mladeži*. Projekt je motiviran idejom pružanja potpore postojećim lokalnim inicijativama te pružanju potpore zaključenju sporazuma sa lokalnim, regionalnim i međunacionalnim institucijama, u cilju ostvarenja najvećega mogućega stupnja sinergije.

Italija/IC je nastavila aktivnosti usmjerene na promidžbu i provedbu Omladinske politike Bosne i Hercegovine u cilju aktiviranja mladeži i njihovoga učešća i doprinosa razvitku njihove države. U 2010. godini, Italija/IC je okončala projekt *Mladi za Mlade - Projekt društvenoga promicanja i razvitka mladeži i adolescenata*. Projekt je dao doprinos međunacionalnoj integraciji i mirnom suživotu mladeži i adolescenata Bosne i Hercegovine.

Švedska/Sida je pružila pomoć *Balkanskom programu za mladež - Forum Syd*. Cilj navedenoga programa je ostvarenje pomirenja među mladeži različite etničke pripadnosti kroz pružanje univerzitetske naobrazbe na polju rada s mladeži, vođenje omladinskih klubova, te upravljanje sredstvima malih grantova za provedbu projekata na polju mladeži. Švedska/Sida je okončala projekt *Otvorene zabavne škole nogometa*. Cilj projekta je bio ponovno izgraditi toleranciju i suživot među pripadnicima različitih etničkih skupina kroz sportske aktivnosti za djecu školske dobi, u okviru realizacije koncepta pobratimljenih gradova. Regionalna obuka trenera, edukatora i instruktora, također je bila dio navedenoga programa.

Švicarska/SDC pruža potporu *Programu zapošljavanja mladeži (Youth Employment Programme - YEP)*. Najvažniji cilj programa je dati značajan doprinos smanjenju stope nezaposlenosti mladeži u Bosni i Hercegovini.

Europska komisija pruža potporu aktivnostima prevencije mladenačke delikvencije na lokalnoj razini, te aktivnostima promidžbe učešća mladeži u strateškom lokalnom razvitku.

Glavni projekti u podsektoru mladeži navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Program zapošljavanja mladeži i njihova zadržavanja u radnom odnosu (zajednički program UN-a - MDG-Fond, Španjolska)	UNDP, UNICEF, UNFPA, IOM	4,53
Balkanski program za mladež - Forum Syd	Švedska/Sida	3,56
Razvitak i potpora strukturama sektora mladeži	Njemačka	3,00
Program zapošljavanja mladeži (YEP)	Švicarska/SDC/SECO	1,90
Suradnja u provedbi aktivnosti na polju kulture	Francuska	1,52
Mladi za Mlade: Projekt društvenoga promicanja i razvitka mladeži i adolescenata	Italija/IC	1,25
Pilot projekt na polju potpore komunikaciji za društveni i kulturni razvitak Bosne i Hercegovine	Italija/IC	0,44
Promicanje politike mladeži na lokalnoj razini u sjeveroistočnoj BiH	Italija/IC	0,42

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Povratak i reintegracija

Članice DCF-a aktivne u podsektoru povratka i reintegracije u 2010.-2011. su Europska komisija, Švicarska/SDC/SECO, Francuska, Njemačka i Norveška.

Za podsektor povratka i reintegracije u 2010. godini je izdvojeno 0,72 milijuna eura, odnosno **7,31% ukupnih izdvajanja** za međusobno povezane sektore. Dosad je, u 2011. godini, za podsektor povratka i reintegracije izdvojeno 0,56 milijuna eura ili 8,28% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

Europska komisija pruža potporu provedbi integriranog povratka na područje općine Kotor Varoš. Projekt obuhvaća potporu za najmanje 40 obitelji, kroz rekonstrukciju stambenih objekata i poduzimanje drugih mjera u cilju ostvarenja održivosti povratka.

Njemačka financira rekonstrukciju i popravku kuća za povratnike, distribuciju robe poput ogrjevnog drveta, kreveta, hrane, itd.

Francuska pruža potporu realizaciji ekonomskih projekata za građane povratnike u BiH iz Francuske u cilju stvaranja osnovnih uvjeta življenja za povratnike koji nastoje preživjeti u složenim okolnostima.

Švicarska je stvorila osnovne preduvjete za dobrovoljan i održiv povratak manjinskih povratnika, uz uvažavanje principa transparentnosti i ravnopravnosti u utvrđivanju prioriteta pri odabiru korisnika pomoći u domeni povratka.

Glavni projekti u podsektoru povratka i reintegracije navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Elektrifikacija područja u kojima je ostvaren povratak	Norveška, UNDP	1,28
Program pomoći u integraciji povratnika	Francuska	0,52
Rekonstrukcija sitne infrastrukture u cilju potpore održivom povratku (rekonstrukcija obiteljskih kuća u Kotor Varoši)	Europska komisija	0,50
Rekonstrukcija domova	Njemačka	0,26
Praćenje i verifikacija odabira prioriternih korisnika projekata povratka i rekonstrukcije u Bosni i Hercegovini	Švicarska/SDC/SECO	0,21

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Aktivnosti koje nisu svrstane u postojeće podsektore

Za aktivnosti/projekte koji nisu svrstani u postojeće podsektore u 2010. godini je izdvojeno 3,88 milijuna eura, odnosno **39,17% ukupnih izdvajanja** za međusobno povezane sektore. Dosad je, u 2011. godini, za ove aktivnosti izdvojeno 1,35 milijuna eura ili 20,04% ukupnih izdvajanja za ovaj sektor.

U 2010. godini, **SAD/USAID** je pokrenuo *Projekt jačanja neovisnih medija (Strengthening Independent Media Project - SIM)*. Projekt ima za cilj razvitak dijaloga i diskursa u Bosni i Hercegovini kroz usmjeravanje pozornosti na izgradnju institucija, alternativne izvore informacija i uključivanje građana.

Njemačka je financirala rekonstrukciju i popravak obiteljskih kuća kao i raspodjelu robe kao što su ogrjevno drvo i hrana, za obitelji u Maglaju i obitelji pogođene poplavama u istočnoj Bosni. U 2011. godini, Njemačka je pokrenula projekt *Zaštita slobode medija i održivosti samoreguliranja rada medija u BiH*. Projekt uključuje zaštitu javnosti od neprofesionalnog i manipulativnog novinarskog izvještavanja, zaštitu štampanih medija od političkih, ekonomskih i drugih pritisaka, obrazovanje mladih novinara, studenata i pripadnika određenih stručnih skupina, te ostvarenje suradnje s tijelima za samoregulaciju rada medija u regiji.

Republika Češka je pružila potporu realizaciji projekata malih razmjera na lokalnoj razini u Bosni i Hercegovini.

Europska komisija, Norveška i UK/DFID su pružile potporu projektu *Jačanje sustava socijalne zaštite i uključivanja djece u Bosni i Hercegovini*. Cilj projekta je jačanje kapaciteta Bosne i Hercegovine u interesu jačanja učinkovitosti i relevantnosti sustava socijalne zaštite i uključenosti (SPIS) djece i obitelji. Glavne ciljne skupine su kreatori politika djelovanja i stručnjaci odgovorni za reformu sustava socijalne zaštite, kao i ugrožene skupine djece i njihove obitelji.

Norveška pruža pomoć ženama i djeci izloženima i pogođenima nasiljem u obitelji i drugim vidovima nasilja utemeljenog na spolu.

Švicarska/SDC radi na unaprjeđenju socijalne uključenosti i kvalitete života stanovništva u području zahvaćenom minskim poljima u općinama Berkovići i Stolac, kroz provedbu sustavnog i sveobuhvatnog procesa povezivanja aktivnosti uklanjanja mina s aktivnostima razvitka.

Francuska pruža subvencije za potrebe djelovanja francuskog Centra kulture Andre Malraux (Sarajevo) i mreže francuskih centara kulture (Tuzla, Mostar, Banja Luka), pokriva troškove osobnih primanja zamjenika direktora Centra Andre Malraux, te pruža potporu u organiziranju festivala i kulturnih manifestacija u Bosni i Hercegovini.

Glavni projekti koji nisu svrstani u postojeće podsektore navedeni su u narednoj tablici:

Naziv projekta	Donator/financijska institucija	Ukupna vrijednost projekta (milijuni eura)
Jačanje sustava socijalne zaštite i uključivanja djece u Bosni i Hercegovini	Europska komisija, Norveška, UK/DFID	6,67
Aktivnosti uklanjanja mina i razvitka u područjima zahvaćenim minskim poljima u općinama Stolac i Berkovići (projekt PMAD)	Švicarska/SDC/SECO	2,31
Suradnja u organiziranju kulturnih manifestacija	Francuska	1,52

Podaci o svim projektima dostupni su u bazi podataka Foruma za koordinaciju donatora - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Zakonski okvir i sektorske strategije usvojene u 2010. i 2011. godini

U travnju 2010. godine, Federacija Bosne i Hercegovine je usvojila *Zakon o mladima FBiH*. Ovim zakonom uspostavljena je zakonska osnova za usvajanje strategija o mladima i razvitak kapaciteta institucija potrebnih za njihovu provedbu na lokalnom, kantonalnom i nivou FBiH.

U srpnju 2010. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo *Strategiju zapošljavanja BiH 2010.-2014.* Strategijom se predviđa povećanje stope zaposlenosti žena od 2,5% godišnje i smanjenje od 30% stope nezaposlenosti mladeži, do 2014. godine. Osim toga, Strategija bi trebala povećati broj prilika za zapošljavanje svih nezaposlenih, u skladu sa *Konvencijom o politici zapošljavanja* koju je Bosna i Hercegovina ratificirala. Strategija će doprinijeti kvalitativnom i kvantitativnom poboljšanju stanja u domeni zapošljavanja dok će u isto vrijeme promicati socijalnu uključenost i ravnopravnost spolova.

U lipnju 2010. godine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je usvojila *Revidiranu strategiju Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII Daytonskog mirovnog sporazuma*. Revidiranom strategijom predviđa se okončanje procesa povratka do 2014. godine, pod uvjetom da su za to osigurana potrebna financijska sredstva. Temeljem odredbi Aneksa VII Daytonskog mirovnog sporazuma, Strategija predviđa ostvarenje prava na povratka, kao i odabir stalnog mjesta prebivališta, te moguću nadoknadu za izgubljeni imovinu.

U prosincu 2010. godine, Republika Srpska je usvojila *Strategiju za borbu protiv nasilja u obitelji u Republici Srpskoj 2009.-2013.*, koja bi trebala dovesti do poboljšanja u realizaciji programa prevencije i zaštite od obiteljskog nasilja u Republici Srpskoj.

U srpnju 2010. godine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je usvojilo *Akcion plan za provedbu Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 o ženama, miru i sigurnosti (UNSCR) u BiH* koji je izradila Agencija za ravnopravnost spolova BiH. Primarni cilj akcionog plana je unaprijediti položaj žena žrtava rata i povećati stupanj učešća žena u donošenju odluka, te u vojnim, policijskim i mirovnim misijama¹⁶².

U prosincu 2010. godine, Republika Srpska je usvojila *Akcion plan za unaprjeđenje položaja žena na selu u Republici Srpskoj do 2015. godine*. Akcioni plan predstavlja sastavni dio procesa provedbe *Strateškog plana ruralnog razvika Republike Srpske za razdoblje 2009.-2015.* i predstavlja prvi plan te vrste u regiji¹⁶³.

Na prijedlog Agencije za ravnopravnost spolova BiH i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, **u lipnju 2011. godine,** Vijeće ministara BiH je usvojilo *Četvrto i peto periodično izvješće Bosne i Hercegovine o provedbi Konvencije UN-a o eliminaciji svih vidova diskriminacije žena (CEDAW)*¹⁶⁴.

Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladeži, uz potporu donatora, izradilo je nacrt državne koordinacijske strategije *Omladinska politika BiH 2009.-2013.*¹⁶⁵, koja je u postupku usvajanja na Vijeću ministara BiH.

Koordinacija rada donatora

U podsektoru ravnopravnosti spolova ne postoje formalni mehanizmi koordinacije rada donatora. Donatori koji aktivno sudjeluju u radu ovoga podsektora koordiniraju svoje aktivnosti na *ad-hoc* osnovi. Međutim, intenzivna suradnja među donatorima tijekom izrade *Financijskog mehanizma za implementaciju Gender akcionog plana 2009.-2014. (FIGAP)* osnažila je koordinaciju procesa uključivanja pitanja od značaja za ostvarenje ravnopravnosti spolova u svim tokovima života u Bosni i Hercegovini. Agencija za ravnopravnost spolova BiH, te gender centri FBiH i RS surađuju veoma uspješno. Oni svoj rad koordiniraju kroz aktivnosti i redovite sastanke koordinacijskog tijela i kroz sastanke upravnog odbora, osnovanog u svrhu praćenja realizacije FIGAP programa¹⁶⁶.

Agencije UN-a, među kojima se posebno ističu UN Women, UNDP i UNFPA, nastavljaju blisku suradnju u cilju izrade i provedbe projektnih aktivnosti usredotočenih na ostvarenje *Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a broj 1325 (UNSCR)*.

Povjerenstvo za koordinaciju pitanja mladeži u Bosni i Hercegovini, koje djeluje u sastavu Ministarstva civilnih poslova BiH/Odjela za nauku i kulturu, održava mjesečne sastanke u cilju koordinacije aktivnosti svih skupina koje aktivno djeluju na promicanju i zaštiti uloge i položaja mladeži u Bosni i Hercegovini. Donatori koji aktivno djeluju u podsektoru mladeži također prisustvuju sastancima koji se u svrhu razmjene informacija održavaju na *ad-hoc* osnovi. USAID predvodi koordinacijsku skupinu za pitanja mladeži, u suradnji s ostalim zainteresiranim donatorima. Ova skupina sastaje se kvartalno, a donatori članovi skupine smatraju razgovore veoma produktivnima.

¹⁶² <http://www.arsbih.gov.ba/bhs/strategije/ap-uns-1325>

¹⁶³ *Četvrto i peto periodično izvješće Bosne i Hercegovine o provedbi Konvencije UN-a o eliminiranju svih vidova diskriminacije žena (CEDAW)*, svibanj 2011. godine.

http://www.arsbih.gov.ba/images/documents/cedaw_4_5_e.pdf

¹⁶⁴ *Konvencija o eliminiranju svih vidova diskriminacije žena (CEDAW)* usvojena je 1979. godine na Generalnoj skupštini UN-a. Bosna i Hercegovina je ratificirala Konvenciju rujna 1993.

¹⁶⁵ Za potrebe izrade dokumenta izdvojen su sredstva Svjetske banke, sredstva GIZ projekta za mladež, kao i proračunska financijska sredstva Povjerenstva za koordinaciju pitanja mladeži.

¹⁶⁶ *Četvrto i peto periodično izvješće Bosne i Hercegovine o provedbi Konvencije UN-a o eliminiranju svih vidova diskriminacije žena (CEDAW)*, svibanj 2011. godine.

http://www.arsbih.gov.ba/images/documents/cedaw_4_5_e.pdf

Na razini BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH nadležno je za rad na pitanjima vezanim za povratak i reintegraciju izbjeglih osoba. Državno povjerenstvo za izbjegle i raseljene osobe koordinira aktivnosti na razini BiH i entiteta, odobrava projekte i na *ad-hoc* osnovi organizira sastanke sa donatorima koji aktivno djeluju u domeni povratka i reintegracije.

Donatori koji su aktivni u međusobno povezanim sektorima redovito sudjeluju na sastancima Foruma za koordinaciju donatora (DCF) koje organizira Ministarstvo financija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći. Sastanci DCF-a održavaju se tromjesečno, pri čemu se na mjestu predsjedatelja rotiraju članice foruma. Cilj sastanaka je unaprijeđenje toka informacija i uzajamne koordiniranosti. Sastanci DCF-a, pored toga, doprinose i međusektorskoj suradnji u svim sektorima u Bosni i Hercegovini.

Buduće aktivnosti

Domaći akteri identificirali su sljedeće prioritetne strateške ciljeve budućih aktivnosti u podsektoru ravnopravnosti spolova:

- osnutak i jačanje sustava, mehanizama i instrumenata za ostvarenje ravnopravnosti spolova;
- razvitak, provedbu i praćenje privremenih mjera koje se poduzimaju u cilju poboljšanja stanja u domeni ravnopravnosti spolova;
- uspostava i jačanje suradnje i partnerstva među organizacijama građanskoga društva, organizacijama akademske i naučno-istraživačke zajednice, kao i zakonodavnim i sudskim ustanovama;
- stvaranje institucijskih uvjeta za održivost svih aktivnosti i programa od značaja za ostvarenje ravnopravnosti spolova;
- poboljšanje suradnje među organizacijama uključenim u rad različitih sektora;
- razvitak novih kanala komunikacije, u cilju podizanja nivoa svijesti u vezi s netolerancijom i nasiljem nad ženama.

Prema *Izvješću o napretku u realiziranju milenijskih razvojnih ciljeva u Bosni i Hercegovini 2010.*¹⁶⁷, da bi u budućnosti bili ostvareni bolji rezultati, potrebno je:

- pratiti i provoditi odredbe *Zakona o ravnopravnosti spolova*;
- implementirati *Gender akcioni plan (GAP) u Bosni i Hercegovini* na način da sve institucije vlasti i svi ostali čimbenici ispunjavaju svoje obveze i odgovornosti utvrđene odredbama GAP-a;
- provesti preporuke UN CEDAW povjerenstva za Bosnu i Hercegovinu iz 2006. godine,¹⁶⁸ kao i ostale relevantne međunarodne standarde.

Bosna i Hercegovina je u grupi država s najvećom stopom nezaposlenosti mladeži¹⁶⁹. Shodno tome, problemi nezaposlenosti mladeži moraju biti riješeni na odgovarajući način, kroz javne politike.

Ostala pitanja od značaja za mladež u Bosni i Hercegovini kojima je potrebno posvetiti više pozornosti uključuju diskriminaciju mladeži po različitim osnovama, neadekvatnu socijalnu skrb kao i pitanja u svezi s alkoholizmom i zlorupotrebom opojnih droga, koja često pogađaju mlade osobe.¹⁷⁰

U budućnosti će UNDP i UNICEF nastaviti pružati potporu podsektoru mladeži. UNDP će nezaposlenim mladim osobama pružati:

- prvo radno iskustvo,
- stručno obrazovanje i obuku,
- razvitak tehničkih i socijalnih vještina koje za poslodavce predstavljaju dodanu vrijednost.

UNICEF će pružati potporu uspostavi veza između obrazovnog sektora i burze rada, kako bi osigurao da mladi raspolažu potrebnim životnim vještinama i ključnim sposobnostima potrebnim za zaposlenje.

Nove aktivnosti SAD/USAID-a razvit će rukovodne vještine mladih osoba, omogućiti uspostavu komunikacije među mladim osobama različitih etničkih pripadnosti iz različitih entiteta i razviti samopouzdanje mladih osoba. Navedene aktivnosti također će potaći mladež na veći stupanj uključivanja u političke i ekonomske tokove u društvu BiH.

¹⁶⁷ Izvješće su pripremili Ministarstvo financija i trezora BiH i tim UN-a u BiH, u srpnju/kolovozu 2010., a studenog 2010. godine usvojilo ga je Vijeće ministara BiH. Izvješće je dostupno na engleskom jeziku na: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>;

<http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, a na lokalnom jeziku na: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

¹⁶⁸ U lipnju 2006. godine, Povjerenstvo za eliminaciju svih vidova diskriminacije žena (UN CEDAW povjerenstvo) uputilo je svoje zaključne komentare i preporuke Bosni i Hercegovini, u pogledu implementacije CEDAW konvencije u BiH u budućnosti.

¹⁶⁹ Izvješće o napretku u realizaciji milenijskih razvojnih ciljeva u Bosni i Hercegovini 2010., srpanj/kolovoz 2010., Ministarstvo financija i trezora BiH i tim UN-a u BiH. Izvješće je usvojilo Vijeće ministara BiH u studenom 2010. godine. Izvješće je dostupno na engleskom jeziku na: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>;

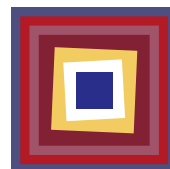
<http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, a na lokalnom jeziku na: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

¹⁷⁰ Regionalne konsultacije o položaju adolescenata u Bosni i Hercegovini, održane u Jajcu svibnja 2010. godine, zajednički su organizirali UNICEF i OIA, uz potporu MDG fonda, Španjolska. http://www.unicef.org/bih/media_17145.htm

Institucije u BiH ocjenjuju da bi potpuna provedba *Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Daytonskog mirovnoga sporazuma* mogla biti ostvarena do 2014. godine. Međutim, planirana provedba ovisit će o raspoloživosti međunarodne pomoći. Prema izvješću Europskog povjerenstva protiv rasizma i netolerancije (ECRI),¹⁷¹ buduće aktivnosti u domeni povratka i reintegracije trebale bi biti usmjerene na eliminaciju diskriminacije manjinskih povratnika u pristupu zdravstvenoj skrbi, ostvarenje prava na mirovinu i ostale oblike socijalne skrbi, stvaranje prilika za zapošljavanje manjinskih povratnika širom teritorije BiH i stvaranje mogućnosti pristupa obrazovanju bez diskriminacije na osnovu političke, vjerske ili kulturne pripadnosti, za svu djecu iz manjinskih povratničkih obitelji.

¹⁷¹ Europsko povjerenstvo protiv rasizma i netolerancije (ECRI) - *Konačno izvješće o Bosni i Hercegovini* usvojeno od Europskog povjerenstva na 53. plenarnom zasjedanju povjerenstva, 7. - 10. prosinca 2010. godine. <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?Ref=CM%282011%296&Language=lanEnglish&Ver=add2&Site=CM&BackColorInternet=DBC2F2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864>

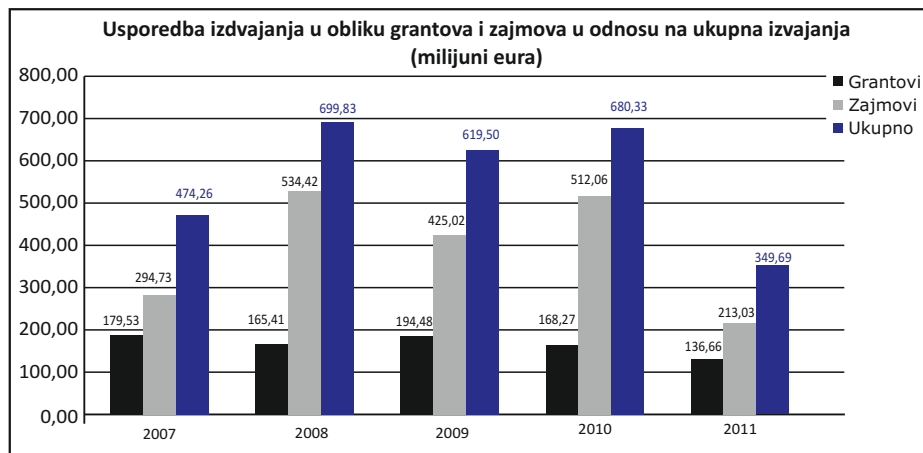

- Pregled izdvajanja službene pomoći za razvitak (ODA) u Bosni i Hercegovini
- Austrija/Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC)
- Republika Češka
- Francuska
- Njemačka
- Mađarska
- Italija/Talijanska kooperacija za razvitak (IC)
- Japan/Japanska međunarodna agencija za suradnju (JICA)
- Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske
- Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške
- Španjolska/Španjolska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju (AECID)
- Švedska/Švedska međunarodna razvojna agencija (Sida)
- Švicarska/Švicarska agencija za razvitak i suradnju (SDC)/Državno tajništvo za ekonomske poslove (SECO)
- Ujedinjeno Kraljevstvo/Odjel za međunarodni razvitak (UK/DFID)
- Sjedinjene Američke Države/Američka agencija za međunarodni razvitak (SAD/USAID)
- Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD)
- Europska komisija (EC)
- Europska investicijska banka (EIB)
- Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)
- Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)
- Svjetska banka

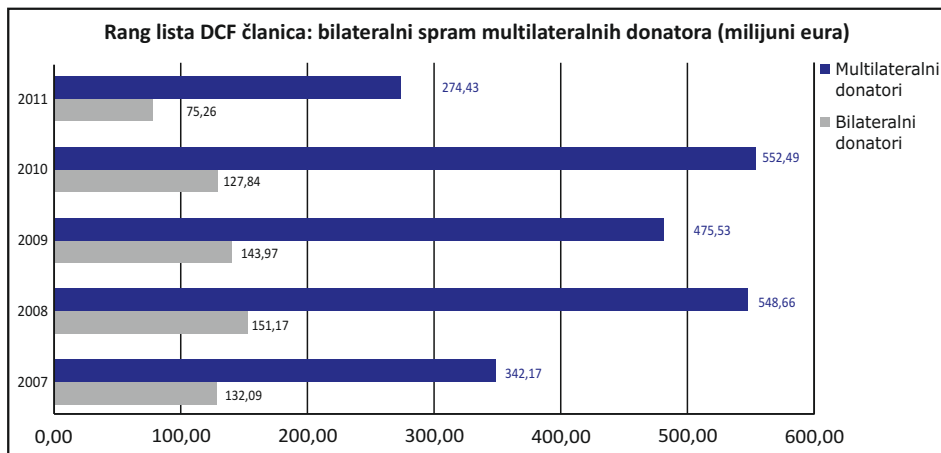
Pregled izdvajanja službene pomoći za razvitak (ODA) u Bosni i Hercegovini

Članice Foruma za koordinaciju donatora (DCF) su u 2010. godini ukupno izdvojile 680,33 milijuna eura, od čega je 168,27 milijuna eura izdvojeno u obliku grantova, a 512,06 milijuna eura u obliku zajmova¹⁷². U usporedbi s 2009. godinom, došlo je do ukupnog povećanja u iznosu od 60,83 milijuna eura u ukupnim izdvajanjima namijenjenim razvitku, pri čemu je došlo do smanjenja od 26,21 milijun eura u grantovima, te povećanja od 87,04 milijuna eura u obliku zajmova.

Dosad, u 2011. godini, ukupna izdvajanja članica DCF-a za svih deset sektora iznose 349,69 milijuna eura¹⁷³, od čega 136,66 milijuna eura u obliku grantova i 213,03 milijuna eura u obliku zajmova.

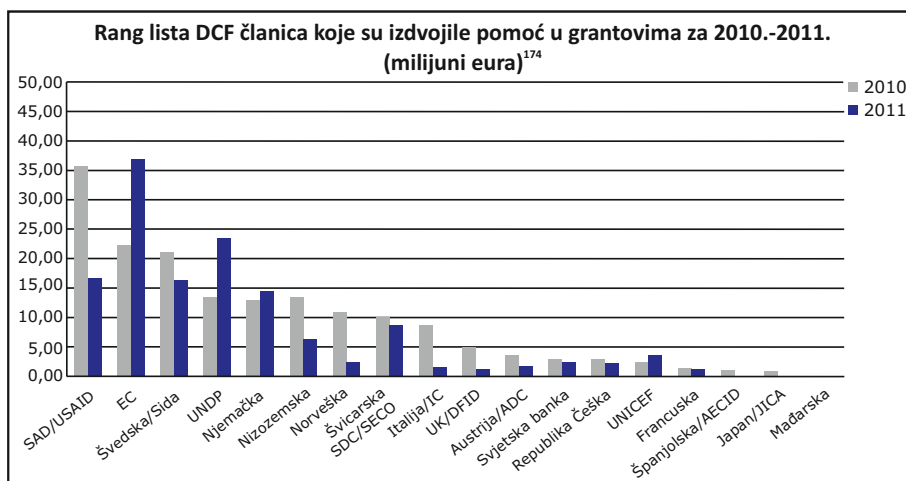
Sljedeći grafikon daje rangirani pregled članica DCF-a po izvoru izdvajanja za ODA-u u razdoblju od 2007.-2011. Od ukupnog iznosa ODA-e za 2010. godinu, 127,84 milijuna eura (18,79%) izdvojili su bilateralni donatori, a 552,49 milijuna eura (81,21%) izdvojili su multilateralni donatori, uključujući međunarodne financijske institucije. Isti trend je zabilježen i u 2011. godini, pri čemu su 75,26 milijuna eura ODA-e (21,52%) osigurali bilateralni, a 274,43 milijuna eura (78,48%) multilateralni donatori.

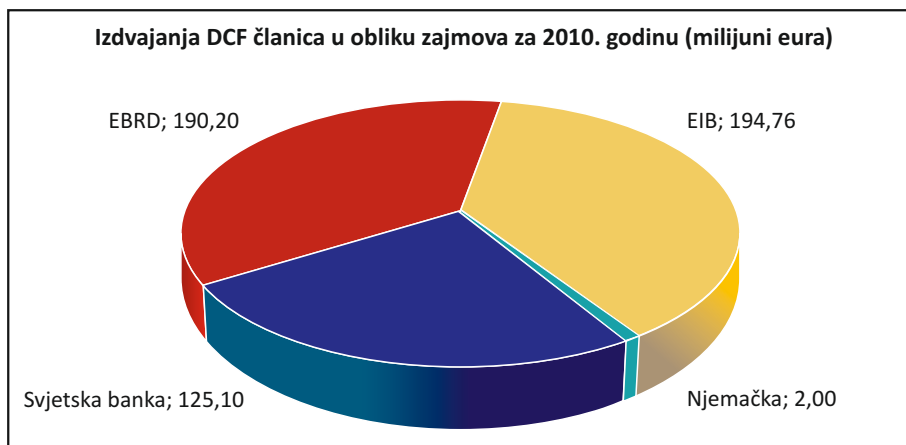
Naredni grafikon daje rang listu članica DCF-a prema njihovim izdvajanjima u obliku grantova za 2010. i 2011. godinu. SAD/USAID, Europska komisija, Švedska/Sida i UNDP su osigurali najveće iznose pomoći u obliku grantova, a slijede ih Njemačka, Nizozemska, Norveška, Švicarska/SDC/SECO i Italija/IC.

¹⁷² Zbog promjene u načinu unošenja podataka o izdvajanjima sredstava u bazu podataka Foruma za koordinaciju donatora od strane Njemačke/KfW, iznosi za godine u periodu od 2007. do 2010. su trenutno različiti od iznosa objavljenih u ranijim Pregledima aktivnosti donatora. Njemačka/KfW je ranijih godina cijeli iznos za jedan projekt dodjeljivala u jednoj godini. Sada se cijeli iznos za svaki projekt raspoređuje po godinama trajanja projekta. Ova metoda je primijenjena retroaktivno na sve KfW projekte, te su stoga ukupna izdvajanja za 2010. i ranije godine izmijenjena. Pored toga, iz baze podataka je izbrisano izdvajanje za projekt *IV program za energetski sektor - PSPP Vrilo*, 70 milijuna eura za 2009. i 30 milijuna eura za 2010. godinu koje je osigurala njemačka vlada, s obzirom da još uvijek nije sklopljen sporazum o projektu i financiranju sa BiH (niti će isti biti sklopljen za najmanje još jednu godinu). Pored toga, iz baze podataka izbrisani su projekti *Voda i kanalizacija BiH II* (kojim su obuhvaćeni Tuzla, Zenica i Travnik) u iznosu od 19,5 milijuna eura i *Obnovljiva energija II (Park Vjetrenjača RS prva faza)* u iznosu od 50 milijuna eura.

¹⁷³ Iznosi za 2011. godinu ne daju punu sliku ukupne ODA-e, s obzirom da neke od članica DCF-a nisu bile u mogućnosti prikazati ukupna izdvajanja za 2011. godinu.

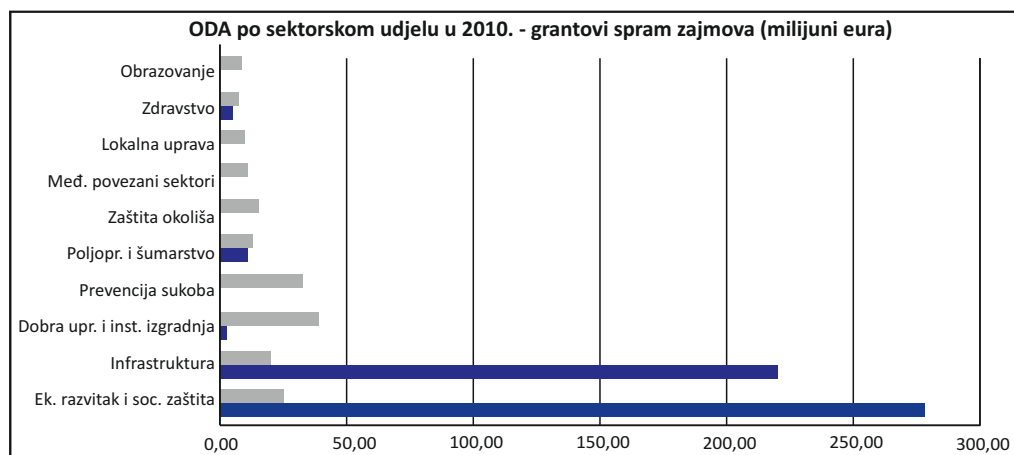
Španjolska/AECID i Austrija/ADC su u 2011. godini zatvorile svoje urede u Bosni i Hercegovini, a Austrija/ADC će postupno okončati direktnu bilateralnu pomoć do 2013. godine. UK/DFID i Nizozemska će svoje aktivnosti okončati do kraja 2011. godine. Ova četiri donatora su, u 2010. godini, zajedno osigurali 13% ukupnih izdvajanja u obliku grantova.

U 2010. i 2011. godini zajmove su osiguravale tri najveće međunarodne finansijske institucije, EIB, EBRD i Svjetska banka, kao i bilateralni donator, Njemačka. Zajmovi EIB-a osigurani su za sektore infrastrukture te ekonomskog razvitka. Zajmovi EBRD su prvenstveno bili namijenjeni sektoru ekonomskog razvitka i socijalne zaštite, dok su zajmovi Svjetske banke bili namijenjeni sektorima ekonomskog razvitka i socijalne zaštite, infrastrukture, poljoprivrede i šumarstva, zdravstva, te dobre uprave i institucionalne izgradnje. Njemačka je osigurala zajmove za sektor infrastrukture - za unaprijeđenje vodoopskrbe i zbrinjavanja otpadnih voda, područja proizvodnje i opskrbe energijom, te transporta i skladištenja.

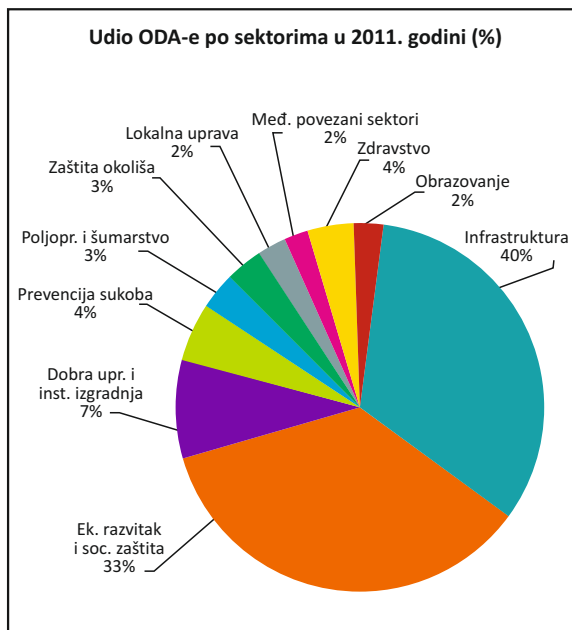
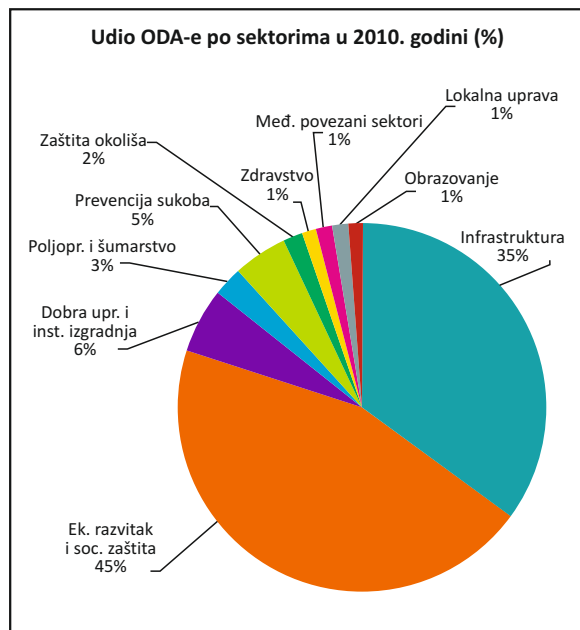
Naredni grafikon, s pregledom izdvajanja odnosno pomoći donatora/međunarodnih finansijskih institucija po sektorima ukazuje da su u 2010. godini najviši udio međunarodne pomoći dobili sektori ekonomskog razvitka i socijalne zaštite, te infrastrukture, a potom sektori dobre uprave i institucionalne izgradnje, prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti, te poljoprivrede i šumarstva. Potrebno je međutim spomenuti kako je 92% ukupnih izdvajanja, kako za sektor ekonomskog razvitka i socijalne zaštite, tako i za sektor infrastrukture kao i 46% ukupnih izdvajanja za sektor poljoprivrede i šumarstva realizirano u obliku zajmova, dok je 95% izdvajanja za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje realizirano u obliku grantova.

¹⁷⁴ Potrebno je napomenuti da po pitanju statističkih podataka Europske komisije, zbog promjene u metodologiji unošenja podataka u bazu podataka Foruma za koordinaciju donatora, godišnja izdvajanja sredstava predviđena za realizaciju u 2010. odražavaju samo sredstva ugovorena u 2010. godini.

	Ek. razvitak i soc. zaštita	Infrastruktura	Dobra upr. i inst. izgradnja	Prevencija sukoba	Poljopr. i šumarstvo	Zaštita okoliša	Međ. povezani sektori	Lokalna uprava	Zdravstvo	Obrazovanje
■ Grantovi	25,12	18,35	38,12	32,98	9,41	11,06	9,92	9,66	5,92	7,73
■ Zajmovi	280,18	219,87	1,88	0,00	8,02	0,00	0,00	0,00	2,11	0,00

U narednim grafikonima je rangiran sektorski udio ODA-e u 2010. i 2011. godini iskazan u postocima. Najviši postotak ODA-e u 2010. godini izdvojen je za potrebe ekonomskoga razvitka i socijalne zaštite (45%), potom za sektor infrastrukture (35%), dok je najmanje sredstava bilo izdvojeno za sektor obrazovanja. Isti trend je zamijećen i u 2011. godini, kada je najveći postotak ODA-e izdvojen za infrastrukturu (40%), potom za ekonomski razvitak i socijalnu zaštitu (33%), dok je najmanje sredstava bilo izdvojeno za obrazovanje i međusobno povezane sektore.

Austrija/Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC)

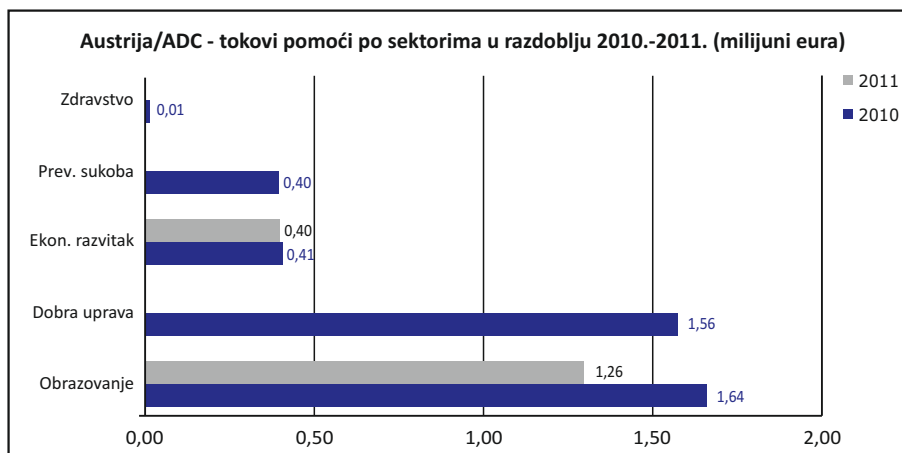
Austrian
 Development Cooperation

Politički pristup

Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC) u Bosni i Hercegovini svoje djelovanje temelji na Aktu o suradnji i razvitku Austrije, te isto realizira sukladno načelima i smjernicama *Strategije razvitka BiH* za razdoblje 2008.-2013., *Strategije socijalne uključenosti* za razdoblje 2008.-2013., te *Pariške deklaracije o djelotvornosti pomoći* iz 2005. godine. ADC održava blizak dijalog s institucijama vlasti, civilnim društvom i drugim donatorima kako bi svoj program uskladila s razvojnom strategijom zemlje, a svoje aktivnosti s izabranim prioritetnim područjima, u cilju premošćivanja nedostataka te kako bi se izbjeglo dupliciranje napora kao i postiglo moguće zajedničko djelovanje i međusobno nadopunjavanje međunarodne pomoći namijenjene razvitku.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Austrija/ADC je u 2010. godini izdvojila 4,02 milijuna eura, a u 2011. godini 1,66 milijuna eura i to za sljedeće sektore: obrazovanje, dobra uprava i institucionalna izgradnja, prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost, ekonomski razvitak i socijalna zaštita, te zdravstvo.

Potpora koju ADC osigurava za sektor obrazovanja u Bosni i Hercegovini fokusira se na visoko obrazovanje te strukovno obrazovanje i obuku (VET).

Potpora je usuglašena sa *Strategijom reforme obrazovanja 2008.-2015.* te *Strategijom strukovnoga obrazovanja i obuke 2007.-2013.* i ista se realizira u uskoj koordinaciji s Ministarstvom civilnih poslova BiH. Mjere u ovom sektoru doprinose modernizaciji i orijentaciji obrazovnog sustava BiH ka tržištu rada, kako bi se unaprijedili izgledi za zapošljavanje te smanjila nezaposlenost, posebice nezaposlenost mladeži i na takav način promovirao održivi ekonomski oporavak i društveni razvitak.

Razvitak institucijskih kapaciteta u oblasti uprave, vladavine prava, upravljanje i rješavanje sukoba, civilno društvo i ljudska prava su osnovni aspekti aktivnosti ADC-a u Bosni i Hercegovini. ADC pruža potporu konsolidiranju i jačanju institucija na razini BiH, posebice onih iz oblasti obrazovanja, istraživanja i pravosuđa. ADC osigurava potporu institucionalnoj izgradnji mjesnih institucija putem izravne suradnje i provedbe svojih projekata u sklopu kapaciteta ovih institucija.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Uzimajući u obzir napredak u EU integracijama, koji također nudi šanse za sudjelovanje u različitim fondovima i programima EU namijenjenima razvitku, Nadzorni odbor Austrijske agencije za razvitak i suradnju, operativna jedinica Austrijske agencije za razvitak i suradnju, odlučila je 30. lipnja 2011. zatvoriti svoj Ured za koordinaciju u Sarajevu, te do 2013. godine postupno okončati bilateralnu tehničku pomoć Austrije. ADC-ova Strategija za BiH za razdoblje od 2011.-2013. fokusira se na tri

osnovne oblasti: ekonomski razvitak i zapošljavanje, obrazovanje i uprava. Po okončanju bilateralne razvojne suradnje Austrije, partneri u ovoj razvojnoj suradnji u Bosni i Hercegovini će biti potaknuti te će im se pružiti potpora kako bi u sve većoj mjeri koristili alternativne instrumente suradnje koje pruža ADA poput Partnerstva u privatnom sektoru, Mehanizma za sufinanciranje NVO i regionalne suradnje. Ove instrumente nadopunjavat će mehanizmi izvan ADA-e poput *twinninga* EU te pomoći koju pruža Austrijska razvojna banka.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

ADC sudjeluje u koordinacijskim sastancima zemalja članica EU, kao i u radnoj skupini donatora u oblasti visokoga obrazovanja.

Kontakt informacije

Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC)

Adresa: Džidžikovac 7

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 279 425

E-mail: amira.o@bih.net.ba

Web adrese: Austrijska agencija za razvitak i suradnju (ADC): www.entwicklung.at

BMeiA - Austrijsko ministarstvo za europske i vanjske poslove: www.bmeia.gv.at

Republika Češka

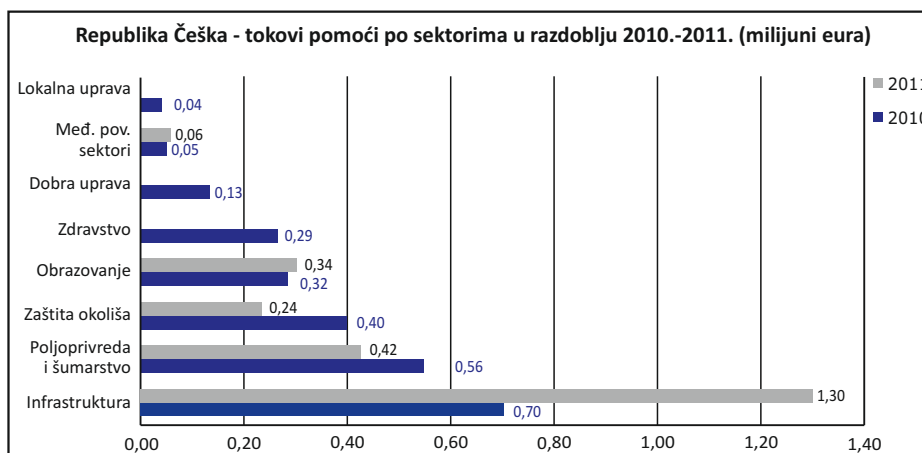

Politički pristup

Republika Češka u svom Programu razvojne suradnje navodi pet zemalja koje se smatraju prioritetnima - Bosna i Hercegovina je jedna od njih, skupa s Afganistanom, Etiopijom, Moldavijom i Mongolijom. Politički pristup Republike Češke temelji se na programu suradnje između Bosne i Hercegovine i Republike Češke za razdoblje 2011.-2017. Program je u nacrtu. Procjenjuje se da će konačna verzija biti uzajamno potvrđena u ljeto 2011. godine. Kako bi se u program ugradile povratne informacije s terena, planirana je srednjoročna evaluacija programa.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Republika Češka je u 2010. godini izdvojila 2,49 milijuna eura i 2,36 milijuna eura u 2011. godini, u sljedeće sektore: infrastruktura, poljoprivreda i šumarstvo, zaštita okoliša, obrazovanje, zdravstvo, dobra uprava i institucionalna izgradnja, međusobno povezani sektori i lokalna uprava.

Aktivnost Republike Češke u ovim sektorima definirana je Strategijom razvojne suradnje Republike Češke¹⁷⁵. Prema ovoj strategiji i prema Programu, za Bosnu i Hercegovinu je identificirano šest sektora i podsektora: a) zdravstvo, b) vodoopskrba i zbrinjavanje otpadnih voda, c) institucije vlasti i civilno društvo, d) proizvodnja i distribucija energije, e) poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, f) zaštita okoliša.

Zdravstvo: Prethodnih godina Republika Češka pružala je potporu projektima vezanim za tehničku i materijalnu pomoć vaskularnoj kirurgiji u bolnicama u Sarajevu, Tuzli i Mostaru. Ova suradnja će se nastaviti i proširiti uključivanjem dodatnih bolnica, a tehnička pomoć nadopuniti aspektom obrazovanja. Općenito, u razdoblju 2012.-2014., razvitak će se fokusirati na unaprjeđenje medicinske zaštite.

Vodoopskrba i zbrinjavanje otpadnih voda: Češka razvojna agencija trenutačno priprema dva projekta za naredne tri godine. Prvi projekt je posvećen unaprjeđenju upravljanja otpadom u općinama Doboj i Maglaj. Drugi projekt usmjeren je na unaprjeđenje vodoopskrbe u Lukavcu. Oba projekta će započeti kasnije tokom godine. Općenito, razvojna suradnja na ovom polju u razdoblju 2012.-2014. trebala bi se fokusirati na vodoopskrbu i odvodnju.

Institucije vlasti i civilno društvo: Razvojna suradnja u ovom sektoru će se fokusirati na prenošenje iskustava iz Republike Češke u preoblikovanju državne administracije i izgradnji kapaciteta civilnoga društva u razdoblju 2012.-2014. s posebnim naglaskom na prenošenje iskustava Češke u procesu EU integracija.

Proizvodnja i distribucija energije: Češka razvojna agencija trenutačno priprema projekt koji se bavi novim izvorima toplotne energije za selo Nemila u općini Zenica. Planirana je proizvodnja energije iz obnovljivoga izvora (biomasa). Općenito, razvojna suradnja u ovom sektoru će se fokusirati na održive izvore energije u razdoblju 2012.-2014., uvodeći primjere modela izvora obnovljive energije koji bi se kasnije mogli primjenjivati diljem Bosne i Hercegovine.

¹⁷⁵ Za više informacija posjetite: http://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/development_cooperation_and_humanitarian/development_cooperation_strategy_of_the.html

Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo: Razvojna suradnja u ovom sektoru usmjerena je uglavnom na povećanje konkurentnosti u proizvodnji mlijeka u sjeveroistočnoj Bosni. Postojeći projekt će se nastaviti sve do 2012. godine. Općenito gledano, razvojna suradnja u ovom sektoru će se fokusirati na potporu poljoprivrednoj proizvodnji.

Zaštita okoliša: Češka razvojna agencija trenutno priprema projekt, koji bi trebao početi sljedeće godine i baviti se upravljanjem u zaštiti od poplava. Općenito gledano, razvojna suradnja u ovom sektoru u razdoblju 2012.-2014. će se fokusirati na očuvanje okoliša.

Važna komponenta razvojne suradnje Češke je pomoć **malim lokalnim projektima**, što omogućava male i ciljane razvojne aktivnosti, čime se dopunjava ukupna razvojna suradnja Republike Češke. Za razliku od standardnih, velikih projekata, male projekte implementiraju lokalne organizacije. Svi subjekti zainteresirani za suradnju, bilo da se radi o vlastima BiH ili vlastima na regionalnom ili lokalnom nivou, NVO-i, akademske institucije, neprofitne organizacije, organizacije koje pružaju zdravstvene, obrazovne i socijalne usluge, općine ili drugi, moraju podnijeti prijedloge projekata na obrascu na engleskom jeziku. Detaljne informacije o projektu mogu se priložiti i napisati na engleskom, bosanskom, srpskom ili hrvatskom jeziku. Obrazac za prijavu malih projekata može se naći na web stranici Ambasade Republike Češke u Sarajevu, <http://www.mzv.cz/sarajevo>.

Program tranzicije ima za cilj poduprijeti demokraciju i ljudska prava, koristeći nedavna iskustva Republike Češke u procesu društvene tranzicije i demokratizacije. Projekti u ovome Programu implementirani su kroz suradnju organizacija civilnoga društva iz Češke i njihovih lokalnih partnera i promiču značaj civilnoga društva u procesu demokratizacije. Aplikanti za ovaj program moraju biti organizacije iz Češke, koje tijekom provedbe projekta moraju surađivati sa svojim partnerima iz BiH.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Bosna i Hercegovina je jedan od dugoročnih prioriteta Republike Češke i kao takva je dijelom Strategije razvojne suradnje Republike Češke za razdoblje 2010.-2017., među programima zemalja koje su navedene kao prioritet u razvojnoj suradnji. Bosna i Hercegovina uživa ovu poziciju kako zbog svojih povijesnih prijateljskih odnosa s Republikom Češkom tako i zbog dosadašnjih rezultata razvojne suradnje s Republikom Češkom.

Postojeći Program razvojne suradnje za razdoblje 2011.-2017. izrađen je uzimajući u obzir rezultate razvojne suradnje i napore Bosne i Hercegovine u ostvarenju pristupa EU. Osnovni cilj Programa je unaprijediti ekonomsku i socijalnu situaciju u Bosni i Hercegovini i podržati integraciju zemlje u EU. Češka razvojna suradnja u Bosni i Hercegovini će stoga svoj fokus više usmjeravati na prijenos znanja i pružanje pomoći u izgradnji administrativnih kapaciteta nužnih za članstvo u EU, na usuglašavanju zakonodavstva i pružanju tehničke pomoći.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored sastanaka DCF-a, predstavnici Ambasade Republike Češke sudjeluju u sektorskim sastancima iz područja poljoprivrede koje organizira Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Također sudjeluju na sastancima donatora koji se bave pitanjima mladeži, koje organizira USAID.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Republike Češke u Sarajevu

Adresa: Franjevačka 19

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 447 525; 446 966

Faks: +387 33 447 526

E-mail: sarajevo@embassy.mzv.cz

Web adresa: <http://www.mzv.cz/sarajevo>

Francuska

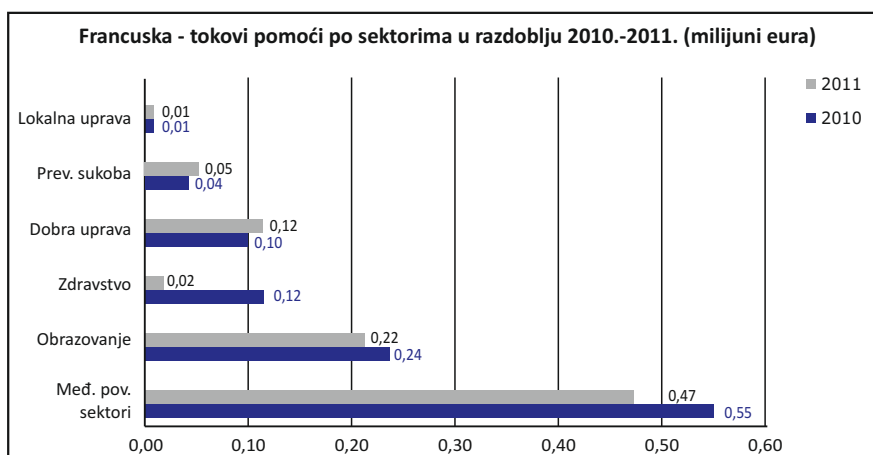

Politički pristup

Veleposlanstvo Francuske bavi se, kako klasičnom formom suradnje i pomoći (policijom, pravosuđem, upravom, nevladinim organizacijama, razmjenom između regija i gradova u Francuskoj i Bosni i Hercegovini), tako i tradicionalnim kulturnim aktivnostima (sveučilištima, podučavanjem francuskoga jezika, kinematografijom, teatro, plesom, vizuelnom umjetnošću i književnošću). Cilj tradicionalnih aktivnosti je promicanje francuskoga jezika i kulturne raznolikosti. Potpora civilnome društvu osobito je usmjerena na osnaživanje položaja mladih osoba i žena, putem financiranja obrazovnih inicijativa i stvaranjem prostora u kojima se mladi ljudi i žene mogu sastajati i podići svoj glas (npr. centri za mlade). Sa političkoga stanovišta, Veleposlanstvo Francuske u BiH ima za cilj jačanje središnje države, kroz promicanje vladavine prava, pružanje potpore izgradnji institucija i omogućavanjem edukacije za državne službenike, suce i policijske djelatnike. Prioritetni sektori u BiH za Francusku su: pravosuđe, obrazovanje, kultura, pitanja mladih, zdravstvo i decentralizirana suradnja.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Francuska je u 2010. godini izdvojila 1,06 milijuna eura, a u 2011. godini 0,89 milijuna eura za sljedeće sektore: međusobno povezani sektori, obrazovanje, zdravstvo, dobra uprava i institucionalna izgradnja, prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost, te lokalna uprava.

Srednjoročni i dugoročni pristup

U narednim godinama, ured za suradnju Veleposlanstva Francuske razvija reducirani skup programa kako bi uzeo u obzir smanjenje proračuna i potrebe za fokusiranjem na specifične ciljeve: reimplementiranje Sarajevo Film Festivala sa trogodišnjim programom (45.000 eura); širenje partnerskih odnosa u općinama i regijama za centraliziranu suradnju; otvaranje Međunarodnog koledža na francuskom jeziku u Sarajevu; jačanje obuka za policajce, vatrogasce, suce i tužitelje kroz trogodišnje programe; širenje politike školarina za studije u Francuskoj zahvaljujući privatnom sektoru; orijentiranje svih NVO obuka prema mladim liderima uz podršku mreže Francuskog instituta (tri centra u Tuzli, Banjaluci i Mostaru, uz NVO centar Andre Malraux u Sarajevu).

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Francuska slijedi politiku „niša“ u poljima gdje nisu značajno involvirani drugi donatori (medicina, kulturna mreža, decentralizirana suradnja, civilna sigurnost), te stoga Veleposlanstvo Francuske sudjeluje u radu DCF-a, ali do sada nije postala dijelom niti jedne sektorske radne skupine.

Kontakt informacije

Ured za suradnju i kulturu, Veleposlanstvo Francuske

Adresa: Mehmed-bega Kapetanovića Ljubušaka 16

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 282 700

Faks: +387 33 282 711

E-mail: catherine.constant@diplomatie.gouv.fr

Web adresa: www.ambafrance-ba.or

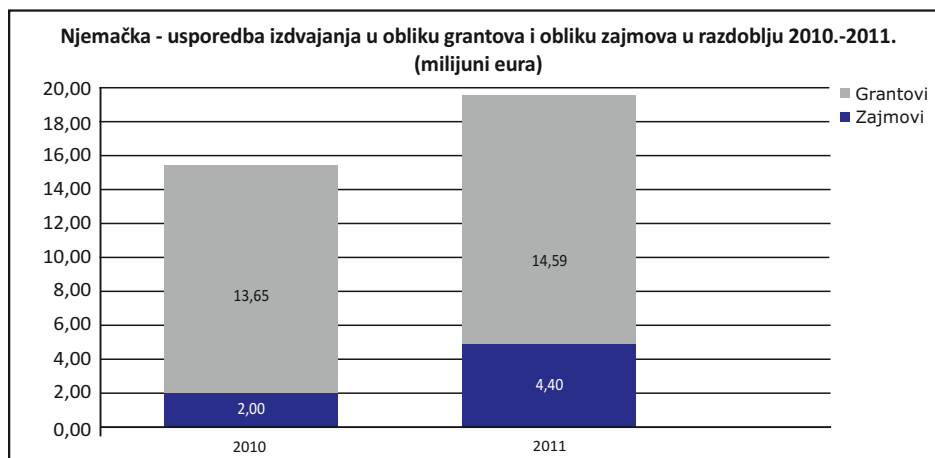
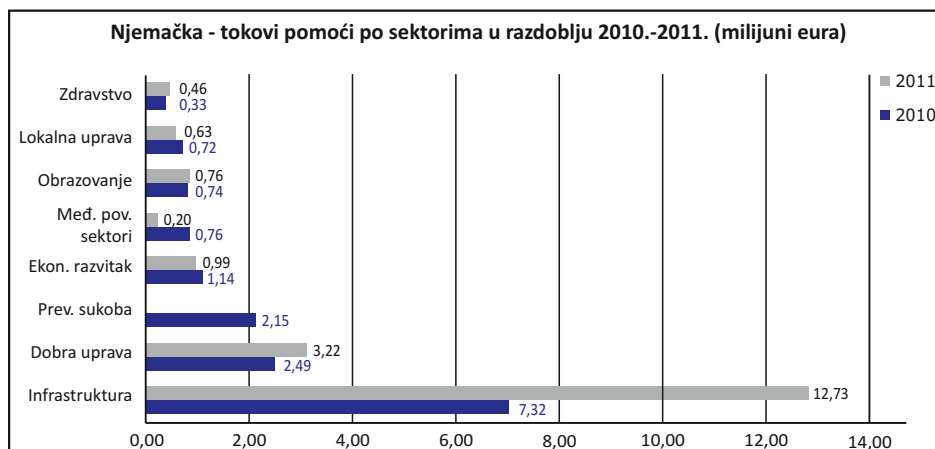
Njemačka

Politički pristup

Njemačka je predana u pružanju pomoći Bosni i Hercegovini u njenom razvitku u funkcionalno tržišno gospodarstvo, u usuglašavanju njenoga pravnog sustava sa zajedničkom pravnom stečevinom Europske unije (*acquisom*) te u nadilaženju posljedica rata. U tom smislu, njemačka vlada je zadužila više agencija za provedbu pomoći u razvitku koju osigurava za BiH, od čega je najpoznatija KfW Entwicklungsbank (Razvojna banka), te Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)¹⁷⁶. Projekti se, pored toga, implementiraju putem integriranih eksperata, *twinning* projekata, političkih fondacija i drugih njemačkih institucija zastupljenih u Bosni i Hercegovini. Ove aktivnosti koordinira Veleposlanstvo Njemačke, a provodi ih izravno iz sredstava Pakta stabilnosti za Jugoistočnu Europu.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Njemačka je u 2010. godini izdvojila 15,65 milijuna eura¹⁷⁷, te 18,99 milijuna eura u 2011. godini, i to u sljedeće sektore: infrastruktura, dobra uprava i institucionalna izgradnja, prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost, ekonomski razvitak i socijalna zaštita, međusobno povezani sektori, obrazovanje, lokalna uprava i zdravstvo.

¹⁷⁶ GIZ je utemeljen 1.siječnja 2011. godine. U okvirima ove organizacije objedinjavaju se dugo stručno iskustvo Deutscher Entwicklungsdienst (DED), Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) i Internationale Weiterbildung und Entwicklung GmbH (Inwent).

¹⁷⁷ Zbog promjene u metodi unošenja podataka o izdvajanjima u bazu podataka Foruma za koordinaciju donatora od strane Njemačke/KfW, ukupna izdvajanja za 2010. godinu razlikuju se od iznosa objavljenih u Pregledu aktivnosti donatora 2009.-2010. Njemačka/KfW je ranijih godina cijeli iznos za jedan projekt dodjeljivala u jednoj godini. Sada se cijeli iznos za svaki projekt raspoređuje po godinama trajanja projekta. Ova metoda je primijenjena retroaktivno na sve KfW projekte, te su stoga ukupna izdvajanja za 2010. i ranije godine izmijenjena. Pored toga, iz baze podataka je izbrisano izdvajanje za projekt *Program energetskog sektora IV - PSPP Vrilo*, 70 milijuna eura za 2009. i 30 milijuna eura za 2010. godinu koje je osigurala njemačka vlada, s obzirom da još uvijek nije sklopljen sporazum o projektu i financiranju sa BiH (niti će isti biti sklopljen za najmanje još jednu godinu). Pored toga, iz baze podataka izbrisani su projekti *Voda i kanalizacija BiH II* (kojim su obuhvaćeni Tuzla, Zenica i Travnik) u iznosu od 19,5 milijuna eura i *Obnovljiva energija II (Park vjetrenjača RS prva faza)* u iznosu od 50 milijuna eura.

KfW Entwicklungsbank (Njemačka razvojna banka) dijelom je KfW Bankengruppe i promiče i unaprjeđuje gospodarstva u tranziciji te zemlje u razvitku. KfW, u ime njemačke vlade, osigurava dugoročni kapital za ulaganja u infrastrukturu, financijski sustav i zaštitu okoliša. KfW-ove aktivnosti financijske suradnje temelje se na sporazumima između njemačke vlade i Vijeća ministara BiH kao i procjenama Saveznog ministarstva ekonomske suradnje i razvitka (BMZ). Na temelju toga, KfW svoje aktivnosti u BiH fokusira na općinske programe vodoopskrbe i zbrinjavanja otpadnih voda, na aktivnosti usmjerene na kvalitetnije korištenje obnovljivih izvora energije, te unaprjeđenje energetske učinkovitosti kao i daljnje jačanje financijskoga sektora.

U sklopu svojih aktivnosti u oblasti vodoopskrbe i otpadnih voda, KfW se fokusira na obnovu sustava vodoopskrbe u svrhu unaprjeđenja kvalitete vode i smanjenja gubitaka iz sustava. Financira se i proširivanje kanalizacijskih sustava, s ciljem zaštite izvora pitke vode. Svaki od programa popraćen je aktivnostima usmjerenima na unaprjeđenje upravljanja i financijskih aspekata vodoprivrednih mehanizama. Cilj ovih aktivnosti je osiguranje cjenovno prihvatljive i pouzdane vodoopskrbe za stanovništvo.

Prvi, najraniji programi u sektoru energetike fokusirali su se na obnovu starih hidroelektrana. Ova nastojanja se šire ka financiranju postrojenja nove generacije čiji se rad temelji na snazi vode i vjetra. Nadalje, trenutno je u pripremi provedba novoga sustava upravljanja na razini opskrbe (SCADA) kao potpora kvaliteti energije i optimiziranju upravljanja energijom.

KfW, od 1998. godine, podržava konsolidaciju financijskoga sektora, kroz kreditne linije te kreditne garancije. Ostale glavne aktivnosti bile su potpora uspostavi Agencije za osiguranje depozita (DIA) kao i promicanje Europskog fonda za Jugoistočnu Europu. KfW će nastaviti osiguravati potporu Njemačke ovom sektoru, posebice će se fokusirati na daljnje konsolidiranje mikrofinancijskoga sektora, te osiguravanje kreditnih linija za mala i srednja poduzeća kao i energetska učinkovitost kroz bankarski sektor.

Kao agencija za međunarodnu suradnju u svrhu održivoga razvitka koja svoje aktivnosti realizira širom svijeta, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), u saveznome vlasništvu, osigurava potporu njemačkoj vladi u postizanju ciljeva njene razvojne politike. Osigurava provediva, dalekovidna rješenja za potrebe političkog, ekonomskoga, ekološkog i društvenog razvitka u globaliziranome svijetu. GIZ promiče složene reforme i procese promjena. Korporativni cilj GIZ-a je na održivim temeljima unaprijediti uvjete života ljudi.

GIZ, od 1992. godine, osigurava potporu zemljama u Jugoistočnoj Europi u razvijanju konkurentnoga tržišnog gospodarstva u ime Saveznog ministarstva za ekonomsku suradnju i razvitak (BMZ). Ove zemlje dobivaju pomoć usmjerenu na provedbu reformi koje služe procesu europskih integracija.

Njemačka agencija za međunarodnu suradnju pomaže ponovnoj izgradnji gospodarstva zemlje, s fokusom na sljedeće oblasti: reforma gospodarstva (potpora lokalnom i regionalnom gospodarstvu, strukovno obrazovanje i obuka, zemljišna uprava), demokracija/civilno društvo (razvitak i potpora strukturama u sektoru mladeži, potpora seksualnom i reproduktivnom zdravlju i prevenciji HIV-a među mladeži, razvitak omladinskog turizma, Otvoreni regionalni fond za Jugoistočnu Europu), pravna reforma, promicanje vanjske trgovine, energetska učinkovitost i moderniziranje općinskih službi.

GIZ u ovim oblastima upravlja programima i projektima koji nadilaze zemljopisnu i etničku podjelu, čime daje značajan doprinos stabilnosti regije. GIZ detaljno procjenjuje ukupni učinak mjera koje provodi kroz svoje razvojne programe i projekte.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Dugoročni cilj pomoći koju Njemačka pruža BiH su europska integracija i neovisnost BiH od daljnjih potreba za sredstvima iz fondova namijenjenih razvojnoj suradnji. Njemačka će, kako bi BiH pružila potporu na tome putu, nastaviti pružati uspješnu potporu u opisanim ciljnim područjima. Očekuje se daljnji rast ove suradnje, posebice u aktivnostima koje se odnose na unaprjeđenje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije, ekonomsku reformu, vanjsku trgovinu, pravnu reformu, te sektor obrazovanja.

Što se financijske suradnje tiče, KfW će ojačati svoju prisutnost, posebice u ulozi vodeće bilateralne banke koja osigurava unaprjeđenje u domeni općinske infrastrukture te obnovljive energije. Proširit će se i aktivnosti sufinanciranja s drugim donatorima, kako bi se unaprijedio učinak i omogućilo financiranje još većih projekata.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Njemačka aktivno sudjeluje u radu Foruma za koordinaciju donatora. Koordinira i svoje bilateralne aktivnosti i povezuje ih s aktivnostima drugih donatora.

KfW kombinira bilateralne projekte s različitim programima EU (npr. IPA i IPF MW). U financijskome sektoru, KfW je inicirao uspostavu Europskoga fonda za Jugoistočnu Europu, kao zajedničkog instrumenta donatora namijenjenog cijeloj regiji. Ovaj Fond omogućava objedinjavanje sredstava, te osigurava dodatnu podlogu za koordinaciju rada donatora u ovome sektoru. Pored toga, KfW upravlja Europskim fondom za BiH i nudi donatorima pomoćni mehanizam za podupiranje raznih inicijativa u sklopu financijskoga sektora. Partneri su, primjerice, vlade Danske i Švedske.

GIZ, od 2003. godine, implementira Projekt zemljišne uprave, koji zajednički financiraju Njemačka, Švedska i Austrija, te aktivno podupire koordinaciju s drugim donatorima, poput Svjetske banke i Europske unije. Kroz Otvoreni regionalni fond (ORF), GIZ osigurava potporu regionalnoj suradnji u Jugoistočnoj Europi po pitanju pristupanja EU. Uz regionalnu potporu zakonodavnoj reformi, vanjskoj trgovini, energetske učinkovitosti i modernizaciji općinskih službi, GIZ pomaže i u povezivanju država Jugoistočne Europe u zajedničkom traganju za najboljim rješenjima.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Savezne Republike Njemačke u Bosni i Hercegovini

Adresa: Skenderija 3
71000 Sarajevo, BiH
Telefon: +387 33 565 300
Faks: +387 33 212 400
E-mail: info@sarajewo.diplo.de
Web adresa: www.auswaertiges-amt.de; www.sarajewo.diplo.de

Ured GIZ-a u Bosni i Hercegovini

Adresa: Zmaja od Bosne 7-7a, Importanne Centar O3/IV
71 000 Sarajevo, BiH
Telefon: +387 33 957 500
Faks: +387 33 957 501
E-mail: jutta.zinnel@giz.de; axel.sachs@giz.de
Web adresa: www.giz.de

Ured KfW-a u Bosni i Hercegovini

Adresa: Zmaja od Bosne 7-7a, Importanne Centar O3/V
71 000 Sarajevo, BiH
Telefon: +387 33 592 415/416
Faks: +387 33 592 517
E-mail: stephan.leudesdorff@kfw.de
Web adresa: www.kfw.de

Mađarska

Politički pristup

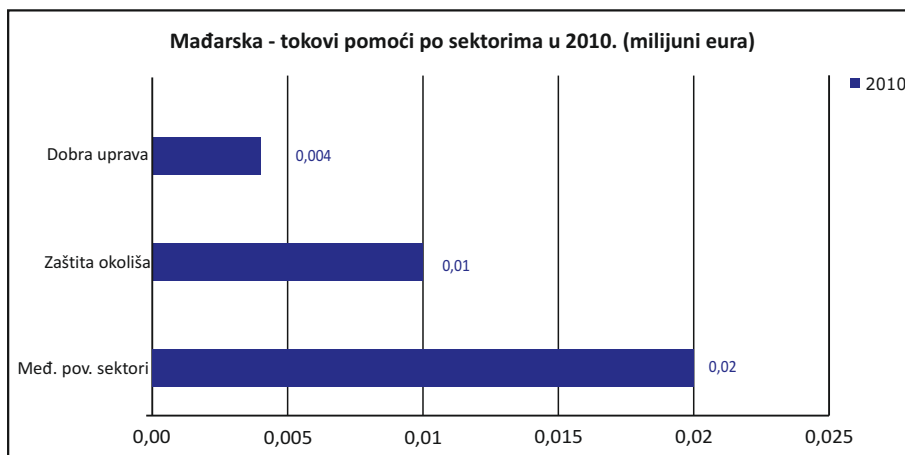
Bosna i Hercegovina nalazi se u skupini prioritarnih država u kojima Mađarska realizira razvojne aktivnosti. Ciljevi razvojne strategije Mađarske za BiH, koja se odnosi na razdoblje od 2008. do 2010. godine, su:

- ojačati institucijsku strukturu Bosne i Hercegovine, u cilju stvaranja funkcionalne, održive, demokratske države i jačanja vladavine prava;
- pomoći razvitak tržišnoga gospodarstva u Bosni i Hercegovini;
- pomoći razvitak civilnoga društva utemeljenoga na načelima nacionalne i vjerske nediskriminacije, jednakopravnosti i ljudskih prava;
- iskorijeniti siromaštvo u Bosni i Hercegovini;
- pomoći održivome razvitku, koji je od suštinskoga značaja za političko-ekonomsku stabilnost Bosne i Hercegovine;
- pomoći Bosni i Hercegovini u procesu euroatlantskih integracija;
- zaštititi okoliš.

Ključni element pristupa koji primjenjuje Mađarska ogleda se u primjeni konkretnoga iskustva, stečenoga tijekom demokratske tranzicije Mađarske (prelazak na tržišno gospodarstvo i funkcionalnu demokratsku državu) i njene euroatlantske integracije (npr. pristupanje EU i NATO savezu, regionalna suradnja).

Glavne aktivnosti u 2010. godini

Mađarska je u 2010. godini izdvojila 0,03 milijuna eura za sljedeće sektore: međusobno povezani sektori, zaštita okoliša, te dobra uprava i institucionalna izgradnja.

Međusobno povezani sektori

Fokus u međusobno povezanim sektorima je pomoć mladeži u Bosni i Hercegovini. Projekti koje podupire Mađarska vezani su za toleranciju (osjetljive zajednice), ulogu mladeži u EU integracijama i širenje mogućnosti i prilika za mlade u Bosni i Hercegovini.

Okoliš

U sektoru zaštite okoliša, Mađarska se fokusirala na mjesne aktivnosti, odnosno, aktivnosti malih zajednica ili općina na stvaranju održivoga lokalnog okoliša.

Dobra uprava

U ovom sektoru, dva najvažnija razvojna zadatka Mađarske su:

1. Prenijeti praktično znanje (know-how) Mađarske Bosni i Hercegovini, u cilju razvitka demokratskoga funkcioniranja države i vladavine prava.
2. Ojačati civilno društvo u smislu njegovih aktivnosti i kapaciteta u cilju:
 - a. promicanja integracije u EU, informiranja o EU;
 - b. promicanja kulturne i etničke tolerancije;
 - c. uključivanja mladeži u aktivnosti usmjerene na izgradnju bolje budućnosti za BiH.

Sukladno navedenim ciljevima, Mađarska je podupirala projekte koji su pomagali civilnim organizacijama mladeži u izgradnji svojih kapaciteta.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Kao država članica EU i prijatelj BiH, Mađarska očekuje da će njena uloga na srednjoročnome planu biti da pomogne BiH u uspješnom okončanju euroatlantskih integracija. S obzirom na to da se Mađarska nalazi u zemljopisnom okruženju BiH, u interesu joj je ostvarenje stabilizacije i demokratskoga funkcioniranja BiH i cjelokupne regije zapadnoga Balkana. Mađarska smatra da je proces euroatlantskih integracija u tom smislu ključan, te će stoga svoju razvojnu politiku fokusirati na ovo pitanje. Mađarska bi željela podupirati realizaciju bilateralnih projekata, u sklopu kojih bi eksperti iz Mađarske mogli prenijeti svoje znanje političarima, državnim službenicima, predstavnicima civilnoga društva i studentima sveučilišta u BiH, s obzirom na to da upravo oni imaju presudni značaj za budućnost države. Stoga Mađarska želi poduprijeti inicijative koje imaju za cilj:

- jačati kapacitete državnih institucija, radi uspješnoga okončanja procesa euroatlantskih integracija;
- jačati civilno društvo i njegove aktivnosti usmjerene na davanje poticaja ljudima (osobito mladim i obrazovanim osobama) da rade u interesu budućnosti Bosne i Hercegovine;
- uključiti prijenos iskustava, koje je stekla Mađarska tijekom svoje demokratske tranzicije u euroatlantske integracije;
- doprinijeti obrazovanju mladeži;
- jamčiti promicanje Mađarske kao bilateralnoga donatora.

Mađarska će i dalje pružati potporu realizaciji aktivnosti kojima se umanjuje opasnost od mina u BiH, s obzirom na to da smatra kako mine predstavljaju veoma ozbiljan problem, koji ima direktni utjecaj na ljudske živote.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Mađarska je sudjelovala u radu sektorske radne skupine, koja djeluje kao podskupina u sastavu DCF-a. Njen rad se odnosi na sektor planiranja razvitka države i socijalnu uključenost. Također sudjeluje i na redovitim sastancima država članica EU na temu koordinacije IPA-e.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Republike Mađarske u Bosni i Hercegovini

Adresa: Splitska 2

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 205 302

Faks: + 387 33 268 930

E-mail: hung.emb@bih.net.ba; mission.sjj@kum.hu

Web adresa: www.mfa.gov.hu/emb/sarajevo

Italija/Talijanska kooperacija za razvitak (IC)

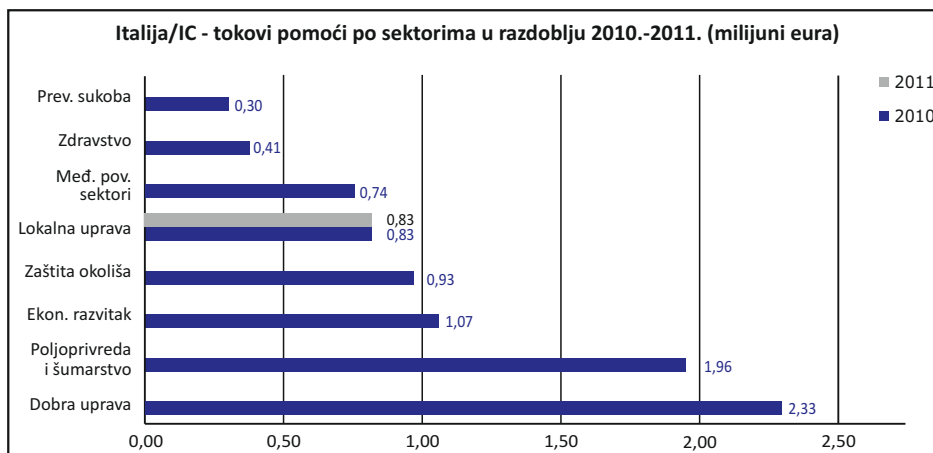

Politički pristup

Talijanska kooperacija za razvitak je usmjerena na podupiranje održivoga razvitka (posebice u ruralnom sektoru), izgradnje institucija i zaštite najugroženijih društvenih kategorija, kroz brojne inicijative na ekonomskom i socijalnom polju. Vrste aktivnosti koje su realizirane do danas predstavljaju potvrdu njene predanosti i obveze prema ostvarenju konsolidacije demokratskih procesa i neizravno prema zaštiti ljudskih prava, demokraciji, vladavini prava, dobroj upravi i promicanju kulture mira na temelju multinacionalnoga suživota. Ovakvi projekti se financiraju i kroz bilateralne i kroz multilateralne kanale, u čemu sudjeluju talijanske nevladine organizacije temeljem decentralizirane suradnje (regije, pokrajine i ostale mjesne institucije).

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Italija/IC je izdvojila 8,57 milijuna eura u 2010. godini i 0,83 milijuna eura u 2011. godini za sljedeće sektore: dobra uprava i institucionalna izgradnja, poljoprivreda i šumarstvo, ekonomski razvitak i socijalna zaštita, zaštita okoliša, lokalna uprava, međusobno povezani sektori, zdravstvo, te prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost.

Financijska sredstva izdvojena za provedbu inicijativa Talijanske kooperacije za razvitak u BiH usmjerena su na četiri glavna sektora: i) ruralni razvitak i turizam; ii) maloljetnici; iii) vlasti/civilno društvo; iv) razvitak lokalnih institucija.

Ruralni razvitak i turizam

Aktivnosti koje su u tijeku u sektoru poljoprivrede i šumarstva imaju za cilj promicanje difuzije održivih poljoprivrednih sustava, kao što je uzgoj organske hrane, kako bi se smanjio utjecaj na okoliš koji nastaje zbog poljoprivredne proizvodnje u BiH i kako bi se razvio lanac prehrambenih i poljoprivrednih proizvoda. Posebice je značajna potpora kooperativnome sustavu, dostupnosti tržišta i kreditnih linija za uzgajivače, kao i jačanju kapaciteta mjesnih uprava na polju strateškog planiranja i zaštite teritorije, kao i pristup EU fondovima u poljoprivrednom sektoru.

Maloljetnici

Potpora programima usmjerenim na promicanje i zaštitu ljudskih prava, posebice rizičnih skupina maloljetnika i maloljetnika u uvjetima ugroženosti, predstavlja jedan od prioritetnih polja djelovanja Talijanske kooperacije za razvitak u Bosni i Hercegovini. Talijanska kooperacija izravno vodi dva značajna projekta u ovome sektoru: *Jačanje maloljetničkoga pravosuđa* i *Potpora rizičnim skupinama maloljetnika i maloljetnicima u uvjetima ugroženosti*. U sklopu prvoga projekta, pruža se potpora institucijama BiH u procesu primjene Državne strategije protiv maloljetničkoga prijestupništva, kroz pružanje pomoći, obuku, istraživački rad i podizanje svijesti. Aktivnosti u sklopu drugoga projekta usmjerene su na rizične skupine maloljetnika i maloljetnike u uvjetima posebne ugroženosti, a podrazumijevaju obuku o promicanju mentalnoga zdravlja i socijalnog uključivanja osoba s invaliditetom kroz sport i kulturne aktivnosti.

Institucije vlasti i civilno društvo

Unaprjeđenje profesionalnih kapaciteta javnih i socijalnih djelatnika prožima gotovo sve razvojne aktivnosti na način da se organizira obuka, edukacija i podizanje svijesti. Među aktivnostima koje su u tijeku, sljedeće aktivnosti su od posebnoga značaja: pomoć/obuka radi poboljšanja dostupnosti i kvalitete usluga na polju mentalnoga zdravlja; postdiplomski studij na regionalnoj razini iz demokracije i ljudskih prava; potpora dobrom rukovođenju unutar uprave na regionalnoj razini i početak suradnje na polju civilne zaštite. Talijanska kooperacija financira i projekt u Srebrenici koji je usmjeren na komunikaciju kao sredstvo društvenoga i kulturnog razvitka i promiče međuetničku integraciju i interkulturalni dijalog među mladim naraštajima u cilju izgradnje novoga BiH društva utemeljenog na poštivanju razlika.

Razvitak mjesnih institucija

Sa sveukupnim proračunom od više od 20 milijuna eura, Talijanska kooperacija podupire dva programa decentralizirane suradnje na kojima su angažirane razne balkanske države, u cilju jačanja rukovodnih kapaciteta institucija i poticanja razvitka na mjesnoj razini: FPA Balkan i SEENET, faza II. Proračun namijenjen aktivnostima u Bosni i Hercegovini iznosi oko 5,5 milijuna eura. Talijanske regije koje su pokazale najveći interes za provedbu ovih dvaju projekata su Toscana, Piemonte, Puglia i Sicilia.

Ostalo

Među šest preostalih inicijativa čija je provedba u tijeku, a koje ne potpadaju pod četiri glavna sektora, od posebnoga značaja je inicijativa koja se tiče humanitarnih operacija uklanjanja mina dodijeljena talijanskoj nevladinoj organizaciji, Intersos. Već nekoliko godina, potpora aktivnostima IC-a na uklanjanju mina, koje koordinira BiHMAC, od suštinskoga je značaja za poljoprivredu i industrijski i turistički razvitak velikih područja koja su minirana tijekom protekloga sukoba. Ukupan proračun od 2005. godine do danas iznosi više od 2 milijuna eura.

Srednjoročni i dugoročni pristup

U pogledu budućih perspektiva, Talijanska kooperacija za razvitak namjerava nastaviti djelovati u sklopu gore spomenuta četiri sektora, a ima za cilj proširiti potporu na još dva polja djelovanja: potpora malim i srednjim poduzećima i pomoć kod pristupanja sredstvima IPA-e.

Kada je u pitanju potpora malim i srednjim poduzećima, nedavno prepoznavanje dijela duga bivše Jugoslavije koji pripada BiH stvorilo je uvjete za odobrenje povoljnih zajmova za BiH (soft loans) od strane Italije/IC. Takve aktivnosti su sukladne prioritetu Italije - unaprjeđenju ekonomskog rasta i poduzetničkih kapaciteta u ovom području.

U kontekstu EU integracija, Ured Talijanske kooperacije za razvitak u Sarajevu će i dalje aktivno sudjelovati na koordinacijskim sastancima država članica i povećati svoju pomoć talijanskim i domaćim partnerima koji žele aplicirati na tenderima IPA-e, posebice kada je u pitanju *twinning*, pružajući im informacije i potporu u odnosima s partnerima iz domaćih institucija.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Talijanska kooperacija za razvitak sudjelovala je u sljedećim koordinacijskim aktivnostima:

- koordinacijski sastanci država članica EU (Delegacija Europske komisije);
- koordinacija donatora na polju potpore rada Suda BiH i Tužiteljstva BiH;
- međunarodni sastanci o sektorskom pristupu EU u Jugoistočnoj Europi.

Kontakt informacije

Talijanska kooperacija za razvitak

Adresa: Čekaluša 51

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 560 170

Faks: +387 33 667 227

E-mail: segreteria@utlsarajevo.org

Web adresa: www.utlsarajevo.org

Japan/Japanska međunarodna agencija za suradnju (JICA)

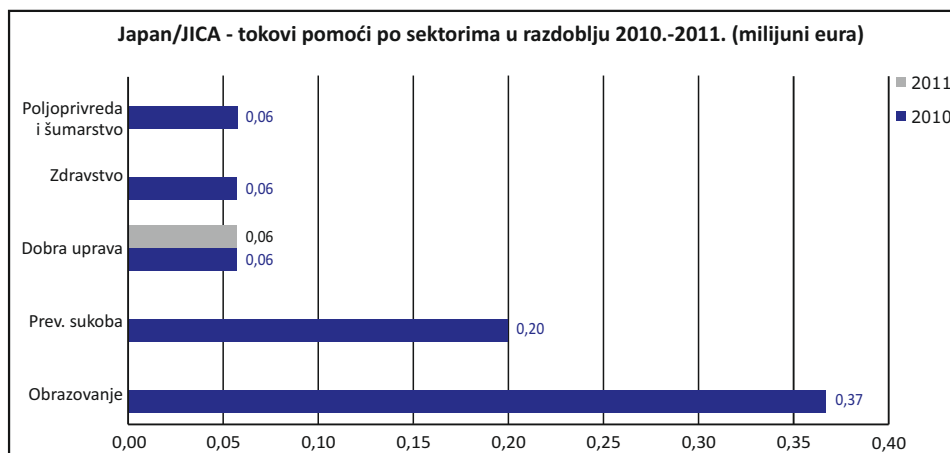

Politički pristup

Prioritetni sektori za ekonomsku suradnju Japana su sljedeći: (1) konsolidacija mira/pomirenje među narodima, (2) razvitak privatnoga sektora i (3) zaštita okoliša. Konkretno, Japan će pružati potporu u područjima primarne zdravstvene zaštite, osnovnog i srednjeg obrazovanja, poljoprivrede, turizma, vodoopskrbe, deminiranja, razvitka malih i srednjih poduzeća i zaštite okoliša, kao i sprječavanja katastrofa.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Pored postojećih projekata, Japan/JICA je izdvojila 0,75 milijuna eura u 2010. godini i 0,06 milijuna eura u 2011. godini za sljedeće sektore: obrazovanje, prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost, dobra uprava i institucionalna izgradnja, zdravstvo, te poljoprivreda i šumarstvo.

Obrazovanje

U sklopu *Programa konsolidacije mira*, provode se aktivnosti na realizaciji projekata na polju tehničke suradnje kako bi se postizanje pomirenja među narodima proširilo s entitetske razine na razinu BiH i kako bi se uspostavili postulati zajedničkog djelovanja kroz realizaciju projekata koji obuhvaćaju više od jedne nacionalne skupine. U sklopu ovoga programa, Japan je pružio pomoć Bosni i Hercegovini na polju modernizacije planova i programa iz informatike putem provedbe programa pomoći u vidu granta i projekta tehničke suradnje. Druga faza programa pod nazivom *Modernizacija informatičkih planova i programa u Bosni i Hercegovini* počela je 01.08.2010. godine

Zdravstvo

U pogledu problema neeksploziviranih mina, još jednog od značajnih negativnih čimbenika po konsolidaciju mira, kroz *Program konsolidacije mira* podupiru se i aktivnosti na uklanjanju mina, i to putem pomoći u vidu granta za *Projekt temeljne sigurnosti ljudi*.

Ekonomski razvitak i socijalna zaštita

Program zaštite okoliša usmjeren je na izradu politike rada ili razvitak kapaciteta u oblastima u kojima Japan posjeduje obilato iskustvo i stručno znanje, kao što su globalne klimatske promjene, borba protiv zagađenja, tehnologija očuvanja izvora energije, recikliranje i ponovna upotreba, itd. Realizacija *Projekta izgradnje postrojenja za desulfurizaciju dimnih*

plinova u Termoelektrani Ugljevik, započeo je u 2010. fiskalnoj godini. Neophodno je i dalje raditi na promicanju razvitka malih i srednjih poduzeća i turizma, glavnih elemenata državne ekonomije, kako bi se pružila potpora razvitku tržišnoga gospodarstva i privatnoga sektora. *Program razvitka privatnoga sektora* pruža potporu naporima na razvitku stručnih kadrova i uspostavi sustava za provedbu javne politike, kako bi se poduprle strategije djelovanja na polju razvitka malih i srednjih poduzeća i turizma kako od strane vlasti BiH tako i od strane entiteta. *Projekt za razvoj međunarodnog turističkog koridora kroz Hercegovinu i očuvanje okoliša u Bosni i Hercegovini* trebao bi početi u 2012. godini.

Poljoprivreda i šumarstvo

U sklopu *Programa konsolidacije mira* realizira se i *Projekt tehničke suradnje na polju poljoprivrede*. Realiziran je i *Projekt izgradnje povjerenja u Srebrenici kroz razvitak poljoprivrednoga i seoskog poduzetništva (SACRED)*, kako bi se postizanje pomirenja među narodima proširilo sa entitetske razine na razinu BiH.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Od 2009. godine, bruto nacionalni dohodak (BND) po glavi stanovnika u Bosni i Hercegovini iznosio je 4.431 USD (izvor: Svjetska banka), te su zbog toga programi dodjele pomoći u grantovima u Bosni i Hercegovini ograničeni na određena područja, primjerice na okoliš i sprječavanje katastrofa.

Imajući u vidu da je Bosna i Hercegovina kategorizirana kao država s gornjom srednjom vrijednošću rasta prihoda (BND po glavi stanovnika u 2009. godini iznosio je preko 4.431 USD), zajmovi japanske službene razvojne pomoći će biti ograničeni na sljedeća četiri područja: okoliš, razvitak stručnoga kadra, sprječavanje katastrofa i uklanjanje nejednakosti.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Japan/JICA sudjeluje u radu Foruma za koordinaciju donatora, te na sastancima koordinacije donatora na projektnoj razini u sektoru turizma.

Kontakt informacije

Ured Japanske međunarodne agencije za suradnju u Sarajevu (JICA)

Adresa: Bistrik 9

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 220 190

Faks: +387 33 220 192

E-mail: jicabh@smartnet.ba

Web adresa: www.jica.go.jp/balkan/english/office/about/index.html

Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske

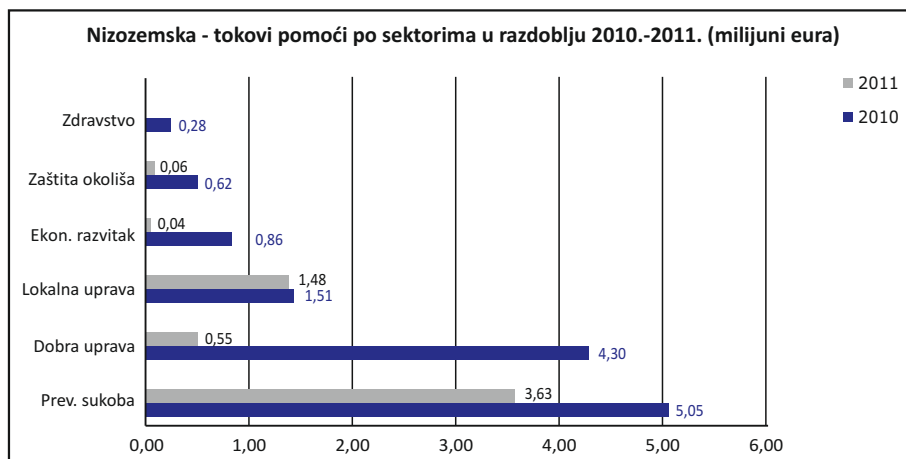
Kingdom of the Netherlands

Politički pristup

Bosna i Hercegovina je jedna od 36 partnerskih država u svijetu u kojoj Nizozemska provodi značajan program bilateralne razvojne suradnje. Nizozemska se u prošlosti uglavnom fokusirala na pružanje potpore povratku izbjeglih osoba, pripadnika manjinskih skupina i uspostavi stabilnosti nakon okončanja rata. Programske aktivnosti su se u posljednje tri godine preusmjerile na stvaranje održivih, transparentnih i odgovornih struktura vlasti, sukladno kriterijima koje postavlja proces pridruživanja EU, s fokusom na razvitak poslovne klime pogodne za razvitak privatnoga sektora i stranih izravnih ulaganja. Do kraja 2011. godine će se postupno okončati bilateralna razvojna pomoć Bosni i Hercegovini i prerasti iz tradicionalnoga odnosa podupiranja razvitka u odnos usmjeren ka pridruživanju EU. Ovakav, novi odnos sa sobom donosi i vlastite instrumente djelovanja, kao što je program društvenoga preobražaja (Matra), za koji se Bosna i Hercegovina kvalificirala u siječnju 2008. godine.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Nizozemska je u 2010. godini izdvojila 12,61 milijun eura i 5,76 milijuna eura u 2011. godini i to za sljedeće sektore: prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost, dobra uprava i institucionalna izgradnja, lokalna uprava, ekonomski razvitak i socijalna zaštita, te zdravstvo.

Aktivnosti na polju dobre uprave/lokalne uprave: financiranje GAP-a, PAR-a, CCI.

Aktivnosti na polju razvitka privatnoga sektora/poljoprivrede: provedba vrijednosnih lanaca u poljoprivredi (u realizaciji UNDP-a) uz potporu Regionalne razvojne agencije za regiju središnja BiH (REZ).

Aktivnosti na polju prevencije sukoba/postkonfliktnoga oporavka:

- Financiranje ICMP-a, nekoliko projekata i programa na području Srebrenice, kako bi se potpomoglo u promicanju društvene i ekonomske situacije;
- Projekt socijalnog stambenog zbrinjavanja (u realizaciji nevladine organizacije CRS) korisnika koji borave u objektima namijenjenim kolektivnom smještaju, a koji se ne mogu vratiti;
- Izrada modela stambenoga zbrinjavanja, regulatornoga sklopa i pilot-projekata (Fojnica, Potočari, Drvar, Goražde i Foča).

Srednjoročni i dugoročni pristup

Razvojni program pomoći Nizozemske će se okončati nakon 2011. godine, s izuzetkom programa za postkonfliktni oporavak na području Srebrenice (5 milijuna eura godišnje). Nastavit će se realizacija nekih programa manjeg obujma, kojima se rukovodi iz središnjega ureda, kao što su program na polju društvenoga preobražaja (MATRA, s godišnjim proračunom od oko 0,3 milijuna eura), kao i program potpore upravljanju javnom potrošnjom u državama u sklopu nizozemske konstitucije Svjetske banke i Međunarodnoga monetarnog fonda.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Pored sudjelovanja na sastancima DCF-a, Nizozemska ostvaruje dobru suradnju s ostalim donatorima, koji aktivno djeluju u sektorima od zajedničkoga interesa. Posebno je dobra koordinacija uspostavljena s organizacijama koje sufinanciraju razne projekte zajedno s Nizozemskom, kao što su GAP, PAR, Pravosuđe i SPPD.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske

Adresa: Grbavička 4

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 562 600

Faks: +387 33 223 413

E-mail: sar@minbuza.nl

Web adrese: www.minbuza.nl; www.mfa.nl/sar

Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške

Politički pristup

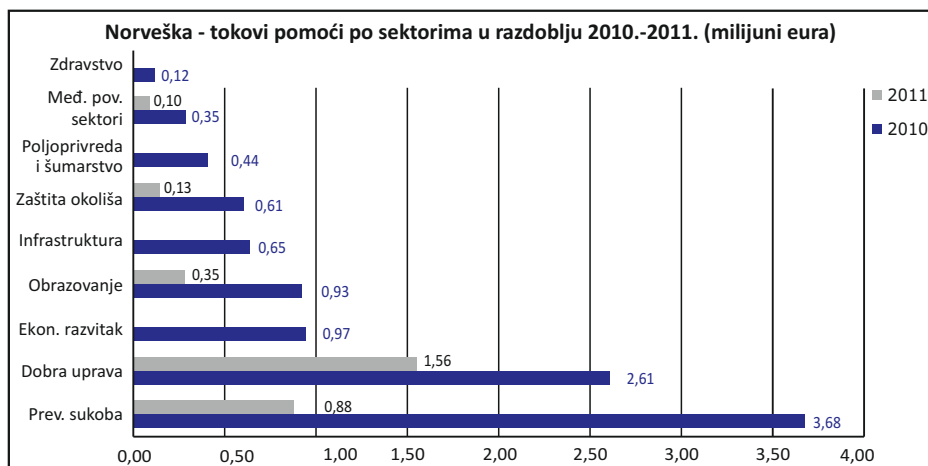
Veliki dio aktivnosti Norveške u oblasti razvojne suradnje u svijetu, odnosi se na dugoročnu pomoć u formi grantova. Aktivnosti Norveške u oblasti dugoročne razvojne suradnje naglašavaju kako bilateralnu pomoć, koja se upućuje izravno vladama država partnera, tako i multilateralnu pomoć, koja se upućuje putem sustava UN-a, kao i putem razvojnih banaka. Norveška, također, pruža i značajnu pomoć putem međunarodnih, lokalnih i norveških nevladinih organizacija.

Norveška razvojna suradnja s BiH razvijala se tijekom godina, sukladno promjenama potreba u državi, i dok se na početku te suradnje fokusirala na pružanje humanitarne pomoći, rekonstrukciju i razvitak infrastrukture, danas je ta pomoć usmjerena na pružanje potpore reformskim procesima i procesima promicanja stabilnosti i približavanja BiH euroatlantskim strukturama. To podrazumijeva pružanje potpore izgradnji institucija (državnoga Parlamenta, pravosudnih institucija, sektora sigurnosti, policije i mjesnih vlasti), te provedbu reforme pravosudnoga sustava.

Procjenjuje se da će do kraja 2011. godine Norveška za potrebe razvojne pomoći namijenjene Bosni i Hercegovini izdvojiti 13,5 milijuna eura (105 milijuna NOK).

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Norveška je izdvojila 10,37 milijuna eura u 2010. godini i 3,01 milijun eura do maja 2011. godine za sljedeće sektore: prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost, dobra uprava i institucionalna izgradnja, ekonomski razvitak i socijalna zaštita, obrazovanje, infrastruktura, zaštita okoliša, poljoprivreda i šumarstvo, međusobno povezani sektori, te zdravstvo.

Sektor sigurnosti

Norveškom institutu za međunarodne poslove (NUPI) odobrena je potpora za njegove reformske projekte u obavještajnom i sigurnosnom sektoru u Bosni i Hercegovini. Projekt se fokusira na reformu OSA-e, a realizira se u suradnji s OSCE-om i OHR-om.

Sjevernoatlantskom savezu (NATO) dodijeljen je grant za njegov Povjerenički fond uspostavljen u svrhu reintegracije viška vojnog osoblja proizašlog tijekom reforme obrane u razdoblju 2010.-2012., te jačanja domaćih kapaciteta kako bi se u budućnosti mogli rješavati slični izazovi. Norveška je jedna od vodećih zemalja u Povjereničkom fondu, skupa s Nizozemskom i Slovenijom. Izvršitelj ovoga projekta je Međunarodna organizacija za migracije (IOM), koja radi u koordinaciji s Ministarstvom obrane BiH.

DIFI-Direktoratet for forvaltning og IKT je potporu dobio za predprojekt u svezi s Programom reforme sektora obrane i sigurnosti, koji uključuje i usmjerenost na provedbu Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti koja se odnosi na žene, mir i sigurnost.

Sektor pravosuđa

Međunarodno povjerenstvo za nestale osobe (ICMP) - svrha projekta je u Bosni i Hercegovini osigurati održiv državni mehanizam za rješavanje pitanja osoba nestalih kao rezultat sukoba u BiH bez obzira na njihovo etničko, vjersko ili nacionalno podrijetlo. Projekt će također osigurati zaštitu, katalogiziranje i propisno iskopavanje masovnih grobnica te osigurati da se rodbini nestalih omoguću sudjelovanje u radu na potrazi za nestalim osobama.

Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH - proces pridruživanja EU predstavlja glavnu pokretačku snagu u reformi pravosuđa u BiH, a potpora Norveške procesu reforme usklađena je s kratkoročnim i dugoročnim prioritetima drugoga Europskog partnerstva kojim su identificirani prioriteti djelovanja u sektoru pravosuđa u BiH.

Ured registrara u BiH - potpora Uredu registrara odjela za ratne zločine i organizirani kriminal Suda i Tužiteljstva BiH. Grant se koristi kako bi se vlastima BiH pomoglo u razvijanju djelotvornoga, neovisnog i učinkovitog pravosuđa na razini BiH, koje je u stanju procesuirati najsloženije slučajeve ratnih zločina, organiziranog kriminala i korupcije. Ured registrara u BiH je sredstva granta dobio i za izgradnju novih ureda.

Norveški helsinški odbor je potporu dobio za projekt promicanja tranzicijske pravde u BiH i provedbu nastave iz oblasti tranzicijske pravde u sklopu postojećih sveučilišnih programa.

Dobra uprava i institucionalna izgradnja

Rikshospitalet HF dobila je grantove za nastavak projekta *Unaprjeđenje uprave i međuetničke suradnje kroz e-zdravstvo*. Rikshospitalet izrađuje državni elektronski portal o zdravstvu koji će unaprijediti transparentnost u zdravstvenom sektoru i omogućiti kvalitetniju komunikaciju između javnosti i ustanova. Portal isto tako služi i kao instrument za daljnju obuku osoblja u sektoru zdravstva.

Kommunens Sentralforbund (KS) je dobio potporu za projekt *Jačanje sudjelovanja građana na lokalnoj razini u RS*. Projekt ima za cilj jačanje lokalne uprave kroz izgradnju kapaciteta u općinama kao i unaprjeđenje dijaloga između građana i mjesnih političara. KS je sredstva granta dobio i za projekt *MIC BiH* koji je realiziran u tri općine: Mostar, Konjic i Donji Vakuf.

Petrad je dobio potporu za *Predprojekt za budući razvitak upravljanja u naftnom sektoru*, za analizu i procjenu budućih mogućnosti naftnoga sektora u Bosni i Hercegovini.

International Management Group i projekt *Sustav upravljanja dokumentima i sustav integralne zaštite* su također dobili potporu. Svrha projekta je unaprjeđenje sigurnosnih i radnih uvjeta u Ministarstvu vanjskih poslova BiH.

Statens Kartverk je dobio potporu za projekt *Karte za državni razvitak i europske integracije*. Svrha projekta je stvoriti infrastrukturu digitalnih i foto-karata kako bi se iste koristile u višestruke svrhe, poput zemljišne administracije, imovinskih pitanja, popisa stanovništva, planiranja i razvitka.

Vijeće Europe - svrha projekta *Predizborni akcioni plan* bila je osiguravanje da opći izbori u 2010. godini u Bosni i Hercegovini budu organizirani i provedeni sukladno europskim standardima.

Obrazovanje

Koledži ujedinjenog svijeta i međunarodna matura - glavni cilj projekta je osigurati snažnu referentnu točku za reformu obrazovanja u BiH i uspostaviti praktični prikaz modela koji vremenom može dovesti do dugoročnog pomirenja. Koledž ujedinjenog svijeta u Mostaru pohađaju učenici iz svih etničkih skupina u Bosni i Hercegovini, kao i iz regije i šire.

Univerzitet u Sarajevu je dobio potporu za program magistarskih rodni i vjerskih studija.

Obrazovanje za mir (EFP) - projekt *Osiguravanje održive integracije* ima za cilj uvođenje programa *Obrazovanje za mir*, s fokusom na pomirenje, u sektor obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Projekt nastoji ojačati društveni položaj mladeži i njihovih učitelja kroz vještine, znanja, stavove i samopouzdanje kako bi igrali aktivnu ulogu u oblikovanju mirnoga društva.

Save the Children, Norveška - Norveško ministarstvo vanjskih poslova nastavilo je pružati potporu radu organizacije *Save the Children* u BiH. Projekt, *Kvalitetno inkluzivno obrazovanje kroz bolju lokalnu upravu*, promiče metodologiju indeksa za inkluziju i unaprjeđuje angažman lokalnih vlasti u obrazovnome procesu.

Kommunenenes Sentralforbund (KS) - socijalni dijalog u sektoru obrazovanja promiče unaprjeđenje kvalitete u sektoru obrazovanja u BiH. Projekt se realizira u suradnji sa Sindikatom obrazovanja u Norveškoj i domaćim partnerima.

Mir i pomirenje

Norveški nogometni savez dobio je potporu za *Program otvorenih zabavnih škola nogometa*. Svrha projekta je stimulirati pomirenje i toleranciju kroz ljetne nogometne škole (kampove) za djecu širom Bosne i Hercegovine.

Balkanske istraživačke mreže (BIRN) - globalni cilj BIRN-a je unaprijediti razumijevanje i potporu za rad na predmetima ratnih zločina u Bosni i Hercegovini i u regiji te doprinijeti utvrđivanju istine i pomirenju, tako što nudi objektivne informacije o suđenjima za ratne zločine i drugim stupovima tranzicijske pravde.

Nansen dijalog centar Sarajevo - Nansen dijalog centar radi na jačanju međuetničke komunikacije i suradnje u Srebrenici, Bratuncu, Zvorniku i Jajcu kroz projekte lokalnog dijaloga po pitanjima u svezi s lokalnim vlastima, s fokusom na lokalne škole.

Nansen dijalog centar Mostar - svrha projekta je rad na integriranom i inkluzivnom obrazovanju u srednjoj školi u Stocu, s ciljem da se, na takav način doprinese unaprjeđenju odnosa između etničkih skupina u Stocu.

Nansen dijalog mreža Prijedor - svrha projekta je unaprjeđenje međuetničke i međuentitetske komunikacije i suradnje u regiji Prijedora kroz uspostavu resursa i kapaciteta za međuetnički dijalog.

Medica Zenica - održiva rješenja za borbu protiv nasilja nad ženama i djecom.

Vrtovi pravednika širom svijeta Sarajevo - potpora za projekt *Budi promjenom-napravi razliku-obrazovanje iz građanske hrabrosti*. Svrha projekta je pomoći mladeži i drugim građanima u ponovnom promišljanju i preoblikovanju njihova pristupa spram sfere politike i civilnoga društva te aktivno doprinijeti razvitku otpornog, zdravog, vibrantnog, inkluzivnog i demokratskog civilnog društva u BiH.

Razvojni program UN (UNDP) - Elektrifikacija područja s potvrđenim povratkom, sukladno strategiji Bosne i Hercegovine za povratak izbjeglica.

Klima i okoliš

Svjetski fond za zaštitu prirode - potpora za dva projekta, *Živa Neretva* - rad na približavanju EU standardima u slivu Neretve i *Živo srce Europe* - rad na očuvanju prirodnoga naslijeđa BiH primjenom instrumenata koje koristi EU.

Norsk Energi - projekt koji ima za cilj uvođenje Mehanizma čistog razvitka u BiH. Podrška izgradnji kapaciteta i uspostavi Ovlaštenog tijela BiH.

Norsk Institutt for Vannforskning (NIVA) - projekt o zagađivanju voda i provedbi Stokholmske konvencije.

Razvitak privatnoga sektora

Athene Project Management je dobio sredstva za Inovacijski centar u Banjoj Luci, prvi takve vrste za razvitak inovativnih poslovnih ideja u ovom dijelu BiH. Inovacijski centar je otvoren 16. lipnja 2010. godine, a njegova svrha je potaknuti poduzetničke ideje i ekonomski rast u zemlji.

Centar za razvitak obrazovanja - projektom *Izvršnost u inovacijama* uspostavljaju se dva e-biz centra u sklopu sektora alatnih strojeva i poljoprivrede. Poljoprivredni centar će ponuditi visoko učinkovitu IKT malim i srednjim poduzećima u poljoprivrednome sektoru.

Stiftelsen Sandnes-Dubrovnik - projekt se fokusira na izgradnju kapaciteta, obrazovanje i poslovni razvitak u poljoprivrednome sektoru u BiH, na temelju suradnje s poljoprivrednim školama u Derventi i Modriči kao i s lokalnim vlastima.

Business Innovation Programmes BIP je neprofitna zaklada čiji je cilj doprinijeti stvaranju biznisa i radnih mjesta i omogućavanju razvitka stručnih znanja u domeni ekonomskog razvitka kao djelotvornoga sredstva za izgradnju ili obnovu zemalja.

Norveški zavod za akreditaciju - izgradnja kapaciteta Instituta za akreditiranje BiH (BATA), te akreditiranje laboratorija za testiranje i kalibriranje u BiH. Norveška korporacija za industrijski razvitak (SIVA) dobila je grant sredstva za svoju studiju o revitaliziranju prijeratne industrije u mostarskoj regiji.

LESPnet - Udruga poslovnih savjetnika u BiH - svrha projekta *Benchmarking sustav u BiH* je uspostava i provedba sustava benchmarking indeksa u BiH.

Ostalo

Norveška narodna pomoć dobila je financijska sredstva za svoj program protuminskog djelovanja u BiH. Norveška narodna pomoć čini značajan dio potpore koju Norveška pruža u ovoj regiji od 1996. godine.

LO Norveška - Norveška konfederacija sindikata (LO) je najveća radnička organizacija u Norveškoj. Cilj im je ojačati ulogu i strukturu sindikata u BiH i uspostaviti državnu konfederaciju sindikata koja bi bila utemeljena na snažnim, demokratskim radničkim organizacijama.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Pomoć u tranziciji BiH, koju je pružala Vlada Norveške, mijenjala se vremenom, sukladno promjenama potreba države. Na srednjoročnome, kao i na dugoročnome planu, Norveška očekuje stabilnost i promiče potrebne reforme i procese, koji će BiH približiti euroatlantskim integracijama. Norveška vlada je odlučila smanjiti broj sektora za koje osigurava potporu, ali je u isto vrijeme obećala nastaviti pružati pomoć namijenjenu razvitku na istoj razini kao u 2010. godini.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Norveška sudjeluje na više koordinacijskih sastanaka donatora, poput sastanaka na temu reforme pravosudnoga sustava.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Kraljevine Norveške u Bosni i Hercegovini

Adresa: Ferhadija 20

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 254 000

Faks: +387 33 666 505

E-mail: emb.sarajevo@mfa.no

Web adresa: www.norveska.ba

Španjolska/Španjolska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju (AECID)

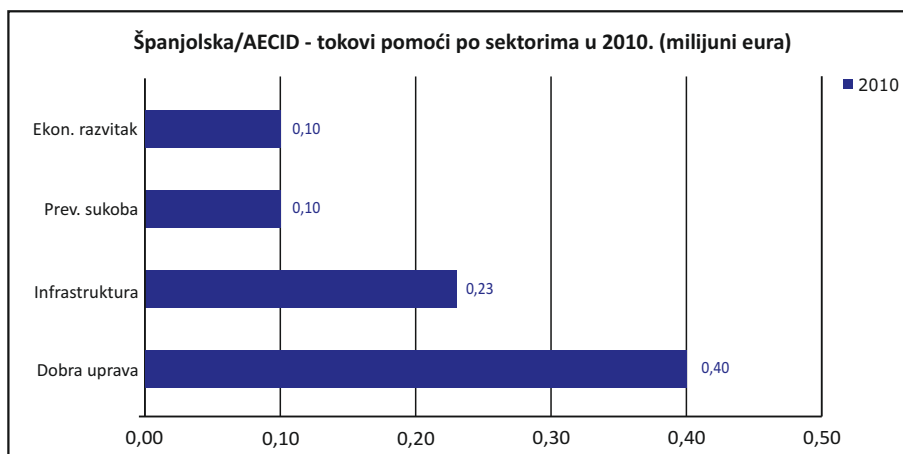
Politički pristup

Globalni strateški cilj Španjolske agencije za međunarodnu suradnju u Bosni i Hercegovini (AECID) je pružanje potpore i praćenje države u konsolidaciji mira u državi i njenome napretku prema Europskoj Uniji kroz političke, ekonomske i društvene promjene. U tom pogledu, aktivnosti Španjolske agencije za međunarodnu suradnju odgovaraju sljedećim sektorskim strateškim ciljevima:

- 1. Jačanje institucija:** Fokus je bio usmjeren na projekte i programe kojima se doprinosilo vladavini prava kako na polju pravosuđa, tako i unutarnjih poslova. AECID je, pored toga, financirala i aktivnosti koje su doprinosile sudjelovanju građana te pružila snažnu potporu procesu europskih integracija.
- 2. Ekonomski razvitak:** AECID je blisko surađivala s regionalnim razvojnim agencijama u područjima koje smatra prioritetnim (Sarajevo i Hercegovina) kao katalizator procesa regionalnog ekonomskog razvitka u Bosni i Hercegovini, te kao instrument potpore u ekonomskoj obnovi i stvaranju novih radnih mjesta. AECID je, k tomu, podupirala inicijative na polju turizma, s projektima posebice izrađenima u Hercegovini. Konačno, Španjolska je mikrokreditnim institucijama odobrila 54,5 milijuna eura u zajmovima, te je tako Bosna i Hercegovina jedna od pet zemalja koje su za ovu vrstu suradnje dobile najviše iznose sredstava.
- 3. Doprinos izgradnji mira:** AECID je podupirala inicijative u domeni tranzicijske pravde te je financirala brojne projekte kojima je dan doprinos pomirenju među građanima Bosne i Hercegovine.

Glavne aktivnosti u 2010. godini

Španjolska/AECID je izdvojila 0,83 milijuna eura u 2010. godini u sljedeće sektore: dobra uprava i institucionalna izgradnja, infrastruktura, prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost, te ekonomski razvitak i socijalna zaštita.

Dobra uprava i institucionalna izgradnja

- Jačanje vladavine prava i pravda.
- Konsolidacija policijskih struktura.
- Promicanje sudjelovanja građana.
- Potpora razvitku i modernizaciji javne uprave i europske integracije.

Prevenција i rješavanje sukoba i izgradnja mira

- Tranzicijska pravda.
- Potpora ICMP-u.

- Potpora žrtvama i svjedocima ratnih zločina.
- Suradnja u uklanjanju streljiva i lakog naoružanja.
- Suradnja u progresivnome uklanjanju mina.

Ekonomski razvitak i socijalna zaštita

- Jačanje regionalnih razvojnih agencija.
- Jačanje turizma kao rastuće industrijske grane.
- Jačanje općinske razine i promicanje lokalnoga razvitka.
- Mikro-krediti.

Infrastruktura

- Plan održivoga upravljanja rijekama u BiH.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Ured za tehničku suradnju s Balkanom je 31. ožujka 2011. godine okončao s radom. Nakon gotovo 20 godina predanosti i rada, nastojanja i opredjeljenja, više od 500 milijuna eura ODA-e utrošene u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori te deset godina rada Ureda za tehničku suradnju s Balkanom, AECID svoju misiju na Balkanu smatra postignutom.

Kontakt informacije

Španjolska agencija za međunarodnu razvojnu suradnju (AECID)

Adresa: Maguda 18

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 584 000

Faks: +387 33 239 155

E-mail: azra.dzagal@aecid.ba

Web adrese: www.aecid.es; www.aecid.ba

Švedska/Švedska međunarodna razvojna agencija (Sida)

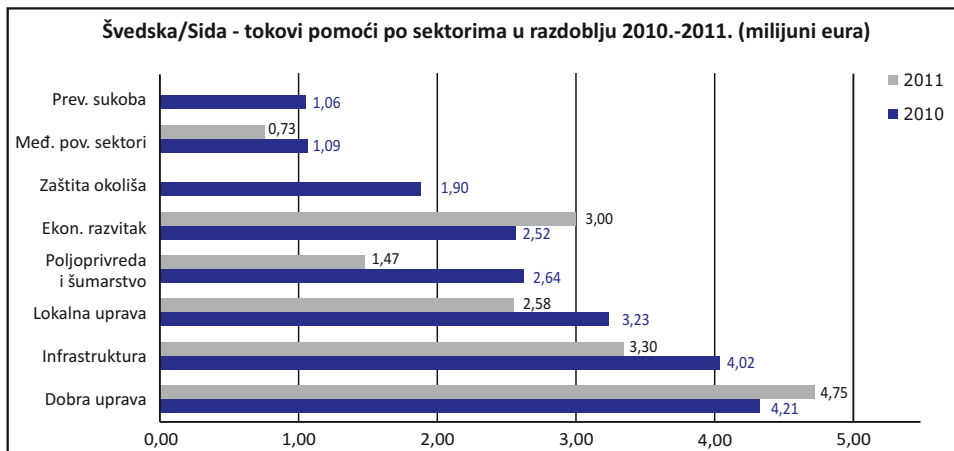
Politički pristup

Suradnja Švedske u domeni reforme u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2011.-2014. ima za cilj postizanje demokratskoga, pravičnoga i održivog razvitka, te ispunjenje uvjeta za pridruživanje Europskoj uniji. Težište potpore Side usmjereno je na tri glavna područja: demokracija, ljudska prava i rodna jednakopravnost, razvitak tržišta i održiva infrastruktura. Pored toga, potpora je pružena aktivnostima u sklopu međusobno povezanih sektora - civilno društvo, jednakopravnost spolova i manjine. S ciljem povećanja djelotvornosti pomoći i podupiranja pridruživanja europskim integracijama, strategijom se promiče sljedeće:

- bolja koordiniranost u sklopu zajedničkih aktivnosti s Europskom komisijom i u sklopu programa IPA;
- veći stupanj korištenja vlastitih sustava planiranja, provedbe i popratnih aktivnosti od strane države;
- snažniji pristup utemeljen na provedbi programa.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Švedska/Sida izdvojila je 20,67 milijuna eura u 2010. godini za aktivnosti u sljedećim sektorima: dobra uprava i institucionalna izgradnja, infrastruktura, lokalna uprava, poljoprivreda i šumarstvo, ekonomski razvitak i socijalna zaštita, zaštita okoliša, međusobno povezani sektori, te prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost. Oko 19 milijuna eura odobreno je za 2011. godinu, od čega je 15,83 milijuna eura već izdvojeno i uneseno u bazu podataka Forum za koordinaciju donatora.

Demokracija, ljudska prava i rodna jednakopravnost

Strategija Švedske za razdoblje 2011.-2014. usmjerena je na razvitak središnje i lokalne uprave s ciljem postizanja djelotvornijega poštivanja prava građana i ispunjenja uvjeta za pridruživanje europskim integracijama. Švedska pruža potporu u domeni reforme javne uprave, aktivnosti na provedbi Strategije integracije i tranzicije Ureda registrara Suda BiH, Tužiteljstvu BiH, te Visokome sudbenom i tužiteljskom Vijeću (HJPC). Lokalna demokratska uprava je i dalje u težištu aktivnosti. *Projektom upravne odgovornosti (GAP)* pruža se potpora polovici općina u Bosni i Hercegovini u domeni poboljšanja rada službi, te pravnih, regulatornih i finansijskih uvjeta. Sida ujedno financira i tri projekta koja se međusobno nadopunjuju:

- Izgradnja kapaciteta općinskih saveza Bosne i Hercegovine.
- *Sustav obuke za jedinice lokalne samouprave (MTS)*, u okviru programa UNDP-a, s ciljem izrade i institucionalizacije održivoga modela obučavanja službenika vlasti na lokalnoj razini.
- *Osnajivanje razvitka u ruralnim područjima (PERA)* je projekt jačanja uprave na lokalnoj razini koji se provodi u 100 sela, s ciljem njihovoga integriranja u cjeloviti razvitak Bosne i Hercegovine.

Razvitak tržišta

Težište je na ekonomskome rastu kroz bolju konkurentnost i uvjete za razvitak malih i srednjih poduzeća. Veliki projekti pod nazivom FIRMA i FARMA, koje sufinancira USAID, usmjereni su na manja poduzeća u sklopu pet strateški odabranih sektora (poljoprivreda, prehrambena, šumska i drvoprerađivačka industrija, prerada metala i plastike, turizam). Sida i USAID formirali su i sustav zajmovnoga jamstva kako bi poboljšali kapacitete banaka u davanju investicijskih zajmova malim i srednjim industrijskim poduzećima. Uspješno se održava i suradnja s lokalnim razvojnim organizacijama, kao što su NERDA i REDAH iz Mostara. Projekt sigurnosti hrane ima za cilj pomoći Bosni i Hercegovini u prilagodbi standardima Europske unije u domeni sigurnosti hrane i kontrole kvalitete.

Okolišna infrastruktura

Potpora ima za cilj doprinijeti unaprjeđenju općinske okolišne infrastrukture s težištem na upravljanje otpadom, vodama i kanalizacijskim sustavom. Obuhvata kako izgradnju kapaciteta tako i ulaganje na općinskoj razini. Također se surađuje i s međunarodnim financijskim institucijama. Projekt u domeni unaprjeđenja sustava upravljanja čvrstim otpadom pokrenut je 2010. godine diljem općina u Bosni i Hercegovini. Ovaj projekt na zaštiti okoliša svrstan je u domenu unaprjeđenja infrastrukture, sukladno statističkim standardima.

Međusobno povezani sektori (uključujući i civilno društvo)

Sida pruža potporu sektoru izgradnje civilnoga društva kroz djelovanje dvije švedske nevladine organizacije: Branitelji ljudskih prava (The Civil Rights Defenders) i Kvinna till Kvinna. Švedska pruža potporu i Međunarodnom povjerenstvu za nestale osobe (ICMP) kako bi se obiteljima i društvu općenito pomoglo u utvrđivanju identiteta nestalih osoba, te kako bi ispunili svoja prava na vjerodostojne informacije o ratnim zbivanjima i posljedicama osigurane na nepristran način. Švedska podupire i rad Agencije za jednakopravnost spolova BiH kroz nedavno osnovan Fond za provedbu akcionoga plana BiH u domeni jednakopravnosti spolova. Potpora se pruža i Centru za interdisciplinarne postdiplomske studije namijenjenom studentima iz BiH na temu različitih aspekata pitanja koja se tiču spolova, kako bi im se omogućilo primjenjivati stečeno znanje u praksi.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Švedska sudjeluje u aktivnostima na koordinaciji rada donatora na razini svih spomenutih sektora, posebice s naglaskom na sektoru pravde, reformi javne uprave i pitanjima u domeni jednakopravnosti spolova. Sida je pružila potporu i uspostavila Fonda za provedbu strategije u domeni sektora pravde, skupa sa Španjolskom i Velikom Britanijom. Cilj je postići viši stupanj djelotvornosti financijske pomoći u domeni reforme sektora pravde. U 2011. godini, Sida je pružila financijsku potporu u izradi Pregleda aktivnosti donatora od strane Ministarstva financija i trezora BiH.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Švedska će i dalje ostati jedan od glavnih donatora u Bosni i Hercegovini tijekom narednih godina, s godišnjim proračunom od oko 19 milijuna eura. Nova strategija stupila je na snagu 2011. godine. Težište će i dalje ostati potpora Bosni i Hercegovini na njezinome putu ka stjecanju kandidatskoga statusa i članstva u Europskoj uniji. Dobra uprava i ekonomski razvitak će i dalje biti sektori od prioritetskoga značaja. Treći po redu prioritetni sektor jeste okolišna infrastruktura, s težištem na potporu općinskoj infrastrukturi u domeni upravljanja vodama, otpadnim vodama i čvrstim otpadom. Također će biti razmotrene i druge mogućnosti utjecaja na strukturne čimbenike bitne za stvaranje poslovne klime, za pristup europskim tržištima, te za zapošljavanje i sudjelovanje žena u razvitku ekonomije.

Kontakt informacije

Švedska međunarodna razvojna agencija (Sida)

Adresa: Veleposlanstvo Švedske, Ferhadija 20

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 276 030

Faks: +387 33 267 060

E-mail: ambassaden.sarajevo@foreign.ministry.se

Web adrese: www.sida.se; www.swedenabroad.se

Švicarska/Švicarska agencija za razvitak i suradnju (SDC)/Državno tajništvo za ekonomske poslove (SECO)

Politički pristup

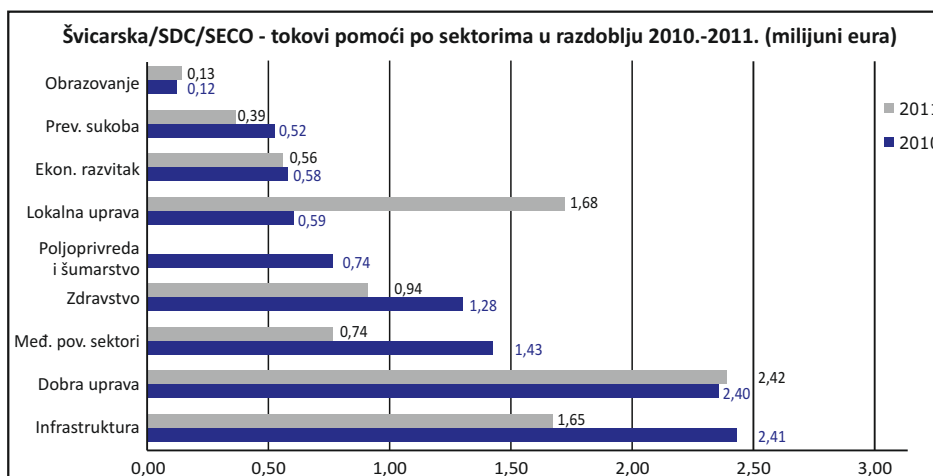
Zbog strateškoga značaja koji Bosna i Hercegovina ima glede regionalnoga razvitka i stabilnosti na zapadnome Balkanu, njene dijaspore i snažnoga uzajamnog odnosa, Švicarska pruža potporu Bosni i Hercegovini od 1996. godine. Švicarski ured za suradnju u Sarajevu, odgovoran za aktivnosti koje Švicarska provodi u Bosni i Hercegovini, zajednički vode Švicarska agencija za razvitak i suradnju (SDC) i Državno tajništvo za ekonomske poslove (SECO).

Strategija suradnje SDC-a i SECO-a za razdoblje 2009.-2012., izrađena je sukladno relevantnim državnim dokumentima (*Strategija razvitka BiH* za razdoblje 2008.-2013. i *Strategija socijalne uključenosti*). Strategijom suradnje se potvrđuje predanost Švicarske u pružanju potpore tranzicijskome procesu Bosne i Hercegovine i procesu europskih integracija. Stoga su glavne aktivnosti Švicarske u BiH usmjerene na sljedeće:

- politička stabilnost, sigurnost i funkcioniranje demokratskih struktura i procesa;
- ekonomski razvitak unutar privatnoga sektora i stvaranje radnih mjesta;
- djelotvoran javni sektor i unaprijeđen sustav pružanja usluga svim građanima BiH.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Švicarske/SDC/SECO je izdvojila 10,07 milijuna eura u 2010. godini i 8,51 milijun eura u 2011. godini, u sljedeće sektore: infrastruktura, dobra uprava i institucionalna izgradnja, međusobno povezani sektori, poljoprivreda i šumarstvo, lokalna uprava, ekonomski razvitak i socijalna zaštita, prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost, te obrazovanje.

Dobra uprava i institucionalna izgradnja

SDC je u značajnoj mjeri potpomogao u primjeni inovativnih pristupa diljem države i modela rada sukladnih međunarodnim standardima na polju rada policije na razini zajednice i u domeni maloljetničkoga pravosuđa. SDC je također dao doprinos u izradi državne legislative i politika djelovanja u domeni pravde za djecu, sukladno međunarodnim standardima. U sklopu ovoga sektora, potpora će se i dalje pružati u partnerskome odnosu s HJPC-om, reformi sektora pravde u Bosni i Hercegovini, s težištem na jačanju uloge tužiteljstva, sukladno *Strategiji reforme sektora pravde u BiH*. Primjena alternativnih mjera i unaprijeđen pravni okvir za maloljetničko pravosuđe također ostaju u samome središtu djelovanja tijekom 2011. godine.

Lokalna uprava

Planiranje razvitka na lokalnoj razini, promicanje transparentnoga i odgovornog rada općinskih službi, te bolji okvir uvjeta za ekonomski razvitak i vodoopskrbljenost na općinskoj razini pitanja su od središnjeg značaja unutar ovoga sektora. Svi

projekti osigurali su izgradnju institucija i kapaciteta odabranih općina u kontekstu poboljšanja djelotvornosti rada, odgovornosti prema javnosti, transparentnosti i učinkovitosti, te snažnijeg sudjelovanja građanskoga društva u procesu odlučivanja. Kroz politički dijalog promicani su najbolji primjeri iz prakse, te su isti i primjenjeni na horizontalnoj i vertikalnoj razini, u tijesnoj suradnji s domaćim institucijama. U 2011. godini, ovaj sektor bit će predmetom procesa strateškoga redefiniranja i daljnjega razvitka portfelja.

Zdravstvo

Uspješan politički dijalog i uskladba programa SDC-a na razini entitetskih zdravstvenih vlasti u BiH bit će nastavljene s težištem na jačanju primarnih zdravstvenih službi. Dijalog će biti usmjeren na širu primjenu najboljih primjera iz prakse u domeni obiteljske medicine. Ovaj dijalog bit će usmjeren i na poboljšanje dostupnosti, kvalitete i obujma liječničkih i preventivnih službi s ciljem daljnjega razvitka uspješno provedenoga programa skrbi unutar zajednice, te daljnjega stručnog usavršavanja radnika na polju primarnoga zdravstva. Bit će izrađen novi projekt na polju skrbi, temeljem lekcija naučenih tijekom ranijih interveniranja i temeljem potreba za dodatnom potporom u zdravstvenome sektoru, sukladno procjenama zdravstvenih vlasti. Realiziranje projekata odvijat će se u obliku programske koordinacije, savjetovanja, pružanja smjernica i potpore odgovornim zdravstvenim institucijama u upravljanju reformskim procesima i jačanju odgovornosti prema javnosti za svoje postupke. Snažno težište bit će stavljeno na nastavak reforme sustava mentalnoga zdravlja unutar zajednice temeljem čega će tehnička potpora švicarskih kantona i njihovih institucija omogućiti međuinstitucijsku razmjenu i unaprjeđenje znanja.

Ekonomija i zapošljavanje

Mogućnost zapošljavanja mladeži definirana je kao jedan od prioriteta u sklopu švicarske suradnje u domeni razvitka u Bosni i Hercegovini u Strategiji suradnje za razdoblje 2009.-2012. Ciljevi koje je SDC istaknuo su poboljšanje mogućnosti zapošljavanja novopridošlica i neuposlene mladeži, te jačanje suradnje između ključnih aktera u sektoru u koje spadaju poslodavci i njihova udruženja, javne i privatne agencije, edukativne institucije, zvaničnici vlasti na svim razinama, uposlenici i njihova udruženja i osobe bez posla.

Aktivnosti kojima SDC podržava ekonomiju i zapošljavanje promjenit će karakter i sa promoviranja generiranja prihoda preusmjeriti se na strateški odabrane domene zapošljavanja mladeži i mogućnosti zapošljavanja, fokusirajući se na neformalno učenje u vezi s funkcionalnim javno/privatnim partnerstvom, koje tek treba uspostaviti u cjelovitom obliku i to u postojećem kontekstu krhkoga ekonomskog razvitka i globalne krize sa značajnim negativnim utjecajem na Bosnu i Hercegovinu.

SECO će nastaviti aktivnosti koje se odnose na promidžbu ulaganja koje trenutno uključuju projekte IFC, FIAS, WB i MMF, pristup financiranju kroz aktivnosti SIFEM-a, te pristup tržištima kroz aktivnosti SIPPO-a. Naglašavat će se projekti specifični za konkretnu državu koji se bave unaprjeđenjem korporativnog upravljanja i djelotvornosti mikrofinancijskoga sektora. SIFEM će nastaviti investirati u obećavajuće dioničke fondove koji služe financijskim posrednicima i SME, kao i u mikrofinancijske mehanizme. SIPPO će promovirati pristup SME europskim tržištima za odabrane industrije i sektore. Nekolicina regionalnih inicijativa ponudit će potporu područjima kojima je potrebno osiguranje od rizika izbijanja katastrofe, te aktivnostima na polju upravljanja javnim financijama.

Infrastruktura

Strateške intervencije SECO-a u sektoru unaprjeđenja i modernizacije infrastrukture slijede konkretan pristup usmjeren na praksu, koji se fokusira na obnovu vodoopskrbnog sustava, temelji na grantovima, integrira korporativno upravljanje, obuku i praktičnu izgradnju kapaciteta općinskih komunalnih službi povezanih sa sestrinskim organizacijama na drugim zemljopisnim lokacijama. Pored tekućih aktivnosti u domeni vodoopskrbe u RS-u, radi se i na izradi novoga projekta u suradnji s KfW-om u Federaciji BiH. Tijekom 2011. godine trebale bi se završiti aktivnosti na obnovi u sektoru električne energije, te aktivnosti na partnerskoj provjeri portfelja u kontaktu s državnim institucijama.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Zapadni Balkan bit će i dalje regija od strateškoga prioriteta u kontekstu vanjske politike Švicarske. Temeljem toga, srednjoročna strategija suradnje za razdoblje 2009.-2012. obuhvata četiri tematske domene:

- **Vladavina prava i demokracija:** podoblasti 1) decentralizacija i lokalna uprava; 2) pravosuđe.
- **Ekonomija i zapošljavanje:** podoblasti 1) promidžba ulaganja; 2) pristup tržištima; 3) mogućnost zapošljavanja mladeži.
- **Zdravstvo:** podoblasti 1) obiteljska medicina; 2) mentalno zdravlje.
- **Osnovna infrastruktura:** podoblast 1) općinska infrastruktura.
- **Transverzalne teme:** 1) rodna ravnopravnost, dobra uprava.
- **Posebna ciljna skupina:** mladež.

Kontekstualni razvitak Bosne i Hercegovine bit će procijenjen 2012. godine, što će odrediti stratešku orijentiranost švicarske suradnje nakon 2012. godine.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

U sklopu aktivnosti u domeni međusobno povezanih sektora, SDC aktivno radi na promicanju rodne ravnopravnosti. SDC sudjeluje u koordiniranju donatora i sufinanciranju FIGAP projekta. SDC redovito sudjeluje na sastancima donatorske koordinacije u domeni pravosuđa, koje koordinira Ministarstvo pravde BiH, na ministarskim konferencijama u domeni pravosuđa koje se redovito održavaju svake dvije godine, te na koordinacijskim sastancima u domeni pravosuđa koje organizira Europska komisija.

Kontakt informacije

Švicarski ured za suradnju u Bosni i Hercegovini

Adresa: Piruša 1

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 233 408

Faks: +387 33 271 500

E-mail: sarajevo@sdc.net

Web adresa: www.swiss-cooperation.admin.ch/bosniaandherzegovina

Ujedinjeno Kraljevstvo/Odjel za međunarodni razvitak (UK/DFID)

Politički pristup

Pomoć koju osigurava UK/DFID određena je prioritetima i ciljevima koje je Vlada Ujedinjenog Kraljevstva utvrdila za Bosnu i Hercegovinu u sveobuhvatnom Poslovnom planu za BiH.

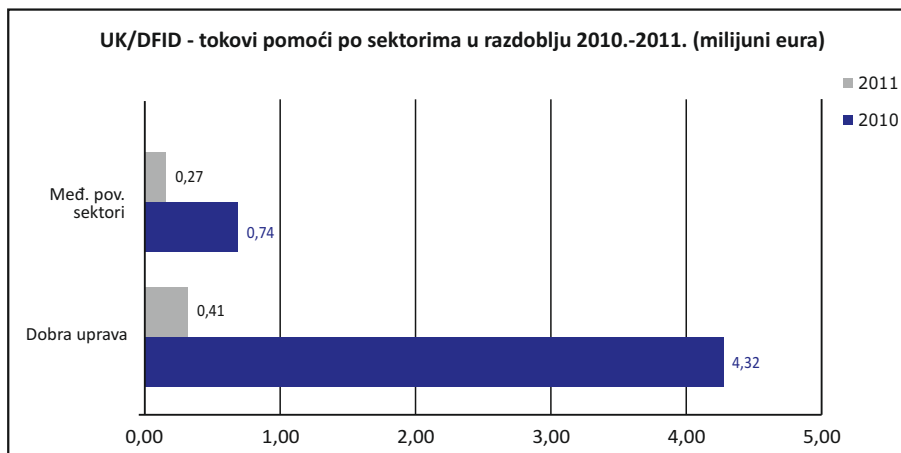
DFID je u Bosni i Hercegovini aktivan od ranih 1990-ih, kada je pružao prijeko potrebnu pomoć u poslijeratnom razdoblju. Danas DFID podržava ključne reforme javne uprave, upravljanje javnim financijama, djelotvornost i koordinaciju pomoći, socijalnu uključenost i prevenciju sukoba. DFID je osigurao sredstva u iznosu od više od 82 milijuna britanskih funti za pomoć u obnovi i tehničku potporu. Ured DFID-a u BiH pri Veleposlanstvu Ujedinjenog Kraljevstva u BiH zatvoren je 11. veljače 2011. godine.

DFID će nastaviti pružati potporu BiH putem multilateralnih programa, poput pretpristupnih instrumenata Europske komisije (IPA), kao i Strategije Svjetske banke za pomoć zemlji. Također će nastaviti pružati potporu radu Svjetske banke, Europske banke za obnovu i razvitak i Ujedinjenih naroda.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Glavna aktualna područja potpore DFID-a za razdoblje 2010.-2011. su: javna uprava, ekonomski razvitak i društveni razvitak.

UK/DFID je izdvojio 5,06 milijuna eura u 2010. godini i 0,68 milijuna eura u 2011. godini, za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje i međusobno povezane sektore.

DFID u BiH djeluje od 2008. godine, u okviru Poslovnoga plana za BiH Veleposlanstva Ujedinjenog Kraljevstva i pod okriljem sveukupnih prioriteta Vlade Ujedinjenog Kraljevstva za Bosnu i Hercegovinu.

Temeljni cilj UK/DFID-a za razdoblje 2008.-2011. je pomoći BiH postati spremnijom za potencijalno članstvo u Europskoj uniji i NATO-u. Rad DFID-a obuhvata pružanje pomoći BiH, kako bi izbjegla korake unatrag i kretala se ka naprijed. To podrazumijeva inkorporiranje i provedbu reformi u svrhu poboljšanja funkcionalnosti BiH i smanjenja rizika od budućih sukoba. Rad je transformacijski na način da mijenja BiH, s težištem na domaćim politikama koje imaju utjecaja na interese UK/DFID-a, istovremeno ublažavajući destabilizirajuće efekte globalnih i regionalnih pitanja u Bosni i Hercegovini.

Jačanje upravljanja javnim financijama u BiH (SPEM), 2009.-2011.: DFID pruža tehničku pomoć vlastima BiH, te vlastima entiteta i kantona za daljnju institucionalizaciju i produbljivanje procesa planiranja proračuna, kao i povezivanje toga procesa s procesom izrade politika na svim razinama vlasti. Ova podrška također uključuje jačanje uloge parlamenta i civilnoga društva u procesu planiranja proračuna.

Projekt koordinacije i djelotvornosti pomoći u BiH, 2009.-2011.: DFID pruža potporu kreiranju i usvajanju funkcionalnog ustroja koordinacije pomoći, kako bi olakšao razvitak i unaprjeđenje procesa planiranja, programiranja i upravljanja vanjskim fondovima, sukladno razvojnim prioritetima BiH i Pariškoj deklaraciji.

Fond za reformu javne uprave (PAR), 2008.-2011.: DFID je ovaj fond uspostavio u suradnji s Europskom komisijom, Sidom i Nizozemskom. Ukupna vrijednost fonda iznosi 5,5 milijuna eura za razdoblje od tri godine. Fond ima za cilj podržati provedbu PAR Strategije i Akcionog plana 1 za provedbu ove Strategije.

Sredstva strateškog djelovanja (SIF), 2008.-2010.: Ova potpora ima za cilj poduprijeti skromne zajedničke inicijative u koje su uključene institucije BiH, organizacije civilnoga društva, Europska komisija i druge relevantne interesne skupine.

Potpora nacionalnome planiranju u BiH, 2009.-2010.: DFID je potporu Direkciji za ekonomsko planiranje BiH pružao do prosinca 2010. godine. Svrha ovoga programa bila je doprinijeti uspostavi integritetnog mehanizma planiranja, s ciljem jačanja institucija BiH za planiranje u procesu dostavljanja Nacionalnog plana sukladno budućim zahtjevima EU. DFID je Direkciji osigurao dodatna tehnička sredstva, u svrhu potpore stvaranju i koordinaciji *Strategije razvoja BiH* i *Strategije socijalne uključenosti*, u tijesnoj suradnji s Europskom komisijom i sličnim donatorima.

Sustav socijalne zaštite i uključenosti (SPIS) za djecu u BiH, 2008.-2010.: SPIS je bio usmjeren na mapiranje političkih, normativnih i strateških dokumenata kreiranih od strane Ministarstva civilnih poslova BiH unutar tri sektora (zdravstvo, obrazovanje i socijalna zaštita), koristeći JIM format i strukturu, kao i Socijalnu povelju Europske unije.

Potpora EU info centrima u BiH, 2008.-2010.: Cilj ove potpore bio je doprinijeti prijedlogu II projekta Europske komisije za podizanje svijesti o EU (IPA 2008), s Direkcijom za europske integracije BiH kao glavnim korisnikom. Prijedlog projekta IPA 2008 imao je za cilj jačanje komunikacijskih kapaciteta Direkcije za europske integracije BiH.

Ažuriranje okvira uzorka, 2008.-2010.: Cilj ove potpore bio je dobiti popis podataka kućanstava u odabranim područjima za četverogodišnje razdoblje (2009.-2013.).

Projekt jačanja konkurentnosti na lokalnoj razini u BiH, 2008.-2010.: Skupa s drugim donatorima i posredstvom FIAS/IFC Trust fonda za zapadni Balkan, DFID je pružio potporu unaprjeđenju konkurentnosti i povećanju privatnih ulaganja u Bosni i Hercegovini. To je podrazumijevalo promicanje sustavnih promjena na odabranim lokalitetima, što je ublažilo administrativne i zakonske prepreke za razvitak privatnoga sektora.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Važno je podsjetiti na činjenicu kako se prioriteti DFID-a odnose na smanjenje stope siromaštva, kao i na najefikasnije moguće korištenje sredstava u tu svrhu. Standardi po kojima se mjeri siromaštvo su globalni, a ne europski. Tako se zemlja u kojoj 18% stanovništva živi ispod granice siromaštva može u određenoj mjeri činiti veoma siromašnom, ali, prema globalnim standardima, ona se stavlja u kategoriju "s malo siromašnih". Valja primijetiti da se u regiji istočne Europe samo Kosovo odlikuje visokim Gini koeficijentom, odnosno, visokim stupnjem nejednakosti. Prema globalnim standardima, u ostalim zemljama regije prisutan je izvanredan nivo jednakosti. Prema tome, nakon 2011. godine više neće biti na snazi izravan bilateralni program pomoći razvitku za Bosnu i Hercegovinu. Velika Britanija će ipak nastaviti pružati potporu Bosni i Hercegovini, kroz značajan doprinos multilateralim donatorskim organizacijama, partnerstvo s drugim donatorima, kao i druge programske proračune kojima upravlja Veleposlanstvo Ujedinjenog Kraljevstva, te ostale manje programe DFID-a kojima upravljaju direkcije DFID-a.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

UK/DFID je bio aktivan član Zajedničke donatorske skupine koja u suradnji s Ministarstvom pravde BiH doprinosi provedbi *Strategije za reformu sektora pravde u BiH*. UK/DFID je, također, član Odbora za upravljanje fondom PAR, kao i zajedničkih donatorskih foruma koji se bave pitanjima rodne ravnopravnosti i nacionalnim planiranjem.

Kontakt informacije

UK Odjel za međunarodni razvitak (UK/DFID)

Adresa: Veleposlanstvo Ujedinjenog Kraljevstva, Petrakijina 11

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 282 248

Faks: +387 33 282 265

E-mail: DLSarajevoDFIDenquiriesprotect@fco.gov.uk

Web adrese: <http://ukinbih.fco.gov.uk/en> i www.dfid.gov.uk

Sjedinjene Američke Države/Američka agencija za međunarodni razvitak (SAD/USAID)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

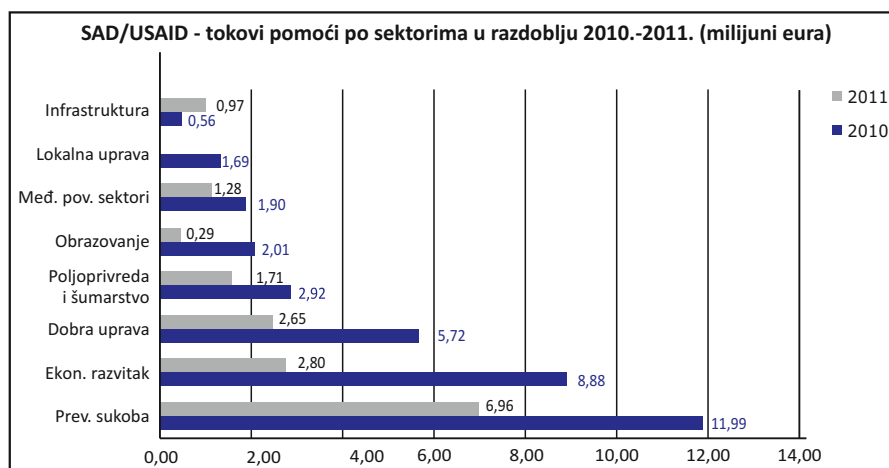
Politički pristup

Vlada Sjedinjenih Američkih Država i dalje je posvećena pretvorbi Bosne i Hercegovine u stabilnu, demokratsku i multietničku državu na putu ka euroatlantskim integracijama. Potpora SAD-a ima za cilj osigurati multietničku demokratsku državu koja štiti prava svih građana, promiče toleranciju i raznolikost, te omogućava napredak ženama i pripadnicima manjinskih naroda. Putem programa daje se potpora uspostavi djelotvornih institucija vlasti i civilnoga društva, što potiče i osigurava aktivno sudjelovanje građana, zatim, transparentnog, djelotvornog i javnosti odgovornoga sustava provedbe zakona i sustava pravosuđa koji poštuje vladavinu prava i ravnopravnost svih građana, zatim, vojnoga ustroja koji ispunjava potrebe BiH za sigurnošću i zahtjeve potrebne radi članstva u NATO-u, zatim, prosperitetne ekonomije koja nudi mogućnosti svim građanima, promiče razvitak privatnoga sektora i osigurava ulaganja, te promiče razvitak žena i mladeži kao ključnih nositelja budućnosti BiH.

Iznosi projekata Vlade SAD-a za 2011. fiskalnu godinu: s obzirom na to da fiskalna godina u Vladi SAD-a traje od listopada do rujna, podaci o pomoći se vode na isti način. Revizija iznosa za 2011. fiskalnu godinu izvršit će se nakon što Washington obavli doznaku finalnog iznosa. Kao i kod drugih donatora, isplata se ne realizira nužno u onoj fiskalnoj godini za koju je iznos izdvojen. Zbog toga će podaci i iznosi u ovom izvješćaju i baza podataka odražavati znatno niži iznos pomoći Vlade SAD-a od predviđenoga.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Vlada SAD-a izdvojila je 35,66 milijuna eura u 2010. godini i 16,65 milijuna eura do svibnja 2011. godine, za sljedeće sektore: prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost, ekonomski razvitak i socijalna zaštita, dobra uprava i institucionalna izgradnja, poljoprivreda i šumarstvo, obrazovanje, međusobno povezani sektori, lokalna uprava, te infrastruktura.

Obrazovanje

Programi Vlade SAD-a promiču međuetničku suradnju u redovima mladeži i odgovorno djelovanje građanstva kroz izradu i provedbu kvalitetnih obrazovnih programa i nastavnih materijala od predškolske do univerzitetske razine. Spomenuti programi također daju potporu i višenacionalnim srednjim školama kao i razmjeni, kako prema SAD-u tako i unutar Bosne i Hercegovine.

Pravedno i demokratsko upravljanje

Programi Vlade SAD-a također imaju za cilj unaprijediti efikasnost i ustroj pravosudnoga sustava BiH, te sposobnosti sudaca i tužitelja kako bi se mogli baviti ozbiljnim predmetima, poput činova terorizma, organiziranoga kriminala i ratnih zločina.

Programima se osigurava razvitak institucijskoga kapaciteta Parlamenta BiH u domeni izrade zakona, provedbe proceduralnih reformi i komunikacije s izbornim tijelom. Programima se osigurava i razvitak sposobnosti domaćih nevladinih organizacija da utječu na političke odluke i povećaju razinu profesionalnosti medija. Također pružaju potporu i aktivnostima na ekshumiranju i utvrđivanju identiteta žrtava rata.

Prevenција sukoba

Vlada SAD-a pruža potporu Uredu Visokoga Predstavnikā kao jemca Daytonskoga mirovnoga sporazuma. Američki stručnjaci obučavaju i pomažu zvaničnike agencija za provedbu zakona, te zvaničnike pravosuđa u BiH. Programima se radi na poboljšanju sposobnosti agencija za provedbu zakona u borbi protiv terorizma i organiziranoga kriminala. Cilj je omogućiti vojsci Bosne i Hercegovine puno poštivanje standarda NATO-a. Programima se promiče međuetnička suradnja među različitim razinama vlasti i potpora raznim inicijativama na razini zajednice, te suradnja među mladima, roditeljima, vođama građanskog društva i poslovne zajednice.

Ekonomski razvitak

Projekti Vlade SAD-a promiču javnosti odgovoran, transparentan i moderan porezni režim koji pojednostavljuje poštivanje poreznih zakona i propisa. Programi su pomogli državi i entitetima uskladiti zakone o dugovanju s potrebama donatorskih zahtjeva. Programima se i dalje potpomaže prikupljanje financijskih sredstava od drugih donatora kako bi Bosna i Hercegovina nastavila napredovati ka Svjetskoj trgovinskoj organizaciji i EU. Programi promiču uskladbu izvoznoga zakonodavstva i standarda, smanjenje stepena korupcije, aktiviranje žena i mladeži, jačanje sposobnosti sudaca i tužitelja u procesuiranju predmeta otuđenja intelektualnoga vlasništva, te povećanje konkurentnosti privatnoga sektora, posebice u domeni drvoprerađivačke industrije, turizma i poljoprivrede.

Lokalna uprava

Programi Vlade SAD-a promiču učinkovitu, transparentnu lokalnu upravu diljem Bosne i Hercegovine. Programi pružaju potporu općinskim vlastima u unaprjeđenju službi i komunikacije s građanima, jačanju općinskih združenih aktivnosti lobiranja, racionaliziranju i kontroli prihoda i rashoda, te osiguranju izvora financiranja među komercijalnim ustanovama.

Poljoprivreda

USAID i Sida nastaviti će zajedničke aktivnosti na agro-poslovnom razvitku kako bi se ostvario brz, održiv i široko obuhvatan ekonomski rast utemeljen na potražnji. Programima se unaprjeđuje konkurentnost proizvođača, ekološki održiva proizvodnja, domaća i izvozna trgovina, te proizvodnja s dodanom vrijednošću.

Mladež

Programima Vlade SAD-a promiče se tolerancija i socijalna uključenost među mladima. Programima se ima za cilj povećati razina civilnoga sudjelovanja mladeži i ekonomskih prilika kroz aktivnosti na postizanju tolerancije, te obuku u domeni razvitka stručnih vještina. Programi imaju za cilj i povećanje razine liderskih sposobnosti, međuetničke komunikacije, te poticanje angažiranja mladeži na političkome i ekonomskome planu.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Projekti će se i dalje mijenjati i prilagođavati kako bi odgovorili na promjenljive potrebe Bosne i Hercegovine i promovirati će inicijative na prikupljanju pomoći od drugih donatorskih izvora. U bliskoj budućnosti se očekuje brojčano smanjenje ili ukidanje projekata pomoći kao odgovor na sve manju potporu proračunu.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Osoblje Vlade SAD-a sudjeluje na sastancima u svrhu koordinacije rada donatora, te na sastancima donatorskih skupina za određeni sektor, poput sektora civilnoga društva, vladavine prava ili energetskog sektora.

Kontakt informacije

Veleposlanstvo Sjedinjenih Američkih Država

Adresa: Robert C. Frasure 1

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 704 000

Faks: +387 33 659 722

E-mail: BernlohrDE@state.gov

Web adresa: <http://sarajevo.usembassy.gov>

Američka agencija za međunarodni razvitak (USAID)

Adresa: Robert C. Frasure 1

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 704 000

Faks: +387 33 219 298

E-mail: echallenger@usaid.gov

Web adrese: www.usaid.gov; www.usaid.ba

Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD)

Politički pristup

Europska banka za obnovu i razvitak osnovana je 1991. godine, kako bi se financirali strukturni projekti bivših socijalističkih država Srednje i Istočne Europe, te poduprla njihova tranzicija ka tržišnoj ekonomiji. Banka je u vlasništvu 60 država i dvije međuvladine institucije (Europske zajednice i Europske investicijske banke), s pripisanim kapitalom, koji ukupno iznosi više od 30 milijardi eura.

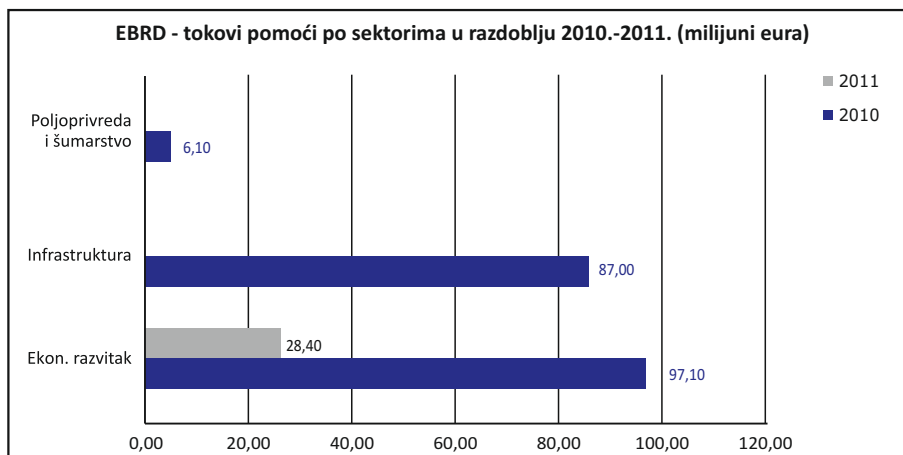
Ciljevi Europske banke za obnovu i razvitak podrazumijevaju promidžbu tranzicije ka tržišnoj ekonomiji putem ulaganja, uglavnom, u privatni sektor, mobiliziranje u znatnoj mjeri direktnih stranih ulaganja i potporu privatizaciji, restrukturiranju i unaprjeđenju rada općinskih službi s ciljem poboljšanja kvalitete života građana. U sklopu svih svojih aktivnosti EBRD promiče ekološki snažan i održiv razvitak.

Pristup EBRD-a u rješavanju složenih izazova tranzicije temelji se na strategijama, politikama i procedurama. Regionalna raznolikost među državama u kojima ova banka posluje je velika, i Banka svoje proizvode i fokus po sektorima prilagođava, kako bi zadovoljila specifične tržišne potrebe svake od država pojedinačno. Za svaku od 27 država u kojima banka posluje, izrađene su i slijede se pojedinačne strategije.

EBRD je do sada najveći ulagač u institucije Bosne i Hercegovine, s preko 84 projekta i s kumulativnim obujmom poslovanja u iznosu od preko 1,3 milijarde eura. U protekle četiri godine do lipnja 2011. godine, EBRD je odobrio 50 projekata u državi u ukupnoj vrijednosti od preko 733 milijuna eura.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

EBRD je izdvojio 190,20 milijuna eura u zajmovima u 2010. godini i 28,40 milijuna eura u 2011. godini¹⁷⁸, za sljedeće sektore: ekonomski razvitak i socijalna zaštita, infrastruktura, te poljoprivreda i šumarstvo. Tijekom 2010. godine, EBRD je odobrio 15 novih projekata, od čega šest u javnome sektoru u ukupnome iznosu od 137 milijuna eura i devet novih projekata u privatnome sektoru u ukupnome iznosu od 53,2 milijuna eura. Kao odgovor na krizu i radi potpore procesu oporavka u državi, EBRD je usmjerio svoje aktivnosti na financijski i korporativni sektor, te nastavio s ulaganjima u velike projekte na polju infrastrukture, koji su od ključnoga značaja za integriranje i razvitak države na razini regije. EBRD je do danas, u 2011. godini, odobrio pet novih projekata u ukupnome iznosu od 28,4 milijuna eura i razvio je snažnu liniju projekata za 2011. godinu u ukupnome iznosu od preko 130 milijuna eura.

¹⁷⁸ Pomenuti zajmovi EBRD-a u 2011. godini su doznake izdvojene do kraja kolovoza, 2011. godine.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Banka će nastaviti sa sljedećim aktivnostima:

- pružanje potpore gradnji nove i obnovi postojeće infrastrukture, provedbi reformi u općinske i okolišne infrastrukturnom sektoru, te pružanje financijske potpore projektima u domeni energetske učinkovitosti;
- osiguranje financijske potpore mikro, malim i srednjim poduzećima (MSME), te potpora daljnjem razvitku bankarskoga sektora;
- pružanje potpore strateškim ulagačima u sklopu tekuće privatizacije ili aktivnosti na restrukturiranju, posebice u agro-poslovnom sektoru, industriji, na polju vlasništva i turizma, te u drvoprerađivačkom i metaloprerađivačkom sektoru;
- promicanje političkoga dijaloga na svim institucijskim razinama i pružanje pomoći u provedbi reformi od ključnoga značaja za pridruživanje Europskoj uniji.

Banka će se i dalje voditi strateškim prioritetima definiranim u trenutnoj Strategiji za BiH za razdoblje 2010.-2013., sve do odobrenja nove takve strategije od strane odbora.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

EBRD je intenzivno surađivao s drugim multilateralnim financijskim institucijama, prije svega sa Svjetskom bankom i Europskom investicijskom bankom u zajedničkome financiranju velikih infrastrukturnih projekata. U prošlosti EBRD je zajednički radio s međunarodnim financijskim institucijama (IFI) i bilateralnim donatorima i na projektima u sektoru energetike i cestovnoga transporta. Osim toga, koordinacija s bilateralnim donatorima ostvaruje se putem foruma namijenjenog osiguravanju financiranja tehničke suradnje, u sjedištu u Londonu.

Banka će, pored toga, nastaviti i tijesnu koordinaciju s drugim međunarodnim financijskim institucijama, Europskom unijom, drugim relevantnim međunarodnim akterima i međunarodnom zajednicom donatora, posebice u kontekstu novoga Investicijskoga okvira za zapadni Balkan (Western Balkans Investment Framework WBIF). WBIF osigurava značajan mehanizam za konsolidiranje financijskih resursa i instrumenata na europskoj razini i unaprjeđenje suradnje s Europskom unijom, Europskom investicijskom bankom i CEB-om, posebice po pitanju infrastrukturnih projekata u BiH, skupa s drugim sektorima poput malih i srednjih poduzeća, te po pitanju energetske učinkovitosti. WBIF će osigurati najbolju moguću platformu potrebnu Banci kako bi planirala i utvrđivala prioritetne projekte infrastrukture, usporedo s drugim međunarodnim financijskim institucijama, te u kontekstu pristupanja EU i procesa planiranja u okviru pretpripravnih fondova EU (IPA).

Kontakt informacije

Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD)

Adresa: Fra Anđela Zvizdovića 1, B/15

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 667 945

Faks: +387 33 667 950

E-mail: linkesd@ebrd.com

Web adresa: <http://www.ebrd.com>

Europska komisija (EC)

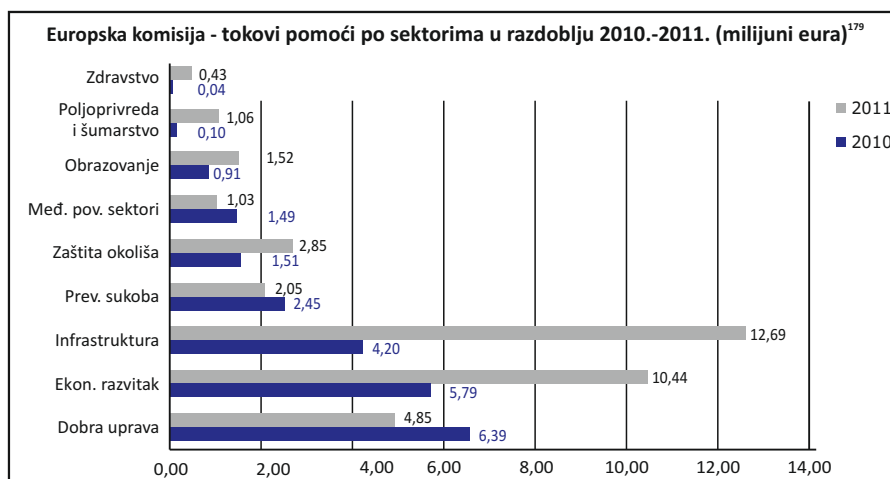

Politički pristup

Glavni strateški cilj sadašnje pomoći Bosni i Hercegovini predstavlja potpora državi u prelasku iz statusa potencijalnog kandidata, ka statusu kandidata, a zatim i ka članstvu u Europskoj uniji. Kao država potencijalni kandidat za prijam u EU, BiH koristi prve dvije komponente Instrumenta za pretprijetnu potporu (IPA), koje su BiH na raspolaganju od 2007. godine: komponenta I za potporu u tranziciji i institucionalnoj izgradnji i komponenta II za prekograničnu suradnju. Tijekom razdoblja 2007.-2010., Europska komisija izdvojila je za BiH ukupno 331 milijun eura, a iznos od 328,71 milijuna eura predviđen je za razdoblje 2011.-2013.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Europska komisija je ugovorila iznos od 77,6 milijuna eura u 2010. godini i 4,6 milijuna eura do konca ožujka 2011. godine, za sektor dobre uprave i institucionalne izgradnje, ekonomskog razvitka i socijalne zaštite, infrastrukture, prevencije i rješavanja sukoba, mira i sigurnosti, zaštite okoliša, međusobno povezane sektore, obrazovanja, poljoprivrede i šumarstva, zdravstva i lokalne uprave. Od ovoga iznosa, 22,88 milijuna eura predviđeno je za provedbu projekata tijekom 2010. godine i 36,93 milijuna eura do konca ožujka 2011. godine. Europska komisija planira ugovoriti 100 milijuna eura do konca 2011. godine, što podrazumijeva financiranje aktivnosti u drugim sektorima koji nisu obuhvaćeni ovim izvještajem.

Pored nacionalnih programa, BiH koristi višekorisničke programe (CARDS i IPA) kojima se osigurava potpora mjerama od zajedničkoga interesa za zemlje zapadnoga Balkana i Tursku, poput razvitka infrastrukture, institucionalne izgradnje, provedbe Sporazuma o slobodnoj trgovini u Jugoistočnoj Europi (CEFTA), regionalne trgovinske integracije, te prekogranične suradnje.

Pored toga, višekorisnički programi podupiru provedbu mjera od ključnoga interesa za europske integracije poput oporezivanja i carine, statistike, javne uprave putem inicijative Organizacije za ekonomsku suradnju i razvitak (OECD) - *Potpora promicanju uprave i rukovođenja u državama (SIGMA)*, te horizontalne potpore putem Ureda za razmjenu informacija o tehničkoj pomoći (TAIEX). Značajni rezultati višekorisničkih programa uključuju, između ostaloga, suradnju tužitelja u regiji, te uzajamnu pravnu pomoć između sudova, promicanje policijske suradnje, integrirano upravljanje granicama, te suradnju po pitanjima migracija.

Ispunjavanjem političkih i ekonomskih uvjeta u okviru procesa stabilizacije i pridruživanja (SAP), i usuglašavanjem s europskim standardima se, od 2007. godine, kroz programe namijenjene BiH, te višekorisničke programe, bavi instrument IPA, i to uglavnom kroz potporu BiH u uspostavi regulatornih sustava i pripremom za predstrukturalne IPA fondove i potporu sudjelovanju u programima prekogranične suradnje sa susjednim državama i državama članicama EU.

¹⁷⁹ Potrebno je napomenuti da po pitanju statističkih podataka Europske komisije, zbog promjene u metodologiji unošenja podataka u DCF bazu podataka, godišnja izdvajanja sredstava predviđena za realizaciju u 2010. godini odražavaju samo sredstva ugovorena u 2010. godini.

Još od pripreme prethodnih strateških dokumenata Europske komisije (višegodišnjih indikativnih dokumenata za razdoblje 2009.-2011.), BiH je ostvarila samo ograničen napredak u provedbi preostalih reformi koje zahtijeva SAP. Za BiH, stalan i značajan izazov predstavlja ispunjavanje političkih preduvjeta, koji su definirani SAP-om, kroz veću djelotvornost svojih izvršnih i zakonodavnih tijela, promicanje koordinacije između države i entiteta, te dogovor u svezi s reformom policijskih struktura. IPA pomaže u jačanju administrativnih, odnosno kapaciteta uprave, te osigurava potporu Bosni i Hercegovini u nastojanjima na ustavnoj reformi, te pomaže u reformi policije i pravosuđa.

Kako bi nastavila potporu po pitanju ispunjenja političkih kriterija, Europska komisija dodatni naglasak stavlja na dijalog s civilnim društvom, razvitak neovisnih i profesionalnih medija i očuvanje kulturne baštine. IPA pomaže i u borbi protiv korupcije, te Bosni i Hercegovini osigurava potporu u ispunjenju njenih obveza prema povratnicima, manjinama i ugroženim kategorijama.

Nekoliko je ekonomskih pokazatelja koji daju razloga za zabrinutost, uključujući i visoku stopu nezaposlenosti i vanjskoga debalansa. Pored toga, negativni trendovi u javnoj potrošnji stvaraju prepreke društvenome i ekonomskom oporavku. Kako bi se državi pomoglo u ispunjavanju ekonomskih kriterija SAP-a, IPA osigurava potporu za stabiliziranje makroekonomskoga ozračja, te smanjenje i promicanje kvalitete javne potrošnje, kako bi se stvorilo povoljno poslovno ozračje. Povećanju zaposlenosti trebala bi doprinijeti i reforma sustava obrazovanja i tržišta rada, te razvitak istraživačke politike. Potpora, u svezi s ispunjenjem ekonomskih uvjeta, osim toga, se pruža i sektorima trgovine, zdravstva, malih i srednjih poduzeća (SME), te lokalnome ekonomskom razvitku. Ukupno 103,9 milijuna eura u sklopu IPA-e namijenjeno je ublažavanju učinaka financijske i ekonomske krize u BiH, ubrzavajući suradnju s međunarodnim financijskim institucijama (IFI), te realizacijom svojih aktivnosti i nastojanja na razvitku SME, kao i potporom institucionalnoj izgradnji regulatornih tijela i tijela zaduženih za nadzor u financijskome sektoru.

BiH je do sada postigla samo ograničen napredak u približavanju i usuglašavanju svojega zakonodavstva i politika rada s *acquisom*. Kako bi se državi pomoglo u ispunjavanju uvjeta iz SAP-a, koji se odnose na *acquis*, IPA pomaže u izradi i implementaciji strategija i politika približavanja i usuglašavanja s europskim *acquisom* u oblasti unutarnjega tržišta, sektorskih politika djelovanja i pravde, slobode i sigurnosti. IPA naglasak stavlja na poljoprivredu i ruralni razvitak, promet i energetiku. Potpora se osigurava i u domeni zaštite okoliša, infrastrukturne kvalitete, carina i oporezivanja.

Pomoć u sklopu komponente koja se odnosi na prekograničnu suradnju, pruža se u svrhu potpore sudjelovanju BiH u suradnji sa svojim susjedima (Hrvatskom, Crnom Gorom i Srbijom), te u prekograničnom IPA programu suradnje u jadranskoj regiji s članicama EU i drugim zemljama zapadnoga Balkana (Albanija, Hrvatska, Crna Gora i Srbija), te transdržavnim programima *Jugoistočna Europa i Mediteran* Europskoga fonda za regionalni razvitak (ERDF).

Srednjoročni i dugoročni pristup

Europska komisija nastavit će pružati potporu BiH u njenim nastojanjima na polju reforme i uskladbe sa zakonima EU kako bi postala potpuno spremnom za preuzimanje obveza u sklopu članstva u Europskoj uniji.

Pored toga, *Agenda Europe 2020.* nudi državama u sklopu proširenja znakovito nadahnuće za provedbu reformi. Bosna i Hercegovina je pozvana da razmotri prioritete unutar strategije i izvrši prilagodbu glavnim izazovima u nacionalnome kontekstu. Putem politike proširenja pruža se potpora strategiji Europe 2020. godine u dijelu koji se tiče proširenja unutarnjega tržišta i bolje suradnje u područjima u kojima je prekogranična suradnja od ključnoga značaja.

Kako bi se povećao utjecaj pomoći IPA-e i snažnije usmjerilo težište na ishode koje je moguće postići, Europska komisija se odlučila usmjeriti na ciljne sektore. Sektorski pristup će omogućiti suradnju između donatora i korisnika, po mogućnosti pod vodstvom vlasti BiH, uklonivši time dupliciranje aktivnosti i osiguravši bolju učinkovitost i djelotvornost. Ovo bi, s druge strane, omogućilo svim stranama usmjeriti veću pažnju na ishode postignute zajedničkim trudom.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti potpore IPA-e za razdoblje 2011.-2013.:

- Potpora jačanju vladavine prava putem pružanja pomoći državi u njenim aktivnostima na reformi sektora pravde i na polju borbe protiv organiziranoga kriminala i korupcije.
- Poboljšanje kapaciteta i učinkovitosti javne uprave i uspostava profesionalne državne službe kako bi se poduprli naponi koje država ulaže u unaprjeđenje rada institucija na svim razinama vlasti.
- Potpora društvenom i ekonomskom razvitku, posebice pružanje pomoći državi u njenim aktivnostima na razvitku sektora malih i srednjih poduzeća kako bi smanjila stopu nezaposlenosti i izvršila reformu obrazovnoga sustava kako bi se okvir stručne spremne uskladio sa zahtjevima tržišta, te kako bi se ostvarila ulaganja u domeni transporta i okolišne infrastrukture.

Kako bi se ispunili prioriteti programa u razdoblju 2011.–2013., Europska komisija će težište svoje pomoći staviti prvenstveno na sljedeće sektore: pravosuđe i unutarnji poslovi, reforma javne uprave, razvitak privatnoga sektora, transport, okolišne i klimatske promjene, te društveni razvitak.

Dužina trajanja procesa, kojim se država približava EU, ovisi o tempu političkih, ekonomskih, te reformi zakonodavstva i uprave, koje provodi država. EU ova izvješća podupire, ne samo kroz financijsku pomoć, već i kroz intenzivne savjete i dijalog u oblasti politika. Odgovornost, međutim, za ove promjene, na samoj je državi, i ne ovisi isključivo o dostupnosti pomoći donatora.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Kako bi se, kroz koordinaciju rada donatora, promicala djelotvornost i učinkovitost u pružanju pomoći, Europska komisija i zemlje članice EU osiguravaju koordinaciju u programima pomoći za koje su nadležni. Ta se koordinacija proširila i na međunarodne financijske institucije i na ostale donatore izvan EU. Na razini BiH se redovito organiziraju sastanci koordinacije s međunarodnim financijskim institucijama, kao i s donatorima iz i izvan EU. Fokus je, uglavnom, usmjeren na stratešku orijentaciju i regionalnu dimenziju IPA planiranja i programiranja. Pored toga se, u kontekstu IPA odbora, redovito održava koordinacija između Europske komisije i država članica EU.

Bliska koordinacija se održava i sa Svjetskom bankom, EBRD-om, Europskom investicijskom bankom (EIB), te Njemačkom razvojnom bankom (KfW), posebice u oblasti transporta, energetike i okolišne infrastrukture u okviru kojih Europska komisija financira projektiranje, studije, radove i tehničku pomoć potrebnu, kako bi se ispunili uvjeti za dobivanje financijskih sredstava od međunarodnih financijskih institucija. Pored toga, Europska komisija i međunarodne financijske institucije surađuju i u okviru Fonda za infrastrukturne projekte.

Aktivnosti na suradnji s EIB-om, EBRD-om i KfW-om znatno su unaprijeđene u sklopu odgovora na financijsku i ekonomsku krizu. To je dovelo do izrade paketa mjera protiv krize u sklopu IPA-e za 2009. i 2010. godinu, s ciljem ublažavanja učinaka međunarodne ekonomske i financijske krize na Bosnu i Hercegovinu, kako je to zatražila Bosna i Hercegovina.

Pored toga, Delegacija Europske unije održava redovitu koordinaciju s drugim donatorima, kroz bilateralne sastanke, sektorske radne skupine i druge sektorske forume u oblastima poput regionalnoga razvitka i razvitka SME, turizma, reforme pravosuđa i maloljetničkoga pravosuđa, reforme javne uprave, decentraliziranoga sustava provedbe, poljoprivrede, povratka, sigurnosne reforme, zdravstva, spolne jednakopravnosti, socijalne zaštite i obrazovanja, pitanja mladeži, ljudskih prava, informacijskoga društva i medija, te brojnih drugih oblasti.

Opisani mehanizmi koordinacije osiguravaju da pomoć koju osigurava Europska komisija i drugi donatori, djeluju u sinergiji, te da se, u najvećoj mogućoj mjeri, međusobno nadopunjuju.

Delegacija Europske unije, pored toga, pruža potporu i Direkciji za europske integracije BiH i Ministarstvu financija i trezora BiH u njihovim nastojanjima i aktivnostima na koordinaciji rada donatora.

Europska komisija je, skupa s drugim donatorima u Bosni i Hercegovini i korisničkom institucijom, nedavno odlučila postupno uvesti sektorski pristup planiranju i programiranju IPA pomoći kako bi se unaprijedio učinak pretpristupne pomoći i djelotvornost koordinacije rada donatora.

Kontakt informacije

Delegacija Europske unije u Bosni i Hercegovini

Adresa: Skenderija 3a

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 254 700

Faks: +387 33 666 037

E-mail: delegation-bih@ec.europa.eu

Web adresa: <http://www.europa.ba/>

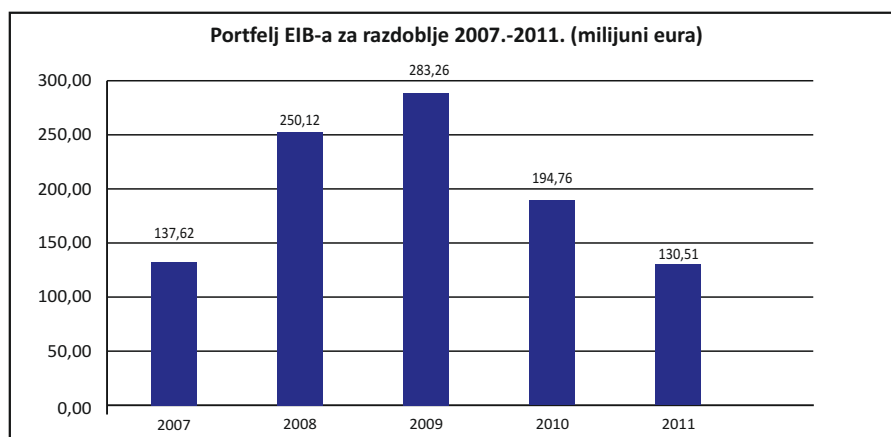
Europska investicijska banka (EIB)

Politički pristup

Europska investicijska banka osnovana je Rimskim sporazumom, 1958. godine, kao banka Europske unije u dugoročnome razdoblju. Zadaća Banke jeste davati doprinos integraciji, uravnoteženome razvitku, te ekonomskoj i društvenoj koheziji s državama članicama EU. Europska investicijska banka prikuplja značajne iznose financijskih sredstava na kapitalnim tržištima koje potom pozajmljuje, pod povoljnim uvjetima, u svrhu provedbe projekata Europske unije u sklopu ispunjenja njezinih političkih ciljeva. Banka stalno radi na prilagodbi svojih aktivnosti promjenama unutar politike rada EU.

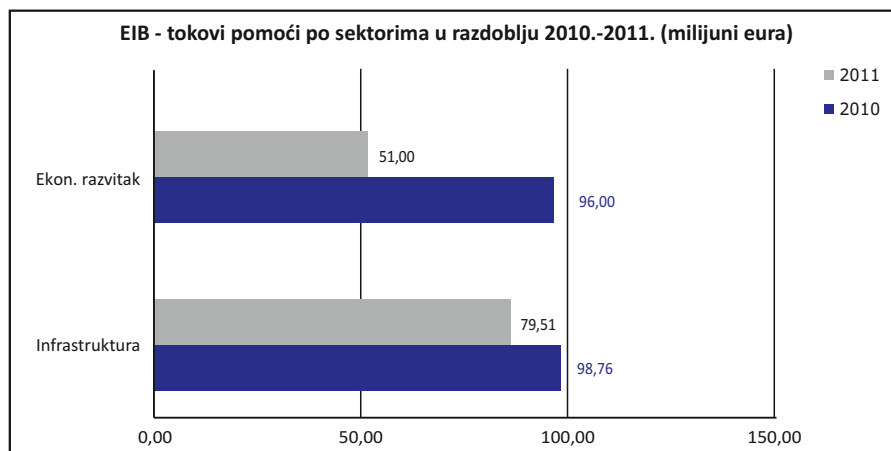
EIB na zapadnome Balkanu djeluje od 1977. godine i danas je jedan od najvećih međunarodnih financijera u regiji. U prosincu 2009. godine, EIB je, skupa s Europskom komisijom, Razvojn timerkom Vijeća Europe i Europskom bankom za obnovu i razvitak, uspostavila Investicijski okvir za zapadni Balkan (WBIF), kao zajednički fond za dodjelu grantova i zajedničko kreditiranje priorit etnih ulaganja u regiji. Cilj ovoga mehanizma je pojednostaviti pristup kreditiranju udruživanjem i koordiniranjem različitih izvora financijskih sredstava i tehničke pomoći.

Aktivnosti Europske investicijske banke u BiH do sada su bile usmjerene na financiranje projekata u domeni transporta, energetike, okoliša, te projekata malih i srednjih poduzeća (SME).

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Europska investicijska banka izdvojila je 194,76 milijuna eura u 2010. godini i 130,51 milijun eura u 2011. godini. Sva sredstva izdvojena su u obliku zajmova za potporu aktivnostima u sektoru infrastrukture i ekonomskoga razvitka.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Europska investicijska banka odobrila je 100 milijuna eura u zajmu za Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske u svrhu financiranja obnove i unaprjeđenja postojećih zastarjelih objekata, poput Nove bolnice u Bijeljini i Kliničkoga centra u Banjoj Luci. Banka je odobrila i dodatnih 74 milijuna eura Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske za financiranje *Projekta prevencije i intervencije u slučaju poplave*. Projekt ima za cilj zaštititi poljoprivredna, industrijska i stambena područja podložna poplavama kako bi se osigurao stabilan budući razvitak.

Pored toga, Europska investicijska banka trenutačno razmatra sporazum o zajmu s Elektroprivredom Bosne i Hercegovine, Elektroprivredom Republike Srpske AD i Elektroprivredom Hrvatske Zajednice Herceg Bosne radi ulaganja koje ima za cilj preobražaj i unaprjeđenje distribucijske mreže.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Europska investicijska banka s drugim međunarodnim financijskim institucijama, posebice s EBRD-om, Svjetskom bankom i Razvojnomo bankom Vijeća Europe, kao i drugim bilateralnim donatorima, sufinancira značajne projekte u regiji. Banka također nastavlja ostvarivati tijesnu suradnju s Europskom komisijom i Europskom agencijom za obnovu, kako bi se pripremali i sufinancirali projekti, uz proračunska izdvajanja Europske unije, koja se osiguravaju iz novoga Instrumenta EU za pretpristupnu pomoć.

Kontakt informacije

Europska investicijska banka (EIB)

Adresa: 98-100, boulevard Konrad Adenauer

L-2950 Luxembourg

Telefon: (+352) 43 79 1

Faks: (+352) 43 77 04

Web adresa: www.eib.org

Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)

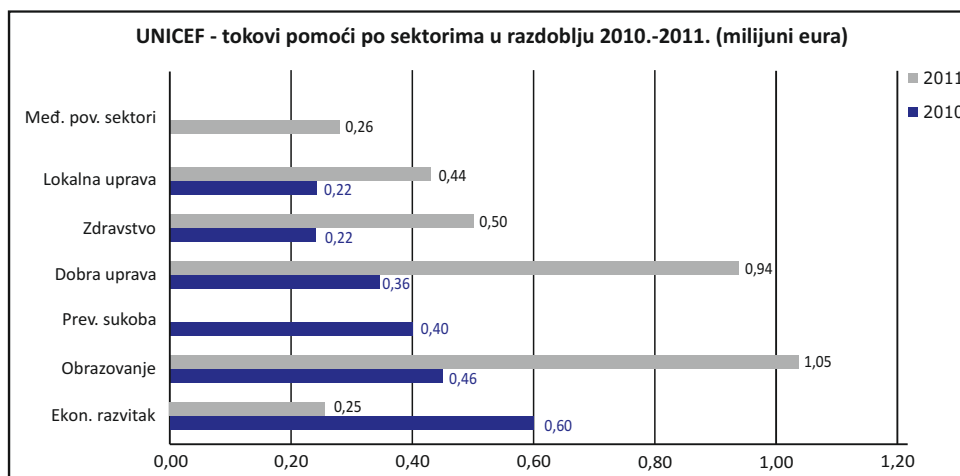

Politički pristup

Akcioni plan Programa UNICEF-a za Bosnu i Hercegovinu za razdoblje 2010.-2014. namijenjen je rješavanju triju prioriteta razvojnih problema koji se postavljaju kao izazov u ispunjavanju prava djece u Bosni i Hercegovini: siromaštvo, socijalna isključenost, te slabosti sustava. Opći cilj ovoga programa predstavljat će pružanje potpore nastojanjima i planovima vlasti usmjerenima na jačanje društvene kohezije i socijalnoga uključivanja, kako bi se smanjili diskriminacija i nejednakost među djecom i povećali potencijali za razvijanje njihova ljudskoga i društvenoga kapitala.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Sveukupno, UNICEF je izdvojio 4,35 milijuna eura u 2010. godini i 5,86 milijuna eura u 2011. godini. Pored finansijskih sredstava drugih donatora¹⁸⁰, UNICEF je odobrio 2,26 milijuna eura u 2010. godini i 3,44 milijuna eura u 2011. godini za aktivnosti u sljedećim sektorima: ekonomski razvitak i socijalna zaštita, obrazovanje, prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost, dobra uprava i institucionalna izgradnja, zdravstvo, lokalna uprava, te međusobno povezani sektori.

Program za BiH za razdoblje 2010.-2014. podrazumijeva dvije programske komponente s težištem na socijalnoj uključenosti:

1) Socijalne politike i monitoring dječjih prava

Svrha ove programske komponente jeste riješiti nedostatke u institucijskim kapacitetima za kreiranje i provedbu politika, utemeljenih na dokazima, te planiranje na različitim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini. Osigurava potporu reformi socijalnoga sektora kao i formuliranju politika i proračuna usmjerenih ka ugroženoj i socijalno isključevoj djeci, na temelju kvantitativne i kvalitativne analize pojedinačnih podataka, te preglede politika kroz sve socijalne sektore. Glavna težišna područja programa jesu socijalna zaštita i uključenost, izrada socio-ekonomske politike rada i analiza, komunikacija za razvitak (C4D) i uspostava partnerstava za dječja prava.

Socijalna zaštita i uključenost predstavlja ključno područje kako (i) na razini politike i strategije u kontekstu stalne potpore međusektorskim i međuvladinim mehanizmima tako (ii) na razini općine u kontekstu izrade i provedbe akcionih planova i modela rada na ovome području. Zauzimanjem pristupa utemeljenoga na poštivanju ljudskih prava i metodologije zagovaranja aktivnoga sudjelovanja omogućeno je djeci, obiteljima i organizacijama civilnoga društva sudjelovati, doprinositi i postati snažnijima. Uz potporu Europske unije, Vlade Norveške i Odjela Velike Britanije za međunarodni razvitak, cilj je unaprijediti *Sustave socijalne zaštite i uključenosti (SPIS)* djece i obitelji u Bosni i Hercegovini.

¹⁸⁰Europska komisija (EC), Švedska/Švedska agencija za međunarodni razvitak i suradnju (Sida), Švicarska/Švicarska agencija za međunarodni razvitak i suradnju (SDC) i Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške i Velika Britanija/Odjel za međunarodni razvitak (DFID) financiraju programe koje provodi UNICEF. Relevantni finansijski iznosi prikazani su odvojeno, po navednim donatorima.

U svezi sa socijalnom i ekonomskom politikom rada, UNICEF radi na proširenju sposobnosti vlasti na svim razinama kako bi mogle djelotvorno izdvajati dostatne iznose sredstava za potrebe djece. Programom se također pruža tehnička potpora izradi integriranih politika i strategija u svrhu rješavanja problema isključenosti ugrožene djece i obitelji, i kako bi im se omogućio pristup osnovnim uslugama socijalne zaštite.

UNICEF pruža potporu i odjelima za socijalnu zaštitu pri državnom i entitetskim ministarstvima, te statističkim zavodima, u korištenju pouzdanih i po spolu razvrstanih podataka o djeci. Ova organizacija potpomaže u razvitku sposobnosti, uspostavi partnerskih odnosa na polju praćenja zaštićenosti dječjih prava, temeljem strategija na polju komunikacije za razvitak, društvene mobilizacije i medija.

2) Integrirani i inkluzivni sustavi za djecu i obitelji

Ova programska komponenta ima za cilj unaprjeđenje i jačanje integriranoga i inkluzivnog sustava za ugroženu djecu i njihove obitelji.

U domeni zdravlja i razvitka u ranome djetinjstvu (ECD), UNICEF pruža potporu u oblasti izrade politika rada, uspostave integriranih službi među sektorima i u oblasti rješavanja nedostataka sustava koji pogađaju marginalizirane skupine djece i obitelji. U sklopu projekata pruža se potpora ministarstvima zdravlja, obrazovanja i socijalne zaštite, te civilnome društvu kako bi ih se osposobilo za primjenu inkluzivnih politika rada i strategija radi poboljšanja dječjih zdravstvenih službi i službi za razvitak djece u ranome djetinjstvu, zatim u domeni primjene imunizacijskih akcionih planova, te razvitka sposobnosti na polju poboljšanja nutritivnoga statusa. Integrirane službe za zdravlje i razvitak u ranome djetinjstvu (IECD) nalaze se na dnevnome redu aktivnosti državnih institucija, analize situacije na entitetskoj razini su distribuirane, u tijeku su izrade politika rada u domeni zdravlja i razvitka u ranome djetinjstvu (ECD) i centri za pružanje usluga (IECD) usmjereni su na marginalizirane skupine djece i obitelji.

U domeni zaštite djece, UNICEF svoje aktivnosti usmjerava na jačanje sustava zaštite kroz decentralizirane službe za uključivanje i mehanizme za upućivanje. Cilj je zaštititi djecu i žene od nasilja, očuvati djecu unutar njihovih obitelji i promicati alternativna rješenja naspram slanja u institucije i pritvaranja. Projekt pod nazivom *Pravda za djecu* koga financiraju Švicarska/SDC/SECO, Švedska/Sida i UNICEF, podupire izradu strategija i uspostavu službi za najugroženije skupine. UNICEF pruža tehničku pomoć Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH i Koordinacijskome tijelu za maloljetničko pravosuđe na razini politike rada, Ministarstvu pravde i Ministarstvu socijalne zaštite na razini provedbe Državne strategije na polju maloljetničkoga pravosuđa, te pruža zaštitu djeci koja dolaze u dodir sa zakonom, sukladno međunarodnim standardima.

U sklopu obrazovnoga sektora, temeljem pristupa škola skrojenih po mjeri djeteta (CFS), UNICEF surađuje sa svim partnerima u domeni pružanja potpore obrazovnim ministarstvima, općinama i organizacijama civilnoga društva na provedbi politika rada i strategija kojima se unaprjeđuje kvaliteta osnovnoga obrazovanja, i to putem izgradnje institucijskih kapaciteta, metodama učenja i podučavanja koje dijete stavlja u središte pozornosti, te razvitkom standarda pripreme za školovanje. Kao vodeća organizacija UN-a u domeni predškolskoga obrazovanja, težište djelovanja UNICEF-a je na razvitku standarda i povećanju školskih kapaciteta kako bi se mogao rješavati problem isključenosti i kako bi se moglo upravljati mehanizmima upućivanja na razini zajednice. Programom se također radi i na jačanju sposobnosti mladeži kroz aktivnosti na lokalnoj razini, a ulaže se i trud na jačanju sveza između obrazovnoga sektora i tržišta rada. Dva zajednička projekta Fonda UN-a za postizanje milenijskih ciljeva (MDG-F), već su provedena u dvije tematske oblasti: (i) Kultura za razvitak, gdje se temeljem kulturnoga nasljeđa promiče međuetnički dijalog, rješavanje sukoba i socijalna uključenost, i (ii) Mladež, zapošljavanje i pridržaj mladeži.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Program za BiH, između ostaloga, podupire prioritete definirane *Strategijom razvitka BiH* za razdoblje 2009.-2013., *Strategijom socijalne uključenosti* za razdoblje 2008.-2013. i *Državnim akcionim planom za djecu* za razdoblje 2002.-2010. Program je usuglašen s definicijama državnih prioriteta koje je potrebno ispuniti radi pridruživanja Europskoj uniji, s Okvirom UN-a za razvojnu pomoć (UNDAF) u Bosni i Hercegovini i s Akcionim planom programa za BiH (CPAP) za razdoblje 2010.-2014. Program je usuglašen i s međunarodnim obvezama BiH, u koje spadaju *Konvencija o pravima djeteta (CRC)* i

Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW). Program podupire i realizaciju Milenijske deklaracije, milenijske razvojne ciljeve (MDG), te načela i ciljeve programa pod nazivom *Svijet po mjeri djeteta*.

Jedan od stupova Programa UNICEF-a za BiH jeste ispunjenje *Konvencije UN-a o pravima djeteta*. UNICEF zagovara tezu kako se svako dijete rađa sa sljedećim pravima: pravom na zdravlje, na obrazovanje, na zaštitu, na sudjelovanje i na jednakopravnost. Naglasak koji je stavljen na smanjenje dispariteta i dopiranje do najmarginaliziranijih skupina djece i žena odražava kontekst preporuka Komisije za prava djeteta i globalni je prioritet rada UNICEF-a. Jednakopravnost podrazumijeva kako sva djeca imaju priliku za opstankom, razvitkom i ostvarenjem punoga kapaciteta bez diskriminiranosti, predrasuda ili favoriziranja jednih nad drugima. To je sukladno *Konvenciji o pravima djeteta*, koja jamči osnovna prava djece, neovisno o spolu, rasnoj pripadnosti, vjerskim uvjerenjima, dohotku, fizičkim značajkama, zemljopisnoj lokaciji ili drugim statusnim odrednicama. Ovakav pristup, utemeljen na jednakopravnosti, osigurava shvaćanje i rješavanje izvornih uzroka nejednakopravnosti, kako bi se isti uklonili i kako bi se omogućilo svoj djeci, posebice djeci koja živi u najgorim društvenim uslovima, da imaju pristup obrazovanju, zdravstvenoj skrbi, zaštiti, te ostalim uslugama koje su neophodne za njihov opstanak, rast i razvitak.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

UNICEF sudjeluje na sastancima koordinacije rada donatora radi jačanja partnerskoga odnosa, stvaranja sinergije, optimiziranja ishoda provedbe programa i radi djelotvornoga rješavanja pitanja iz domene poštivanja ljudskih prava i rodne jednakopravnosti u sklopu razvojnih aktivnosti.

Suradnja s Delegacijom EU, Vladom Norveške, DFID-om i vlastima BiH na svim razinama od ključnoga je značaja za jačanje sustava socijalne zaštite i uključenosti u Bosni i Hercegovini. UNICEF sudjeluje i u Inicijativi za uspostavu sustava pravičnoga obrazovanja u Bosni i Hercegovini, te predsjedava sastancima Međunarodnoga foruma za koordinaciju obrazovanja. UNICEF također tijesno surađuje s vlastima BiH, organizacijama Švedska/Sida, Švicarska/SDC, te s drugim partnerima, na jačanju pravosudnoga sustava u Bosni i Hercegovini, sudjelujući na sastancima Koordinacijskoga tijela za maloljetničko pravosuđe, međuresorne skupine za maloljetničko pravosuđe, te upravnoga odbora za maloljetničko pravosuđe.

UNICEF sudjeluje i u međuresornim koordinacijskim aktivnostima UN-a, posebice u sklopu zajedničkih programa MDG-Fonda koje podupire Vlada Španjolske u sektorima demokratske ekonomske uprave, kulture i razvitka mladeži, zapošljavanja i pridržaja mladeži u državi. UNICEF pruža potporu i u uspostavi koordinacijskih mehanizama i pričuvnih planova za hitne intervencije unutar države.

Kontakt informacije

Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF)

Adresa: Kolodvorska 6

71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 723 300

Faks: +387 33 642 970

E-mail: sarajevo@unicef.org

Web adrese: www.unicef.org/bih; www.unicef.ba

Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)

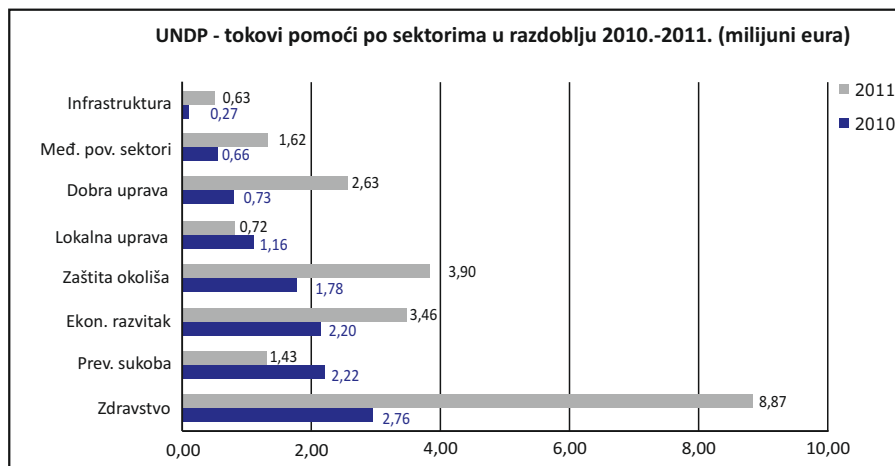

Politički pristup

Politički pristup UNDP-a je u potpunosti usuglašen s Akcionim planom Programa UNDP-a za BiH (CPAP), dogovorenim Okvirom Ujedinjenih naroda za razvojnu pomoć (UNDAF), te s prioriternim područjima koje su domaće vlasti definirale *Strategijom razvoja BiH* i *Strategijom socijalne uključenosti*. UNDP će pružiti potporu državi na njezinome putu ka ulasku u Europsku uniju i usmjeriti se na područja usporedne prednosti UNDP-a, s naglaskom na razvitak kapaciteta, razvitak privatnoga sektora kroz inkluzivni tržišni pristup, rodnu jednakopravnost, održiv razvitak i pristup razvitku utemeljen na poštivanju ljudskih prava. Akcioni plan Programa UNDP-a za BiH za razdoblje 2010.-2011., usvojen od strane svih razina vlasti BiH, rezultatom je širokoga konzultacijskoga procesa koji je uključivao relevantne partnere u vlasti, civilnome društvu i druge partnere. Predstavlja načelni okvir provedbe aktivnosti UNDP-a u Bosni i Hercegovini. CPAP je podijeljen u četiri velike programske oblasti: regionalni i ruralni razvitak, upravljanje i socijalna uključenost, okoliš i energetika, te sigurnost ljudi i pravosuđe. Sektori prikazani u grafikonu ispod ugrađeni su u spomenute četiri oblasti CPAP-a.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

UNDP je izdvojio 11,78 milijuna eura u 2010. godini i 23,26 milijuna eura u 2011. godini¹⁸¹, za sljedeće sektore: zdravstvo, dobra uprava i institucionalna izgradnja, prevencija i rješavanje sukoba, mir i sigurnost, ekonomski razvitak i socijalna zaštita, lokalna uprava, zaštita okoliša, međusobno povezani sektori, te infrastruktura.

Regionalni i ruralni razvitak

Kako bi pomogao lokalnim vlastima u što učinkovitijem korištenju potencijala, Klaster UNDP-a za regionalni i ruralni razvitak pokrenuo je razne inicijative i aktivnosti usmjerene na uklanjanje problema nezaposlenosti, siromaštva i socijalne isključenosti. Aktivnosti se provode u sklopu pet regionalnih ureda (Mostar, Bihać, Banja Luka, Srebrenica, te Sarajevo i Središnja Bosna), i to kroz tri glavne strateške komponente:

1. Bolja lokalna uprava.
2. Ekonomski razvitak kroz zapošljavanje i stvaranje dohotka.
3. Integriranje najugroženijih skupina u razvojne procese.

Glede lokalne uprave, težište se posebice nalazi na unaprjeđenju tehničkih i provedbenih sposobnosti lokalnih vlasti kako bi mogli uspješno sudjelovati u inicijativama koje podupire Europska unija kroz pretprijetupne fondove IPA-e ili, u konačnici, mehanizme IPARD-a. Ekonomski razvitak prvenstveno podrazumijeva ruralni razvitak, s obzirom na ogromne razlike u zaposlenosti i razinama siromaštva u urbanim i ruralnim područjima, kroz pružanje tehničke potpore prehrambenim i poljoprivrednim proizvođačima kako bi povećali svoju konkurentnost putem poboljšanja standarda kvalitete i sigurnosti

¹⁸¹ Na zahtjev UNDP-a, iznosi za 2011. godinu obračunati su sukladno prosječnom deviznom tečaju UN-a iz 2010. godine: 1 USD = 0,7557 eura

hrane, zatim kroz uvođenje boljih poslovnih i marketinških praksi i praksi označavanja, te kroz uspostavu mreža i vrijednosnih lanaca. Pozornost je posebice usmjerena na socijalno isključen sloj stanovništva - izbjeglice i raseljene osobe, i stvaranje prilika za njih kako bi mogli aktivno sudjelovati na tržištu, stvarati dohodak i imati pristup osnovnim komunalnim uslugama.

Kako bi postigao optimalne rezultate, Klaster za regionalni i ruralni razvitak je također osmislio aktivnosti koje imaju za cilj osigurati uspješnu koordiniranost aktivnosti na razinama lokalnih vlasti. Zato se održava tijesna suradnja sa svim relevantnim ministarstvima kako bi se rješavala sva ključna pitanja i postizali ciljevi definirani *Strategijom razvitka BiH* i *Strategijom socijalne uključenosti*, te drugim bitnim strateškim dokumentima na razini BiH i entiteta. Od posebnoga značaja u ovom kontekstu je unaprjeđenje sposobnosti na polju izvoznoga i poslovnoga razvitka sukladno standardima EU.

Upravljanje i socijalna uključenost

Ovo programsko područje sastoji se od kombinacije inicijativa na polju strateške politike rada, sistematske izgradnje kapaciteta i ciljnih službi koje podupiru ugrožene skupine.

Kroz program koji objedinjuje dva sektora koji se uzajamno nadopunjuju, UNDP pruža potporu BiH vlastima, te entitetskim i mjesnim vlastima u unaprjeđenju standarda djelotvornosti i uklanjanju problema, poput slabe središnje vlasti, ogromnih upravnih troškova, preklapajućih odgovornosti pri odjelima i sektorima na raznim razinama vlasti, te nedostatka koordinacije. Ovi problemi negativno utječu na kreiranje politika, upravljanje javnim financijama i kadrovskom politikom, te u konačnici, rezultiraju neprimjerenim službama za građane, posebice za socijalno isključene skupine. Preko 50% stanovništva BiH je, na neki način, socijalno isključeno.

Pristup UNDP-a rješavanju izazova na polju upravljanja na državnoj i lokalnoj razini, budući da one najizravnije utječu na živote običnoga pučanstva, posebice onoga najugroženijega njezinog dijela, tijesno je povezan s aktivnostima koje se provode u sektoru socijalne uključenosti. Putem provedbe inkluzivnijih politika usmjerenih na građane i zakonodavstva povezanoga s ulaskom u EU, sektor pruža potporu aktivnostima koje ciljaju socijalno isključene i ugrožene skupine, u koje potpadaju siromašne ruralne skupine, osobe s invaliditetom, povratnici, starije osobe, Romi, itd. S ciljem učinkovitijeg rješavanja spomenutih problema, osmišljeni su projekti u konzultaciji s ugroženim skupinama. Potpora je dobivena od civilnoga društva, akademskih krugova, privatnoga sektora, državnih aktera i donatora, sukladno Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom.

Premda je Bosna i Hercegovina država s niskom prevalencom virusa HIV/AIDS-a i tuberkuloze (ispod 1% za obje bolesti), potreba za aktivnostima na ovome polju i dalje postoji radi iznalaženja najdjelotvornijega načina prevencije širenja ovih zaraznih bolesti u državi. Klaster je pružio potporu vlastima BiH u domeni uspostave potrebnih sustava za prevenciju i liječenje oboljelih od HIV/AIDS-a i tuberkuloze, te u domeni širenja svijesti i edukacije stanovništva.

Okoliš i energetika

U sklopu ovoga programskoga područja potpora je usmjerena na jačanje mehanizama BiH u domeni upravljanja okolišem kako bi BiH ispunila uvjete i zahtjeve multilateralnih sporazuma u domeni zaštite okoliša, te zahtjeve procesa pridruživanja EU. Jednako tako, cilj je poduprijeti razvitak kapaciteta na svim razinama kako radi održive upotrebe resursa tako i radi održivoga razvitka. To, posebice, podrazumijeva sljedeće:

- potpora Bosni i Hercegovini u ispunjenju obveza prema međunarodnim konvencijama u domeni klimatskih promjena;
- potpora općinama u BiH unaprjeđenjem njihovih kapaciteta u domeni planiranja i financiranja okolišne i energetske politike rada, te objedinjavanje aktivnosti koje provode lokalne, entitetske i BiH razine na polju okoliša i energetike kako bi se privukli financijeri iz EU;
- uspostava mehanizma održivoga financiranja u domeni zaštite okoliša;
- osiguranje energetske sigurnosti i sustava čiste energije utemeljenih na uvođenju energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, poput biomase, sunčeve energije, izvora geotermalne energije, itd., što bi rezultiralo manjom potrošnjom energije i održivim energetskim i ekološkim razvitkom u državi;
- stvaranje prilika za ekonomsku dobit od biodiverziteta i prirodnih vrijednosti;
- osiguranje rentabilnoga, sigurnoga i održivog sustava vodoopskrbe i sanitarnih sustava u općinama BiH;
- rješavanje problema lokacija s visokim stupnjem zagađenosti okoliša;
- ugradnja mjera i aktivnosti na učinkovitosti energije u sve projekte i aktivnosti UNDP-a u državi;
- širenje svijesti i educiranje na svim razinama o značaju i potencijalu energije i okoliša, te o njihovoj korisnosti za Bosnu i Hercegovinu u postizanju održivoga razvitka.

Sigurnost i pravosuđe

U sklopu programa radi se na osiguranju neovisnih i učinkovitih pravosudnih institucija, pristupa pravdi i zadovoljenja pravde, te na većoj sigurnosti građana u Bosni i Hercegovini, sukladno zahtjevima procesa euroatlantskih integracija, kako je definirano Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i Strategijom europskoga partnerstva. Njegov cilj je trostruk i podrazumijeva sljedeće:

- izgradnja kapaciteta institucija BiH i unaprjeđenje pravosudnih službi, službi za provedbu zakona, te službi za zaštitu ljudskih prava, što podrazumijeva stvaranje sigurnijih životnih zajednica;
- potpora građanima Bosne i Hercegovine, u prvome redu, žrtvama, svjedocima i ugroženim skupinama;
- smanjenje rizika i prijetnji od prirodnih nepogoda i najizravnijih ratnih ostavština, poput oružja, ostataka eksplozivnih sredstava i mina.

Projekti u domeni sigurnosti i pravosuđa provode se u partnerskome odnosu s institucijama BiH koje su ujedno i primarni korisnici inicijativa, a obuhvaćaju institucije na BiH i entitetskoj razini. Konkretno aktivnosti podrazumijevaju sljedeće:

- izgradnja javnosti odgovornih i učinkovitih sudskih kapaciteta, institucija tužitelja i zaštite ljudskih prava kako bi mogle uspješno procesuirati ratne zločine, nasilje utemeljeno na spolu, te druge složene predmete kroz specijalizirane obuke i urede za potporu svjedocima;
- aktivnosti ujedno obuhvaćaju i izradu državnih politika u domeni tranzicijske pravde koje podrazumijevaju definiranje mehanizama za govor istine i utvrđivanje činjenica, naknade i jednoobrazan pristup sjećanju na sve žrtve rata, što ima izravan i snažan utjecaj na proces pomirenja;
- specijalizirane obuke i praćenje suđenja u cilju povećanja učinkovitosti i rješavanja velikoga broja predmeta nasilja utemeljenoga na spolu, te jačanje preventivnih mjera;
- potpora postizanju veće sigurnosti i zaštite životnih zajednica kroz pilot projekte u domeni rada policije na pet lokacija, te potpora forumima na temu sigurnosti, organiziranih unutar zajednice;
- smanjenje vojnih zaliha i količine nestabilne municije kroz industrijsku demilitarizaciju, a što podrazumijeva ekonomsku potporu državnim tvornicama teškoga naoružanja, te otvaranje radnih mjesta;
- unaprjeđenje regionalnih kapaciteta radi djelotvornije suradnje na smanjenju rizika od prirodnih nepogoda koje su zajedničke za regiju zapadnoga Balkana i Tursku. Aktivnosti u ovoj domeni podrazumijevaju izradu Regionalne mape puta za smanjenje rizika od nepogoda, procjene rizika, te državnih politika smanjenja rizika od nepogoda;
- pružanje tehničke potpore Zajedničkom povjerenstvu za obranu i sigurnost Parlamentarne skupštine BiH i parlamentarnom vojnom povjereniku u domeni jačanja demokratskoga i civilnoga nadzora nad obrambenim i sigurnosnim sektorom;
- tehnička potpora najugroženijim općinama i zajednicama u domeni unaprjeđenja kapaciteta za prevenciju i intervenciju u slučaju poplave.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Kao što je spomenuto ranije, težište programa UNDP-a detaljno je definirano Akcionim planom Programa za BiH, koji su odobrile vlasti BiH. Sve inicijative navedene u spomenutom dokumentu od središnjega su značaja za postizanje srednjoročnih i dugoročnih razvojnih ciljeva, u svezi s mandatom UNDP-a.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Suradnja Ureda UNDP-a u BiH s međunarodnim organizacijama, poput Europske komisije, Side, SDC-a, zatim Vlade Nizozemske, Španjolske i Norveške, nastavlja se u sklopu niza projekata, od kojih će se mnogi provoditi tijekom i nakon 2011. godine. Četiri projekta MDG-Fonda, od kojih je samo projekt u domeni kulture i razvitka pokrenut ranije, okončala su početnu fazu i na putu su ka solidnoj provedbi. Daljnje konsolidiranje suradnje i koordinacije u redovima Tima UN-a u BiH rezultiralo je osmišljavanjem izvjesnoga broja novih udruženih aktivnosti i programa.

Kontakt informacije

Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP)

Adresa: Maršala Tita 48

71000 Sarajevo, BiH

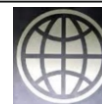
Telefon: +387 33 563 800

Faks: +387 33 552 330

E-mail: info@undp.ba

Web adrese: www.undp.ba; www.undp.org

Svjetska banka

Politički pristup

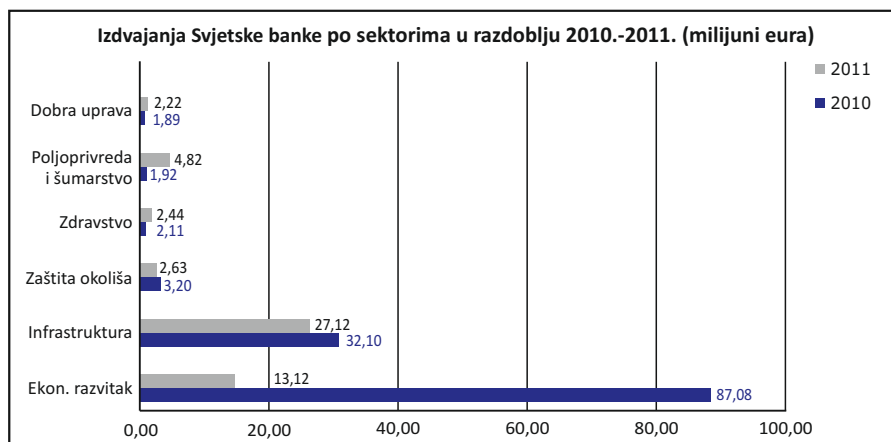
Svjetska banka obilježava, u 2011. godini, petnaest godina uspješne provedbe aktivnosti u sklopu partnerskih odnosa uspostavljenih u Bosni i Hercegovini. Sveukupno, tijekom zadnjih petnaest godina, Svjetska banka je odobrila 66 projekata u ukupnome iznosu od oko 1,6 milijardi USD, od čega 1,32 milijarde USD u obliku beskatnoga kreditiranja od strane IDA-e, 44 milijuna USD u grantovima i 175 milijuna USD sukladno uvjetima IBRD-a.

Tijekom neposredne poslijeratne faze, Svjetska banka pružila je potporu obnovi i razvitku, doslovno, svakoga segmenta ratom razorene države, dakle u domeni stambenoga smještaja, energetike, transporta, školskih objekata, bolničkih objekata, te u domeni otvaranja radnih mjesta kroz potporu malim i srednjim poduzećima i mikropoduzetništvu. Tijekom ovoga razdoblja, Svjetska banka je također pružala potporu strukturnim reformama javnoga i bankarskoga sektora. Dojmljivi rezultati su postignuti u ovim sektorima, a podrazumijevaju obnovu preko 20.000 javnih stanova i 2.000 kuća, stotine kilometara elektrodistribucijske i vodoopskrbne mreže, trafostanica, termoelektrana i hidroelektrana, oko 2.300 kilometara cestovne infrastrukture, 41 mosta, tri tunela i Međunarodne zračne luke u Sarajevu, 82 osnovne škole, pet kliničkih centara i petnaest bolnica, 210 kilometara postojećih šumskih cesta, te je stvoreno ili održano 200.000 radnih mjesta u sklopu dva mikrofinancijska projekta. Istraživanjem koje je obavio 2004. godine Odjel za evaluaciju aktivnosti, neovisno tijelo pri Svjetskoj banci, utvrđeno je kako je program obnove u BiH primjerom „Banke u svojem najboljem izdanju“.

Glavne aktivnosti u 2010. i 2011. godini

Svjetska banka je izdvojila 128,30 milijuna eura u 2010. godini i 52,35 milijuna eura u 2011. godini (do lipnja mjeseca) za aktivnosti u sljedećim sektorima: ekonomski razvitak i socijalna zaštita, infrastruktura, zaštita okoliša, zdravstvo, poljoprivreda i šumarstvo, dobra uprava i institucionalna izgradnja.

Portfelj Svjetske banke u domeni aktivnih projekata u Bosni i Hercegovini u ovome trenutku objedinjuje 14 investicijskih projekata u ukupnome iznosu od 332,3 milijuna eura. Tu spadaju devet IDA¹⁸² zajmova (184 milijuna USD), tri zajma IBRD-a¹⁸³ (130 milijuna USD) i tri granta GEF-a¹⁸⁴ (18,3 milijuna USD).

Zaštita okoliša

Projekti u sklopu tri granta GEF-a trenutno se provode u Bosni i Hercegovini u domeni okoliša i definiranih prioriteta na zaštiti okoliša: *Zaštita kvalitete voda* (8,9 milijuna USD); *Upravljanje Neretvom i Trebišnjicom* (6 milijuna USD) i *Zaštićena šumska i planinska područja* (3,4 milijuna USD). Svjetska banka također je i vodeća organizacija po pitanju pružanja potpore reformi sustava upravljanja čvrstim otpadom u Bosni i Hercegovini. Kao nastavak aktivnosti uspješno provedenih u sklopu prvoga *Projekta upravljanja čvrstim otpadom* kada je izgrađeno šest regionalnih odlagališta u korist 1,7 milijuna građana, *Drugim projektom upravljanja čvrstim otpadom* (40 milijuna USD) ima se za cilj unaprijediti dostupnost, kvaliteta, zaštićenost okoliša i financijska održivost službi za upravljanje čvrstim otpadom u Bosni i Hercegovini. *Sarajevski projekt upravljanja čvrstim otpadom* (35 milijuna USD) pomoći će u unaprjeđenju sustava upravljanja čvrstim otpadom u Kantonu Sarajevo, te u smanjenju zagađenosti rijeke Miljacke i rijeke Bosne.

¹⁸² Međunarodna razvojna asocijacija - beskatni zajmovi s dugoročnim razdobljem isplate.

¹⁸³ Međunarodna banka za obnovu i razvitak - dugoročno razdoblje isplate i kamatne stope vezane uz LIBOR.

¹⁸⁴ Globalni fond za zaštitu okoliša

Infrastruktura i energetika

Svjetska banka i dalje ostaje u partnerskome odnosu s Bosnom i Hercegovinom i drugim razvojnim partnerima u domeni poboljšanja infrastrukture kao preduvjeta za rast, razvitak i ulazak u EU. Tri projekta koja se u ovome trenutku provode u ovom sektoru su: projekt *ECSEE APL3* (36 milijuna USD) u domeni pružanja potpore BiH u njezinome sudjelovanju u Energetskoj zajednici Jugoistočne Europe (ECSEE) kroz ulaganja u poboljšanje sigurnosti riječnih ustava, smanjenje štetnoga utjecaja na okoliš i obnovu sustava distribucije, projekt *Infrastruktura i sigurnost cesta* (25 milijuna USD) u sklopu kojega se ulaže u cestovnu mrežu kako bi se smanjili troškovi korisnika za 10%, povećala sigurnost cesta i modernizirali sustavi održavanja cesta, te projekt *Urbana infrastruktura i službe*¹⁸⁵ (25 milijuna USD) kojim je cilj postići veću dostupnost, bolju kvalitetu i pouzdanost osnovnih lokalnih službi, posebice, vodovoda i kanalizacije. Zahvaljujući ulaganjima u projekt urbane infrastrukture i službi, 317.000 građana (oko 81.300 domaćinstava) priključeno je na sustav vodoopskrbe u općinama koje sudjeluju u projektu (Banja Luka, Cazin, Pale i Posušje).

Poljoprivreda

Projekt pod nazivom *Poljoprivredni i ruralni razvitak* (21 milijun USD) ima za cilj poboljšati usluge poljoprivrednicima i prehrambenim proizvođačima.

Zdravstvo

Svjetska banka nastavlja pružati potporu reformama u zdravstvenome sektoru. Projekt pod nazivom *Unaprjeđenje zdravstvenoga sektora* (27 milijuna USD) ima za cilj unaprijediti učinkovitost zdravstvenoga sustava kroz restrukturiranje i jačanje primarne zdravstvene skrbi sukladno modelu obiteljske medicine. Trenutno, oko 58% stanovništva pokriveno je zdravstvenom zaštitom kroz obiteljsku medicinu, a planirano je ostvariti 70% pokrivenosti do 2014. godine. Projektom pod nazivom *Pripremljenost za ptičju gripu* (5 milijuna USD) radilo se na razvitku institucijskih kapaciteta kako bi se svela na minimum prijetnja ljudima i peradarskoj industriji od visoko patogenoga virusa ptičje gripe i drugih sličnih virusa.

Dobra uprava

Većina aktivnosti koje financira Svjetska banka u Bosni i Hercegovini podrazumijeva aktivnosti na jačanju upravljanja javnim sektorom. Posebice, *Projekt zemljišnih knjiga* (15 milijuna USD) ima za cilj poduprijeti razvitak transparentnih zemljišnih tržišta kroz registriranje prava na nekretnine i kroz izradu relevantnih politika rada. Ovim projektom uspješno je riješen veliki broj zaostalih predmeta (80.000 u 2008. godini), te je ubrzana obrada transakcija i sada se u 95% predmeta obrada vrši u jednome danu.

Ekonomski razvitak i socijalna zaštita

Svjetska banka je u 2010. godini odobrila 111 milijuna USD za aktivnosti na razvojnim politikama kao potporu reformama sustava socijalne zaštite. Pravni okvir s ciljem poboljšanja rada u domeni ciljanja gotovinskih transfera koji nisu utemeljeni na osiguranju usvojen je u oba entiteta BiH, te je time obilježen početak strukturne reforme sustava socijalne zaštite. Ujedno, Svjetska banka je odobrila i projekt pod nazivom *Socijalna sigurnosna mreža i potpora zapošljavanju* (15 milijuna USD) s ciljem jačanja kapaciteta lokalnih institucija u domeni ciljanja gotovinskih transfera i osiguranja djelotvornih službi za zapošljavanje za 10.000 ugroženih nezaposlenih osoba koje aktivno traže zaposlenje. I na kraju, 70 milijuna USD kreditne linije osigurava malim i srednjim poduzećima pristup financijskim sredstvima.

Srednjoročni i dugoročni pristup

Svjetska banka trenutno radi na pripremi nove Strategije partnerstva s BiH (CPS) za razdoblje 2012.–2015. Nova Strategija bit će dogovorena s vlastima BiH u narednim mjesecima i bit će predstavljena Odboru direktora Svjetske banke u rujnu, 2011. godine. Program nove Strategije definira niz financijskih i nefinancijskih usluga kao odgovor na državne razvojne prioritete. Nakon preliminarne konzultacije s predstavnicima vlasti BiH, pripadnicima civilnoga društva, akademskih krugova, privatnoga sektora i omladinskih skupina, dogovoreni su sljedeći prioriteti za razdoblje od naredne četiri godine:

- **Konkurentnost:** potpora ekonomskome rastu kroz rješavanje nekih od prepreka konkurentnosti i bržem rastu proizvodnje.

¹⁸⁵ Projekt može biti svrstan i u sektor lokalne uprave ili međusobno povezane sektore jer podrazumijeva i jačanje kapaciteta kantonalnih i općinskih vlasti kako bi ostvarili bolje upravljanje infrastrukturnim razvitkom.

- **Uključenost:** bolje usluge ugroženim skupinama i ciljanje fiskalne održivosti socijalne pomoći siromašnima.
- **Održivost okoliša:** osiguranje održive upotrebe prirodnih resursa, poput voda i šuma, što je od ključnoga značaja za ekonomski rast u Bosni i Hercegovini, te prilagodba na klimatske promjene i promicanje održivoga općinskoga razvitka.

Pored navedenoga, potpora procesu europskih integracija ostaje i dalje aktivnost koja je prisutna u programu Svjetske banke za Bosnu i Hercegovinu. Gore spomenuti dogovoreni prioriteti u potpunosti su sukladni strateškim ciljevima definiranim u nacrtu *Strategije razvitka BiH* za razdoblje 2010.–2014.

Aktivnosti na koordinaciji rada donatora

Svjetska banka sudjeluje u nekoliko aktivnosti na koordinaciji donatora na razini sektora. Posebice treba spomenuti koordinaciju u sklopu energetskega sektora za koji su osigurana značajna financijska sredstva donatora na krajnje koordiniran način. Poljoprivredni sektor je također dobar primjer koordiniranosti donatora. U oba sektora, lokalne institucije imaju vodeću ulogu u koordinaciji rada donatora.

Pored toga, Svjetska banka je nedavno pokrenula neformalne periodične koordinacijske sastanke međunarodnih financijskih organizacija aktivnih u Bosni i Hercegovini (EBRD, EIB, KfW, CEB, MMF, Svjetska banka) s ciljem postizanja optimalnih rezultata u domeni razvitka u sklopu provedbe programa kroz bolju koordiniranost rada i snažniji partnerski odnos.

Kontakt informacije

Svjetska banka

Adresa: Fra Anđela Zvizdovića 1, B17

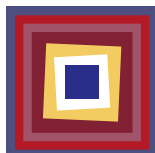
71000 Sarajevo, BiH

Telefon: +387 33 251 500

Faks: +387 33 226 945

E-mail: mail_to_bosnia@worldbank.org

Web adresa: www.worldbank.ba

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo financija i trezora

Sarajevo, Trg BiH 1
Tel: +387 33 205 345
Faks: +387 33 202 930
trezorbih@mft.gov.ba
www.mft.gov.ba

Bosna i Hercegovina
Ministarstvo financija i trezora

Sarajevo, Trg BiH 1
Tel: +387 33 205 345
Faks: +387 33 202 930
trezorbih@mft.gov.ba
www.mft.gov.ba